

ΚΑ ΝΥΟ ΚΕ ΚΕΘΕΪ-ΘΕΪΝ-ΝΑ-ΦΕΞ CΪE NYUE

**ΚΑ ΝΥΟ ΚΕ
ΚΕΘΕΪ-ΘΕΪΝ-ΝΑ-ΦΕΞ
CΪΕ ΝΥΥΕ**

À bédé céè-dèè kpé kɔ́in · 2021 Shepherds Global Classroom
Céè-dèè mú-zàin-zàin kɔ́in-kɔ́in.

Dátèdè. Sídíbiìn Géésíìn mò nyo céè Céè-dèè nìà kɛ

À bédé céè-dèè kpé séín kɔ́in. Nyo dò se kpé bédé bé ɔ ké céè-dèè nìà kɛ mú zàin dé hwìè séín dò mú, ɔ hwòin kà pépà-mì bɛ̀ò mú-zàin-zàin mɔɔ ɔ nèè-kpà kɔ́ nyùin-nyùin mɔɔ ɔ pícè dyí-dú-dú mɔɔ ɔ wuqu kpɔ́-kpɔ́, ɔ sèin ké Shepherds Global Classroom (SGC) nyí dɛ nyoò kpé bé ɔ kée náa nyo dyiìn dé wa céè-dèè gbo-tò-tò mú hwè. Céè-dèè-mì bɛ̀ kɔ́ kɔ́ dɛ-cɛ́-nyò bɛ̀ò sɔ́-kɔ́un-dyi-po-po bɛ̀ò céè kà kɛ qòùn qèè nyo dò bèin mú zàin. Tí séín bé wa mu à céè-dèè-kpò bɛ̀ò nyo bɛ̀ nìà xwí-wùdù múe dò dɔ̀ùn wɛ́e ní, nìí, ɔ nyue ké à bèin kpé bé à ké céè-dèè bɛ̀ò wuqu kà kò dò bɛ̀ mú po ɔ kè bé à ké céè-dèè bɛ̀ò bóqó-kpàà dà qíe bɛ̀ dyi tòin dekè. M̐ dyi à jè dyuòè mó mɔɔ m̐ dyi gbo-kpá-kpá dò bédé bó à bìi ní, nìí, à dyí-dyuòin-bɛ̀ò mò: www.shepherdsglobal.org.

Vósì bɛ̀ nìà nɔ́ céè-dèè múe sò dé à Bàsòò-Bàbòò mú.

Kóqòòwèè nìin céè-dèè-mú-zàin-kpòò bé wa qáin kà Gúù Níù Céè-dèè-mú-zàin-kpòò kɛ mò nyo zàin céè-dèè nìà kɛ mú.

À mɛ nyí m̐ kpé hwè bé m̐ ké céè-dèè nìà kɛ kùà mú nyùin. À bédé kpé séín kɔ́in.

DÈ ƉE ƉÒ-ƉÒ ƉẺÒ ƉẺƉẺÌN ƉYÍE

ƉE-ƉẺ-nyò ƉẺÒ Nàìn-nyò ƉẺÒ Hwìe Da-zàìn-zàìn	5
(1) KéƉẺì-Ɖeín-nà-nyò Ɖyí-séƉẺìn-séƉẺìn	7
(2) Kà nyò ké GèƉèpòò WuƉu nyue nyu ke.....	21
(3) Kũà	31
(4) Gbo-kpõìn-kpõìn.....	41
(5) GèƉèpòò Nyò-dyí-gmò-gmòò	51
(6) ƉE BáƉòò ƉẺ Bá Nyónó Dyì Kpõ Jè Ɖyíe	61
(7) Nyónó-dyi-kpõ-kpõ mò Ɖe Ɖé GèƉèpòò po wáká ke	71
(8) KéƉẺì-Ɖeín-nà-nyò ƉẺ kè Mee-Ɖè Nì Ɖíeí ƉẺ nìà ƉóƉó-kpàà kōe	83
(9) Wíqí Jè	91
(10) Jǎà nyu-nyu	103
(11) Nyõñ-dyùè ƉE-kpa-kpa	113
(12) Gó ǎ màná	125
(13) KéƉẺì-Ɖeín-nà-nyòò KpóƉó-dyùàò	133
Céè-Ɖè tòò ƉẺ Ɖèìn nì gbo kpáa ke.....	143
ƉífèƉè bá Taún-kũà ƉẺ jè dyíe.....	145

Ɖε-ε̃-nyò bě̀ Nàin-nyò bě̀ Hwìè Da-zàin-zàin

Cěé-qè séinè da-zà-zà cée qé cée-dyèqè (*gbàin dyi bě̀*) mú.

Bě̀ nìà ke ► cée bó dyi-diè-qè bě̀ b́e qε-ε̃-nyò bě̀ ḱe dóó k̄oin dèin nyεε qeín. Tè̀mèin-qè̀ nàin-nyò̀ mε diè qε-ε̃-nyò bě̀ dyi, b́e ɔ ḱe wa ti nyí, b́e wa ḱe dyi-diè-qè̀ gǔ́-jú-wùdù̀ jè dóó k̄oin dèin. ɔ jú ḱe qε-ε̃-nyò bě̀ dyúáqò dyi nyo k̄íin-k̄íin jú b́e ɔ ḱe gǔ́-jú-wùdù̀ tò kánáá pư ní, mɔɔ ɔ jú ḱe wa qíé b́e ní wùdù̀ fɔɔ ní, nìí, waà nàin-nyò̀ b́ein wa qò dyi dièè, ɔ hwoìn kà: "Màajè, qé mò dyi-diè-qè nìà ke gó jú-wùdù̀ ḱe?"

À nyùin vòsì b́e k̄ià mú qé Tè̀mèin-qè̀ mú. ɔ jú ḱe ti qò dyi bó nyini b́e qε-ε̃-nyò bě̀ ḱe Bábò̀ dà qò wuquún zà ní, nìí, wa muε dyí dyuòùn dyiìn qé qε-da-zà-zà muà bó nìin nyεε mú. ɔ hwoìn kà: *Ɖε-ε̃-nyò qò mε zà Wódómà 6 wuquún, b́e nyo tòò bě̀ ḱe ɔ gbo qùú tò*. Ti qíé b́e ní, nì mu vòsì qíé b́e dyéin b́e qε qò ḱe wa wǔ gbàin, ɔ hwoìn kà: (1 Kòqéinfìò 12:15). Vòsì b́e nìà ke taba Bábò̀ dè nyò muà wuquún zàù́ n nìin nyεε bá bo qeín. Nyò se bédé b́e ɔ ḱe vòsì b́e nìà qε gmoìn dyéqéin s̄ò múεε wuquún zà wěé ti séin.

M se bédé b́e m ḱe vòsì b́e nìà qé qε gmoìn dyéqéin s̄ò (-----) nìà ke múεε wuquún zà wěé.

Cěé-qè séin bédé taún-k̄ià b́e q́eε mánáin. Wa mε nyu taún-k̄ià bě̀, b́e wa ḱe wa dyà bó cěé-qè̀ nyo mu bó dyi kòùn wěε gbo-dè-tí n. ɔ jú ḱe qε-ε̃-nyò qò se ɔ nìin tè̀mèin-qè̀ mɔɔ ɔ taún-k̄ià̀ nyue hwo ní, nìí, ɔ b́ein nyue qε. Kεε wěé, kεε waà nàin-nyò̀ mε kùùn qε-ε̃-nyò bě̀ hwòqò́ ú n b́e wa ḱe ti k̄ò nì, ḱe ɔ muε nyuùn b́e wa ḱe qε pàqà́ c̄é. À po cée-qè-mi qò páún qé Tè̀mèin-qè̀ dúí-jèqèin-naín, b́e m ḱe bó taún-k̄ià̀ nyo b́e qε-ε̃-nyò bě̀ q̄a gbo hwè kεε nyéné cée.

Xwíníin b́e k̄ò jè à céeà tè̀mèin-qè̀ nìà kεε qò mò; b́e ɔ ḱe qε-ε̃-nyò bě̀ gbo kpá, b́e wa m̀ùn ḱe qε-tè̀mèin-nyò b́e j̄ú qekè. Tè̀mèin-qè̀ nàin-nyò̀ mε nyí qε-ε̃-nyò bě̀ ti b́e wa ḱe kà wa ḱe qε tè̀mèin nyueε c̄é. ɔ hwoìn kà, ɔ mε nyí qε-ε̃-nyò bě̀ qò-qò ti b́e ɔ ḱe cěé-qè̀ wáká xwáún-xwáún qò ɔ mú è bě̀ tè̀mèin.

Ɖé cěé-qè séin dúí-jèqèin-naín nyεε, à bédé qé dà qò b́e nyo b́e ḱe wa m̀ùn kpoo mú po, b́e wa ḱeε dóó k̄oin dèin nyε. Tè̀mèin-qè̀ nàin-nyò̀ b́ein ti j̄i kà wa ḱe qèò dóó k̄oin dèin nyεε dyí sóo. Cěé-qè bě̀ pàq̄a bédé dóó-k̄oin-dèin-qè kúqúú b́e.

Ké cěé-qè séinè dúí-jèqèin-naín qεεε, à bédé qé baà-wùdù̀ xwáún-xwáún qò, b́e qε-ε̃-nyò bě̀ ḱe, Gèqèpòò dyi diè, b́e ɔ ḱe wa j̄àò dyí tè̀mèin qé wa f̄è mú. Tè̀mèin-qè̀ nàin-nyò̀ b́ein qε-ε̃-nyò bě̀ qò dyi dièè b́e ɔ ḱe baà-wùdù̀ wuquún zà bó wa séin bìi.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 1

Kédɛ́i-dɛ́in-nà-nyò Dyí-sédɛ́in-sédɛ́in

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdò-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

- (1) Bɛ́ ɔ kɛ dɛ Báɓòò kpàin hwòdò ɔ jũ kɛ ɔ dyi “bódó-kpàò” jè cɛ níɛ mún wɔ̃.
- (2) Bɛ́ ɔ kɛ dɛ nòmò kɔ̃in bɛ́ nìà dɛ́ bódó-kpàò múɛɛ nyu ɔ gbo kpáa dɛ́ ɔ cɛ́-cɛ̀ò múɛɛ dyédɛ́i hwòin.
- (3) Bɛ́ ɔ kɛ kà Kédɛ́i-dɛ́in-nà-nyò nìin hwìdɛ́i-pòin-dɛ́ nyu kòè bó nàmàun-nyò nìin hwìdɛ́i-pòin-dɛ́ gboɛ kè xwíníin kɔ̃ jè ɔ nìà ná kɛɛ mɛ dè.
- (4) Bɛ́ ɔ kɛ xwíníin kɔ̃ jè Kédɛ́i-dɛ́in-nà-nyò mɛ cɛ́a dyí-sédɛ́in-fɛ́ɛ kɛɛ jè kɔ̃in zàin.
- (5) Bɛ́ ɔ kɛ dɛ́ mò jǎà kɛɛ nyu, bɛ́ nyɔ̃un kɛ́ɛ dyé kà bɛ́ à nyùin jǎàò kũà mú dɛ́ Kédɛ́i dɛ́in-nà-nà mú dɛ́ dɛ́ sɛ́in bá à fɛ́ɛ dyíɛɛ mú kɛ.

Jɔ́ Kédésítɔ̃ mǎà Dyí sɛ́dɛ́in jè Zio-mú-pòin-nyòò kɛ

Jɔ́ Kédésítɔ̃ (370's),¹ ɔ mò ma Gèdèpòò-wùdù-wáqá-nyò, kɛ nyɔ sɛ́in dǎin ma ɔ “nyɔ kɔ̃ wuɖu dɛ́è mǎa” kɛ. Wa cɛ́ɛ ma náa, sepóɛdɛ́ ɔ wáqá ma Gèdèpòò-wùdù dɛ́ kpé mú, kɛ ɔ dyuò ma wùdùè mǎa. Nyɔ se dɛ́ kpa bɛ́ò mò nyɔ dɛ́bɛ́ ma ɔ mú mǎa, kɛ ɔ mò ma Gèdèpòò-wùdù-wáqá-nyò kɔ̃ nyénɛ mu ma mǎa hwo dɛ́ Wódòun-bòdòò dyódó-xwáqáun-wódòin-naínò dyí kɛ. Zɔ̃ mǎà 398 kɛ múɛɛ, nyɔ bɛ́ dò “kpòin ma ɔ ganaún”, kɛ wa kpa ma ɔ dɛ́ Wódòun-bòdòò hwoɖu vɛ́nè mò zɔ̃ ɔ kà Kɔ́tatinópò (bɛ́ ɔ mǎà zɛ́ ɛ́ Ítǎbòò, dɛ́ Tóókì-bòdò) kɔ̃ɛɛ mú. Wa kpa ma ɔ dɛ́ bɛ́ ɔ kɛ pásòdò kè nàin-nyò jũ bó bódóò cóci vɛ́nè dò bɛ́ ɔ bédɛ́ ma mébà táázìin hɔ́dɛ́dɛ́ dòɛɛ bìi.

Nyɔ sɛ́in dyuò ma Jɔ́ dyí bó ɔ kpeɖɛ́-dyíin-nòmò-nòmò bɛ́ ɔ seà dɛ́ kà kò dò cǎin nyɛɛ jè. ɔ kpá ma hwoɖò nyɔ sɛ́in gbo, kɛbì n̄ mɛ mò bǎ-nyò mɔ̃ gǎ-dyé-nyò kɛ. ɔ nyí ma gǎ-dyé-nyò bɛ́ò dji-dɛ́, kɛ ɔ po ma píɛ́in-gbò bɛ́, kɛ ɔ nyí ma jõ ɔ̃-mǎà bɛ́ dɛ́. Kɛɛ Bísiò bɛ́ nì ma dɛ́ Ésià-bòdòò kɔ̃ɛɛ nì ma cóci-wìdìò dɛ́ɛ́, kɛ wa nìè ma dɛ́ bɛ́ seɛ mú nyùin-dɛ́ɛ mú nyùè ɔ̃ n. Jɔ́ cɛ́ɛ ma wa gbo kà bɛ́ dɛ́ nìà kɛ mò dɛ́ gbà kɛ, kɛ ɔ cɛ́ ma dɛ́ se dyí sɛ́dɛ́in tòò bɛ́ kè gbàdàun-po-po nì ma dɛ́ wa hwìè kɛɛ jè wa gbo dɛ́kè. ɔ cɛ́ɛ ma nyɔ kpa dɛ́ bɛ́ nì ma dɛ́ Kɔ́tatinópò-hwòdòò múɛɛ gbo bɛ́ wa kɛ ma dyí-pòin-gbò bɛ́ mú muɛ́ bó, bɛ́ wa ní kɔ̃ dǎ wa mǎaun zùun zàin. ɔ dǎ dyí-pòin-gbò bɛ́ò mú mu-mu bɛ́in nyuɛ́ bɛ́ wé gbà bɛ́ kɛ nyɔ kpɔ̃ wàdǎ. Jɔ́ dǎ,

ɔ jũ kɛ m̄ dyi fùdù-fùdù-mǎà dò dyé dɛ́ gbò kɔ̃ mú bɛ́ wa nì hwo pauún, kɛ wa nì wédɛ́ kpáun wɛ́, kɛ ɔ dyi dúì fònò, kɛ ɔ dyi bó dyúa dyi, kɛ ɔ dyi kó pɛ́ɛ nì, kɛ ɔ mú-po-dòò

¹ Jéwàdǎ I. Sétisò. *Ní sò Ní-bì Tòmòun-tòmòun mú kɛ*. (Dànòsì Gódòò: Íntò Vásètè Cɛ́ɛ-dɛ́-nyùin-naín, 2007), 135
Gerald L. Sittser. *Water from a Deep Well*. (Downers Grove: InterVarsity Press, 2007), 135

dyi và poé nì wàná-wàná kà góò nà ke, ké m̀ d̀yì ɔ kpóqó-dyùà b̀d̀q̀b̀-̀b̀d̀q̀b̀ d̀yì dyéé nì, ké ɔ d̀yì wéqé bé Kédéi-nyò se bédé ɔ kéó gbo dùú tòéé bedeeñ nì, ké ɔ d̀yìe dyeeñ nì, ké ɔ d̀yì ɔ bo bẽ̀ d̀yì vũàũn nì, ké ɔ d̀yì wuqu nì dẽ bẽ cẽín nĩn qé? Nii, nì mué cẽin kà bé qe nà ke se qe d̀ò qé m̀ gboéé? Gm̀ò n̄, ɔ jũ ké bẽ d̄a qe séin d̀yì dyéé hwo ké nyo séin d̄a taún mu ní, nii, qe bẽ m̀ dyéà dyíe mu nì zùùò fũà-fũá nyùin m̀ò. Wuqu bẽ bé dye-nyòò cẽà qé wéqé-wùqùò múe kè kà ɔ nyuà dyee ke kè kà ɔ nyuà d̀yì gmoìn nye kè kà ɔ nyuà nàà ke ɔ kè kà ɔ nyuà ɔ bo bẽ̀ d̀yì vũàà kee mu nì zùùò fũà-fũá k̄o d̀yàũn m̀ò. Ké m̀ò m̀à Kédéi-qeín-nà-nyòò kee, m̀ mu hwiq̄i-poin-qe bẽ zi tááziin k̄oe hwiq̄i-poin-poin taún kraun. ɔ see q̀òun, kee nì mu gbàq̀aun-mààò taún kraun qekè. M̄ se ɔ s̄oin kp̄oin mu bé m̀ ké ɔ kpa jéé cáo, kee nì hwòq̄o-xwíniín-hwòq̄o-dyùàò mué náa m̀ gbo cẽin, ké ɔ mu wãun qé m̀ mú kà Bábéq̀òun-nyèò wãa ke, ké nyèò mu ḡid̄i nà bó m̀ kè nì gb̄o-xwíniín-nyò bẽ̀ p̄ua ke kè nì hwòq̄o hwèin-hwèinò ɔ kè múà bẽ m̀ kè nì gmàà bédéà qé bẽ̀ d̀yì-kp̄oin-kp̄oinò múe bó d̀yì f̄òun nyènéè!

J̄ó c̄e ma bóq̀ò nyo bẽ bé wa bã ma kee gbo, ké ɔ qá,

ɔ jũ ké nyo bẽ bé Gèdèp̀òò nyuà kà ɔ m̀òun nyuà nìe ke, ké bẽ kè wa kè hwoìn kà kee se mú-po-q̀ò d̀ò bédé, ké s̄ò d̀yì wa qábáa nì qé pié, ké q̄o pàq̄a d̀yì qé bẽ nĩn gb̄o bẽ̀ múin dyiín, ké bẽ se wa d̀ò nyíe b̄ein ní, nii, qe nà ke se hwòq̄o-k̄oin-nyiniín-kpèq̄e kè s̄àa-kpèq̄e bé bé kée nyue? Bẽ̀ d̀yòò wóqó mú, ké bẽ búá gb̀òq̄o-gb̀òq̄o, ké bẽ ḡa hwo pauí d̀yì tee ké ɔ nyu máaún hwuqu hwèin, ké bẽ p̄e gbe f̄oi-f̄oi bẽ k̄o, ké s̀umùù kp̄oin bẽ. Kee bẽ see hwiq̄i poin kà bẽ bédé bé bẽ ké bẽ m̀òun jè k̄oin zain qé Gèdèp̀òò gbo ke. Wíq̄i séin bé à bédé kee m̀ò Gèdèp̀òò k̄ò-q̄e, m̄ seé k̄o kà à nyue d̀yì móo ke. Xwíniín nà ke jè Gèdèp̀òò nyíà bẽ m̀òun pàq̄a kè, kee ɔ see bẽ nyí bé bẽ kée mú gb̀òò, kee ɔ nyíe bẽ bé bẽ ké q̄o ḡa-dyè-nyò bẽ̀ m̀òun nyí qekè.

Đéé mánáin nyee, wa kúmú ma J̄ó Kédésít̄, ké wa tò ma ɔ qé Dyóó Kp̄iò wíin, hwo qé dyóq̄o-xwáq̄aun-wóq̄oin-naínò dyí, kee ɔ m̄ein ma bó Gèdèp̀òò kũà-kpàò dyí, z̄ò m̀à (A.D. 407) ke. Wuqu hwèin gbo bé ɔ c̄e ma hwè bé ɔ d̀yì ma méé m̀ò "Bàin-bàin nì Gèdèp̀òò k̄o qé qe séin mú. K̄àà ɔ me nì."

Kà à nyu bóq̀ó-kpàà jè múin w̄ò s̄òin qé Bábéò mú ke

J̄ó 17 m̀ò Jízèè baà-wùqùò bé ɔ nyu ma bó ɔ qeín-nà-nyò bẽ̀ bì nyènéè, hwè ké wa d̀yì ma ɔ kóq̄s̄iò k̄oin k̀oin nye. Baà-wùqùò t̄em̄ein nyoũn dyí ka bé ɔ q̄eb̄e ma ɔ qeín-nà-nyò bẽ̀ mú m̀ò, ké ɔ k̄o ma qé wa jè gbo ke. ɔ qá ɔ nì ma baàũn bó nyo bẽ bé wa taba ma àpòsò bẽ̀ wuqu bẽ̀ hwiq̄iie bì qekè. (vòsì 20), ɔ jèe, ɔ baà-wùqùò nà ke mu j̄àa-po-nyò bẽ nà k̄aũn w̄e gbo qekè.

► Đe-c̄e-nyò d̀ò me zà J̄ó 17:14-18 wuquún bé nyo tòò bẽ̀ ké ɔ gbo dùú tò.

Ti Jízè c̄eà kà bé ɔ se bóq̀ó-kpàà nyo kee, qé ɔ kp̄ain ma hwòq̄o ké? À dyuòè kà dà bó se ɔ bíq̄i ke, sepóeq̄e ɔ m̀ò Gèdèp̀òò Dyú-gàà, bé ɔ s̀ò ma qé dyóun, ké ɔ d̀yì ma dà bóq̀ó-kpàà k̄o ke. Kee w̄é kee, ti ɔ c̄eà kà bé ɔ se bóq̀ó-kpàà nyo kee, ɔ see ma c̄é nì kà bé ɔ s̄òin ma dà kà kò

dò, ké ɔ dyi ma bóqó-kpàà kɔ jèe. Gmò nɔ, ɔ cɛɛ ma kà bé qeín-nà-nyò bèò m̀̀n se ma bóqó-kpàà nyo bɛ dekèe. Nyo bɛ kɔ jè Jízè nì ma kà cɛín nyee mò nyo bɛ bé wa wóqó nɔ bóqó-kpàà kɔ, ké waà wóqóin-nyò bɛ mò nyoŭn-dyù, ké wa mò bóqó kɔ mú wa wóqóin kà kee dyú bɛ ke.

Kà ɔ nìà náa, nìí, qé Jízè kpàin ma hwòqò ti ɔ cɛà, kà bé ɔ qeín-nà-nyò bèò m̀̀n se ma bóqó-kpàà nyo bɛ dekèe ké? À bédé bé à ké qe Bábòò kpàin hwòqò ɔ jũ ké ɔ dyi bóqó-kpàà jè cɛ níee múin wɔ.

► Ðe-cɛ-nyò dò me zà Ífísìò 2:1-3 wuquún, bé nyo tòò bèò ké ɔ gbo quũ tò.

Vòsì bèè tèmèin nyoŭn dyí kà ɔ jũ ké m̀̀n dyí cɛ kà bóqó-kpàà nyo bèò cɛà ke ní, nìí, m̀̀n nì qé Nɔ́-nàmàŭn nìin wáká kɔ ke. À dyée dekè kà bé bóqó-kpàà nyo bèò sí qe bɛ kɔ tó nyu wa kee kídíí, ké Gèdèpòò dyoqò mu wa kɔ dyiin nyee. Jàà-po-nyò bèò qà fèè qìè bédé, ké wa ní cɛ kà bóqó-kpàà nyo bèò cɛà kee qe fɔ.

► Ðe-cɛ-nyò dò me zà 1 Jɔ́ 2:15-17 wuquún bé nyo tòò bèò ké ɔ gbo quũ tò.

1 Jɔ́ cɛ bóqó-kpàà jè kà bé ɔ mò dè bé qe gbà kàin séin nì ke. À se bédé bé à ké bóqó-kpàà mú qèbè, mɔɔ ké à se bédé bé à ké qe bɛ nìè múee dò mú qèbè. Hwìqíi-pòin-qè kè dyí-só-qè nyìnìin kòin séin mò qe bɛ bé bóqó-kpàà nyùin kũà mú ke. Ðe gbà séin bé nyoŭn-dyù pòin hwìqíiee mò qe bɛ sòin qé bóqó-kpàà mú ke.

Jízè qàin Nɔ́-nàmàŭn bóqó-kpàà wuquí-kɔ-nyò (Jɔ́ 16:11). Kee ɔ see xwíníin mò kà bé bóqó-kpàà mò ɔ kɔò-qè jéé cá ke. ɔ mò Gèdèpòò-gbo-vɔ-kpòò dòè nàin-nyò pũ, ké bóqó-kpàà nyo bèò sí ɔ kídíí. Zaa qà ɔ kpɔ nòò, ké nyo kàin séin bé wa kàmà ɔ kídíí sí jè kánaá pũee, zaa mu wa m̀̀n kpɔ̀n dekè.

Nyo bé ɔ kè bóqó-kpàà nyo bɛ mò bàtoee, ɔ mò Gèdèpòò mú-nyé-nyò (Jiìn 4:4).

Bóqó-kpàà bédé nyo kúqúú bɛ zi méqìòun kɔ, bé wa qà buqu, bé wa kè Gèdèpòò qà gbo zàin, ké wa séin kpɔ̀in gbo qé qe wa m̀̀n po jàà kee nyu-nyu mú ke. **Ðe Kíin-kíinò mò, waà gbo-po-qè bɛ kè waà hwìqíi-pòin-qè bɛ mò qe cá-cá.** Wa qèbè qe bɛ nìà bóqó-kpàò múee mú ké ɔ zi nyo mɛà bóqó-kpàò kee dyí. 1 Jɔ́ 2:15-17 qà, “Bèin qà bé bɛ ké bóqó-kpàà mú qèbè... Ðe séin bɛ nìà bóqó-kpàà mú, bé wa mòà qe gbà bɛ bé nyoŭn-dyùè mɔ́-qè mɔà ke kè qe bɛ bé nyo bèò dyé pũ, ké wa mó ke ɔ kè qe bɛ kɔ jè nyoŭn bóqà kee, wa se qé Bàò gbo sòin. Wa séin sòin qé bóqó-kpàà mú.”

ɔ sɔ̀ nìinò mò, waà hwìqíi-pòin-qè gbà bèò nyue ké wa nyu qe gbà. Fèè wa cɛee mò bé wa ké wa m̀̀n nìin hwòqò dyi dè kè bé wa ké dyí-séqèin-zàà-wɔ-po-hwìè bɛ dyí zàin (Emó 5:11-15; 21-24). Wa kpa hwìè bé ɔ dè wa m̀̀n hwìqíiee, ké wa zàin qe wa mɔee nyoŭn gana xwa, ké wa só qe bɛ wa qèbè múe kè qe bɛ mò qe gbà kee dyí bó wa m̀̀n bìi. Bóqó-kpàà nyo bèò bédé jàà-po-qè mɔɔ biè-qè kúqúú bɛ, ké wa dè wa m̀̀n nìin (hwòqò-f̀̀nò-f̀̀nò kè qe bɛ kɔ tó nyu wa ke kè qe bɛ wa m̀̀n qàin dyí-séqèin-qè bɛe ɔ kè wa m̀̀n nìin kpé hwòqò kɔ qé wa nìin biè-bièò mú (Wóqómà 1:25). Wa dòin Gèdèpòò kpéò jè mú, ké wa kpɔ̀ f̀̀nò-hwòqò bɛ taba waà mɔ́-qè bèò bá bo qeín nyee dyi. Wa se qe mò qe nò mò dyiin nyee jè dyuòè

mó, ké wa see nyue mó dɛ m̀̀n. Wa nyu dɛ waà hwòdɔ́ móe, ké wa mó hwìè d̀̀ dɛi bé wa kée jè k̀̀in zàin dé nyɔ̀n bɛ́ gbo, kà ɔ́ mòò kà dɛ nòmmò dɛ́in nyɛ.

Nyɔ́ bɛ́ bé wa se Kédèi dɛ́i dyuò, ké wa mò hwòdɔ́-f̀̀nò-nyò kè nyɔ́-náún-po-nyò bɛ́e, wa nì v̀̀uú bé wa ké nyɔ̀n bɛ́ bóí po, bé wa ní k̀̀ waà nàmàún bɛ́ mú ẁ̀in, bé Gèdèpòò ní k̀̀ d̀̀ wa k̀̀in z̀̀in. Bódó-kpàà ǹ̀in hwòdɔ́-f̀̀nò-nyò bɛ́ nì v̀̀uú bé wa ké ċi-ċi bé ɔ́ se Gèdèpòò dɛ́i báa me dè kà bé ɔ́ mò ċi-ċi nòmmò dɛ́in nyɛ, bé nyɔ́ bɛ́ se dɛi kuɛ ké wa kídíí sí. Bódó-kpàà ǹ̀in Sànyátè bɛ́ cɛ́ kà bé dɛ séin bɛ́ nìà kpɛ́e miòùn nyu hwòdɔ́ ké wa nì, ké ɗe-me-nyò d̀̀ se wa me ke. Nyɔ́ bɛ́ mò go m̀̀nà-kũà kè kũà tòò bɛ́ se Gèdèpòò dɛ́i báa nyu-nyòe, wa doin dɛ gbà bɛ́ bé nàmàún nyu nyɔ́ bṹ e jè mú, ké wa poe jàà kà bé nàmàún see nyue bèin bé f̀̀à-f̀̀à-dè ké nyɔ́ d̀̀ k̀̀ dɛi ke. Bódó-kpàà dɔ́-gma-nyò bɛ́ gma dɔ́ bɛ́ bé nyɔ̀n bɛ́ dɛi mú poín, dyédé séin ké wa gbo wáqá ke. Bódó-kpàà ǹ̀in dyó-dè-da-zà-nyò bɛ́ nyu dyó-dè bɛ́ bá nàmàún kè gbàdàún po-po ɔ́ kè jàà-po-dè bɛ́ jè dyíe. Bódó-kpàà ǹ̀in pásòdò bɛ́ taba gèdèpòò bɛ́ bé wa se nàmàún dɛ qáa hwìd̀̀. ɔ́ mò gèdèpòò bɛ́ bé wa c̀̀a b̃́ jè kè nyɔ́ miòùn múàún dɛi kpàin jè ɔ́ kè nyɔ́ miòùn mú dèbè jè d̀̀n w̃́.

Kòdòsìà 2:8 po à náún bé à ní k̀̀ d̀̀ bódó-kpàà ǹ̀in hwòdɔ́-f̀̀nò-f̀̀nò bɛ́ mòà nyɔ̀n-mú-càin-dè fódóún bɛ́e kídíí sí. Nyɔ́ wuqu-fódóún-mú-càin-nyò po nyɔ́ ná gbà mú. Bódó-kpàà nyɔ́ bɛ́ cá nyɔ̀n bɛ́ dɛ́in dé waà f̀̀nò-hwòdɔ́ se dɛ́i sédèin bɛ́ mú, ké ɔ́ nyue ké wa sò Gèdèpòò gbo, bé wa ké Gèdèpòò mana bɛ́ mú bèdè kè bé wa ké se dɔ́ún mu.

Bódó-kpàà nyɔ́ bɛ́ mò nyɔ́ bɛ́ bé wa f̀̀nò hwòdɔ́ dé wa miòùn mú, ké dɛ-wuquí-k̀̀-tò nyu wa xwéé dé wa f̀̀e mú ti séin nyɛ. Kà wa nyu wùd̀̀e ke kè kà wa kpeɛ nyu nìe ke kè kà wa nyu d̀̀ún poe ke ɔ́ kè kà wa nyu nyɔ̀n z̀̀d̀̀en nyɛe séin t̀̀nèin nyɔ̀n dɛ́i kà bé wa bédé nàmàún-hwòdɔ́-dyùà ke.

Kédé-dèin-nà-nyò bɛ́ se waà ċi-ċi gbà bé wa nyuà kee kídíí síe bèin. Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ́ kpeɛ mu k̀̀n bó wa ǹ̀in bɛ́ gbo.

Kpoo bé Bábòò d̀̀in kà bódó-kpàà kee, wa mò nyɔ́ bɛ́ bé wa zàin nyɔ̀n bɛ́ kpeɛ dɛ́i ke. Xwédé-dù bɛ́ bé wa ċi dà dyúáq̀̀e bédé wa ǹ̀in kpeɛ. Wa mó dɛ nòmmò dɛ́in bɛ́ bó wa miòùn bìi, ɔ́ hwòin kà nyɔ́-dɛ́i-gm̀̀-gm̀̀ kè mú-zàin-zàin, ké wa mó bé gbo-kp̀̀in-kp̀̀in ké bó wa kè waà gb̃́-xwíníin-nyò bɛ́ p̀̀a nì. Kee wa mó dɛ bɛ́ nìà ke dɛi dɛ́in dé bódó-kpàà ǹ̀in hwòdɔ́-f̀̀nò-f̀̀nò mú, ké wa se Gèdèpòò Wuquò què gbo tòe mó f̀̀. ɔ́ xwíníin mò Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ́ se wa miòùn ǹ̀in kpeɛ kídíí síe bèin g̀̀nà cá. Nyɔ́ díe bɛ́ nyu Kédèi-dèin-nà-kpèdè miò ké wa zi nyɔ́ tòò bɛ́ dɛ́i, kee bódó d̀̀ se dà bódó-kpàà k̀̀ nì bé waà kpeɛ séin ké Kédèi-dèin-nà-kpèdè jũ ke.

► Dɛ́in dé dɛ à q̀̀a c̃́ k̀̀n w̃́ múe, dé mòò xwíníin kà bé Jízèè dèin-nà-nyò bɛ́ se “bódó-kpàà nyɔ́ bɛ́” ké?

Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ́ ní sí dɛ bɛ́ nyue bé nyɔ́ dɛi nàmàún nyuee kídíí, ké wa ní mó dɛ séin. Wa mó bé wa ké Gèdèpòò hwòdɔ́ dɛi dè dé dɛ séin mú. Waà dèbèin-dèbèin d̃́ k̀̀ kpá, ké ɔ́ mu k̀̀ kpàún kánáá pũ. (Fèdòp̃̀ 1:9-11). Gèdèpòò gmaò d̃́ dé wa hwòdɔ́ bṹ c̀̀e (Jèdèmádyà

31:33). Gma bë bé Gèdèpòò dè nyũn dyíε fèin xwa bó Kédèi-déin-nà-nyò bë bìi, ké nyũn bëin wa hwòdò kò dèè (1 Jǝó 5:1-3; Wédé 19:7-11). Kédèi-déin-nà-nyò bëò dyuò dε wa kò wa ké nyu bé wa ké sè-ná-sèè fèè bédéε ní (Máfìò 6:33). Waà kpeɖe tèmèin nyũn dyí kà bé wa mó mú-dǝ́ -dǝ́ mú zie dyi, bé wa ké nàmàũn toún du ke.

Nyo bë seà Gèdèpòò hwìqĩ tabaa poèn hwìqĩ kà bé Kédèi-déin-nà-nyò bëò cĩ-cĩ kĩa dyíε, sepóεqé wa kè wa ní nyu dε bë bé wa mòùn nyuà kεε jè (1 Pídè 4:4). Jízè dá bódó-kpàà nyo bëò nyé nyo bë kò kpeɖe kò dé zũũn wεε mú (Jǝó 17:14). Bódó-kpàà nyo bëò nyé nyo bë se wa niin wáká kò niεε mú. Wa se dε-múin-wǝ-wǝ dò bédé, ké wa nyé dyí-sédèin-dè mú, ké wa mòùn niin nàmàũn bëò kpõin wa zaa. ɔ jèεε, Jízè dá, “Bódó-kpàà nyo bëò mu bë gǎ dyèin” (Jǝó 16:33). Àpósò Pòò dá, “Nyũn séin bë bé wa kè Kédèi mòà nyo dyúáqò, ké wa mó bé wa kéà cĩ bó Gèdèpòò bìiεε, wa mu wa gǎ dyèin wεé” (2 Tímétè 3:12).

► Dε-cǝ-nyò dò mε zà 2 Kòdéinfìò 6:14-18 wuquún, bé nyo tòò bëò ké ɔ gbo dùũ tò.

Bábòò cǝε jǎà-po-nyò bëò gbo bé wa kè bódó-kpàà nyo bëò ké gbo zain. Gbo-zain-zain nà ke dèin nyoò kpeɖe gbo gbo, kà Jízè nyuε ma kà tèmèin ti bé ɔ wáqáà Gèdèpòò-wùdù dé toqo dò dya ke. Dà nà keε, ɔ dè bó Kédèi-déin-nà-nyò bëò kpeɖe mε, kà bé wa se Gèdèpòò bìi kũà nyuε mó, ké wa se wiin kpá bó waà nàmàũn bëò jè, ké wa ní dyà wa mòùn bíqĩ, ké wa se dyí sédèin, ké wa ní dyé nyo dò wiin, ké wa bédé kεε dé wa hwòdò bṹ, ké wa se gìqĩ jè dyí dyuò, ké wa se gǎ dyéε mó bó dε mò Gèdèpòò móó-dé kεε jèε. M dyi mó bé m kè bódó-kpàà ké gbo zain ní, nì kpeɖe kè wa niin kpeɖe mε zain gbo dekè. ɔ hwòin kà, Kédèi-déin-nà-nyò bëò kè nyo bë bëin nyuε bé wa ké dε gbà nyuεε se gbo kpõin bëin. Gèdèpòò dá ɔ mu nyo bë bé wa kè bódó-kpàà nyo bëò zain gboεε Bǎ jũũn. Vòsì nà ke mε nì m hwìqĩ. ɔ dá nyo dò kè bódó-kpàà nyo bë dyi péé nyuín, ɔ mò Gèdèpòò mú-nyé-nyò. (Jĩin 4:4).

► Dε-cǝ-nyò dò mε zà Máfìò 5:13-16 wuquún bé nyo tòò bëò ké ɔ gbo dùũ tò.

Bé Kédèi-déin-nà-nyò bëò ké wáká kpá, bé wa kè bódó-kpàà-nyò bëò ké gbo zain nyεε seε xwíníin mò bé wa ké bódó-kpàà kò sò, mɔɔ bé wa ké dé gbé è bë wa cĩ múεε mú jaqá ke. Jízè dá ɔ se ma baàũn nì bé Gèdèpòò ké ma ɔ déin-nà-nyò bëò bódó-kpàà kò zà (Jǝó 17:15). ɔ cǝε ma dekè kà bé ɔ déin-nà-nyò bëò mò tǝ kè ce bó bódó-kpàà bìi ke. ɔ xwíníin mò wa bédé bé wa ké bódó-kpàà kò nì. Kédèi-déin-nà-nyòò bédé kpé bé ɔ ké gó mànà kè bódóò dε bë jè hwìε kpá, ɔ sèin ké ɔ dé kpá-kpáò bëin nyuε bé ɔ ké dε gbà dò sũũn po hwè.

Gàa dò mò Jéíwàqà Sítísò kεε cǝ à dε mò dε nà ke xwíníin dé Kédèi-déin-nà-nà múεε jè gbo:

Hwòdò-fòndò-gàa dò mò Àwíqísáqì, bé ɔ sò dé Átèin-hwòdòò mú, bé ɔ cĩ zǝ́ ò dé zǝ hǝdèqè sǝ niinò múεε cǝ dε báũn-báũn bë bé wa zain Kédèi-déin-nà-nyò bë kè nyo tòò séin gboεε jè. ɔ dá Kédèi-déin-nà-nyò bë mò ma nyo bë bé nyũn bëin hwòdò kò dèè ke, ké wa mò ma jǎà-nyò bë, ké waà hwòdò dè ma dyi bó dε wa bédéεε jè, ké wa dyé ma wa wóqòin-nyò bë kpéin, ké wa dèbè ma wa müè bë mú, ké wa hwè ma mú, ké wa kũin ma gǎ-dyé-dyé hwòdò, ké wa kò ma déè bë jè gboε. Wa kò ma dé jó ò-màà bë kè xwíε-dyũ bë jè gbo dekè. Ké dεεε, wa kpõ ma gĩ bë nòmò dyiin kánáá pũ. “Gĩ-gàa kè gĩ-màa

séin wa dyé ma kɛɛ... wa kùin ma wa hwòdõn bé wa ké Kédèi-déin-nà-nyò bɛ jũ, sepóedé bó dèbèin-dèbèin bé wa bédé ma wa bìiɛ jè. Ké ɔ jũ ké wa dǎ Kédèi dyi kpõ ní, ní, wa mǎà à díí bɛ kánáá pū, ké gbo-zain-zain dò se bó à kè wa pūa nì dɛ.”²

Hwìdĩi-taba-taba Jéé

Đé Jìinè cèè-dèò múɛ, ɔ nèin jìi kǒ kà bé dɛ bèin nyuɛ bé nyo kée dyí dyuò kà bé Kédèi-déin-nà-nyò dò bédé hwìdĩi-taba-taba kɛɛ mò dé ɔ ċi-ċi mú. Jìin dá nyo bé ɔ tòà Gèdèpòò Wuquò dũ gbo, ké ɔ ní nyu dɛ wuquò cǎa kɛɛ, ɔ nì ɔ mìnùn cáuń (1:22). Nyo díé bɛ poèn hwìdíi kà bé wa dyuò jǎa bá Kédèi déin nà jè dyíɛ dyí ké wa zi nyo tòò bɛ dyíɛ, kɛɛ wa se dɛ mǎa jǎàò kɛɛ dyi kpõ. Nyo bɛ nì náa nì wa mìnùn cáuń.

Jìin dá nyo díé bɛ dá wa mò Gèdèpòò-biè-nyò, kɛɛ wa Gèdèpòò biè-bièò se dɛ dò kpa. Biè-biè bé Gèdèpòò hwòdõ dèin múin nyɛ mò bé nyoñ ké nyo tòò bɛ jè gbo kǒ ɔ kè bé wa ké wa mìnùn dyí gmò, bé bóqò-kpàa ní kǒ dà wa dyiin nyìnìn. (1:27).

► Đe-ċè-nyò dò mɛ zà Jìin 2:14-26 wuquún bé nyo tòò bèò ké ɔ gbo dũ tò.

Nyo díé bɛ cǎɛ, ké wa dá hwìdĩi-taba-taba nyuɛ ké nyo pó, kɛɛ ɔ se kũà bɛ bé m̀ nyuɛ, ɔ jèɛɛ, dɛ bɛ bé à kpa sǒún wɛɛ jè se dɛ dò. Wa poèn hwìdíi kà kɛbì waà kpeɖ mɛ nì kà nyo bɛ seà Gèdèpòò dyí dyuò kpeɖ nì kɛɛ, wa bèin pòɛ dyiin dé hwìdĩi-taba-taba mú pū. Jìin-cèè-dèò wáká nì kɛ cǎ nyo bɛ nì náa jè.

Jìin dá jǎa-po-po dòun se dɛ dò nyuɛ bèin, sepóedé zùu gbà bèò m̀un po Gèdèpòò jè jǎa dɛkè, kɛɛ gbo-kpõin-kpõin dò se bó wa kè Gèdèpòò pūa nì jè (vòsì 19). Nyo bé ɔ po Gèdèpòò jè jǎa, ké ɔ ní nyu dɛ Gèdèpòò cǎ ɔ gboɛɛ, ɔ nì kà nyo bé ɔ wǎa múa-bǒò, kɛɛ ɔ seà jǎa poɛɛ nì kɛ.

ɔ mu dyiin nòm̀un bé à ké vòsì 21 kè 24 kǒin zain. Wa dá dɛ bɛ bé Éébòdòhɛ̀ nyu ma kɛɛ mò nyo nyuɛ ké ɔ sédèin ma dyí dé Gèdèpòò gbo, ké kũà bɛ bé nyo dò nyuɛ kè ɔ hwìdĩi-taba-taba pòin dyí ké wa nyu ɔ dyí-sédèin-nyò mú. Dà nì kè Bábòò dà tòò bɛ cǎa kà bé Gèdèpòò jǎajèò dòun mò nyo nyuɛ ké nyo pó, kɛɛ kũà bɛ bé nyo nyuɛ se dé kpá kɛɛ se gbo muin.³ Wuqu bé Jìin cǎa, bé ɔ dyi níin, *dyí-sédèin-sédèin* nyɛ se xwínín mò bé hwìdĩi-taba-taba kè kũà ké nyo dò pòèn bèin pūɛ, kɛɛ nyoñ mɛ dyé hwìdĩi-taba-taba kè kũàò dé nyoò fèè mú hwè. Nyuu-dè bɛ dòun se ɔ pòèn bèin dyeo, kɛɛ ɔ jũ ké ɔ se ċi kà Kédèi-déin-nà-nyò ċià kɛɛ ní, ní, ɔ se hwìdĩi-taba-taba pòin kà nyɛɛ bédé dɛ mòun. Jìin dá nyo mò nyo cǎɛ kà bé ɔ bédé hwìdĩi-taba-taba, kɛɛ ɔ se hwìdĩi-taba-fèè ċiɛn nìɛ, ɔ hwìdĩi-taba-taba se fèè bédé. (vòsì 26).

Jìin dá kà bé ɔ seà xwa fèin bé cu dò kéà bo kò-kò sǒ tòdò mǎa bé ní bé ɔ nì dà dyúáqò sǒun wɛɛ kéà ní nyìnìn dyiin kè ní nòm̀ò dyiin tòɛ, kà dyúáqòò, kǎa wuqu bédèè-bédèè kè gboò-wùqù se bédé bé wa ké nyo dò wíin pɛɖèin. (3:9-12). Nyo dò kpeɖ kè ɔ Kédèi-déin-nà-fèè mɛ wèin dyí kánáá pū.

² Íbè, 54

³ Ífĩsì 2:8-9, Gàdézìà 2:16, Wódómà 3:28

Jàà-dè bá dyí-sédèìn-sédèìn jè dyíe

Đé Wódómà 2:21-24, m̀́ee, Pòò c̣e ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ bá Júù-nyò ḅe ḅe wa ɔ̀ wa kpa ɔ̀ ḳe wa zi ma bódó-dù kà kò ɔ̀ ḅe nyò ḅe dyíe j̣e dyí. ɔ̀ mò Júù-nyò ḅe ɔ̀ wa dyuòà Gèdèpòò-c̣eè-ɔ̀è, ḳe wa ní nyuà Gèdèpòò wuɔu ḳe. Pòò dịe wa dyi, ḳe ɔ̀ ɔ̀, “Ṃ ɔ̀ nyò ɔ̀ ní dyíqí, ḳe m̀̀n nì dyíqíeńń?” Ḳe ɔ̀ c̣e wa gbo, ḳe ɔ̀ ɔ̀, “Ṃ bódòin gmaò j̣e dyí, ḳe nì gmaò wáqá-wáqàò nyùin Gèdèpòò ḍe.” Júù-nyò ḅe nyu ma wa m̀̀n kà wa dyuòà kà Gèdèpòò dyí m̀̀ ḳe, ḳe wa se ma ɔ̀ kpeɔe ṇin nyụe ṇi. ɔ̀ j̣e, bódó-dù kà kò ɔ̀ ḅe nyò ḅe ḅe ma Gèdèpòò ḳe Bábòò ɔ̀ gbà ḳóun c̣eín.

Wuqu màà *dyí-séqéìn-séqéìn* nyɛɛ xwíniín mò bé m̀ ké qɛ mò qɛ nòmò dyiín nyɛɛ nyuɛɛ nì kánáá pū kɛ. ɔ hwɔ̀n-qɛ̀ mò, nyo kɔ̃ kpeɛ nòmò dyiín nyɛɛ kpeɛ mu dyiín nòmòùn kánáá pū qé ɔ nyuu-qɛ̀ kè ɔ wíín-wùdù mú. Nyo qò dyie cẽ kà bé ɔ kpeɛ nòmò dyiín nyɛ, hwè ké ɔ dyi kpeɛ̀-dyiín-nyiniín-qɛ̀ qò nyuín, níí, ɔ se nyo bé ɔ séqéìn dyie.

Nyo dòè kpepe déè nyo gmò dya hwè ké nyo dāin ɔ dyí-sédèin-nyò. Wuqu màà dyí-sédèin-sédèin nyee tò de tòò bě jìi deké, ɔ hwoin kà gbò dòè dyi-nyàà-nyàà.

► Ɖé m̀ pòin hwìdǵi, ɔ jũ ké m̀ dɔi gbǒ dò dya gmò, ké ɔ dɔi dɔ́ sɛdɛ̀in níé?

ɔ mò dɛ kpa dɛ cá bɛ gbɔ̀ dò ké dɛ nyànà kɛ. Gbɔ̀ dɛ dɛ nyànàin, ɔ bédé bɛ ɔ ké ɔ miòùn ɔ kè dɛ séín bɛ wa dè ɔ bũ ʔɛ xwa béìn. Kɛ ɔ se ná nì, ké gbɔ̀ dɛ wáqá ní, nìí, ɔ mu nyo bɛ cĩ dɛé múɛ kɔ̀-ɔ̀ bɛ mú gbɔ̀ùn, bɛ ɔ ké wa fũà-fũá kɔ̀ dyà, ké bó kɔ̀in dɛɛ, gbɔ̀ mu ɔ dyí-séqèin-séqèinò xwáqáún sèìn. Dɛ nyue bɛ gbɔ̀ dò dɛ dɛ kpaa mò, ɔ jũ ké ɔ pòin-ɔ̀ séín dɛ dɛ ku sòin ɔ hìqì-kpàò gbo kée hwè-hwè gbo muɛ ní.

Ké deɛɛ, ɔ nòmò dyíin bé gbǒ dò ké dyi nyàà bó ti tò mòùn-tò mòùn xwíníin. Nyo dò dyi gbǒ dò po ní, ɔ poèn hwidǫi kà bé ɔ gbǒ mu dyi nyààùn tee dé ɔ fè-wè séin múɛ. Wa bédé bé wa ké go màà-gbò bǐ kè kǔà-mú-nyùin-gbò tò bǐ wídí pàdǎ kǔún po dé wa po-po mú, bé xwédé-dù dein dúún bǐ ké wa dyi dyèin, bé wa mòùn ké wa kǔà mú nyùèn bèin dekè.

Ɔ jũ ké gbõ dọ dyi dyi peè mɔɔ Ɔ dyi wádáa mó ní, nìí, Ɔ xwíníín mò gbõ se dýí sédéìn mɔɔ Ɔ se dyi ku jè. Ti díé bě ní bódó-kpà dyi-túò-túò bèìn nyue bé gbõ díé bě ké mú gbòò. Ɔ bèìn bó dà dyúádòò dyi nyààà keo, kee nyo dọ se dé ċíe bèìn de. Ɔ dyi ná nììn, nìí, gbòò dǎ Ɔ dýí-sédéìn-sédéìnò xwádáún sè.

Hwè bé wa ké gbõ dò po-po gbõ dèεε, wa nyu gbõò hwòìn-dè bó pépà dò kǝ hwè. ɔ mò dε muε wa da zàìn kà gbõò béqé bé ɔ ké niε. Ɖε tǝín-tǝín bé gbõ-po-nyòò mu dya gmòùn bó dífèdè nià bóε kǝε mò dε ɔ ké nyu bé gbõò ké dyi nyànàà bèìn gāun-gāun wě. ɔ jǝ ké wa dǝ gbõò po-po gbõ dè nòmò dyiin ní, nǝ, wa béàìn dε tòò séín bèìn ɔ gbo kpáa bé ɔ ké dyi kuεε ɔ bū ǝ dèè.

ɔ kpa ɔ m̀ìò b́é gbǒ-po-nyòò ké dífèdè bá kà gbòò ké nìè nyuεε gbo m̀ùnn d́ée po-po mú. ɔ jũ ké ɔ dyi wíqí jī kà wa ḱèà gbòò kǒún poεε kǒ ćē, ké ɔ dyi gbòò wáká kpa ɔ d́íé b́ě bàdànn ní, nìí, gbòò se dyi kué mu.

► Ɖé mòò xwíníín bé nyo dò ké dyí sédèín nyee ké?

Jízè pòin gbò dǝ̀ dyí sédèín jè nòó dyi. Ɔ dá nyo bé Ɔ wǝ̀à Gèdèpòò Wuquò ké Ɔ nyuà dɛ Ɔ cǝ̀e, Ɔ nì kà nyo bé Ɔ poà Ɔ gbò bó sóó kǝ̀e nàà kɛ. Kɛ̀bì dǝ̀i mɛ dyiɛ, gbòò mu dyi nyà̀nà̀n kánáá pū. Ké nyo bé Ɔ ní nyuà Gèdèpòò wuquɛ, Ɔ kè nyo bé Ɔ po Ɔ gbò bó pǝ̀o múɛ hwoin ní. Mò̀n dá bé m̀ ké jǝ̀àò wǝ̀, bé m̀ kée dyí dyuò dǝ̀n pū, kɛ̀ m̀ mɛ nyu dɛ Ɔ cǝ̀e.

► Ɖɛ-cǝ̀-nyò dò mɛ zà Jìin 1:22-25 wuquún bé nyo tòò bǝ̀ò ké Ɔ gbo dǝ̀ tò.

Jìin dá nyo dò dyi Gèdèpòò Wuquò wǝ̀, ké Ɔ se dɛ Ɔ cǝ̀e nyuín, nǝ̀, Ɔ nì Ɔ mǝ̀n cáuǝ̀. Nyo kǝ̀ jè Jìin nà cǝ̀ín nyee mò nyo bé Ɔ poèn hwǝ̀ǝ̀ kà bé Ɔ dyuò jǝ̀àò dyí sǝ̀n dɛ Gèdèpòò-wuquò mú, kɛ̀ Ɔ ní nyuà dɛ wuquò cǝ̀à kɛ teeɛ. Nyo nì náa se dyí sédèín.

Jìin dá Ɔ jǝ̀ ké à dyi Gèdèpòò-cǝ̀-ǝ̀ wuquún zà ní, nǝ̀, à mɛ bó nǝ̀ kà nyo bé Ɔ gmǝ̀n sébǝ̀ mú, ké dɛ Ɔ dyéɛ seɛ nyue bǝ̀n bé Ɔ kéà Ɔ mǝ̀n gbo zǝ̀n nyee nàà kɛ. Gèdèpòò jǝ̀àò zǝ̀n nyo gbo. À dyi Gèdèpòò Wuquò dya gmò ní, nǝ̀, à dyé dɛ gbà bǝ̀ bé à nyue ní. Ɔ dyi ná nǝ̀n, nǝ̀, à mɛ wǝ̀ bé Gèdèpòò Zùùò ké nyo à jǝ̀ kè à kpeɛ gbà bǝ̀ò gbo zǝ̀n.

Nyo bé Ɔ sédèín dyiɛ, Ɔ cǝ̀-cǝ̀ mɛ tǝ̀mǝ̀n nyoǝ̀n dyí. Nyo dò mɛ bó Ɔ mǝ̀n dyí-sédèín-nyò dǝ̀n Ɔ jǝ̀ ké Ɔ dyi kpeɛ bǝ̀ se Gèdèpòò hwǝ̀ǝ̀ dǝ̀e nyueǝ̀ nì ní.

Cu-bò mú-dǝ̀-ǝ̀

Jízè dá nyo bǝ̀ dǝ̀n wa mǝ̀n kpáá-dǝ̀-cǝ̀-nyò bǝ̀, ké wa seà Ɔ mòɛ pàqǝ̀ mu dyiin. Ɔ mò nyo bǝ̀ dǝ̀bǝ̀ bé wa kéà nyo-nàin-kpè bédé dɛ waà bièin-naín bǝ̀ò, mɔ̀ wa móà cócǝ̀ wǝ̀ǝ̀n-mǝ̀n-dǝ̀ mú nyue dyi kɛ. Nyo bǝ̀ nàà kɛ kpeɛ tǝ̀mǝ̀n nyoǝ̀n dyí kà bé wa se Kédèi-dǝ̀in-nà-nyò bǝ̀ jéé kɛ. Ɔ dá à mu wa dyí dyuò̀n dyiin dɛ bo bǝ̀ wa tòdǝ̀e mú. (Máfìò 7:15-18). Cu-bò se mú-zàin-zàin jǝ̀ tò. **Cu-bò nyue ké nyo dyuò cu Ɔ sò dyaa dyí.** Bo bé nyo dò tòdǝ̀e zà kpeɛ nì Ɔ múɛ da. Ɔ jǝ̀ ké nyo se bo bé Zùùò tòdǝ̀e tòdǝ̀e n nǝ̀n, (Gàdézà 5:22-23; 1 Kòdèinfìò 13), mɔ̀ Ɔ dyi nàmà̀n mú cǝ̀ ní, nǝ̀, Ɔ bédé nàmà̀n-hwòdò-dyùà, ké Ɔ se nàin-nyò jéé bé Ɔ taba Gèdèpòò hwǝ̀ǝ̀ (1 Kòdèinfìò 6:9-10; 2 Kòdèinfìò 11:13-15).

Àpòsò Pòò dá jǝ̀à-po-nyò bǝ̀ ní dá bé dɛ bǝ̀ kǝ̀ tó nyu ma kà wa Kǝ̀ín nyee ké wa wuquí kǝ̀, kɛ̀ wa mɛ sédèín dyí dɛ séin bé wa mu nyuùn wǝ̀ mú. (1 Pídè 1:14-15).

Bé nyo dò ké cu-bò nòmò dyiin jǝ̀e seɛ xwíníín mò bé Ɔ ké gma séin bá Kédèi-dǝ̀in-nà-fǝ̀ò dyiɛ múin wǝ̀, bé Ɔ ké wa nyu kɛ. À séin nì jǝ̀à bá Gèdèpòò dyiɛ jè cǝ̀ín kɛ. Dyú dò dyi pǝ̀ zǝ̀n nì dɛ gedèin ní, Ɔ bǝ̀n dɛ xwa bǝ̀ bé Ɔ ké báá-dǝ̀ nòmò dyiin dò hwuqu zà. Gèdèpòò ní po nyo zaa wǝ̀ bó dɛ bǝ̀ bé nyo nyu seó-dǝ̀i-dyé-kà kɛ̀ jè. Kɛ̀ wǝ̀ kɛ̀, Gèdèpòò jǝ̀jǝ̀ se kǝ̀fǝ̀ jǝ̀ bǝ̀n bó nyo bé Ɔ nòò bé Ɔ ké Ɔ nàmà̀n mú wǝ̀in nyee jè. Àpòsò Jǝ̀ cǝ̀ à nǝ̀n gbo kà “nyo bé Ɔ cǝ̀ dɛ cǝ̀ múɛ,” Jízè Kédèi nyo mɔ̀ wɔ̀ Ɔ nàmà̀n séin bǝ̀ò bǝ̀ in, ké Ɔ cǝ̀ dɛ jǝ̀àò mú kɛ (1 Jǝ̀ 1:7).

Dyí-sédèìn-sédèìn dé nyo-nàin-nàin mú

Nàin-nyò bɛ wɔ̃in ɔ ɛ bɛ bɛ nyo tòò bɛ se gbo wɔ̃in bèin nyɛ gbo. Ɖɛ bɛ bɛ nàin-nyòò bédé bɛ ɔ ké nyɛ kè ɔ bɛin kpé bó nyu jèɛ, zà hwìè kúqúú bó mú-dɔ̃-dɔ̃ jè. Nàin-nyòò gbo-po-ɔ bɛ mɛ zi ɔ kpauñ m̀ò, sepóɔdé wa mò ɔ bɛ bɛ nyo kúqúú bɛ bédé bɛ wa ké gbo mùin nyɛ.

Nyo mòà Gèdèpòò bìi kũà-nyu-nyòɛ, ɔ mɛ nì ɔ hwìq̃i kà bɛ ɔ sí Jízè bo-bɛ kídíí, ké Gèdèpòò ɔ, bɛ ɔ ké Gèdèpòò kè nyo bèò bìi kũà nyu kɛ. ɔ mɛ bóo nyɛ bɛ nyo bèò ké ɔ biè kè bɛ wa ké ɔ nyéné kɔ wáqáa nì ɔ kè bɛ wa ké ɔ b̃ain nì kɛ.

ɔ jũ ké cócì qò dyi nyo kúqúú bɛ bɛ wa se j̃àà Gèdèpòò bièɛ n nyɛ bédé, ké wa dyi cócì mu ní, ñí, wa ṽɔ bɛ wa ké biè-bièò xwa cáqá, bɛ ɔ ké xwai-nyuu-ɔ saá-saá dyí sè. Nyo bɛ ñà kɛ dyé wa m̀òun ñin xwai-nyuu-ɔ bɛ kpéin m̀ò, ké ɔ zi zũun-ɔ bèò dyí. Wa mó bɛ nyo bɛ dyuò ɔ bɛ xwai nyɛ kɛ ké cócìò ñin m̀ò, bɛ ɔ ké ñin-nyò bɛ bédéà Zũùò kɛ dyí zi. Bódó-kpàà ñin xwai-nyuu-ɔ bèò jè po wa múaũn m̀ò. Wa dyé ti bɛ wa ké beɔe-nyò bɛ bɛ wa se Kédèi dyí dyuò, ké wa beɔe hwo tòò bɛ se Gèdèpòò dyí báa k̃ɛɛ dyi kp̃, bɛ wa ké wa bìi beɔe dé cócì-gbòò mú. Pásòqò mɛ mò cócìò dyí-z̃iin-ɔ, bɛ nyo bèò dyi cócì mu ní, wa kée dyé kà bɛ dé mò Gèdèpòò bièin-naín j̃àà kɛ.⁴

► ɔ jũ ké nyo qò dyiò má cócì qò gboi téén mu bó S̃òdè-bàqà gànà-kũún, ké ɔ dyi beɔe-nyò bɛ bɛ ɔ dyé ma dé bódó-kpàà nyo bèò ñin hwo qò kɔ bó Sáá-dè-bàqà máaũn w̃ɛ dé dyé ní, ñí, ɔ mu hwìq̃i pòin bá cócìò jè dyí ké?

Nàin-nyò qò bèin mú-dɔ̃-dɔ̃ dyé bɛ ɔ ké ɔ bɛ se j̃àà kɛ nyu jè gbo wɔ̃in dé cócìò mú, bɛ ɔ ké j̃àà k̃in pòin. Pásòqò díé bɛ bédé nyéin-nyéin bó wa kè gàa bɛ m̃o màa bɛ nì dé wa cócìò múɛ p̃ũa, kà dyúáqò kà bódó-kpàà ñin ñin-nyò bèò nyuà dé waà kpoo bèò mú kɛ. Cócì díé bɛ ní c̃ɛ kpeɔ gbà bɛ bɛ wa pásòqò bèò nì nyuén ɔ cócìò múɛ jè, sepóɔdé pásòqò bèò bédé kpé m̃o kũà vènè-vènè dé píé jè.

Mú-dɔ̃-dɔ̃ bèin pásòqò qò kɔ dyi bɛ ɔ kée c̃ɛ kà bɛ ɔ mò nyo kɔ cócìò kɛ. ɔ dyi ná ñin, ñí, ɔ po nyo bɛ kũà k̃ún, sepóɔdé wa zi ɔ gbo jè, kɛ ɔ se bɛ wa ké kũàò nyuè bèin ñomò dyiin jè. Pásòqò nì náa po ɔ gb̃-xwíníin-nyò bɛ cócì-kũàò k̃ún m̀ò ké ɔ zi nyo tòò bɛ dyí, sepóɔdé ɔ mó bɛ ɔ ké ɔ dúí-sè-nyò g̃á dé wa hwìè. ɔ b̃ain ɔ-xwa-b̃i-b̃i séin kè nàm̃aũn séin bɛ bɛ ɔ gbo-zi-nyò bèò nyu dé cócìò múɛ ɔ k̃in. Ké ɔ mó cócì-wìq̃iò kè cócìò k̃òò-ɔ bɛ mú nyuèn dyiɛ dé ɔ nyuìn wa mú, kà wa mò k̃à ɔ m̀òun ñin k̃òò-ɔ bɛ.

Cócìò Zàse

ɔ jũ ké cócì qò dyi nóò bɛ wa ké dyí-sédèìn-sédèìn mú tè ní, ñí, ɔ nyuè ké cócìò nyìñin dyiin. ɔ jũ ké cócì-nyò bèò dyi bódó-kpàà ɔ bèò mú qèbè m̀ò ní, ñí, wa kp̃ ñin-nyò bɛ bɛ wa nì kà

⁴ M̃ dyi kà Kédèi-déin-nà-nyò ké bièè nyu ñomò dyiin nyɛ jè m̃in w̃ò mó ní, ñí, zà Shepherds Global Classroom tèmèin-qèò nyo mòà *Kà Kédèi-déin-nà-nyò bɛ ké Bièè nyuè Da-zà-zà kɛ wuqún*. Dè m̃ bèin dyé kɛ kà kà <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

bódó-kpàà-nyò běò nà kɛ jè dyi pū. ɔ mò nàin-nyò bě bɛ wa seà nàmàun ɖe ɖá ɖé wa nàin Gèdèpòò biè-bièò mú kɛ. Ké ɖɛɛ, Kédèi-ɖeín-nà-nyò bě bɛ wa sédèin dyíɛ bèin nàin-nyò bě bɛ wa mò nàmàun-nyò kɛ kídíí síe ɖekè, sepóɛɖé wa se ɖe mòà dyí-sédèin-sédèin kè bo nòmò dyiin tòdò-tòdòɛ jè múin wɔ̃. ɖe nà kɛ dyi ná kpáin, níí, bódó-kpàà nyo běò mu cócìò dyí dúùn, ké nyo ɖò se nìe ʼ mu bɛ wa ké cócìò bì wùdù fɔɔ.

Pídè po cócì-nyò běò náún, kà bɛ nyo bě bɛ wa ɖáin wa miòun nàin-nyò bě ɖé Zùùò mú, ké wa seà ɔ mò kɛ mu cócìò wídí-mú-mòin-ɖe mú nyuùn wě (2 Pídè 2:3). ɔ jũ ké cócì ɖò dyi kpɔ̃ miò, ké biè-biè nì ɖɛɛ dyi Gèdèpòò hwìɖí dè ní, níí, bódó-kpàà nyo běò dyi ɖé, ké wa vɔ̃ bɛ wa ké ɖé kũà vènè dyé. Wa se Kédèi-ɖeín-nà-nyò bě dyɛo, kɛ wa mu kà nyo běò nyu cócìò nàin-nàin dʒin mú poɛ kɛ kè kà nàin-nyò běò nyu cócìò gbo kũà nyue kɛ cèin ɖé cócìò mú. Cócì bɛ ɔ se tèmèin-ɖe nòmò dyiin bédéɛ se nyo bě nì náa dyí dyuòè bèin.⁵

Jízè po nóó bá tɔ̃ jè dyíɛ, bɛ ɔ ké cócìò mɛ dè, ti bɛ cócìò ɖíin-ɖíinò sò ɔ mú kɛ (Máfíò 5:13). ɔ jũ ké tɔ̃ ɖéé-ɖéèò dyi ɔ mú sò ní, níí, ɔ se ɖe kpa ɖe bɛ ɔ ké pɔ̃o mɔo sóo-kénéé dyí zi.

ɔ jũ ké cócì-nyò běò mòun dyi nì kà bódó-kpàà nyo běò nà kɛ ní, níí, cócìò se kpé bèin mu bɛ wa ké bódó-kpàà nyo běò gbo zìàin.

Bódó-kpàà-nyò běò baɖa cócì-nyò běò dyó, ɔ jũ ké wa dyi bódó-kpàà nyo běò kídíí sí, ké wa dyi jààò kɔ̃in pòin ní.

Gèdèpòò bìi ké-baɖa-baɖa

Gèdèpòò jè cɛ̃-cɛ̃ mò jàà-po-ɖe bě bá à Kédèi-ɖeín-nà-nàò jè dyíɛ fíin-fíinò, sepóɛɖé dyiin ɖée múɛ, à cɛ̃ tèmèin-ɖe bě bá Gèdèpòò kè nyõun-dyù kè nàmàun kè Kédèi ɔ kè pó-pó jè dyíɛ ní. ɖe bě à po jàà bá Gèdèpòò jè dyíɛ ku dyi ké ɔ zi jàà-po-ɖe tòò séin dyí.

Ti bɛ Gèdèpòò dè ɔ miòun nyõun-dyù dyí-tèmèin-tèmèin gbɛɛ, xwíníin kíin-kíin kɔ̃ jè ɔ tèmèin kà ɔ miòun nyõun dyíɛ mò bɛ à kée dyuò nyo ɔ jũ kɛ. Gèdèpòò dè ɔ miòun mɛ kà bɛ ɔ hwè mú gáná cá kɛ. Mú-hwè-hwèè Híibúqúù-nyènè mòà (*kàdósi*) kɛ céè ɖé Dèè-wùdù Sùàò mú kpa hɔ̃dèdè mènɛ ʼ in-ɖò kè zi kɔ̃. ɔ hwòin kà, ti báún-báún xwíníin nyɛɛ, Àzédya ɖáin ma Gèdèpòò "Éézùdùèè Mú-hwè-nyòò." Gèdèpòò mú-hwè-hwèò mò ma ɔ biè-biè bɛ nyo běò nyu ma kɛ hìɖi-kpàò (Wéɖé 99:3, 5). Gèdèpòò nyo běò se ma ɔ biè bó ɔ kpéò jè ɖòun pū, kɛ wa biè ma ɔ bó ɔ mú-hwè-hwèò jè ɖekè.

Hwìè ɖò kɔ̃ mú bɛ Gèdèpòò tèmèin ɔ miòun nyõun dyí ɖɛɛ mò, kà bɛ ɔ mò ɖèbèin-ɖèbèin nyɛ. Dèè-wùdù Sùàò dè bɛ Gèdèpòò tèmèin ma ɔ miòun Móze kè Éézùdùè-nyò běò dyí miò kɛ mò ɖé Éséɖò 34:6-7 mú. Ké ɖéé Gèdèpòò dè ma ɔ miòun mɛ, ké ɔ ɖá, "...Mɔ mò Bounboò. Mɔ mò jíájè kè wii Gèdèpòò. Ní dyoɖo-hwòdò mɛɛ ní, ké ɖèbèin-ɖèbèin kè jàà dyiin ɖín múin. Ní nyu nyo tááziiin kúqúú bě nòmò dyiin dyí, ké ɖín ziiin ɖe-gbà-nyu-nyò bě kè wuquún-jaɖa-nyò bě ɔ kè nàmàun-nyò tòò bě kɔ̃in. Kɛ wěɛ kɛ, nyo bě bɛ zaa wáɖá dúún wěɛ, ɖín tò wa gá kɔ̃ wěɛ

⁵ 2 Pídè 2 kè Júɖe mò céè-ɖe bě bɛ wa bá cócì-nàin-nyò bě bɛ wa tómó se bá zùun-ɖe běò jè dyíɛ jè dyí kɛ.

pū...⁶ ɔ m̀ò ɖɛ kpa ɖɛ cá bé nyo ké bó Gèdèpɔ́ m̀ú-hwè-hwè kè ɔ ɖèbèin-ɖèbèin gboi kpɔ́. Gèdèpɔ́ m̀ɛ-dè-wùdùò d̀ò m̀ò "m̀ú-hwè-hwè kè ɖèbèin-ɖèbèin". Sepóɛ́ Gèdèpɔ́ m̀ò m̀ú-hwè-nyò j̀ɛɛ, ɔ m̀ó bé à m̀ùn ké m̀ú hwè w̃-w̃. Ké Gèdèpɔ́ m̀ò ɖèbèin-ɖèbèin j̀ɛɛ, ɔ ɖà à bìi hwìè d̀ò nyu bé d̀yìn ɖ́ɛ m̀úɛ, à ké m̀ú hwè, kà ɔ m̀ùn hwèà m̀ú kɛ.

Gèdèpòò mú-hwè-hwèò tèmèìn à nìin dyí kà bé nyo dò se ɔ kpa bé ɔ ké Gèdèpòò bìi kǔà nyu kè bé ɔ ké Gèdèpòò biè, ɔ sèin ké ɔ zǐàin dɛ gbo dyiin dé Gèdèpòò jǐájèò mú kǐín hwèɛ. Kpáá-dè-cě-nyò Àzédya dyuòè ma dyí kà bé nyo bě ɔ nì ma kà Gèdèpòò-wùdù gbo wáqáuh wèɛ, ɔ kè wa peɛin ma ɔ dò mú ɛ. ɔ bédé ma hwòdò-dyùà bé ɔ se ma mú hwè ɛ. (Àzédya 6:5). “Wǐín-wùdù se mú hwè” mò wuɖu gbà bě kè kpeɛ gbà bě bé ɔ pùè ma kà sòin dé ɔ hwòdò-dyùàò mú ɛ. Se-mú-hwè-kpèdè nǎ ɛ nyue ké Àzédya se ma ɔ kpa bé ɔ ké bó Gèdèpòò dyúa dyi nyàná. Àzédya se ma vǔ bé ɔ ké ɔ mǐòùn dyí-sédèin-nyò mú nyu, mǎo ké Gèdèpòò seɛ ma náa mó dɛ mòùn. Sòin bóɛ gboɛ, Gèdèpòò tèmèìn ma ɔ jǐájèò kpáá-dè-cě-nyòò dyí, ké ɔ zǐin ma ɔ nàmàũn běò kǐin, ké ɔ hwo ma ɔ mú, sepóɛɛ ɔ wǐin ma ɔ nàmàũn běò mú jè. (Àzédya 6:6-7).

Ēzùdùè-nyò bě̀ Gèdèpòò m̀̀n kò ma dé kũ̀n-kpò-gèdèpòò bě̀ hwìè. ɔ jèè, wa bédé b́ wa ké ma ɔ biè dé jàà-hwìè. Ðé Wédé 24 múè, Kǎá Dèbé diè ma dei, ké ɔ dá, “Nyé m̀ nyo b́èin dé Bounboò toḡò dya muè ké?” (vòsì 3). Ðe ɔ nì ma kà dyi diè ʼn nyè m̀, “Nyé m̀ nyo Gèdèpòò b́èin dyi kpõ b́ nyoò ké ɔ biè ké?” Hwè ké Dèbé jũ ɔ dyi-diè-dèò gõ ʼ, ké ɔ dá, “ɔ m̀ nyo kǎ xwai-nyu-dè kè hwìḡi-pòin-dè b́ sédèin dyíe.” (vòsì 4). Gèdèpòò ní kpõ nyoũn séin dyi b́ wa ké ɔ biè-nyò jũ pũ. ɔ se de b́ nyo séin b́ tòin kà sǎ dyií dyi, b́ wa nìà mú pánáun dé bièin-naín b́ kè ké Gèdèpòò biè-nyò jũ jéè kè. Nyo b́ ɔ m̀ nàmàun-nyòè se de kpa b́ ɔ ké Gèdèpòò biè.⁷

Gèdèpòò dǎ nyo bě bé wa biè ɔ kεε mε dyuðè dyí kà bé ɔ hwè mú κε, nĩ́ bé wa mòùn ké mú hwè dekè. “Bě mε hwè mú, sepóedé móún hwè mú” (Đìvédékò 11:44-45, 19:2, 20:26, 21:8). À Gèdèpòò se nì kà nyo bě ċī zǒ ò dé dyódó-xwádaún-wódòin-naínò kεε nìin gèdèpòò běò nià κε, mɔɔ kà Gídĩ-nýò běò kè Wódòún-nýò běò kūn-kpò-gèdèpòò bě bé wa sí ma kà kíqíε nià κε. Ðε bě bé nyo běò nyu zǒ ò xwai dé gèdèpòò běè biè-biè múε tèmèin nyoũn dyí kà bé wa mò gbá-gbá-gèdèpòò bě bé wa cá nyoũn, ké wa hwòdòè nèè miò κε. Kpede gbà séin bé nyoũn-dyù bédéà kεε bã ma gèdèpòò běè mú miò. Nyoũn bèin gèdèpòò běò kpede gbà běò dyéε dé nyoũn-dyù mú pū kà zùù bé ɔ nì bó gbò dyédéin nyeε nyuà niè κε. Gèdèpòò bě nià κε se ma hwìdĩ-pòin-hwòdò-dyuà dò bédé mɔɔ ké wa se ma de dò dyí dyuò dye mòùn. Ké nyo bě biè ma wa kεε mò ma nàmàun-nyò bě kè hwòdò-kõin-nyiniin-nyò bě.

Éézùdùè Gèdèpòò se nì kà nyoŋn-dyù nìà κε. ɔ se Gèdèpòò kǎ jè kpèin nyoŋn hwidjǐ κε, sepóedé ɔ dǎ ɔ mìòùn nyo bǎ dyí tèmèin. ɔ mò Gèdèpòò bé ɔ kò bó gèdèpòò tòò séin gbo κε. Ðea jè, nyo bǎ biè ɔ κεε mòùn bédé bé wa kéà kò dé nyo tòò bǎ hwìè kè.

⁶ *À Bǎsǒ̀ Bàbò̀̀*

⁷ M̄ dyi d̄e mò biè-biè jéé k̄e jè múin wǎo mó ní, nǐ, m̄ me zà Shepherds Global Classroom tēmèin-d̄èò nyo mòà *Kà Kéd̄èi-deín-nà-nyò b̄é k̄é Bièè nyuue Da-zà-zà k̄e wuduún*. Dè m̄ b̄èin dyé k̄e k̄eà k̄e <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

Dèè-wùdù òlèè kpa òò-bě bé Gèdèpòò dè zǎ ǎ́ bá ɔ biè jè dyíe kǒn de, ké ɔ dá: “Kee de séín bǐ bé bǐ mu nyuùn wěe, kee dò ní dá bé ɔ ké bǐ bū ǎ́ nì kà bé Gèdèpòò bé ɔ dǎà bǐe seà kee dò bédé. Sepóedé Gèdèpòò-cèè-dèè dá, “Bě me hwè mú, sepóedé móún hwè mú.”

(1 Píde 1:15-16). Wuqu màà de séín nyee tò nì kpede kè nì nyuu-dè ɔ kè nyéné bé m̀ bédé de pííe jì. ɔ xwíníin mò, ɔ tò de séín bá nì fèè dyíe jì. Gèdèpòò see ɔ biè-nyò bǐè gbo cǐ bé wa ké mú hwè bó *ti jéè dò xwíníin* dòn pū mǎo bé wa ké wa “mú-hwè-nyò” *dáin* ɔ jǔ ké wa se mú hwè jéé níe. Kee ɔ mó bé ɔ biè-nyò bǐè ké mú-hwè-fèè cǐ gáná cá.

À kpede kè à nyuu-dè tèmèin nyoún dyí de bǐ à pòin hwìdǐi bá Gèdèpòò jè dyíe ɔ kè gbo-kpǐin-kpǐin nì bó à kèè kè pǔa ke. Àpósò Pòò dá Júù-nyò bǐ bé wa bóqòin ma Gèdèpòò gmaò jè dyíe nyuùn Gèdèpòò dǐ ti bé wa wádá ma gmaò ke. Bó waà kpedeò jèe, nyoún bǐ cǐ ma de gbà wa kè waà Gèdèpòò kǒún (Wódómà 2:23-24).

Gèdèpòò nyé mòún nì bièè ǎ́ n nyé? Nyoún bǐ dyi nì Gèdèpòò jè cǐin, nǐi, wa dá xwe ǎ́ ɔ nyu nǐe ké? ɔ jǔ ké m̀ dyi mó bé nyoún bǐ kée dyí dyuò kà bé Gèdèpòò hwè mú, ké ɔ bédé wì kè jǐajè kee ní, nǐi, wa bédé bé wa kée dyé kà bé m̀ nì ná dekèe.

Cócì bǐ bédé bé waà pásòdò bǐè ké tèmèin-dè bé ɔ ní zǐàin gboee nyo bǐè tèmèin, bé wa kée jè jì kǒ néin. Pásòdò dò se bédé bé ɔ ké tèmèin-dè sùà bǐè bó. Xwédé-dù séín kè jǎà-po-nyò dǐe séín bédé bé wa ké tèmèin-dè nǐa ke jè wǐ. Hwè m̀ po níin, wa bédé bé wa ké tèmèin-dè nǐa ke jè nyo bǐ bé wa dǎ de hwè de Kédèi-deín-nà-nà múe hwìdǐi dyà dekè. Gèdèpòò-wùdù-wádá-nyòò me bó bóqòò mǐo de ɔ Gèdèpòò-wùdù wádá-wádáò mú, ké ɔ ní dá bé ɔ ké Gèdèpòò-wùdùò nyo déè de nyo bǐè dǐuùn wěe dòn wa gbo wádá kánáá pū. Kee ɔ me dè Gèdèpòò me, bé ɔ ké à Kédèi-deín-nà-fèèò me dè, bé ɔ kée nyo bǐè gbo cǐ kà wa ké òò-bě bé Gèdèpòò dǎà dyi dè de Bábòò mú, bé ɔ biè-nyò bǐè kèà kídíí sí de de séín múe jè wa gbo cǐ.

Cócìò bédé bé wa ké bóqò-kpàà nyo bǐè gbo zǐàin, bé wa kpede ké dyíin nòmò, kee à see náa nyue béin ɔ jǔ ké à se òò-bě bé Gèdèpòò dǎà dyi dè de Bábòò múe kídíí sí de à nyuu-dè séín mú ní.

Nyo bǐ nì kpoo múe dǎò-dè-dè

► Dè bǐ mò de dǐe de m̀ gbo nǎ cǐe-dè nǐa ke mú ké? Dè m̀ béin nyue, bé ɔ ké m̀ gbo kpá, bé m̀ ké cǐ kà Kédèi mó bé m̀ ké cǐe nyue ké?

► M̀ pòen hwìdǐie, kpede bǐè nyé nì de nǐin bíqí-nyò bǐè hwè bé cócì bǐè nǎo bé wa ké wa xwai nyu ké? Xwe ǎ́ m̀ béin kpede nǐa bóe jè nyo bé m̀ dyuò dyíe gbo kǐin zǐin nyue ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nǎ dé dycún wě,

Í mó bé ń ké ñ dya dè dyìin dé fèè bé ɔ kè ñ nyuu-dè bèò muìn gboεε ċĩ-ċĩ mú. Í mó bé ń ké ñ ké-baɗa-nyò jǔ dé bóqó-kpàà nyo bě bé wa seà ñ ti bédéεε gbo.

Nyue bé ń ké ċĩ dé ñ jǎàò mú kánáá pū. Kpá ń gbo bé ní hwòdǒ ké wǒ bé ń ké ɗe séín bě bé wa se Kédèi-ɗeín-nà-fèèò dyí báa gbo sò.

Í po ñ zùò bó ñ Zùù bé ɔ nyíà nyǒñ kpéεε kè ñ jǎjè zǎin kà nyǒñ gboεε jè.

Kǎà ɔ me ñ

Cě-ɗè 1 Taún-kǔà

(1) Céè wuɗu-dǒin gbèi-gbèi bá bóqó-kpàà mósó-ɗè bèò nyo nyue bé ñ hwìɗi-pòin-ɗè mɔɔ ñ kpeɗe dyi dyí zàin bó wéùñ wεε jè dyí. ɔ ɗǎ ná ñin, mó Bábò vósì bě bé wa cě ċĩ-ċĩ ñ náa jèεε sǒ dyi, bé ñ ké wa bíqíi céè. Ké ñ me céè wuɗu-dǒin gbèi-gbèi ɗe bá kà ñ bèin ċĩ-ċĩ gbo dèè dyìin dé ɗe vósì bèò cǎa kεε nyu-nyu múε.

(2) Cě Tátò 2:11-14. ɔ ɗǎ ná ñin, ñ me céè ɗe gbèin-gbèi bá Kédèi-ɗeín-nà-nyò dyí séɗèin jè dyí, kà céè-ɗè ñà ke nyuà cěε kεε bíqíi. Nyùin vósì bèè kǔà mú bé ñ kée kǒin zain xwíníin kǒ jè à me nyuà Bábòò jǎà-wùdù bèò dé ɗe séín bá à fèè dyíεε mú ke. Ké ñ me zain ɗe ñà ke jè ñ bǎto bèò gbo kǒin bó tèmèin-ɗè kɔ bó dyíεε gbo-dè-tǐin.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 2

Kà nyɔ́ ké Gèdèpòò Wuɖu nyuɛ nyu ke

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdò-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà ke mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò me bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ́ ké kà Kédèi-déin-nà-nyòò bédé bɛ́ ɔ́ ké nyɔ́n mú dɛ̀bè ke kè kà ɔ́ bédé bɛ́ ɔ́ ké ɔ́ miòùn nìin Kédèi-déin-nà-fèè mú dɛ̀bè keɛ dyí dyuò.

(2) Bɛ́ ɔ́ ké dɛ́ baɖa-bùè bɛ́ bɛ́ jàà-po-nyò bɛ́ me nyu bɛ́ wa ké fɛ́ kɔ́ jè Báàbòò cɛ́à ke cɛ́ɛ dyí dyuò.

(3) Bɛ́ ɔ́ ké xwíníin bɛ́ kɔ́ jè Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ se bédé bɛ́ wa kéà Zùun-dɛ́ bɛ́ wa miòùn nìin mɔ́-dɛ́ mú nyùin nyɛɛ sɔ́ kɔ́in zàin.

(4) Bɛ́ ɔ́ ké jàà-dɛ́ mènɛ́ òn-hiinye bɛ́ (bɛ́ wa nìà dé vòsì bɛ́ mú) bá dɛ́ bɛ́ m̀ ké gá dé nì fèè múɛ dú poe bɛ́in.

Gàa-dyù gbóò dò bɛ́ ɔ́ kpɔ́ ma ɔ́ dɛ́ náún-po-wùdù dyiɛ jè

Màa dò nì ma nɔ́ Áfédekà-bòdòè kɔ́ɛ bédé ma dyú-gàà dò. Wé dòè baɖaa, ɔ́ dyú-gàà mu ma bó cu dò xwíqíi bɛ́ ɔ́ ké péé nyu, ké ɔ́ dɛ́ mu ma bó bɛ́ ɔ́ ké ɔ́ dyí gmò. Ti màaò gmò ma dé cuò dya keɛ, ɔ́ giniin ma dyi cá, sepóedé ɔ́ dyé ma dé cɛ́-sè dò, ké sèò beè ma bó ɔ́ dyú-gàà dúò kɔ́in jéé. ɔ́ hwòin kà sèò mó bɛ́ ɔ́ ké ma dyú-gbòò numu ke. Màaò dyuòè kà ɔ́ jù ké ɔ́ dyiɛ ma ɔ́ dyúò gbo cɛ́ kà se nì ɔ́ kɔ́in nyɛɛ ní, nìi, gàa-dyùò mu ma dyií gmòùn wɛ́. ɔ́ jèɛɛ, ɔ́ cɛ́ɛ ma ɔ́ gbo, ké ɔ́ dá, “Ní dyú, sí bíqíi wàdà, bɛ́ m̀ ké bó bóqó-kpàò kɔ́ dyi pɛ́.” Gàa-dyù góò giniin ma dyi dyeo, keɛ sepóedé ɔ́ dɛ́ dǎ ma wuɖu-nyu-nyu tèmèin jèɛɛ, ɔ́ sí ma zɔ́ wàdà, ké ɔ́ pɛ́ ma bó bíqíi dyi. Hwè ké ɔ́ dɛ́ cɛ́ɛ ma ɔ́ gbo dɛ́, ké ɔ́ dá, “Bó dú dyií dúɛ, bɛ́ m̀ ké cinièn dyà nɔ́ m̀ gbo.” Ké gàa-dyùò nyuɛ ma náa dɛ́, ké ɔ́ pó ma sèò xwaún.

Xwíníinò nyé kɔ́ jè gàa-dyù gbòò se dɛ́ ɔ́ dɛ́ kpàin ma hwòdòɛ dyí dyuò, keɛ ɔ́ dyià ɔ́ wuɖu nyu ké? ɔ́ mò, ɔ́ dyé ma ɔ́ dɛ́ kpéin miò, sepóedé ɔ́ dɛ́ dǎa ma ɔ́ tèmèin kà ɔ́ ké ná-wùdù dyi kpɔ́ nyuɛ kè kà bɛ́ ɔ́ dyi ma dɛ́ xwa bí ní, ɔ́ dɛ́ sédèin ma ɔ́ dyí ke. Ké dɛɛɛ, ɔ́ dè ma ɔ́ dɛ́ hwòdò kɔ́, sepóedé ɔ́ dyuòè kà bɛ́ ɔ́ dɛ́ dɛ̀bè ma ɔ́ mú ke. À me nyu Gèdèpòò wuɖu gáná cá, ké à me bó ɔ́ dyi fèin bó dɛ́ bɛ́ à bí xwaa dyí sédèin jè dòn, keɛ à me nyu ɔ́ wuɖu, sepóedé à dyuòè kà bɛ́ ɔ́ dɛ̀bè à mú ke.

Ɖɛ́ dɛ̀bèin-dɛ̀bèin nyu ke

► ɔ́ jù ké nyɔ́ dò dyi Gèdèpòò mú dɛ̀bè miò ní, dé mò ɔ́ dɛ̀bèin-dɛ̀bèinò gbo-wóqó-dɛ́ qíé bɛ́ ké? M̀ bɛ́in dyi-diè-dèò gɔ́ jùɛ dyiìn dé wuɖu nìà ke dúí-jaɖa-jaɖa mú: “ɔ́ jù ké m̀ dyiò Gèdèpòò mú dɛ̀bè miò ní, nìi, ní muó má...”

Póò dè kpáná dò nì Gèdèpòò mú-dèbè-dèbè múεε με dé Fèdópìò 1:9-11 mú, ké ɔ dá:

Ɖε kǒ jè ń baà κεε, ɔ κε. ɔ mò, bé bǝè dèbèin-dèbèinò kè bǝè dε-dyí-dyuò-dyuòò ɔ kè bǝè dε séin múin-wǝ-wǝò ké kǒ kpáun nì tee, bé bǝ ké dε mò dε nòmò dyiin nyεε dyí dyuòè bèin. Nii, bǝ ǎ kè κεε dò se bǝ bǝ ǎ nìε ǎ mu dé Kédèi nìin wèò mú. Dyí-sédèin-dè bǝ nyu-nyu bé ɔ dyiin dé Jízè Kédèi múεε mu dé bǝ mú bǝun mìò, bé Gèdèpòò ké dǝin-dǝin kè bǝin-bǝin bédé.

Vósi bǝ nà ke cǝ dε bǝ nì kpáun dé jǝà-po-nyòò fèè múεε jè. ɔ dèbèin-dèbèinò με nì kǒ kpáun kánáá pū. Kà ɔ Gèdèpòò mú dèbè-dèbèò mu kǒ kpáun nìin nyεε, kǝà ɔ dε mò dε nòmò dyiin nyεε jè hwìqǝi-pòin-pòinò mu dyi kuùn, bé ɔ ké dyai búá. Ké ɔ jǔ ké ɔ dε-hwìqǝi-pòin-pòinò dyi dyi ku ní, ɔ mu dε mò dε nòmò dyiin bá ɔ fèèò jè dyíεε dyí dyuòùn. Kédèi-dèin-nà-nyòò bédé bé ɔ ké kà ná cǝ tee, bé ɔ ké dε mò dε sédèin dyíεε nyu, bé ɔ ké se κεε dò bédé.

Dyú-pèdè bédé dyi wódó ní, dε nì dé ɔ dyúa dé ɔ fèè múεε mò bé ɔ ké dε cǝ kè bé ɔ ké búá. Kà dyúádòò, kǝà ti bé à dyi Kédèi gboεε, à se jǝà-dè séin bǝ ké à dyí gmò dé à fèè múεε dyí dyuòè bèin. Ɖé vósi bǝ nà dé dyíεε múεε, Póò céè ma nyo bǝ bé wa dǝ ma Kédèi-dèin-nà-nyòò bǝ jǔ bó ti gbèi-gbèi xwíníin nyεε gbo. Кеε wǝé κεε, Póò baà ma wa bìi bé wa ké ma Gèdèpòò mú dèbè tee, bé dyiin dé dèbèin-dèbèin nàǝ wε múεε, wa ké ma kpé bèin bé wa ké dε mò Gèdèpòò mósó-dè κεε múin wǝ nòmò dyiin, bé wa kéε nyu.

À bédé bé à ké fèè bé ɔ dè Gèdèpòò hwìqǝiεε cǝ, kà Gèdèpòò mu à fònò-hwòdǝ nyíin nyε. Gèdèpòò mó bé à ké ɔ wuqu nyu dé dε séin mú, ké ɔ se dε bé à ké bièε ǎ n mu wǝé hwè κε.

À με bóò hwìqǝi poèn kà bé à dǝ dε séin bǝ bé à kǝ à ké dyí dyuò bá kà à ké cǝε nyuεε dyí dyuòè hwo κε. À με bóò hwìqǝi poèn kà bé à dǝ dε séin bǝ à mó, bé à ké kà à fèèò páun poεε bédéε hwo κε.

Ɖε díé bǝ bé jǝà-po-nyò με nyu mìò κε

(1) M με ma mú bé dε bǝ se jǝà κεε ní kǝ dǝ m wuquí kǝ (Nós 22:1; Máfiò 5:14-16)

Ɖε díé bǝ nì bó ké nì nyu wa xwai, ké ń se mó bé nyo tòò bǝ mòùn ké dò nyuù? Nì hwòdǝ mu dé dei kpáun ɔ jǔ ké m dyi nì pásòdǝò dε bǝ nì nyuà κεε nyuε dyé dekè nǝ?

(2) Nyo mìòùn dyí-kpǝ-kpǝ (Nós 16:32, 25:28; Gàdézìà 5:22-23)

Nì kpǝ m mìòùn dyí gáná cá, ké nì nyu dε bǝ m kǝ bé m ké nyuεè, mǝò ti díé bǝ ní, m se m mìòùn dyí kpǝò bèin, ké nì nyu dε bǝ jǝà-po-nyò se bédé bé ɔ kéó nyuεè?

(3) M με kǝ dé nì kpódó-dyùàò jè gbo (1 Kòdèintǝò 6:19, 10:31)

M kǝ dé nì kpódó-dyùò jè gbo, ké m poε jǝà kà bé ɔ se dè bǝ ǎn dò bédé, ké ɔ dǝ wáká kpá bé ɔ ké Gèdèpòò bìi kǝà nyu κεε? Kà bé nì kpódó-dyùàò mòà Gèdèpòò kǝò-dè κεε, m se bédé bé m kée dyiin nyiniin. Ké m se bédé bé m kée gbà-kà kpǝ.

(4) M me dyuò de ké m múàun poe dyí (Kòdóṣià 3:17; 1 Kòdèíntiò 6:12)

Ɖe bé ɔ po m múàun wěe, ti díe bě ní ɔ nyue ké m dyé mú-dṣ̃-dṣ̃, ké nì pòin de gbà hwìḍi, mɔɔ ké nì nyu kpeḍe gbàà? M me nì bédé kṵ bó de séin bě bé wa nyue ké nàmàun nòmò dya gmòò mɔɔ ɔ nì dyó kee jè.

(5) Kpeḍe bě (Wódómà 13:9; Kòdóṣià 3:19; 1 Tímètè 2:8; 1 Pídè 3:2)

M me dyé nyo séin kpéin, sepóedé Gèḍèpòò nyu nyoŋn-dyù kà ɔ m̀iòun nyuà nìe ke, ké waà sèin naín mò sè-ná-sèè fèè. Ɖé nyo díe běè ċi-ċi múee, wa dyé nyoŋn séin kpéin kánáá pū. M me dyé nyoŋn kpéin, bē nyoŋn bē ké kpeḍe nì náa dyé dé m mú. M me nòmò kpeḍeín dé nyoŋn bē gbo, m seé kṵ kebì nyoò me mò kpeḍeè dyiin-nyiniin-nyò ke.

(6) M me nyu jàà dé nì de-peḍe-peḍe mú (Nóó 20:23)

Nì nyu jàà gáná cá dé nì nyuu-dè séin múù? Kà de dò nyu nìe kee, kàà nì nyue me dèèè, mɔɔ kà ɔ se nìee, kàà m dá ɔ nì, ké nyoŋn bē po nì wuquò jàà?

(7) Ɖe ti kṵ nyùin-nyùin (Gàḍézià 5:14)

Ti mò de kpa de dò cá bé à kṵ à ké kũà mú nyùin bó Gèḍèpòò bìi ke. Nì dyé m̀iòun niin ti mɔɔ nyo tòò bēè ti kpéin, ké nì nyùin de ti kṵò?

(8) Ɖoún-po-kà (1 Tímètè 2:9; 1 Pídè 3:3-4)

Kà m nyu Ɖoún poe kee tèmèin nyoŋn de nòmò dyiin bē nìà ke dyî?

- M me po Ɖoún dyí-séḍèin-kà: ɔ xwíníin mò Ɖòò me báin nì kpóqó-dyùà kṵin nòmò dyiin.
- M me po Ɖoún dé nyo m̀iòun bíqíi-dyà-dyà mú: ɔ xwíníin mò m me bó Ɖoún poe bé ɔ kée nyu bé nyo dò ké hwì sòin mɔɔ bé ɔ kée nyu bé dyéde séin ké m gbo wáqá.
- M me bó Ɖo kpa wíqí pàqā m̀iò kee mú poe: ɔ xwíníin mò m me bó m̀iòun dyi p̃iàà bē m ké Ɖo bé ɔ kpa wíqí pàqā kee dṵ wěé.

(9) Kà m ké nyo bē gbo wùḍùè nyue (Kòdóṣià 4:6, Ìfíṣiò 4:29)

Kà nì nyu nyoŋn bē gbo wùḍùè kee tèmèin nyoŋn dyí kà bé m dyé Gèḍèpòò kè nyo tòò bē kpéin nyèè? Wuqu pàqā bē bé bóqó-kpàà nyo bē cēe mò wuqu gbà bē bé Gèḍèpòò nyé mú ke.

(10) Ɖe dò hwòḍḍ-kṵ-dè-dè (Wédé 61:8; Nóó 20:6, 28:20)

M dyi wuqu qí bó de dò jè ní, nì kpṵ nì wuquò kṵin? Nyo bē bēin m hwòḍḍ kṵ dèè kà bé m dyi de dò cēin, nì nyue níèè? M dyi nyo dò de nyénéin qáin ní, m̀iòun kpṵ nì wuquò kṵin, sepóedé m dyuòè kà ɔ se m kpáná dò dyí nyué mue jèè?

ɔ dyi nyo díe bē jè jūin, de bēin nyue bé wa fèè ké mú zain nyee jè hwo wa kpéi kánáá pū. Wa gbìḍi de Báḅòò qá nyo me nyuee dòun qéin kánáá pū, kee ɔ sò wa hwìḍi kà bé de pàqā nì bó bé wa kée nyu hwè bé Báḅòò wuquò ké jàà kpá dé wa fèè mú ke.

À bédé bé à kée dyuò kà hwè bé à fèè ké mú zàin nyee, à bédé bé à Gèdèpòò mú-dèbè-dèbèò ké kɔ́ kpá ke. À bédé bé à ké vòsì bɛ́ bé à dèin kà cɛ́é-dè nìà ke gbɔ́ee hwìqíi nàin (Fèdópìò 1:9-11). Kà dèbèin-dèbèin bé à bédé bó Gèdèpòò bììe mu kɔ́ kpáun nìin nyee, kà dyúáqòò, kàà à dè-múin-wɔ́-wɔ́ kè à kpede nòmò dyiin nyu-nyu bédé bé ɔ́ ké kɔ́ kpáun nì.

Nyo bɛ́ nì kpoo múe dɔ́-dè-dè

► ðé bèin nyoŋn dyí tèmèin kà bé dɛ dò zǎin ma gbo dé nì fèè mú ti Gèdèpòò tèmèàin m̀ dyí kà bé kpede mɔɔ nyuu-dè gbà dò nì ma dé nì fèè múe ké?

► ðé nì cǐ-cǐ múe, dé mò dɛ gbà dò m̀ dyuò dé dyí, ké m̀ bédé bé m̀ kée dyi táà ké? Nì mue dyi táàun jǎà?

► M̀ poèn hwìqíie, m̀ nì dɛ dò nyueh ké ɔ́ se Gèdèpòò hwòqǒi dèè?

► M̀ dyi baà ní, m̀ mó bɛ́ Gèdèpòò ké dɛ bɛ́ m̀ bédé bé m̀ ké gbo zǎin dé nì fèè múe m̀ dyi tèmèin?

Bèà mɛ ku dúún bɛ́ bèà ké baà wíkiè xwíníin dé hwòqǒ wáqáá mú, bɛ́ Gèdèpòò kée à dyí tèmèin kà bé ɔ́ kpede nòmò dyiin nyɛ ɔ́ kè gbo-zǎin-zǎin bɛ́ bé ɔ́ mó nyue dyi dé à fèè mú ke. Nì mu dúún kuùn bó baà-baàò jèè? Wíki muà dyiin nyee, ní mu m̀ dyi dièin kebì m̀ nyu ma baà-baàò ní.

Jǎà-dè bɛ́ nì dé Bábòò múe xwai-nyu-nyu

► M̀ qǎa dyéqéi hwòin dò kà bɛ́ gbo-zǎin-zǎin nì bó Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ pǔa kèè? ɔ́ hwòin kà, dɛ bɛ́ wa nyu xwaie ɔ́ kè ɔ́ nyo bɛ́ wa ní nyu ke. Kà bɛ́ wa séin nyùn kà Bábò dyúáqòò kǔà múe, dé kɔ́ jè wa gbo-zǎin-zǎin bèè nìà bó wa pǔa ké? Kà bɛ́ gbo-zǎin-zǎin kúqúú bèè nìà bó Kédèi-déin-nà-nyò bèè pǔa kee, níi, nyo dò kɔ́ à zaa mú bá dɛ bɛ́ à nyue jè dyíi? ðé kpá jèè?

Kédèi-déin-nà-nyò séin ní nyu dɛ bɛ́ Bábòò cɛ́e, hwè m̀ po níin, jǎà-dè séin bɛ́ Bábòò qá à mɛ kpɔ́à dyi ke. Kɛ wɛ́e kɛ Kédèi-déin-nà-nyò dò bèin cǐe dé dɛ bɛ́ ɔ́ mòun po jǎà kɛ jè dyi-kpɔ́-kpɔ́ mú hwòqǒ-dé-hwè-kà.

Kpede kè kà m̀ mó m̀ m̀òun múàun dyi kpáin dyie ɔ́ kè mú-po-qò, wa séin mò dɛ bɛ́ bɛ́ à hwòqǒ-dyùàò mó xwéé.

Jǎà-po-nyò séin bɛ́ wa mó cǐe dyi kà wa hwòqǒ nyue móo kɛ, wa mɛ poìn jǎà-dè bɛ́ céèà dà bíqíie jè hwìqíi, bɛ́ wa ké cǐ-cǐò nyo wa ké nyue gǎa dyuò.

Jǎà-dè bɛ́ bá cǐ-cǐò nyo à ké gǎ dé à fèè múe jè dyie

(1) À mɛ kpɔ́ gma séin bɛ́ bɛ́ Bábòò nyíà Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ kɛ dyi.

Jízè cɛ́e qée Máfìò 5:19 mú, ké ɔ́ qá,

ɔ jɛɛ, nyo mɔ nyo bɛ ɔ se gmaɔ nyo se ɖe kpa dɔ nyuɛ mu, kɛ ɔ muɛ nyo tɔɔ bɛ gbo cɛin, bɛ wa mɔn kɛ ɖe dyuáɖòò nyuɛ, ɔ mu nyo se ɖe kpa kɛ jũn ɖé Gèdèpɔɔ kǎá-bòdò nìà ɖé dycún wɛ kɔ. Kɛ nyo mɔ nyo bɛ ɔ kpɔ gmaɔ dyi, kɛ ɔ cɛɛ nyo tɔɔ bɛ gbo, bɛ wa mɔn kɛ ɖe dyuáɖòò nyuɛ, ɔ mu ɖe kpaun ɖé Gèdèpɔɔ kǎá-bòdò nìà ɖé dycún wɛ kɔ.

À se bédé bɛ à kɛ Báɓòò wákáò nyo bɛ bɛ à ɖá wa zìà ɖe kpauún mɔ kɛ qòun dyi kpɔ. ɖe bɛ bɛ Báɓòò ɖá à me nyuà kɛ qò se bó nì bɛ ɔ kɛ se ɖe kpa fɔɔ.

(2) ɖe séin bɛ bɛ Gèdèpɔɔ ɖá à me nyuɛ mɔ bó à mɔn nɛn kpáná dyé jè.

Dìtòwáɖánámè 10:12-13,

Óó Éézùdùè-nyò bɛ, bɛ tò ɖe Bounbo mɔà bɛ Gèdèpɔɔ kɛ mɔ bɛ bɛ kɛ nyuɛ gbo qũ. Bɛ me fɛin Bounboò dyi, bɛ bɛ kɛ ɔ kpeɖe séin bɛ kídíí sí. Bɛ me ɖɛbɛ ɔ mú, bɛ bɛ kɛ ɔ biè hwòdɔè-ɖé-hwè-kà. Bɛ me kpɔ ɔ gma séin bɛ bɛ m nìà zɛ ɛ bɛ gbo cɛin nyɛ dyi bó bɛ mɔn nɛn kpáná dyé jè.

Wédé 84:11,

Sepóɖé Bounbo Gèdèpɔɔ mɔ à ce kɛ à dyí-zɛin-ɖé. ɔ po à mana kɔ dyin ɖé ɔ jǎá-jèò mú, kɛ ɔ nyí à dya-dè-dè. Nyo bɛ bɛ wa nyu ɔ wuquò ti séin nyɛ, ɔ ní bùdùn wa ɖéin-ɖé dɔ.

Gèdèpɔɔ ní bùdùn à ɖe mɔ ɖe nòmò dyin nyɛ fɔɔ, mɔ kɛ ɔ ní tò à ɖe bɛin à gǎ dyéɛ nyɛ qò kɔ. ɔ jũ kɛ Gèdèpɔɔ seó má hwìè bɛ à kɛ kpaa jè à gbo cɛ ní, nìí, à jè muó wɛn nɛn mɔ. Nyo bɛ doin Gèdèpɔɔ nɛn hwìèò jè múɛ, ɔ doin ɔ hwòdɔ-fònò-fònò kɛ ɔ ɖɛbɛin-ɖɛbɛinò jè mú ɖekè. Kà nyɔn bɛin dyi dyuòè kà bɛ à dè Gèdèpɔɔ kpeɖe-dyin-nòmò-nòmò kɛ ɔ hwòdɔ-fònò-fònò hwòdɔ kɛ mɔ, ɔ jũ kɛ à dyi ɖe bɛ bɛ ɔ cɛ à gboɛ nyu, kɛ à se nyɔn-dyù nɛn fònò-hwòdɔ kídíí sí ní.

(3) Nyo bɛ Kédèi ɖá buè kɛ, ɔ se buè fɔɔ ɔ jũ kɛ ɔ se Gèdèpɔɔ wuqu nyu ní.

Pòò cɛè Kédèi-ɖéin-nà-nyò bɛ gbo ɖé 1 Kòɖéinɖì 9:21 mú, kɛ ɔ ɖá:

ɖé nyo bɛ seà gmaɔ bédé gboɛ, m nyu ma m mɔn kà nyo seà gmaɔ bédé nìà kɛ. M nyu náa pū bɛ m kɛ nyo bɛ seà gmaɔ bédé Kédèi gbo dyà jè. Kɛ ɔ se ɖe bɛ m kɛ se Gèdèpɔɔ nɛn gmaɔ bédé. M nì Kédèi gmaɔ xwíqíí.

À ɖá Móɔzè gmaɔ xwaún buè, kɛ à ɖá dyi séɖéin bó Gèdèpɔɔ dyúá, sepóɖé Gèdèpɔɔ jǎá-jèò m nyo pòin à nɛn, kɛ ɔ se Gèdèpɔɔ gma bɛ dyi-kpɔ-kpɔ. Kɛ ɖeɛ, à ɖá gmaɔ nyo zaa-dúún-wáɖá-wáɖá xwaún buè, sepóɖé Gèdèpɔɔ ɖá nàmàun bɛ bɛ à nyu ma kɛ kɔin zɛin.

Kɛ buè-buè bɛ à nyuà kɛ me bóo nyu bɛ à kɛ Gèdèpɔɔ wuqu mú jaɖa mɔ bɛ à kɛ se à mɛ bɛ mú ɖɛbɛ. "Kɛ m qíí bɛ, Gèdèpɔɔ ɖá bɛ mɔn, bɛ bɛ kɛ se gɛ jũ, kɛ ɔ ní ɖá bɛ ɔ kɛ ɖe jũ, bɛ ɔ kɛ nyu bɛ bɛ mɔn nɛn mɔɔ-ɖé kɛ bɛ wuquí kɔ. Kɛ ɖɛbɛin-ɖɛbɛin me nyu bɛ bɛ kɛ kũà

dyí nyuìn nyuìn.” (Gàdézìà 5:13).⁸ Kà 1 Kòdèíntiò 9:21 nyúó kà à dyí tèmèin Kíín (dé dyííe), à nì Gèdèpòò kpé xwíqíí. Ðe mò ó mósó-dè bó à bìíe, ó tèmèin à nìin dyí dé Bábòò mú.

Nyo díé bě dǎ dɛ wa mòùn po jǎà kɛ dɛ wa po jǎà pū. Nyo díé bě cẽ wuqu nìà kɛ ti wa kè wa mũè bě nì dós dè n bǎ Gèdèpòò wuqu nyu jè dyíe. Ó mu dyíin nòmòùn bɛ à kè wuquò xwíníin mú zà gáná cá. **Wuqu mǎà dɛ bɛ mósún po jǎà kɛ dɛ m po jǎà pū kɛ, ó mò jǎà-po-dè se dyí sɛdɛin bɛ nyũn bɛ bédé, kè wa poèn hwìqí kà bɛ Gèdèpòò jǎjèò dòn se nyo póèn bɛin, kɛ hwìqíi-tabá-dè kà kò dò bɛ bɛin nyue bɛ nyo kè pó dekèe.** Kɛ wẽe kɛ, ó se dɛ gbà bɛ nyo dò kèe múin wó kà ó kè Gèdèpòò bièe nyu hwòdò-dé-hwè-kà, sepóedé ó mó bɛ ó kè Gèdèpòò hwòdò dyi dè jèe.

"Ké bě dǎ nàmǎun xwaún pó, kè bě mǎ dyí-sɛdɛin-sɛdɛin gíi" (Wódómà 6:18).

(4) À dyi Gèdèpòò mú dèbè ní, à mɛ mó ó mósó-dè dyí dyuòè dyi dekè, kè à mɛ bóó dyi bàqàin.

1 Jǒó 5:2-3 dǎ

Kà à nyue dyí dyuòè kà à dèbè Gèdèpòò dyú bɛ múe, ó kè. Ó mò, ó jũ kè à dyi Gèdèpòò mú dèbè, kè à dyi dɛ bɛ ó cẽe nyuín. Sepóedé dɛ mò dèbèin-dèbèin bɛ nyo bédé bó Gèdèpòò bìíe xwíníin nyue, ó kè. Ó mò, à nyu dɛ bɛ bɛ ó cẽe. Kè dɛ bɛ bɛ ó cẽe, wa se à bìi xwa kuéñ zi.⁹

Jèdèmádyà 31:33 dǎ, "Dèè-wùdù dè bɛ m kè Éézùdùè-dyù bɛò muà dèin bó tia baqaa kèà kè. Ní mu ní gmaò dé waà hwòdò bũ pòun. Ní muɛ dée wa hwòdò bũ cèèin..."

Nyo bɛ ó dèbè Gèdèpòò múe se dɛi diè mu Kíín, bɛ ó kè nííí, "Gèdèpòò mu m zaa kpòin bó dɛ nìà kɛ nyu jèè? Kɛ ó mɛ diè dɛi, bɛ ó kè nííí, "Ðé Gèdèpòò hwòdò dèin múin m̀ò kè? M̀ò "Ðé mò dɛ kpa dɛ m̀ò kè" (Fèdópíò 1:10; Tátò 3:8).

(5) Bábòò zàin dɛ bɛ à kè nyuín, bɛ à kè à fɛè bɛò nàin nòmò dyíin nyue à da.

Bábòò se hwìè bɛ à kè kpaa mú sũin bɛ ó kèe bóe à dyúa dyi pɛin dòn pū. Bábòò wáká díé bɛ nyí à nyuu-dè bɛ bɛ à kè nyuín, à kè mú ma bɛ à kè Kédèi bìi cĩ kɛ. Kè ó wáká díé bɛ tò dɛ jéé bɛ jìi, bǎ kà Kédèi-déin-nà-nyò kè cĩe nyue jè dyí.

(6) Gma bɛ bá dɛ kpa dɛ bɛ bɛ à kè nyu dé à fɛè múe jè dyíe se dɛ kpa dé à gbo.

Fáqòsîi-nyò bɛò bí ma dɛ nìà kɛ xwa, kè wa hwòdò gm̀òin ma dɛ bɛ se dɛ kpa kɛ gbo. Ðé Máfíò 23:23 múe, Jízè cẽe wa gbo, kè ó dǎ

Bɛ mǎà Gèdèpòò-cèè-dè dyuò-nyò bɛ kè Fáqòsîi-nyò bɛe, gboò-wùdù nì bɛ mǎà dyédéi-nyu-nyò bɛe kó. Bɛ nyí Gèdèpòò bɛe cós-zó in-dè bɛ mǎà vǎà-dù kò-kò bɛò kɛ bàqàin-bùè, kɛ bɛ wǎin gmaò nyo kpa dɛ bɛ dyédé koin. Ó mò gma bɛ cǎà bɛ bɛ kèá

⁸ *À Bǎsòò-Bàbòò*

⁹ *À Bǎsòò-Bàbòò*

bě mǔè dò jǎà-dè bǔ[~] nyu, bé bě kéà ɔ wǐn dyé, bé ɔ kéà bě hwòdǒ kǒ dèè bèin nyɛ.
Gma bě nǎà kɛ kè gma tòò bǐò, qéè bě bédé bě kéó dyi kpǒ.

Vósì nǎà kɛ seɛ cǐ kà bé jǎà díé bě nǐ bó ké ɔ se qɛ kpa kɛ. Gbàò, ɔ seɛ náa cǐ. Ðɛ ɔ nǎà cǐin nyɛ mò kà qɛ díé bě kpa qɛ ké wa zi qɛ tòò bě dyíɛ. Ké à bédé bé à ké qèò nyo bě zi qɛ kpauñ mǐo kɛ jè cǐ.

(7) Gma bě dyi-kpǒ-kpǒ dòun se à Gèdèpǒò-wuqu-nyu-nyò mɔɔ Gèdèpǒò mú-dèbè-nyò mú nyuɛ bèin.

Jízè mu dyúa qɛ, ké ɔ cǐɛ Fádòsǐ-nyò bǐò gbo qé vósì 25 mú, ké ɔ qá,

Bě mǎà Gèdèpǒò-cèè-dè dyuò-nyò bě kè Fádòsǐ-nyò bǐɛɛ, gboò-wùdù nǐ bě mǎà dyédéi-nyu-nyò bǐɛɛ kǒ. Bě wǎò kópòò kè pédètèò kǒún dyi, kɛɛ bě dyǐn wa qii-dè kè náà-dè bě bé bǐ zàin nyoñ gana xwa dyǐn qé bě mǐòun jè kàmà-kàmà múɛ múin.

Nyo dòè cǐ-cǐ bèin dyí sédèin qé nyoñ dyédéin, bé nyoò ké se Gèdèpǒò mú dèbè mɔɔ bé ɔ ké se Gèdèpǒò wuqu nyu gáná cá kɛ. Ké qɛɛ, nyo dò mǎun bèin Gèdèpǒò mú dèbè hwòdǒ-qé-hwè-kà, bé ɔ ké se xwíníin kǒ jè ɔ ké mú-hwè-kpèdè tòò bě nyuɛ bédé. ɔ dyi ná nǐn, nǐi, ɔ se Gèdèpǒò bìi kǔà nyuɛ nǐ qé zùñ.

(8) ɔ jǔ ké à dyi qɛ bé nyo tòò bǐ cǐɛ hwòdǒ kǒ dè ní, nǐi, ɔ se qɛ bé wa nǐin cǐi-fèè ké qɛ kpa bé ɔ ké à mǎun dyí zɛɛ jè.

Pòò diè Kédèi-qéin-nà-nyò bǐò dyi qé Wódómà 14:10 mú, ké ɔ qá,

Gàa wè, qé kǒ jè mǐ wáqáà mǐ qíi-gààò zaa dúún wǐ? Ðɛ kǒ jè mǐ zàin kà mǐ qíi-gààò zùñ wǐ? Sepóɛqé à séin mu bó Gèdèpǒò zaa-wǒ-pòin-naínò dyi nyànaùn.

Ðɛ vósì nǎà kɛ nǎà cǐin nyɛ mò, kà Kédèi-qéin-nà-nyò bě nyu qɛ bě bé nyoñ nyu xwaiɛ dya gmòò kɛ. Nyoñ bě se wuquún dyi wǐin bà qɛ Kédèi-qéin-nà-nyò bǐ bédé bé wa ké nyuɛ kè qɛ bǐ wa se bédé wa ké nyuɛ jè dyí.

Jǎà-po-nyò dò bèin bó nǐè bé ɔ ké se kà à mǎun nyu Bábòò wáká dò xwíníin mú zàà kɛ jè gbo wǐin mɔɔ bé ɔ ké se qɛ gbà báa dyí kǒ jè à mǎun seà dyi kpǒ kɛ dyé. Nyoò bèin náa nyuɛ, sepóɛqé ti dòè baqáin, Gèdèpǒò nǐ qɛ kò-kò bǐ dyí sédèin qé ɔ fèè mú mɔɔ Gèdèpǒò nyuɛ ké ɔ nǐin jǎà-po-qé kò bó à nǐnò gbo. Ðɛ nǎà kɛ seɛ xwíníin mò bé nyoò ké se Kédèi-qéin-nà-nyò jéé kɛ.

► Ðɛ mǐ pòin hwìqíi bá wuqu nǎà kɛ jè dyíɛ? Wuquò mò, "Gèdèpǒò mu Kédèi-qéin-nà-nyò séin kà wa ké cǐɛ nyuɛ da zàin jéé cá, ɔ jèɛ, Kédèi-qéin-nà-nyò séinè kpɛɛ mɛ nǐ dyúáqò.

Kédèi-qéin-nà-nyò bǐò séin séè kpɛɛ bǐ bé nyo nyu xwai qé fèè múɛ jè gbo wǐin dò. Nyo bǐ bé wa dèbè Gèdèpǒò mú, ké wa cǐ kà Gèdèpǒò nyuɛ mɔɔ kɛ, wa séin ní kpǒ tèmèin-qé séin jè dyi pū. ɔ ná nǐ jèɛ, à se bédé bé à kée cǐ kà bé nyo díé bǐ se Kédèi-qéin-nà-nyò, sepóɛqé wa zà Bábòò xwíníin mú mɔɔ wa tèmèin nyoñ qé hwìè kò-kò bǐ mú jè. À mɛ kpǒ wa jè dyi, bé à kée jǎà po kà bé wa mò Kédèi-qéin-nà-nyò bǐ jéé kɛ, kɛbì à mɛ pòen hwìqíi kà bé waà tèmèin-

dè bɛ̀ se jàà kɛ. Kũà bɛ̀ Zùù Hwèin-hwèinò nyuà dé à múɛ se nyuɛ bɛ̀in bɛ̀ Kédèi-dèin-nà-nyò séinè ċíi-kpèdè ké hwoin.

À mɛ dyé ti bɛ̀ à ké Kédèi-dèin-nà-nyò tòò bɛ̀ nìin fònò-hwòdò dyi kpɔ̀ dekè. À dyi à mìnùn dyí búáin ní, nìí, ɔ muɛ nyuùn bɛ̀ à kée hwìq̄i pòin kà bɛ̀ à dyuò cóci jè dyí mìn mɔɔ à zà Bábòò xwíníin mú *dyí-sédèin-kà* mìn ké à zi nyò tòò bɛ̀ dyí kɛ. ɔ jũ ké zùù nìà dé à múɛ dyi wɔ̀ bɛ̀ à ké à mìnùn bíq̄i dyà, bɛ̀ à ké nyò tòò bɛ̀ dɛ̀ tèmèin ɔ kè bɛ̀ à ké nyò tòò bɛ̀ nìin wuqu dùũ gbo tò ní, nìí, à mú Kédèi-dèin-nà-nyò nòmò dyíin bɛ̀ jùun, bɛ̀ à kée nyu bɛ̀ gbo-kpòin-kpòin ké bó Kédèi kpódó-dyùà m̀à cóci-nyò bɛ̀ kɛ pũà nì.

(9) À dyi hwòdò sɔ̀ bédé dé à nyuu-dè bɛ̀ mú ní, nìí, kǎfíá dò se nìè bɛ̀in bó à bìi fɔɔ.

“Nyò séin mɛ dyuò dɛ̀ kɔ̀ jè wa bédéà hwìq̄i-taba-tabaa dyí dé wa mìnùn nìin fònò-hwòdò mú” (Wódómà 14:5b).

“Kɛ nyò mò nyò bɛ̀ ɔ dyià dɛ̀ dò q̄in, ɔ bédéà kɛ dé ɔ hwòdò bú ʼɛ, zaa wáqá ɔ dúún, sepóedé ɔ hwìq̄i-taba-tabà se nyu bɛ̀ ɔ kée náa nyu. Ké dɛ̀ séin bɛ̀ ɔ se hwìq̄i-taba-tabà mú s̀in nyɛ,

ɔ mò nàmàun” (Wódómà 14:23).

ɔ jũ ké nyò dò dyi dɛ̀ dò nyu ké ɔ hwòdò-xwíníin-hwòdò-dyùà se náa ɔ gbo cɛ̀ ní, nìí, ɔ mò fàà-dè mìn. ɔ jũ ké nyò dò dyi gbo po bɛ̀ ɔ ké dɛ̀ bɛ̀ ɔ q̄in dɛ̀ gbà kɛ nyu ní, nìí, zàà kpɔ̀ ɔ bó nàmàun nyu jè. ɔ jũ ké à dyi dé ce bɛ̀ Gèdèpòò q̄àà à nyíɛ mú ċíi ní, nìí, mana dò nì dé bó à bìi. (1 Jɔ́ 1:7).

Nyò bɛ̀ nì kpoo múɛ dɔ́-dè-dè

Bɛ̀ se fũà-fũá dò kpɔ́ mu bó dɔ́-dè-dè nìà kɛ gbo dè jè. Dɛ-cɛ-nyò q̄íé bɛ̀ muɛ dyè jìi kɔ̀ nèin kà bɛ̀ ɔ mu dyíin nòmùn bɛ̀ cóci bɛ̀ ké gma dò po bá nyũn-dyùè kpede jè dyíɛ. Ké q̄íé bɛ̀ mìn muɛ dyè cèin kà bɛ̀ nyò dò dyi dɛ̀ gbà dò nyu ní, wa mɛ žiin ɔ kɔ́in nyɛ.

Vɔ̀ bɛ̀ m̀ ké jàà-dè mènɛ ʼin-hĩinyɛ bɛ̀ céèà dé dyíɛ dyi kpɔ̀ dé hwìè bɛ̀ ɔ sédèin dyíɛ mú.

► M̀ pòen hwìq̄iɛ, jàà-dè bɛ̀ nìà kɛ nyé kɔ̀ jè sò nyò pàq̄a hwìq̄i ké?

► Jàà-dè bɛ̀ nìà kɛ nyé kɔ̀ jè bɛ̀in dyè mìn hwìq̄i sòò wàqá ké?

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nìà dé dycún wě,

Í mó bé dèbèin-dèbèin bé ń bédéà bó ò bìèè ké kǒ kpá kánáá pū. Í mó bé ń ké de mò nì mósó-dè kèè jè múin wǒ.

Nyue bé ń ké de dè ò hwìqíi mò kèè dyí dyuò, nìí bé ń ké fèè hwè mú, bé nàmàun dò se mú nìèè ċíè bèin.

Kpá ń gbo bé ń ké nyuu-dè bě kè kpepe bě mó gbo-zǎin-zǎin dé ń múèè dyí dyuò, nìí bé ń ké nyuu-dè kè kpepeò nyò bèin nyue bé ò ké dǐin-dǐin bédéèè dyí qú.

Í mó bé ń ké bo tòdò bó Gèdèpòò dǐin-dǐinò jè.

Kǎà ɔ me nì

Cěé-dè 2 Taún-kǔà bě

(1) ċí 1 Kòdéinfìò 13. Céè-dèò wudu-kpà nìà kè dè nyò bé ɔ dèbè ɔ mǔè bě mú hwòdǒè-dé-hwè-kà kèè me. Gèdèpòò me nyue bé ò kèè dyuò kà ɔ mó nì fèèò dèbèin-dèbèin múin dyíèn dyi gáná cá kè. Zedè de díè bě bé ò mó Gèdèpòò ké ò gbo kpá, bé ò ké gbo zǎin dé ò fèè mú kè.

(2) ċí vòsì bě nìà dà bíqíi, sepóedé wa ċé de fíin-fíin bě bá kà Kédèi-déin-nà-nyòè kpepe ké nìè nyueè jè dyíè:

- 1 Kòdéinfìò 6:19-20
- 1 Kòdéinfìò 10:31
- 1 Kòdéinfìò 11:14-15
- 1 Tímètè 2:9-10
- 1 Pídè 3:3-4
- Wédé 19:14
- Wédé 101:3

Céè de mò de bé céè-dè běè dò-dò ċà kè xwíníin nyèè bíqíi. Dè ċíi-kpèdè bě kǒ jè céè-dè běè ċà kèè nyò ò mó nyue dyíèè me.

Cɛ́-ɔ́ 3

Kũà

Cɛ́-ɔ́ Hwòdò-kpàin-ɔ́ bɛ́

Ɖé cɛ́-ɔ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, ɔ́-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ́ kɛ́ ɔ́ bɛ́ Báɓòò tɛ́mɛ́in bá kũà jɛ́ dyíɛ kɔ́in zàin.

(2) Bɛ́ ɔ́ kɛ́ kà Kéɔ́í-ɔ́éin-nà-nyò bédé bɛ́ ɔ́ kɛ́ kũà nyuɛɛ jɛ́ kɔ́in zàin.

À ɔ́í-gàà ɔ́wɛ́nɛ́in mɔ́à Gèdèpòò bìi kũà-nyu-nyòò kɛ

ɔ́wɛ́nɛ́in mɔ́ ma gàa-dyù gmò dò bɛ́ ɔ́ dyà ma ɔ́ m̀òùn bíqíi, kɛ́ ɔ́ cɛ́ ma ɔ́ Gèdèpòò-biè-nyò bɛ́ hwìé ɔ́ zɔ́ m̀ò 1600's kɛɛ mú kɛ. ɔ́ dyuò ma taún-kũà mɛ́nɛ́-mɛ́nɛ́ sɛ́in nyuɛ m̀ò, kɛ́ dyíin ɔ́é m̀úɛɛ, nyɔ́un bɛ́ dyuò ma ɔ́ dyí m̀ò. ɔ́ zà ma sídóún fɛ́ɔ́, kɛ́ ɔ́ wòò ma ɔ́-fùù, kɛ́ ɔ́ nyu ma kũà tòò bɛ́ ɔ́kè. ɔ́ nyuɛ ma náa, sepóɔ́ɔ́ ɔ́ ɔ́bɛ́ ma Gèdèpòò mú m̀ò, kɛ́ ɔ́ se m̀ó bɛ́ Gèdèpòò jɛ́ kɛ́ ma ɔ́ hwòdò bṹ sò fɔ́. Gèdèpòò jɛ́ kpɔ́ ma ɔ́ hwòdò m̀ò ɔ́ ɔ́ sɛ́in mú, hwè m̀ po níí, ɔ́ kũà bɛ́ bɛ́ ɔ́ nyu ma kà kɛɛ mú.

Céè-ɔ́-kpò wè m̀òà *Kà nyɔ́ kɛ́ cɛ́ nyu bó Gèdèpòò Dyúá kɛɛ jɛ́ Cɛ́-cɛ́ kɛɛ m̀ò céè-ɔ́ bɛ́ nyɔ́ kúqúú bɛ́ zi méq̀òin kɔ́ɛ ɔ́ wuqúún zà kɛ. Céè-ɔ́ m̀úɛɛ, dyi-diè-ɔ́ bɛ́ kè gbo-tò-céè-ɔ́ bɛ́ sòin ɔ́í-gàà ɔ́wɛ́nɛ́in gboɛ céè ɔ́. ɔ́ céè, kɛ́ ɔ́ ɔ́á, "Bɛ́ à kɛ́ wáká kpá bó Gèdèpòò bìiɛ seɛ xwíníin m̀ò à mɛ́ táà kũà bɛ́ bɛ́ à nì nyuɛ́ nyɛɛ dyi, bɛ́ à kɛ́ kũà vèné dyi m̀ó kɛ. Kɛ́ à mɛ́ kpa kũà bɛ́ bɛ́ à nìà à m̀òùn bìi nyuɛ́ nyɛɛ dyúá, bɛ́ ɔ́ kɛ́ nyu bɛ́ Gèdèpòò kɛ́ bàin-bàin bédé."*

► Ɖé m̀òà kũà kɛ́? ɔ́ jũ kɛ́ nyɔ́ dò dyi m̀ tɛ́mɛ́in bɛ́ m̀ kɛ́ ɔ́ bìi ɔ́ dò nyu ní, ɔ́ d̀òùn m̀òà kũàò kɛɛ?

Kũà kɔ́ nyu jɛ́ wa kpɔ́ nyɔ́ dyi m̀ɔ́ wa tɛ́mɛ́in nyɔ́ɛ m̀ò kũàò dò, kɛɛ kũàò qíé bɛ́ m̀ò, kà à kɛ́ à m̀òùn ɔ́ kè nyɔ́ tòò bɛ́ jɛ́ gbo gmòò nyuɛ kè kà à kɛ́ ɔ́ bɛ́ à bédéɛ gbo gmòò nyuɛ kè kà à kɛ́ ɔ́ bɛ́ nyuɛ nyu kè kà à kɛ́ ɔ́ pɛ́ɔ́ nyu bɛ́ à kɛ́ kpáná kɔ́ún dyé ɔ́ kè kà à kɛ́ nyɔ́ tòò bɛ́ gbo kpáa nyu pídyi kɛ.

► Kéɔ́í-ɔ́éin-nà-nyò bédé bɛ́ ɔ́ kɛ́ kũà nyuù? Xwíníinò nyé kɔ́ jɛ́?

Nyɔ́ báún-báún poèn hwìqíi kà ɔ́ jũ kɛ́ wa dyi wíqí pàqá bédéin, wa mu múàun kpáun m̀ò, sepóɔ́ɔ́ wa se bédé bɛ́ wa kɛ́ kũà dò nyu ɔ́ɛ. Wa poèn hwìqíi kà fɛ́èò nyɔ́ bɛ́ nyɔ́ bɛ́in múàun dyi kpáin m̀ò kɛɛ m̀ò ɔ́ jũ kɛ́ m̀ dyi ɔ́ sɛ́in m̀ m̀óɛ bédé níɛ.

Kà nyɔ́ kɛ́ kũà jɛ́ múin wɔ́ nyu sòin ɔ́ Báɓòò múɛ

Pòin kà Gèdèpòò nyuà bóqó-kpàà páún poɛ nòmmò dyíin sòin ɔ́é gbo-dè-dè múɛ jɛ́ hwìqíi. ɔ́ nòmmò ma dyíin m̀ò. ɔ́ m̀ò ma cɛ́-naín-nòmmò dyíin bó nyɔ́ kíin-kíin bɛ́ bɛ́ Gèdèpòò mɛ́ ma kɛɛ bìi. Gèdèpòò nyí ma nyɔ́ kíin-kíin bɛ́ bɛ́ ɔ́ mɛ́ ma kà kɛɛ kũà. Gèdèpòò bɛ́in ma bóqó-kpàà nyuɛ

bé ɖe nyɔ séín móɛɛ ké ma ɖé nì, bé nyɔ dò ké se ma kũà nyu fɔɔ, kɛɛ ɔ seɛ náa nyu. Gèdèpòò dyuòè ma dyí kà bé kũà mò fɛè kpa ɖe miò bé nyɔ̀n-dyù bɛ̀in c̣iɛ kɛɛ wáká dòɛ.

Ké Gèdèpòò poɛ gbo bé à ké gbo kpɔ̀in ɖé à kũà nyu-nyuò mú. ɔ hwòin kà, nyɔ̀n me wɔ́ bé wa ké gbo kpàin kpàin, bé wa ké hwòdɔ́ kɔ́ dein dein, bé wa ké ké baɖa bɛ̀in bó wa m̀uè dò bìi, bé wa ké nyɔ́ bɛ́ hwè kpéiɛ gbo kpáa bɛ̀in dyiin ɖé wa niin ganaò mú, bé wa séín ké gá dyúáɖòò dyé, bé wa ké zà-ɖéin bɛ́ dyi ẓièin bɛ̀in bó wa miòun p̣uá, bé wa ké waà ɖe-xwa-bĩ-bĩ bɛ̀ò dyi sɛ́ɖéin bɛ̀in, bé wa ké ɖe c̣ɛ ɔ kè bé wa ké nyɔ́ tòò bɛ́ ɖe tɛ̀mèin.

Gèdèpòò nyí nyɔ̀n-dyù kpé, hwè ké ɔ zàin wa bóɖó-kpàà xwáɖáún bé wa kɛɛ xwa nòmòin kè bé wa kɛɛ hwìè xwíniín po ɔ kè bé wa kɛɛ mú zain, bé ɔ kɛɛ nyu bé Gèdèpòò ké ɖiín-ɖiín bédé. Kũà bé Gèdèpòò nyià nyɔ̀n-dyùɛ xwíniín mò à bédé bé à ké geɖe nyu kè bé à ké nyúà-ɖe bɛ́ po kè bé à ké ḅaa-ɖe bɛ́ nà ɖé bóɖòò hwuɖuɛ ɖé zà ɔ kè bé à kɛɛ nyu bé fònò-hwòdɔ́ ké mú zain.

Gèdèpòò nyuɛ ké à kɔ́ ɖe tòò séín bɛ́ bé ɔ meà kɛɛ wuɖuí, sepóɛɖé ɖe dò nì ɖé à mú, ké ɔ kè nyɔ́ bé Gèdèpòò j̣uà kɛɛ hwòin ní. Wéɖé 8:6-8 ɖá,

M nyu wa ɖe séín bɛ́ bé nì ṣɔ́ ɖàà meɛ wuɖuí-ḳɔ́-nyò mú. M nyuɛ ké wa kɔ́ ɖe séín kpé kɔ́un. Wa kɔ́ báɖáá kè ḅiɖi kè xwáɖá-xwíɖi-niṃi séín kpé kɔ́un. Ké wa kɔ́ naà kè zimii kè ɖe tòò séín nà ɖé dyóòò gbo dyiɛ kpé kɔ́un ɖekè.

Nyɔ̀n-dyùè nàmàun ḳiín-ḳiínò nyuɛ ké bóɖó-kpà gánáò ẓiàin ma gbo, ké bó kàun ẉɛɛ, à kũàò mòà gana-kũàò bé f̣uà-f̣uá-ɖe kúɖúú bɛ́ dyiin múin, ké ɔ ɖá nì kà Gèdèpòò seɛ ma dyí só ḳiín nyɛ. Kɛɛ ẉɛɛ kɛɛ, bá kũà nyu jè dyíɛ, ɔ me nì à hwìɖi kà bé Gèdèpòò hwòdɔ́è gbo-po-ɖe mò, bé kũàà tó ké à nyu kɛ.

À kũàò kè kũà bé Gèdèpòò nyuà ɖé bóɖó-kpàà me-meò múɛ hwòin ní. Kũà mò hwìè kɔ́ mú bé nyɔ̀n-dyù zàin waà gbɛ́ ẽ̀ò ṃɔɔ dè wa c̣iɛ mú kɛ. ɔ hwòin kà, wa búáin waà gbɔ́ bɛ̀ò dyí. Ké wa nyu waà ṣiɔ́ ẽ̀ò wáɖá-naín. Nyɔ́ dò dyiɛ gbo po bé ɔ ké se kũà nyu ɖe ní, ṇií, ɔ xwíniín mò, ɔ se kpé bɛ̀in bé ɔ ké mú-zain-zain dò ɖé ɔ gbɛ́ ẽ̀ò mú nyu ɖe fɔɔ. Ké ṇií, ɔ ɖá ɖe nyuà à nyɔ̀n-dyù múɛ wáká dò dyi po.

► Ǝ́é dyi ṃ hwìɖi ɔ j̣ú ké ṃ dyi gbɔ́ dò ṃɔɔ taà dò dyé ké wa seɛ xwa nòmòin níɛ?

Nyɔ̀n-dyùè fònò-hwòdɔ́ xwaún-poin-poin kè ɖe-gbo-po-po kè ɖe-páún-po-po ɔ kè ɖe bɛ́ xwaún-poin-poin, bé wa séín mòà kũà kɛɛ, ɔ mò Gèdèpòò hwòin-ɖe bé ɔ ṇià ɖé nyɔ̀n-dyù múɛ wáká dò. ɔ jèɛɛ, kũà séín hwè mú bó Kéɖéi-ɖéin-nà-nyò bɛ̀ò bìi. Kũà séín bé à nyuɛɛ mò à Gèdèpòò biè-bièò wáká dò, ɔ j̣ú ké à dyiɛ nyu, ké ɔ dyi Gèdèpòò hwìɖi dè ní. (Kòɖósià 3:17, 23). Jízè ɖá ɔ Ḅa nyu ma kũ, ké ɔ m̀òun bédé bé ɔ ké ma kũà nyu ɖekè. (J̣ɔ́ 5:17).

Kũà nyu jè me bó ṃ hwòdɔ́ dyií gḅain p̣u kà kũ̀un dyí ɖú jè gḅain wé-nyò ɖíé bɛ́ hwòdɔ́ dyiíɛ. Nyɔ́ se kũà nyu bó c̣i-c̣i jè ɖòun p̣u, kɛɛ ɔ mò ɖe bé Gèdèpòò po gbo bá nyɔ̀n-dyù jè dyíɛ wáká dò.

2 Tèsàqónià 3:10 cɛɛ kà bé à mɛ nyu kũà kɛ, "Ti à nì ma dé bɛ gboɛɛ, dɛ à cɛ ma bɛ gboɛɛ, ɔ kɛ. ɔ mò, nyo bɛ bé wa se kũà nyue móɛɛ se bédé bé wa ké dɛ dɪ."

Ɖé à mɛ nyu ɔ jũ ké à dyiɛ dyé kà bé kũà à nì nyuɛ́n nyɛɛ se dɛ kpa níé? Gàa dò mò Màmámà Gãúndè kɛɛ dá, "Kũà bé m̀ nìà nyuɛ́n nyɛɛ se dyè dɛ kpaá mu dé m̀ dyédéín, kɛɛ ɔ mu dyiin nòmòùn bé m̀ kée nyu pũ." ɔ mɛ nì m̀ hwìqíi kà wa kpõ ma gàa nìà kɛ dyi bé ɔ ké ma dyi-wúò-kũà nyu kɛ. M̀ bɛ́in dyè kũà nìà bóɛ kũà se dɛ kpa dǎin, kɛɛ gàa nìà kɛ dǎ dɛ kpa dɛ dò gǎ. ɔ jũ ké ɔ dyi kũà gbo mu ti séin ní, ɔ nyue náa bé ɔ ní kǒ dǎ taún dyi kò pídyi, bé nyoŭn bɛ ní kǒ dǎ ké se ɔ kpéin dyé jè. ɔ nyue náa bé ɔ ké ɔ m̀òùn gbo kpá, bé ɔ ní kǒ dǎ gbɛ́ jũ bó ɔ bǎto bɛ m̀ɔɔ ɔ gbõ-xwíníin-nyò bɛ bìi. Kũà nìà bóɛ muɛ nyuùn bé ɔ ké nyo bɛ ɔ kǒ bé ɔ ké gbo kpáa gbo kpá, kɛbì wa mɛ mò ɔ gmàà kè ɔ dyú bɛ kɛ, ké wa se xwa kíé dèɛ́ mú dé nyo tòò bɛ gbo. Kũà se dɛ kpa dyɛo, kɛɛ à dyi dɛ séin bɛɛ dya gmò ní, nìi, à dyéɛ kà bé ɔ sédèin dyí bé gààò kée nyu kɛ.

Nyo pàqǎ nì bó ké wa se kũà nyue bɛ́in gáná cáɛ? Gbàò. Kɛbì wa mɛ se nyo dò dyi kpõ bó kũà nyu jèɛɛ, ɔ bɛ́in dɛ dò nyue bé ɔ ké nyo tòò bɛ gbo kpá.

Kédèi-déin-nà-nyò bédé bé ɔ ké kũà nyu, sepóɛdɛ ɔ bédé ɔ ké ɔ m̀òùn ɔ kè nyo tòò bɛ gbo kpá. ɔ jũ ké nyo dò se kũà bé ɔ bɛ́in kpé bó nyu jèɛɛ nyue mó ní, nìi, ɔ se bédé bé ɔ ké nyo tòò bɛ hwòdǒ kǒ dè bé wa ké dɛ ɔ móɛɛ ɔ nyí.

Nyo Kíin-Kíin bɛ jǎa-po-nyò bédé bé ɔ ké gbo gmòɛɛ mò ɔ gbõ-xwíníin-nyò bɛ. "Nyo dò se ɔ nyo bɛ gbo gmò, jéɛ kɛɛ, ɔ se ɔ bíqí-gbõ-xwíníin-nyò bɛ gbo gmò ní, nìi, ɔ dǎ hwìqíi-tabà-dɛ bɛò jè mú doin, ké ɔ jè nyiníin dyiin ké ɔ zi nyo bé ɔ sèè Gèdèpòò hwìqíi taba kɛɛ dyí" (1 Tímétè 5:8).

Bábòò cɛɛ kà bé jǎa-po-nyò mɛ nyu kũà bé ɔ ké nyo tòò bɛ gbo kpá kɛ. "Nyo bé ɔ dyíqí ma Kíin nyɛɛ, ɔ ní dá ɔ ké dyíqí dɛ. ɔ mɛ dú kũà nòmò dyiin nyu kpàì, bé ɔ ké dɛ dò bédé, bé ɔ ké nyo bɛ kǒ bé wa ké dò dyéɛ gbo kpá" (Ìfíṣhò 4:28). Gmò zain gbo nì bó nyo bé ɔ dyíqí, ké ɔ dú dɛ dyí pídyiɛ kè nyo bé ɔ nyu kũà bé ɔ ké nyoŭn bɛ gbo kpáa pũa kɛɛ dya. Kédèi-déin-nà-nyò ní dyíqí. ɔ sɛɛ dòùn, kɛɛ ɔ mò nyo bé ɔ nyu kũà bé ɔ ké nyo tòò bɛ dɛ nyí kɛ.

Kɛbì nyo dò mɛ se m̀ dyi kpõ bó kũà jèɛɛ, m̀ bɛ́in kũà dyéɛ bé m̀ kée nyu. Mó hwiè dò kǒ mú m̀ bɛ́in nyoŭn gbo kpáa kɛɛ dyi, bé m̀ ké nyo bɛ mó gbo-kpá-kpá kɛɛ gbo kpáa bɛ́in. ɔ sédèin dyí bé m̀ kée náa nyu, ké ɔ zi bé m̀ ké sǒ pǐin wáqǎ, bé m̀ kée cɛ kà nyo dò se m̀ gbo kpáa nìɛ dyí.

Jǎa-po-nyò bédé bé ɔ ké kũà nyu, bé ɔ ké ɔ m̀òùn kè ɔ gbõ-xwíníin-nyò bɛ gbo kpá, bé nyo tòò bɛ dyi ɔ dɛ dò xwa móin, ɔ kée wa nyiɛ bɛ́in dɛkè.

Kà Gèdèpòò nyu à móó-dɛ bɛ à nyíɛ kɛ

► Nyo mò nyo dá ɔ dèà Gèdèpòò hwòdǒ kǒ bé Gèdèpòò kéà ɔ bìi ɔ móó-dɛ séin nyu jè ɔ seà kũà dò nyue móɛɛ, dé m̀ bɛ́in ɔ gbo cɛɛ ké?

Ɔ jũ ké m̀ ḍyíó báá-ḍè gḅà ḍò bédé, ké m̀ ḍyí dé ḍyí téε mu bó dyóq̣ó-bà-bàq̣à ḍò, ké m̀ ḍyíε dyé kà bé nì báá-ḍè ḅě hẉoin kà tòmitò kè m̄l̄n kè dede Ɔ kè báá-ḍè tòò ḅěεe pàq̣à ḍǎ ku, ké m̀ ḅèin wa ḍiε bó ti tòm̄ũn-tòm̄ũn xw̄íníin nyεε ní dé?

Ɔ mu n̄in kà q̣àb̄àin-ḍè n̄ià ke dé m̀ gboò? Ɖε dyúáq̣òò kpá ma n̄yɔ báún-báún gbo bó dyóq̣ó-bà z̄ià ḍyíε. Wa mu ma dé waà báá-ḍè-pà ḅěò k̄ɔ, ké wa dyée kà bé báá-ḍè ḅěò séin n̄i ma m̄eín nyε. Kεε Ɔ se wa ḍyí giniin m̄ɔɔ Ɔ se wa w̄ɔ f̄on̄on̄ f̄ɔɔ, sepóεdé wa dyéin ma báá-ḍè-pàò ti K̄íin bó d̄en̄è gb̄èi-gb̄èi xw̄íníin, ké wa bá dé báá-ḍèò, ké wa wáq̄áa ní gbo bó d̄en̄è gb̄èi-gb̄èi xw̄íníin ḍe, hw̄è ké wa z̄àà p̄i m̄uin. Ɔ j̄εε, ti wa dyée kà bé báá-ḍè ḅěò n̄i ma m̄eín nyεε, Ɔ se wa ḍyí giniin f̄ɔɔ, sepóεdé Ɔ mò ḍe wa d̄e ma hwòq̣ò k̄ɔ kε.

M̄ b̄èin dyé c̄εε, bé m̀ ké níin, "Ké ḍe n̄ià bóε se ma q̣àb̄àin-ḍè ḍò f̄ɔɔ." Kεε Ɔ m̄ε n̄i m̀ hw̄iḍ̄i kà b̄é Gèd̄èp̄òò mò n̄yɔ nyu báá-ḍè kúq̄úú b̄ě z̄ià m̄éq̄òũn k̄ɔε, ké n̄yɔũn-ḍyù se dyúáq̣ò nyu ḍyε m̄òũn w̄ě. Wédé 104:14 q̄á, "M̄ nyuε ké p̄i m̄ε bó nyúà-ḍè b̄ěò b̄i, Ɔ kè báá-ḍè tòò b̄ě b̄é n̄yɔũn-ḍyù b̄èin k̄ià gbo nyuε, n̄ií bé wa ké q̄i-ḍè dyé s̄on̄ dé bóq̣òò m̄úε." Gèd̄èp̄òò mò n̄yɔ nyuε ké báá-ḍè b̄ěò, m̄ε, kεε n̄yɔũn-ḍyù dyéin bóq̣ó-kpàò ti, ké wa bá dé báá-ḍèò, ké wa wáq̄áa ní gbo p̄ū.

N̄yɔ báún-báún gm̄ò ḍe b̄é Gèd̄èp̄òò nyuεε ḍya ké wa w̄ain dyéq̄é k̄on̄, ké wa seε q̣àb̄àin-ḍè q̄ain ḡan̄á cá, kà Ɔ nyuà kpáa ti b̄é J̄ízè k̄an̄ain n̄yɔũn b̄ě ḍyíε Ɔ kè ti b̄é dyóq̣òò n̄ià bó dà dyúáq̣ò bó ti tòm̄ũn-tòm̄ũn xw̄íníin dé Jasúé n̄in tiin nyε. Ɖé f̄on̄ò-hwòq̣ò n̄ià ke m̄úεε, wa pōen hw̄iḍ̄i kà bé báá-ḍè m̄ε-m̄ε se q̣àb̄àin-ḍè ḍò f̄ɔɔ, sepóεdé Ɔ mò ḍe b̄é Ɔ kpá k̄an̄áa p̄ūε.

Ké à m̄iòũn w̄ain kà Gèd̄èp̄òò nyu k̄ià nyuε kεε dyéq̄é k̄on̄, Ɔ jũ ké à ḍyí q̣àb̄àin-ḍè m̄óo n̄in. N̄yɔ q̄íε b̄ě mu dé waà báá-ḍè-pà b̄ěò k̄ɔ bó z̄ě ẽ, ké wa se dé ḍe wa ké ḍiε ḍò m̄εε dyé f̄ɔɔ. Xw̄íníin k̄ɔ j̄è Ɔ n̄ià náa mò, sepóεdé wa se k̄ià nyu hwòq̣òε-ḍé-hw̄è kà b̄é wa ké báá-ḍè b̄ain, kà Gèd̄èp̄òò q̄á à m̄ε nyuà kε. Ḡá b̄é à dyéà bó ḍe-bá-t̄iin nyεε mò kà Gèd̄èp̄òò nyu k̄ià nyuε kεε ḍyí-t̄em̄èin-ḍè p̄ū. Ɔ hw̄oin-ḍè mò, ḍe b̄ě à k̄ɔ à ké dyé dé Gèd̄èp̄òò xwaún w̄εε, à bédé b̄é à ké wa k̄ià gbo nyu hw̄è b̄é wa ké à k̄ɔò-ḍè jũ. N̄óó 14:23 t̄em̄èin à n̄in kà b̄é" Gana-k̄ià nyu-nyu séin po n̄yɔ kpáná xwaún w̄ě..." Hw̄è ké N̄óó 19:15 m̄òũn po à náún, ké Ɔ q̄á, "... M̄ó ní s̄ò f̄óó-nyò k̄ɔ."

N̄yɔ q̄íε b̄ě d̄è hwòq̣ò k̄ɔ kà b̄é Gèd̄èp̄òò mu ḍe wa k̄ɔ wa ké bédéεε wa nȳiin nyε, kεε n̄yɔũn b̄ě nyí wa k̄ià ké wa bóo, sepóεdé wa se k̄ià b̄ě n̄i náa nyuε mó j̄è.

Ɔ jũ ké m̀ ḍyí k̄ià nyuε mó, kεε m̀ séè n̄yɔ ḍò dyé b̄é Ɔ ké m̀ k̄ià nyí ní déé? K̄ià ḍò n̄i bó ké m̀ b̄èin nyuε b̄é m̀ ké n̄yɔ tòò b̄ě gbo kpá, ké ḍȳiin dé k̄ià n̄ià bóε m̄úεε, m̀ b̄èin ḍe b̄ě m̀ m̄óεε dyée. M̄ se k̄ià ḍò bédé ní, n̄ií, Ɔ nyuε ké m̀ bédé ti pàq̄à bó ḍe tòò b̄ě gbo nà j̄è. N̄ií, m̀ se ḍe ḍò ḍyí m̄óo b̄èin b̄é m̀ k̄ée nyu, b̄é m̀ ké n̄i gb̄ò-xw̄íníin-nyò b̄ě gbo kpáa?

Poin n̄yɔ b̄é Ɔ se k̄ià ḍò bédé, ké Ɔ ḡá ḍyí k̄òε ̄n ḍyí tee wé ḡan̄àò xw̄íníin, ké Ɔ ní nyu ḍe d̄òεε j̄è hw̄iḍ̄i. Ɔ mò sepóεdé n̄yɔò se k̄iàũn-k̄ià ḍò dyé b̄é Ɔ k̄ée nyu j̄è? N̄yɔ q̄íε b̄ě n̄i dé Ɔ gb̄ε ẽò m̄ú ké wa n̄i n̄yɔ d̄òε gbo-kpá-s̄ɔ m̄óuñ bó k̄ià m̄éné-m̄éné b̄ě nyu j̄è. S̄iɔ ̄n̄i dé Ɔ taàò m̄ú m̄ɔɔ bó hw̄oq̣o-gboi-hw̄iè b̄ěò w̄iin, ké bó mó ḍyí-n̄òm̄òin-n̄òm̄òin. Ɔ b̄èin dà ḍò ti dyé̄en b̄é Ɔ ké

dé nyúà-dè pòin. ɔ bɛ̀in cɛ̀e-dɛ̀ bɛ̀ wuquún zàà, bɛ̀ ɔ kɛ̀ ɔ dɛ̀-dyuò-dyuò kɔ̃ po. Kɛ̀ ɔ bɛ̀in ti dyí dúe bɛ̀ ɔ kɛ̀ nyɔ̀ dò bìi baà. Nyɔ̀ mò nyɔ̀ wáqáà sɔ̃ pɛ́in kánaá pūɛɛ kpɔ̃ nyɔ̀ dò dyi, kɛ̀ nyɔ̀ò nì ɔ bìi kũà nyuéh, kɛ̀ nyɔ̀ò mò ɔ miòùn. ɔ kũà-nyòò nì kũàò nyuéh, kɛɛ ɔ se kpáná dò gbo wóqóɛ nì. ɔ miòùn dyi-kpɔ̃-kũàò se kũà nòmò dyíin dò fɔɔ. ɔ jɛɛɛ, ɔ se nyɔ̀ tòò bɛ̀ gbo kpáa bɛ̀in.

Ti pàq̃a xwíníin kè dà pàq̃a bɛ̀ɛɛ, nyɔ̀ díé bɛ̀ nì bó kɛ̀ nyɔ̀ dò ní kpɔ̃ wa dyi bó kũà nyu jè. Wa miòùn nyu dɛ̀ bɛ̀ kɛ̀ wa dyéɛ wíqí kɔ̃ún mɔɔ wa kpa nyɔ̀ bɛ̀ bìi kũà nyue kɛ̀ wa péɛ wa. Kũà séin bɛ̀ɛ nyu-nyu mò hwìè kɔ̃ mú bɛ̀ Gèdèpòò nyí à dɛ̀ bɛ̀ à kɔ̃ à kɛ̀ bédéɛ.

Ɖɛ̀ Báɓòò cɛ̀ bá Kédèi-déin-nà-nyò kpáná-po-kũà nyu jè dyíɛ

Kédèi-déin-nà-nyòò mɛ nyue bɛ̀ nyɔ̀n bɛ̀ kɛ̀ ɔ kpéin dyé, kɛ̀ ɔ mɛ sédèin dyí dé ɔ kũàò nyu-nyu mú.

► Xwɛ̃ Kédèi-déin-nà-nyòò bɛ̀in dɛ̀ bɛ̀ Báɓòò cɛ̀ ɔ kũàò dyí dèè ɔ jũ kɛ̀ kũàò dyi kpáná-po-kũà jũ níɛ?

Dèè-wùdù òièò zàin kũà-nyu-nyò bɛ̀ hwìè bɛ̀ wa kɛ̀ kpaa da. Ti wa cɛ̀èà Dèè-wùdù òièò kɛɛ, nyɔ̀ bɛ̀ nyu ma kũà bó tia baqaa pàq̃a mò zɔ̃ ò gɛ̀ bɛ̀. Zɛ̃ ò nìà kɛɛ, kũà-nyu-nyò dò se gɛ̀ dɛ̀, sepóɛqé ɔ bɛ̀in kũàò dyi táà bɛ̀ ɔ kɛ̀ kũà kà kò dò gbo mu. Kũà-nyu-nyò bɛ̀ bédé kpé nìà bóɛ ní kàun jɛɛɛ, ɔ fèin xwa bɛ̀ wa kɛ̀ kũà dò dyi kpɔ̃ mɔɔ wa kɛɛ bó. Kɛɛ wɛ́ɛ kɛɛ, ɔ jũ kɛ̀ wa q̃a wɔ̃ kɛ̀ wa q̃a kũà dò dyi kpɔ̃ bɛ̀ wa kɛɛ kpáná kɔ̃ún dyéin, níí, Báɓòò q̃a wa mɛ̀ mò kũà-nyu-nyò nòmò dyíin bɛ̀, m̃ seé kɔ̃ kà wa mu kũà nìà bóɛ kɔ̃ún hwèdèin nyɛ.

Ti díé bɛ̀ ní, dɛ̀ dò nyue kɛ̀ m̃ se kpé bɛ̀in bɛ̀ m̃ kɛ̀ kũàò nyɔ̀ m̃ mó nyue dyiɛɛ gã. Kɛ̀ ti díé bɛ̀ ní m̃ bédé bɛ̀ m̃ kɛ̀ kũàò nyu kà gɛ̀ nìà kɛ̀. ɔ ná nì jè mɛ̀ bóɔ nyue bɛ̀ m̃ kɛ̀ nì Kédèi-déin-nà-kpèdèò dyi táà. ɔ jũ kɛ̀ wa dyi nyɔ̀ díé bɛ̀ kɔ̃ né miò dé kũà-kpàò dyí ní, ɔ nyue kɛ̀ wa mɛ̀ kũàò nyu-nyu gboi mɔɔ kɛ̀ wa nyue gbà-kà. Wa nyue náa, sepóɛqé wa mó bɛ̀ nyɔ̀n kɛɛ déɛ wa dyúa dyé kà bɛ̀ wa hwòq̃o se kũàò mó kɛ̀. ɔ jũ kɛ̀ nyɔ̀ dò dyiɛ náa nyu ní, níí, m̃ mɛ̀ dyuòè kà bɛ̀ ɔ hwòq̃o se dyi dè kɛ̀. M̃ dyi mó bɛ̀ nyɔ̀ kpɔ̃à m̃ dyiɛ hwòq̃o kɛ̀ m̃ múin dèin ní, níí, nì hwòq̃o mɛ̀ nì múaun, bɛ̀ m̃ kɛ̀ kũàò nyu nòmò dyíin. M̃ dyi kà ná kũà nyu ní, nì hwòq̃o dè dyi bóɛ nyu jè, sepóɛqé nyɔ̀ dò se m̃ ganaún kpɔ̃in hwè bɛ̀ m̃ kɛɛ náa nyu.

ɔ jũ kɛ̀ m̃ dyi m̃ miòùn bìi kũà nyue nìin, m̃ miòùn mò nì kũàò kɔ̃in-gmòin-nyò. Kũàò nyé m̃ q̃a m̃ miòùn bìi nyu dò kɛ̀?

Ìfíṣìò 6:5-8 – Jàà-dè bɛ̀ bá dɛ̀ à bédé bɛ̀ à kɛ̀ nyue

► Ɖɛ̀-cɛ̀-nyò dò mɛ̀ zà Ìfíṣìò 6:5-8 wuquún bɛ̀ nyɔ̀ tòò bɛ̀ò kɛ̀ ɔ gbo quũ tò. Bɛ̀ mɛ̀ dèin dɛ̀ mò Gèdèpòò-wùdù nìà kɛ̀ xwíníin nyɛɛ jè dɔ́ɔ kɔ̃in, níí, bɛ̀ mɛ̀ gmò dɛ̀ bɛ̀ nìà dɔ̃in mú dà bíqíɛ dya, bɛ̀ bɛ̀ kɛɛ fòndò-hwòq̃o bɛ̀ dyé dé dɛ̀ bɛ̀ dèin kà dɔ́ɔ kɔ̃in nyɛ múɛ kɔ̃in po.

Ɖɛ̀ díé bɛ̀ bɛ̀ Ìfíṣìò 6:5-8 q̃a à mɛ̀ nyu kɛ̀:

1. Kũà-nyu-nyò bédé bɛ̀ ɔ kɛ̀ ɔ kũà-kɔ̃ún-po-nyòò wuqu nyu tee, ɔ se dɛ̀ bɛ̀ nyɔ̀ò kɛ̀ bó ɔ dyéqé waí nì hwè kɛ̀. Kɛ̀ dɛɛɛ, ɔ ní q̃a bɛ̀ ɔ kɛ̀ ɔ kũàò nyu dyíin-nyìniin-kà, sepóɛqé ɔ

dyuòè kà bé ɔ kɔ̃in-nyòò se ɔ deín dyi baqaá muɛ jè ("...ɔ se de bé bɛ́ ké nyòò dyɛ dyé hwè ...").

2. Kũà-nyu-nyòò bédé bé ɔ kée nyu bé ɔ kũàò ké de kpa, bé ɔ hwòdò ké múàün kpá bóé nyu jè, kà nyòò nì ʔ kà Gèdèpòò bìi kũà nyuɛ́ nyɛ ("...bɛ́ mɛ nyu de Gèdèpòò mɔ́ kà Kédèi gĩ bɛ́ nìà kɛ...").
3. Kũà-nyu-nyòò mɛ nyu ɔ kũàò dé hwòdò wáqáá mú, ké Gèdèpòò mu ɔ mana kɔ̃ pòun ("Bounboò mu nyo séin péèin bó kũà nòmò dyiin bɛ́ bé wa nyuɛ jè...").

Tátò 2:9-10 – Jǎà-dɛ́ bɛ́ bá kpeɖɛ́ dyiin nòmò jè dyíɛ

► Ðe-ɛ́-nyò dò mɛ zà Tátò 2:9-10 wuquún bé nyo tòò bɛ́ò ké ɔ gbo quũ tò. Bɛ́ mɛ dèin de mò vósì bɛ́è xwíniín nyɛ jè dóó kɔ̃in. ɔ dǎ ná nìin, nìi, bɛ́ mɛ gmò de bɛ́ nìà dɔ̃in mú dà bíqíɛ dya, bé bɛ́ ké bɛ́è fòndò-hwòdòò kɔ̃ po.

Ðe qíɛ bɛ́ bé Tátò 2:9-10 ɛ́ bá kũà-nyu jè dyíɛ:

1. Kũà-nyu-nyòò mɛ dyé ɔ kɔ̃in-nyòò kpéin dé de séin ɔ mu ɔ gbo ɛ́in bé ɔ ké nyuɛ́ mú, ké ɔ ní dǎ bé ɔ ké ɔ ("... wíin dyá..."). ɔ jũ ké kũà-nyu-nyòò dyi ɔ kɔ̃in-nyòò nyéné zede dé kũà-nyò tòò bɛ́ gbo ní, nìi, dé mòò gbo-wóqó-dɛ́ qíɛ bɛ́ ké?
2. Kũà-nyu-nyòò ní dǎ bé ɔ ké nyo poà ɔ kũà kɔ̃ún wɛ́ de dò dyí dú, m seé kɔ̃ kebì ɔ péè-wìqì mɛ se dyí búá kɛ ("...wa ní dǎ bé wa ké wa de dò dyíqí...").
3. Se-dyí-sédèin-dɛ́ nyu-nyu dyà múà-bɔ́ò dɛ́ kɔ̃, kɛ kũà nòmò dyiin nyu-nyu mò zàse-bɔ́ bá múà-bɔ́ò jè dyí, ("...bé nyũn ké de nòmò dyiin bá tèmèin-dɛ́ bé ɔ bá Gèdèpòò mǎà à Pòin-nyòò kɛ dyíɛ jè ɛ́...").

► Ðé mò nyo bɛ́ bé wa ní nyu waà kũà dé jǎà múɛ dyí-tèmèin-dɛ́ qíɛ bɛ́ ké? Dè kà Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ mɛ nyu kòè dé nyo nì kà bɛ́a hwè kɛ mɛ.

Vósì bɛ́ nìà dé Tátò kè Ìfíṣìò múɛ nì kà nyo dò ké kũà nyuɛ nyu ɔ jũ ké wa dyi ɔ dyi kpɔ́ níɛ jè ɛ́in. Kà dyúáqòò, kǎa nyo bé wa kpɔ́ dyi bó poo-dɛ́ dò po jè mɔ́ bó poo-dɛ́ dò xwa nòmòin jèɛ bédé bé ɔ ké kũà nyu. ɔ mɛ nyu kũàò kà ɔ mu mún bé nyo dò kéó ɔ mún bìi kũà nyuɛ nyu kɛ. Nyo bé ɔ peɖe dɛ́ ní dǎ bé ɔ ké dèò nyo bɛ́ se dyiin nòmò kɛ dé peɖe-dèò hwè po, bé de-dɔ́-nyò bɛ́ò kée hwìqìi pòin kà bé wa nì deín-dɛ́ dò dɔ̃uñ wɛ́.

Kpeɖe nòmò dyiin bɛ́ bé nì kũà-kɔ̃ún-po-nyòò mó bé nì ké bédéɛ

Kpeɖe nòmò dyiin bɛ́ò nyé nyo-kũà-kɔ̃ún-po-nyòò mó bé ɔ kũà-nyòò ké bédé ké? À dyé kà bé nyo-kũà-kɔ̃ún-po-nyò séin mó bé waà kũà-nyò bɛ́ò ké kũà-nyu-kpèdè nòmò dyiin bédé kɛ. Wa mó nyo bɛ́ bé nyũn bèin hwòdò kɔ̃ dèè, ké wa dyé ti bé wa ké de ɛ́ kɛ. Wa po nyo pàqǎ kũà kɔ̃ún bó waà kũà-nyu-kpèdè nòmò dyiin jè, kɛ ɔ se bé wa ké kũàò dyuò kè bé wa kée nyuɛ bèin nòmò dyiin jè. Gèdèpòò kɔ̃ dé kpeɖe bé à bédé bá kũà nyu jè dyíɛ jè gbo deké, kà à nyuà dyé dé Báboò mú kɛ.

Võ bé m̄ ké ɖe b̄é b̄èin nyue bé m̄ ké kũà-nyu-nyò nòmò dyíin jũe béqé. M̄ me dyé ti bé m̄ ké kũà nyu. M̄ béqé bé m̄ ké kpeɖeín nòmò, bé m̄ ké hwòdò-kɔ̄-dè-nyò jũ, bé m̄ ké hwòdò ku. Nyò b̄é bé wa po kũà kɔ̄ún w̄e pàq̄a kɔ̄ ɖe waà m̄óó-ɖe b̄é jè gbo ɖòún. Nyò bé ɔ kp̄ɔ m̄ dyi bé m̄ ké ɔ bìi kũà nyue se m̄ dyi kp̄ɔ bé ɔ ké m̄ gbo kpá, kee bé m̄ m̄o nyò ké ɔ gbo kpá. M̄ béqé bé m̄ ké nyò bé ɔ kũà-kɔ̄ún-po-nyòò dyi ɖá nyènèè ní, ɔ ké dyi wàq̄a kee jũ.

Nyò ɖò muɛ dyè c̄èin, bé ɔ ké nííin, "M̄ b̄èino" má hwòdò-b̄èq̄è-b̄èq̄è béq̄e bé m̄ kéó má nyòún gbo kpá, bé m̄ kéó má kpeɖeín nòmò, ɔ jũ ké wa dyi má m̄ p̄èin nì bóe jè ní." Kee wa ní po nyò kɔ̄ hwòdò-dyùà kùmù kee kũà kɔ̄ún ké wa ní p̄è ɔ bé ɔ ké hwòdò b̄èq̄è-b̄èq̄è béqé jè. Ké wa ní po kpeɖeín-nyìin-nyò kũà kɔ̄ún ké wa ní p̄è ɔ bé ɔ kpeɖe ké dyíin nòmò jè. Nyò b̄é wa nì m̄óún bé wa ké kũà kɔ̄ún poe m̄o nyò b̄é béqé hwòdò b̄èq̄è-b̄èq̄è, ké wa b̄èin nyòún gbo kpáa, ké wa nòmò kpeɖeín nyɛ.

Cóciò n̄in jè kò bó ɖe n̄ià ke gbo. ɖé cóciò múe, à ní fòin bé nyò ɖò ké nyíí-ɖe tò m̄o bé ɔ kpeɖe ké dyíin nòmò hwè bé à ké ɔ gbo kpá. Ké ɖee, Gèɖèp̄òò p̄è s̄o dyí ɖe m̄ gbo, ké ɔ po dyè m̄ mana kɔ̄, hwè ké m̄ b̄èin nyò ɖò gbo kpáa. Kee ɔ dyi m̄ m̄òún n̄in kpáná dyé jè j̄in, níí, m̄ béqé bé m̄ ké Gèɖèp̄òò j̄iájèò dyi mó. Võ bé m̄ ké nyòún ɖe nyí, bé m̄ ké Gèɖèp̄òò biè, bé m̄ ké se dyoq̄oun kpá.

Nyue bé nyòún ké nì ɖe-kpa-kpa dyé. C̄e kũà dyíin ɖe nyò b̄é dyuò kũàò kee gbo kũà-nyu-nyu mú. ɔ dyi ná n̄in nì mu dyè kũàò nyue b̄èin bó nyò tòò b̄é bìi ɖekè. Ti ɖòè baq̄aín, m̄ b̄èin m̄ m̄òún n̄in ɖe b̄é nyue bé m̄ ké wa peɖe. Ké ti ɖíé b̄é ní, m̄ b̄èin geɖe nyue bé m̄ ké ɖe ɖe bá. Bó ɖe séin b̄èe k̄oin nyee, v̄ó bé m̄ ké múà béqé bó nyò tòò b̄é gbo, kebì ɔ me se m̄ kpáná ɖo dyí nyue b̄èin nyɛ. Ké Gèɖèp̄òò mu m̄ mana kɔ̄ poun bó ɖe bé m̄ nyu nyò ɖò bìe jè.

ɖé mòò xwíniín bé m̄ ké nyò ɖò bìi kũà nyue ké? Nyò ɖò bìi kũà-nyu-nyu xwíniín mò bé m̄ ké nì kpé kè nì ti ɔ kè nì gana kũà mú nyùn bó nyò kà kò ɖò n̄in kpáná dyé jè.

Kebì m̄ me nì nyò ɖò bìi kũà nyueí m̄o m̄ me nì kũà kà kò ɖò nyueí nyee, ɖe kũà-nyu-nyu múe, kpé b̄é kè pí-dyi-kpá-kpá b̄é bé m̄ béq̄e ɖíé b̄é béqé bé wa ké m̄ xwa s̄o. ɔ hwòin kà, ɔ jũ ké m̄ dyi nyò b̄é bìi kũà nyue n̄in, m̄ se gànà-kũún-nyò" m̄o b̄èin kà nì hwòdò nyue m̄o ke. Ké ɖee, m̄ se kũà-tìò dyí ɖúe b̄èin bé m̄ ké nì hwòdò m̄óó-ɖe nyu. M̄ béqé bé m̄ ké ɖe ɖíé b̄é jè mú doin ɖe nì f̄èe mú bó kũà kɔ̄ jè wa kp̄òà m̄ dyie nyu jè. Kũàò muɛ nyuùn bé nì b̄èin-kà kè kà m̄ nyu nyòún b̄é gbo wùq̄ùe kee ké kò.

Kũà nyu-nyu nòmò dyíin béqé kpáná pàq̄a:

1. ɔ dyà gbo-kp̄oin-kp̄oin bó m̄ ké nyò tòò b̄é p̄uà, ké ɔ nyue ké nì m̄óó-ɖe ɖíé b̄é nì. ɔ b̄èin ná n̄iè ɖe hwìe bé m̄ se hwìq̄i d̄ee mú. ɔ j̄ee, m̄ me bóò hwìq̄i poèn kà bé nyò séin m̄ kpá gboe mu m̄òún bìi ɖe ɖò nyuùn w̄e.
2. ɔ nyue ké m̄ m̄o nyò kpa ɖe ɖe cóci, bé ɔ mòà Kéq̄èi kpóq̄o-dyùàò kee mú.
3. Ké ɔ b̄èin nyue bé nyò tòò b̄é ké m̄ dyi kp̄òò mó bé m̄ ké wa bìi kũà nyu.

Ké ɔ jũ ké nì hwòdǒ dyie gbo po bé m̀ ké nyo tòò bẽ gbo kpá ní déé? Jízè dá "Nyo-dɛ-nyí-nyí dyà múà, ké ɔ zi dɛ-dyé-dyé dyí" (Àpósò 20:35). M̀ poe náa jǎà? M̀ nì ɕíén kà wudu nìà kɛ jǎà-po-nyò nyu ɕíe kɛ?

Póò ɕɛ kà bé à mɛ poìn nyo tòò bẽ m̀ó-dɛ jè hwìdǐi, ké à ní poìn à m̀òùn nìin m̀ó-dɛ jè hwìdǐi d̀òùn wɛ. (Fèdópǐò 2:4). Jǎà-dɛ d̀ò nì bó dɛɛ kɛà kɛ. ɔ mɛ nì m̀ hwìdǐi kà ɔ jũ ké nyoũn bẽ dyi kũà-nyò bẽ dyi kpɔ ní, wa se wa dyi kpɔ bé wa ké kũà-nyò bẽ gbo kpá kɛ. Wa kpɔ wa dyi, sepóedé wa bédé hwòdǒ-kpɔ-dɛ bẽ bé kũà-nyò bẽ kɛ wa bìi nyu jè. ɔ jèɛ, ɔ jũ ké nyo d̀ò dyi dɛ ɔ mó nyo tòò bẽ xwaa jè hwìdǐi poìn d̀òùn ní, nìi, ɔ se kũà-nyò nòmò dyiin jũe bèin.

Nyo bẽ bé wa nyu kũà dé hwòdǒ-wɔ̃-wɔ̃ múɛ, waà kũà-sɔ̃ zain mú kánáá pũ. Ké kpáná bẽ bé wa dyé kɔ́ún wɛ jè nì dé wa gbo pũ kà d̀àbàin-dɛ nìà kɛ, ɔ jũ ké wa seó má kpáná bẽ hwòdǒ kɔ̃ dè, ké wa dyi wa dyé ní. Kɛ Gèdèpòò bédé hwìe jéé kɔ̃ mú ɔ nyí nyoũn-dyù kpáná bẽ nìà bóe kɛ.

ɔ jũ ké m̀ se kũà d̀ò nyue mó, bé dyiin dée múɛ, Gèdèpòò ké m̀ gbo kpá ti ɔ móo nyue dyie, ké m̀ dyie hwòdǒ kɔ̃ dè móo ké m̀ dyi baàũn nì bé ɔ ké m̀ bìi d̀àbàin-dɛ d̀ò nyu ní, nìi, m̀ nì m̀ m̀òùn nìin ti žĩ n pídýi.

Nyo bẽ nì kpoo múɛ d̀óó-dè-dè

- Nyo d̀ò bèin ɔ m̀ùe bẽ d̀óó gbo dèè bá kũà-nyò d̀ò bé ɔ nyu ɔ kũà-kɔ́ún-po-nyòò bìi kũà nòmò dyiin, bé dyiin dée múɛ, bɔ̃ nòmò dyiinò dyi dyi bèin nyɛ jè dyí.
- Nyo d̀ò bèin ɔ m̀ùe bẽ gbo ɕɛ kà bé ɔ kpá ma nyoũn bẽ gbo dé ɔ gbɛ̃̀ò mú, ké dɛ nìà kɛ tèmèin nyoũn dyí kà bé Kédèi-déin-nà-nyò bẽ kɔ̃ dé wa m̀ùe bẽ jè gboe.
- Dɛ-ɕɛ-nyò bẽ séin mɛ dè d̀óó bá dè bé wa nì kũà-nyò bẽ dyi móuún wɛ jè dyí, bó nyo bẽ m̀òùn seà kũà nyue nìe jè.

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nìà dé dycún wě,

Í po m zùo, sepóedé m nyue ké m mò kǔà-nyu-nyò nòmò dyiin. Kpá m gbo bé m ké kpé bèin bó nyo tòò bě gbo kpá jè. Nyí m de bě bé m kǎ m ké bédée, bé móún ké nyo tòò bě gbo kpáa bèin deké.

Po m mana kǎ bé m ké wídí dyé, bé m ké ní gbǒ-xwííín-nyò běò gbo gmòò bèin kè bé m ké cócì-nyò běò de nyí, ɔ kè bé m ké gǎ-dyé-nyò běò gbo kpá.

Nyue bé ní kpeɖe ké dyiin nòmò kè bé m ké hwòdǒ-kǎ-dè-nyò jǔ dé ní nyuu-dè séín mú. ɔ dyi nì móó-dè jǔín, Ɓǎ ǎ, nyue bé m ké kpé bèin de mǐò, nǐí, bé m ké nyo báún-báún bě gbo kpa de. Í po m zùo, sepóedé nì kpeɖe nòmò dyiin bó m gbo ti séín.

Kǎà ɔ me nì

Cěé-dè 3 Taún-kǔà

(1) Zà vósì bě nìà ke wuquún sòin dé Nóó-cèè-dèò mú: 6:6-11, 10:4-5, 12:11, 12:24, 12:27, 13:4, 13:11, 14:23, 18:9, 20:13, 22:29, 24:30-34, and 26:13-16. Cée kǔà-nyu-nyu kè fó-fóè jìl-tò-dè bě kè wa nyuu-dè bě cée-dè-mì dyúáqò kǎ sòin dé vósì běè mú.

(2) M kè m mǔè de-cě-nyò qò me pòin dyí bé bě ké de xwǎún-xwǎún wè qò cée bá de qò-qò bě nìà dǎín mú dà bíqííe dyúáqò jè dyí. (Bě ɖǎ kpóún kpá qò-qò séín ní, de-cě-cěò nàin-nyòò mu kpoo-qò-qò de kǎ jè wa kèà céeèe wa nyíín) Bě me cě de bě céeà kee jè de-cě-tìò nyo mu bó dyí kòún wěe gbo-dè-tìín.

- Kǔà kè Gèdèpòò hwòin-dè nìà dé nyoǔn-dyù mú ke
- Kǔà kè nyo mǐòún ɔ kè nyo tòò bě jè gbo-kǎ-kǎ
- Kà Kédèi-deín-nà-nyò bé wa kpǎ dyi bó kǔà kà kò qò nyu jèèe ké kǔàò nyue nyu ke (Ɖe bě muà céeèin bá kǎin-wùdùin-dè nìà ke dyííe me sòin dé Ífííìò 6:5-8 kè Tátò 2:9-10 mú.)
- Kà Gèdèpòò nyu à móó-dè bě à nyíe kánáá pū ke
- Kǔà kè kà m ké nyo tòò bě kpǎo nyu ke

Cɛ́ɛ-dɛ́ 4

Gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdɔ̀-kpàìn-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáín nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́ìn kpé:

(1) Bɛ́ ɔ́ kɛ́ Jǎà-dɛ́ bɛ́ mɔ̀à dɛ̀bɛ́ìn-dɛ̀bɛ́ìn kɛ́ gɪ̀dɪ̀ ɔ́ kɛ́ kpéìn-dyɛ́-dyɛ́ɛ nyɔ́ tòò bɛ́ bṹ nyɛɛ bɛ́ìn.

(2) Bɛ́ ɔ́ kɛ́ dɛ́ mɛ̀nɛ́ ò̀n-hĩ̀nyɛ́ bɛ́ bɛ́ Báɓòò dǎ Kédɛ̀i-dɛ́ìn-nà-nyò mɛ nyu bɛ́ ɔ́ wuɖu kɛ́ dyí bɛ̀dɛ́ kɛ́ bɛ́ ɔ́ kɛ́ Gèdèpɔ̀ò dya dɛɛ jè mùàǎn dyi kpàìn.

Wóqɔ̀bísììn Kúqúso, Dyì-giniìn-dɛ́ dò bɛ́ Gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn nyu kɛ

Ɖé nóó dò mò *Wóqɔ̀bísììn Kúqúso* kɛ múɛɛ, mɛ̀è dò wáqǎ kɛ́ gàa dò pɔ́ɛ xwa. Gàaò kpá dyóóò kɔ́, kɛ́ ɔ́ kpa ní sáa tee, kɛ́ ɔ́ wóqòìn too-kpò dò kɔ́. ɔ́ nyu dɛ́ dɛ̀nɛ́ gbɛ́i-gbɛ́i. ɔ́ po dɛ́ gbùù dò, kɛ́ ɔ́ nyu ɔ́ m̀òùn ǹìn mú-po-dò, kɛ́ ɔ́ mó ɔ́ dɪ̀i-dɛ́ dyi. Púɛɛ, wé dòè ɓaɗaa, ti ɔ́ nì ma dyóóò wĩ̀ìn nǎǎn wɛ́ɛ, ɔ́ dyɛ́ ma nyɔ́ dòè ɓo-bɛ́ dɛ́ p̣ɔ̀ò kɔ́, kɛ́ ɔ́ giniìn dyi cá. ɔ́ xwíníìn mò nyɔ́ kà kò dò nì ma dɛ́ too-kpòò kɔ́ dɛ̀kè. ɔ́ se dyuò kɛ̀bì nyɔ́ nìà kɛ́ bɛ́ìn ma ɔ́ ɓǎto mɔ̀ɔ ɔ́ mú-nyɛ́-nyò jũɛ ní. ɔ́ se ma nyòò kpeɖe mɔ̀ɔ wuɖu ɔ́ pɔɛ mɔ̀ɔ bóqó ɔ́ sò kɔ́ɛ mɔ̀ɔ xwíníìn kɔ́ jè ɔ́ nìà dɛ́ kɛɛ dyí dyuò. ɔ́ seɛ ma dyuò kà nyɔ́ nìà kɛ́ mu ma ɔ́ fɛ̀è gbo zǎ̀ìn dɛ́ too-kpòò mú kɛ́. Kɛɛ sepóɛdɛ́ gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn zǎ̀ìn nyɔ̀ǎn-dyùè fɛ̀è gbo jèɛɛ, Wóqɔ̀bísììnè hwòdɔ̀ kpá ma mùàǎn dyɛɔ, kɛɛ fǎà nì ma ɔ́ hwòdɔ̀ bṹ dɛ̀kè.

Gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn nyuɛ kɛ́ nyɔ́ búá dɛ́ zùǎn

Cócì-nyò bɛ́ nì zǎ́ ɔ́ dɛ́ zǎ́ hɔ̀dɛ́dɛ́ ḳíìn-ḳíìnò múɛɛ nyu ma kũà dɛ́ zǎ̀ǎn-zǎ̀ǎn kúqúú bɛ́ hwìè. ɔ́ mò zà-dɛ́ìn nì ma bó Júù-nyò bɛ̀ò kɛ́ bóqó-dù kà kò dò bɛ̀è nyɔ́ bɛ̀ò p̣ǎa kɛ́ kɛ́ zà-dɛ́ìn bá píé-nyò bɛ̀ò ǹìn kpé mɔ̀ɔ waà kpeɖe kò-kò bɛ̀ò jè dyíɛ ɔ́ kɛ́ zà-dɛ́ìn bá màa kɛ́ gàa gbo zǎ̀ìn jè dyíɛ. Ɖɛa jè Àpósò Póò cɛ́ɛ ma wa gbo bɛ́ wa kɛ́ “jè dyi kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn...” (Wóqómà 15:7).

► Pòèn hwìḍĩi bɛ́ gàa dò d̀òùn kɛ́ too-kpò dò kɔ́ nìɛ. ɔ́ bɛ́ìn dɛ́ nyɔ́ dòè kpeɖe hwòdɔ̀ kùènn? ɔ́ bɛ́ìn dɛ́ nyɔ́ dò kɔ́ìn ẓìènn?

M se hwòdɔ̀-ku-ku bɛ́ Kédɛ̀i-dɛ́ìn-nà-nyò kɔ́ bɛ́ ɔ́ kɛ́ bédéɛ bédéɛ bɛ́ìn, kɛ́ nyɔ́ dò seɛ dyɛ́ɛ bɛ́ìn dɛ́ m̀ mú, ɔ́ jũ kɛ́ gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn se bó m̀ kɛ́ nyɔ́ tòò bɛ́ p̣ǎa nì ní. M se nyɔ́ tòò bɛ́ kɔ́ìn ẓìènn bɛ́ìn, kɛ́ wa se m̀òùn kɔ́ìn ẓìènn bɛ́ìn, ɔ́ jũ kɛ́ m̀ kɛ́ nyɔ̀ǎn bɛ́ se múìn kpàìn ní.

► Ɖé mò Kédɛ̀i-dɛ́ìn-nà-nyò dɛ́-kpa-kpa kɛ́ xwai-nyuu-dɛ́ bɛ́ à bédé bɛ́ à kɛ́ dyɛ́ dɛ́ nyɔ́ tòò bɛ́ mú kɛ́?

Ɖɛ bɛ nɪà kɛ kpá ti bé gbo-kpɔ̀n-kpɔ̀n nì bó à kè nyɔ̀n bɛ pɔ̀a kɛ. À se ɖɛ bɛ nɪà kɛ cɛɛ bèin bé à ké wa nyu ɔ̀ sèin ké à kpá dɛ nyɔ̀ tɔ̀ bɛ múin hwè. ɔ̀ xwíníin mò gbo-kpɔ̀n-kpɔ̀n nì bó à kè nyɔ̀n bɛ pɔ̀a kɛ bèin nyuɛ bé à ké se búá ɖɛ zùun.

Bábòò zàin à hwìè à ké kpa ɖɛ gbo-kpɔ̀n-kpɔ̀n kò-kò bɛ múɛ da. Gèdèpòò po nyɔ̀n náun ɖɛ hwìè jéé bɛ mú, ɖɛ wa kè nyɔ̀ tɔ̀ bɛ gbo-kpɔ̀n-kpɔ̀n mú. ɔ̀ hwòin kà, gbo-kpɔ̀n-kpɔ̀n bé ɔ̀ nì bó nyónó-bá kè ɔ̀ gmàà mɔɔ dyú bɛ kè wa wódòin-nyò bɛ mɔɔ kũà-nyò bɛ kè wa kũà-kòun-po-nyò bɛ mɔɔ pásòdò bɛ kè cóci-nyò bèò ɔ̀ kè nyɔ̀ sùà bɛ kè nyɔ̀ gmò bɛ pɔ̀a kɛ.

Bábòò cɛ jàà-ɖɛ fíin-fíin tã bɛ à ké nyu bé gbo-kpɔ̀n-kpɔ̀n ké bó à kè à mɛ bɛ pɔ̀a nìɛ jè. Wa mò: gìdì kè ɖèbèin-ɖèbèin ɔ̀ kè kpéin-dyé-dyé.

Jàà-ɖɛ bá ɖèbèin-ɖèbèin jè dyíɛ

“Bɛ vɔ̀ bé gìdì ké bɛ kè nyɔ̀n séin pɔ̀a nì. Ké bɛ vɔ̀ bé bèè cĩ-cĩ ké se kɛ ɖò bédé, sepóɖé nyɔ̀ ɖò se cĩ-cĩ bé ɔ̀ se kɛ ɖò bédéɛ bédéin, ɔ̀ se Bounboò dyéɛ mu.” (Hîbúqúù 12:14)

Vòsì nɪà kɛ cɛ xwíníin kɔ̀ jè gbo-kpɔ̀n-kpɔ̀n kpaà ɖɛ kɛ jè pùdùé cá. Ɖɛ dyà gìdì bó nyɔ̀n bɛ pɔ̀a kɛ mò dyí-sédèin-sédèin.

► Ɖé bɛ à mɛ nyu bé à ké gìdì bó à kè nyɔ̀ tɔ̀ bɛ pɔ̀a dyà ké?

M dyi mó bé gìdì ké bó m kè nyɔ̀ tɔ̀ bɛ pɔ̀a nì ní, m mɛ kpɔ̀ nyɔ̀ séin kà m bédé bé m ké wa kpɔ̀ nyuɛ, sepóɖé ɔ̀ mò kpa ké wa bédéɛ m mú. M mɛ bàin nyɔ̀ bɛ m bédé bé m ké bàin nyɛ, ké m mɛ dè nyɔ̀ bɛ m bédé bé m ké dya dèɛ dya. M seɛ náa nyuín nìí, zaa mu m kpɔ̀n bó zà-ɖéin dyi po jè. ɔ̀ jũ ké m dyi nóó bé m ké ɖɛ m kɔ̀ m ké nyuɛ nyu mɔɔ bé m ké ɖɛ m ɖáin nyɔ̀ ɖò nyénéin nyɛ ɔ̀ bì nyu mɔɔ bé m ké ɖɛ m kɔ̀ m ké nyɔ̀ bɛ nyíɛ wa nyí ní, nìí, m nìè nyuɛn bé gìdì ké se m kè wa pɔ̀a nì fɔɔ. ɔ̀ dyi m hwìdì dyi kà bé ɖɛ m bédé nyɔ̀ ɖò bìɛ, m seɛ ɔ̀ nyíɛ ní, nìí, m mɛ nyí nyòò gɔ̀, ké ɔ̀ ɖá ná nìin, m mɛ nyí ɔ̀ ɖɛ m bédéà ɔ̀ bìɛ.

Ké m dyi mó bé gìdì ké bó bɛ pɔ̀a nì ní, nìí, m mɛ zìin ɖɛ m bédéà ɔ̀ bìɛ kɔ̀. M dyi náa nyuín, ɔ̀ mu nyòò ɖèbèin-ɖèbèin kè hwòdò kòin nòmò-nòmò, kɔ̀ kpa ɔ̀ seà m mú bédéɛ ɔ̀ dyí tèmèin.

► Ɖɛ-cɛ-nyò ɖò mɛ zà Tátò 3:2-3 wuquún bé nyɔ̀ tɔ̀ bèò ké ɔ̀ gbo quù tò.

À mɛ ku hwòdò bé à ké nyɔ̀-kòin-zìin-hwòdò-dyùà bédé. Ké ɔ̀ mɛ nì à hwìdì kà bé nyɔ̀ bɛ seà Kédèi dyí dyuòɛ nyuu-ɖɛ bɛ kè waà hwìdì-pòin-ɖɛ bɛ se dyí sédèin nyɛ.

Nyɔ̀ bé ɔ̀ ɖèbè gìdì múɛ, ɔ̀ jũ ké zà-ɖéin ɖò dyi ɔ̀ kè ɔ̀ mɛ ɖò pɔ̀a kpá ní, nìí, ɔ̀ mó hwìè ɖò dyi bé ɖèò ké wa pɔ̀a dyi zi. ɔ̀ mu wòun bé ɔ̀ ké ɔ̀ mɛ bɛ kòin zìin. ɔ̀ hwòdò se fũà mu bé ɔ̀ kè hwìdì pòin kà bé gìdì se wa pɔ̀a nìè bèin ɖɛ. Ké ɔ̀ se wò mu bé sè-ná-sèè gbo-zàin-zàin ké bó ɔ̀ kè ɔ̀ mɛ bèò pɔ̀a nì.

Jízè dá ɔ jũ ké m̃ díí d̃o d̃yi m̃ d̃e gbà bũ̃ nyu ní, ñí, mu ɔ gbo, bé m̃ kée ɔ gbo c̃e kà bé ɔ d̃á m̃ d̃e gbà d̃o bũ̃ nyu k̃e.¹⁰ K̃e ɔ jũ ké m̃ d̃ỹe hwìd̃í p̃òin kà bé d̃e ɔ nyuà m̃ bũ̃ ̃e se d̃e ṽeñe d̃o j̃èe, m̃ se ɔ gbo c̃e mó ní, ñí, m̃òun d̃á bé m̃ kée j̃e ñyò tòò b̃e gbo c̃e d̃ek̃e, k̃e m̃òun d̃á bé m̃ k̃e d̃e gbà d̃o xwíníin d̃yi d̃èin bó ñyò b̃i.

Ti díé b̃e ní ɔ kàmà mú m̃ò bé Kéd̃èi-d̃eín-nà-ñyò díé b̃e k̃e ñyò b̃e nyu wa d̃e gbà bũ̃ ̃e k̃oin z̃iin. Ñyò b̃e ñià d̃e píẽe d̃yi à d̃e gbà bũ̃ nyu ní, ɔ se d̃e d̃o, k̃e bé à m̃òun ñiin díí Kéd̃èi-d̃eín-nà-ñyò b̃e k̃e à d̃e gbà bũ̃ nỹe, ɔ m̃ò ñyò-w̃-f̃òñòin-d̃e d̃o cá.

Jízè dá à m̃e z̃iin à m̃ùe d̃o k̃oin kpa kpáq̃á-ñyò t̃á baq̃a-b̃ùèè dú m̃èñ ̃in-s̃.¹¹ D̃e nyue bé ñyò díé b̃e d̃yi cóciò d̃yi táà, bé wa d̃yi z̃ùun-d̃e b̃èò k̃oin p̃òin nỹe m̃ò, sepóed̃e wa m̃ùe Kéd̃èi-d̃eín-nà-ñyò b̃e po wa hwòd̃o d̃e d̃ei j̃e. D̃e d̃e tòò b̃e nyue bé ñyò d̃yi buqu d̃e z̃ùun w̃e hwìe k̃e, hwòd̃o-d̃e-d̃ei-kpá-kpá d̃yi k̃iin.

ɔ jũ ké ñyò d̃o d̃yi nóò bé ɔ k̃e ɔ m̃ùe d̃o k̃oin z̃iin ní, ñí, ɔ nyu ɔ m̃òun Gèd̃èp̃òò wuqu-mú-jaq̃a-ñyò mú, sepóed̃e Gèd̃èp̃òò c̃e à gbo bé à k̃e à m̃ùe b̃e k̃oin z̃iin. ɔ jũ ké m̃ se m̃ m̃ùe d̃o k̃oin z̃iin b̃èin ní, ñí, m̃ ñi Ñóò-nàm̃aun p̃á nyíẽn bé ɔ k̃e m̃ mú d̃̃ d̃e hwìe kò-kò b̃e mú. ɔ jũ k̃e ñyò d̃o se w̃ó bé ɔ k̃e ɔ m̃ùe d̃o k̃oin z̃iin ní, ñí, ɔ se kpé b̃èin mu bé ɔ k̃e mú-d̃̃-d̃̃ mú zi, k̃e Kéd̃èi-d̃eín-nà-ñyò b̃e se b̃ed̃e bé wa k̃e kà ná ñi.

À dyé kpé b̃e bé à b̃ed̃e k̃eín. ɔ j̃èe, ti díé b̃e ní ɔ nyue k̃e à kpá f̃ūà-f̃ūá mú. À p̃òen hwìd̃í kà bé ñyò b̃e b̃ed̃e bé wa k̃e à k̃eín-d̃ỹe-d̃ỹe m̃ò d̃ya-d̃e-d̃e d̃o nyí k̃e, k̃e ɔ jũ k̃e wa se ɔ nyí ní, ñí, ɔ po à dyoq̃oun m̃ò. À hwòd̃o se d̃yi d̃e bó d̃e à b̃ed̃e j̃e, k̃e à p̃òen hwìd̃í kà bé à b̃ed̃e à k̃eó p̃àq̃a b̃ed̃e k̃e.

D̃e f̃iin-f̃iin bé m̃ m̃e w̃ó múin ɔ jũ ké m̃ d̃yi ñyò tòò b̃e k̃oin z̃iin mó níẽ m̃ò gbàà-gbàà. Bé m̃ k̃e d̃e d̃o gbàà k̃e xwíníin m̃ò bé m̃ k̃e d̃e d̃o d̃e k̃e. Kà bé Gèd̃èp̃òò d̃àà à gbàà k̃e, ñí, kpé b̃e bé à b̃ed̃e k̃e séin m̃ò ɔ k̃ò-d̃e. K̃e à m̃e nyue bé à kpé b̃èò k̃e bo tòd̃o bó Gèd̃èp̃òò b̃i. M̃ b̃èin baà-wùd̃u ñià k̃e nyue, "Bounbo, m̃ dyuòè kà kpé séin b̃e bé m̃ b̃ed̃e k̃e, m̃ò m̃ò ñyò k̃o wa k̃e. M̃ mó bé m̃ k̃e wa dyí q̃ú, bé wa ñyò ñi hwòd̃o d̃èin múin bó m̃ b̃ièe d̃òun d̃èe m̃ k̃e m̃ nyí." ɔ d̃á ná ñiin, ɔ jũ ké ñyò d̃o d̃yi m̃ ñòm̃ò dyiin dyí nyuín, m̃ b̃èin Gèd̃èp̃òò z̃uò p̃oe, sepóed̃e ɔ w̃ó hw̃e k̃e ñyò nyuà m̃ ñòm̃ò dyiin dyíẽ. K̃e ɔ jũ ké ñyò d̃o d̃yi m̃ d̃e gbà bũ̃ nyu ní, ñí, m̃ m̃e d̃èe hwòd̃o k̃o kà bé kpé b̃e bé m̃ b̃ed̃e ñi d̃e Gèd̃èp̃òò xwaún, k̃e ɔ dyuòè kà d̃eín-d̃e d̃o ñi d̃e dyúa bó m̃ b̃i, ɔ jũ ké m̃ se m̃ m̃òun ñiin kpé dyí q̃ú bó tia baq̃a bé m̃ k̃e ñi kpa zà níẽ.

M̃ d̃yi ñyò tòò b̃e k̃oin z̃iin ní, ñí, m̃ ñi m̃ m̃òun Gèd̃èp̃òò xwáq̃áun z̃ãin, bé ɔ k̃e m̃ ñòm̃ò dyiin dyí nyu kà ɔ hwòd̃o nyue móo k̃e. À kpé b̃èò bó Gèd̃èp̃òò gboi-s̃e-s̃e ñià k̃e, à m̃e nyue bó ñyòun séin b̃i. (Bábòò d̃e díé b̃e c̃e ñyò-k̃oin-z̃iin j̃èe k̃e k̃e: Kòd̃ósià 3:13, Máfiò 6:15, k̃e Wóq̃om̃à 12:19.)

¹⁰ Máfiò 18:15

¹¹ Máfiò 18:21-22

Jǎà-dè bá dèbèin-dèbèin jè dyíe

À me tèmèin nyoŭn dèbèin-dèbèin dyí kánáá pū, kebì wa me se à kpa dò mú bédée. Gèdèpòò dǎ à jǎjè dyí nyu jèee, ɔ bédé à kpá dò mú. Ké à se kpa nìà ke de péè bèin. ɔ se à de dò xwa mó, kee ɔ cèe à gbo bé à ké dèbèin-dèbèin bé ɔ nyià à bó pídyie nyo tòò bē dyí tèmèin dekè.

"Nyo dò ní dǎ bé ɔ ké bē kpaún bédé. Bē me dèbèin dèbèin mú. ɔ mò kpa dyúáqò wa me bédé bē mú." (Wódómà 13:8).

Dèbèin-dèbèin nyue zàse kà bé nyo dò mò Kédèi-dèin-nà-nyò jéé ke.

"Nyo dò dyie cē, ké ɔ dyi níí, "M dèbè Gèdèpòò mú," ké ɔ dyi ɔ díí-gàà mú nyéin, ɔ mò se-tómó-nyò. Sepóedé nyo mò nyo se ɔ díí-gàà bé ɔ dǎ dyéee mú dèbè kee se Gèdèpòò bé ɔ sèèà dyé dòee mú dèbèè bèin (1 Jǒó 4:20).

Dèbèin-dèbèin vènè dò nì bó jǎà-po-nyò bē bé wa mò Kédèi-dèin-nà-nyò bēee pūa, ké kpede bē bé m̃ nyu jǎà-po-nyò tòò bē bṹ ee jè kpǒ Gèdèpòò hwòqò m̃. ɔ muè cēin bó zaa-wǒ-pòin-naínò, bé ɔ ké níí, "M cē bē jǎà gbo, bē dyi ma nòò, ké bē se ma nyo se de kpa bē nìà kee dò gbo kpá ní, níí, bē nòò, ké bē se ma m̃ gbo kpá" (Máfìò 25:40).

Kee Kédèi-dèin-nà-nyò se bédé bé ɔ ké ɔ m̃è Kédèi-dèin-nà-nyò mú dèbè dòn pū.

Jízè cēe dée Máfìò 5:44-45a mú, ké ɔ dǎ,

Kee m̃ cēe bē gbo, bē me dèbè bēè mú-nyé-nyò bēò mú, ké bē me baà bó nyo bē bé wa dyèin bē gǎ kee bìi, bé bē ké bē Bǎ nìà dé dycún wēe dyú bē jũ. Sepóedé ɔ nyu ké ɔ dyódqòò fǎin de-gbà-nyu-nyò bēò kè dèin-dè-nyu-nyò bēò. Ké ɔ nyí nyo bē nyu dyí-sédèin-dè ke kè nyo bē nyu de se dyí sédèin nyee ní.

ɔ kàmà mú bó nyo díé bē bìi bé wa ké nyo nyu wa de gbà bṹ ee k̃in z̃in, kee kǎfiá dò se nì bó kpedèin-nyiñin-nyò bìi. À se bédé bé à ké nyoŭn bē kpǒ dyiin dé kà wa kpede nyu nìè kee mú. À bédé bé à ké wa mú dèbè kè bé à kpede ké dyiin nòmò dé wa gbo, kebì wa me see mó m̃o wa me móo ke. ɔ me nì à hwìq̃i kà bé ti à mò ma nàmàŭn-nyò bē keee, à se ma de kpa bé Gèdèpòò ké ma à mú dèbè ke, kee ɔ dèbè ma à mú wē-wē.¹²

Jǎà-dè bá kpéin-dyé-dyé jè dyíe

► ɔ jũ ké m̃ dyi m̃ dǎdǎ hǒdèdè dò bé ɔ kpǒ zènè́, ké ɔ fá kee nyí pídyi ní, nì muè dyi kpǒŭñ? M̃o nì muè bóŭn sepóedé ɔ kpǒ zènè́, ké ɔ fá jèè?

Nì muè dyi kpǒŭn, sepóedé de-kpa-kpa bé ɔ bédéà ke se kà ɔ nyu nìè kee dyí bá.

À bédé bé à ké nyo séin kpéin dyé, sepóedé Gèdèpòò me nyoŭn-dyù séin kà ɔ m̃oŭn nyuà nìè ke.¹³ Sepóedé à kè Gèdèpòò hwòin jèee, à séin bédé de-kpa-kpa bé à wódq̃in nyee.

¹² Tátò 3:2-3

¹³ Génési 1:17

Kɛbì nyo dò mɛ se céè-dɛ dyuò mɔɔ ɔ mɛ se kũà dò dyuò mɔɔ ɔ mɛ se dɛ bɛìn nyuɛ bé ɔ fɛ̀ kɛ mú zàin mɔɔ bé ɔ kɛ dɛ kpa dé nyoũn dyédéin nyɛ dò cɛɛ, wɛ́ɛ kɛɛ, ɔ mò nyo kpa dɛ dò, sepóɛdɛ Gèdèpòò nyu ɔ kà ɔ mìòùn nyuà nìɛ kɛ.

Ðɛ-kpa-kpa bé nyoò wóqòin kà kɛ nì ɔ mú kánáá pū, ɱ seé kɔ̃ kɛbì ɔ mɛ nyu ɔ mìòùn fùdù-fùdù-kà bé ɔ kɛ fɛ̀ò nyo bé ɔ gāa ċīɛ nì kɛ. ɔ bɛìn dyè sùkúù dyi táà mɔɔ ɔ bɛìn ɔ kpóqó-dyùàò dyíin nyìnìn dyiìn dé dɛ gbà bɛ kɔ̃ tó nyu ɔ kɛ kídíí-sí-sí mú, kɛ wɛ́ɛ kɛɛ, kà bé ɔ mò nyoũn-dyùɛɛ, ɔ mò nyo kpa dɛ, sepóɛdɛ nyoũn-dyùè zùù nìà dé ɔ múɛ mò Gèdèpòò hwoìn-dɛ.

Ɓó dɛ-kpa-kpa bé à wóqòin kà, bé ɔ nyuɛ bé à kè Gèdèpòò dyià hwoìn nyɛ jèɛɛ, nyoũn séin bédé bé wa kɛ kpéin dyéin. Nyo müè dò wuqu bɛ̀dɛ̀ɛ-bɛ̀dɛ̀ɛ gbo-cɛ-cɛ mɛ bó dɛ vɛ̀nɛ dò jũɛ bó à bìi.

ɔ mò dɛ gbà bé m̃ kɛ nyo dò hwĩ zàin kè bé m̃ kɛ ɔ cá kɛ, sepóɛdɛ dɛ séin bé nyo dò gā bé ɔ kɛ nyuɛ gbo-wóqó-dɛ bɛ̀ mò bó nyoò mìòùn bìi, kɛ ɔ bédé bé ɔ kɛ dɛ kpɔ̃ ɔ hwòqɔ̃ kɔ̃ jè ɔ dyià dɛ nì náa gbo poɛɛ dyí dyuò. ɔ jũ kɛ m̃ dyi nyo dò náún po bé ɔ kɛ déin-dɛ nyu bó xwíníin gbà dò jè ní, nĩ, ɔ se nyoò kpáná dò dyí nyuɛ bɛìn, sepóɛdɛ ɔ sèè dɛ mò dɛ nòmò dyiìn nyɛ gā kɛ.

À mɛ vɔ̃ bé à kɛ nyo dò-dò séin kpéin dyé, ɱ seé kɔ̃ kɛbì ɔ kpeɖɛ mɛ nyìnìn dyiìn nyɛ. Kɛ dɛɛɛ, (nyo bɛ̀ bédé kpé) bé wa kɛ nyo bɛ̀ bí dɛ xwaa kè dɛ-gbà-nyu-nyò bɛ̀ gā kɔ̃ tòɛɛ, wàà hwòqɔ̃-xwíníin-hwòqɔ̃-dyùàò cɛɛ wa gbo kà nyo wa nìà dɛò bṹ nyɛ́ nyɛ bédé dɛ dò bé ɔ kè Gèdèpòò hwoìn nyɛ dé ɔ mú kɛ.

Nyo bɛ̀ nì kpoo múɛ dɔ́ɔ-dè-dè

Jàà-dɛ bɛ̀ nìà kɛ nyu-nyu bédé bé ɔ kɛ dyí-tɛ̀mɛ̀in-dɛ̀ pàq̃ bédé.

- Cɛ̀ gĩq̃ĩ jè, bé m̃ kɛ ti nyo dò vɔ̃ ma bé ɔ kɛ gĩq̃ĩ kídíí síɛ dyí-tɛ̀mɛ̀in-dɛ̀ bɛ̀ jè dyi diè.
- Cɛ̀ kɔ̃in z̃iìn jè, bé m̃ kɛ wuqu bé nyo bɛ̀ q̃i ma kà bé wa mu nyo bɛ̀ nyu wa dɛ gbà bṹ kɔ̃in z̃iìn nyɛ dyí-tɛ̀mɛ̀in-dɛ̀ bɛ̀ jè dyi diè.
- ɔ jũ kɛ nyo dò dyi ɔ müè dò dɛ̀bɛ̀in-dɛ̀bɛ̀in dyí tɛ̀mɛ̀in, kɛ nyoò seó máa hwòqɔ̃ kɔ̃ dè kà bé ɔ müèò muó kà bó ɔ mú dɛ̀bɛ̀in nyɛ ní, diè xwíníin kɔ̃ jè ɔ nìà ná kɛ jè dyi.
- Ɓɛ̀ mɛ dèèn dɔ́ɔ kɔ̃in dɛ̀ mòò xwíníin bé nyo kɛ nyo dò kpéin dyé, ɱ seé kɔ̃ kɛbì nyoò kpeɖɛ mɛ nyìnìn dyiìn nyɛ.

Jàà-dɛ bɛ̀ nì dé Bábòò mú bá gbo wuquìn jè dyíɛ

- Nyo dò cɛ̀ z̃ɔ̃ ɔ̃ wuqu dò, kɛ ɔ q̃á, "Céèin-dɛ̀ò bédé kpé m̃ò kɛ ɔ zi gàsìà dyí." Ðé mò wuquɛ xwíníin nyé?

Ðɛ bɛ̀ mòà fònò-hwòqɔ̃ kè nyo dòè hwòqɔ̃ péi-po-po ɔ kè gbo-wuquìn-wuquìn nyɛ bédé kpé m̃ò. Nyo bɛ̀ hwòqɔ̃ péi-po-po bɛ̀in m̃ gbo kpáa m̃ò kɛ ɔ zi bé m̃ kɛ wa gànà-s̃ k̃p̃òin nyɛ dyí. Fònò-hwòqɔ̃ bɛ̀in dyi bɛ̀in bé ɔ kɛ nyo báún-báún gbo kpá.

Bábòò dá kpé nìà dé wuquò múè bèin dèin-dè mɔɔ de gbà nyue (Jìin 3). Ðe bé Gèdèpòò dǎ gbo po bá pó-pó jè dyíe dǎ gbo hwè dyiin dé múà-bǎ bé ɔ cèin ma kà dé ɔ wuqu-wíin-dèin-nyò bǐò múè mú.

Xwe ʼ à bèin à wuqu bǐò de mò de nòmò dyiin nyee kǒún dyé, nìí bé à ké de gbà dyi bàdàin nyé? Bábòò cǐ jǎà-dè bǐ báa jè dyí.

(1) Mòun dá bé m̃ ké wùdù m̃o.

"Zuquu-nyòò wuqu vò dyí..." (Ìkídísìàsì 10:14).

"Nì wíin-wùdù dyi dyí vòe ʼ n zì ní, nàmàun mu dé nìin wǐé pū, kee nyo bé ɔ kpǒ ɔ wǒò dyíe mò hwòdǒ-fònò-nyò" (Nóó 10:19).

"Zuquu-nyò dyi ɔ wǒò kǎ ní, wa dǎin ɔ hwòdǒ-fònò-nyò. ɔ dyi gǐdǐ nì ní, wa dǎin ɔ de-múin-wǒ-nyò vènè" (Nóó 17:28).

ɔ jèee mòun dá bé m̃ ké wùdù m̃o. Nyo bé ɔ wùdù m̃o kee se ɔ m̃oún nìin wuquò, mɔɔ nyo tòò bǐè wuqu de dá dye mòun. ɔ cǐ de bǐ kǒ jè se ɔ hwòdǒ kpǒ jéé ke, ké ɔ poèn hwìdǐ kà nyo tòò bǐè mòun nì de cá-cá cǐin dèkè. Ðé dóó-dè-dè múè, ɔ cǐ de kpǒ dé ɔ mòun hwòdǒ, kee fònò-hwòdǒ dò se de ɔ cǐa kee mú nì. M̃ se de m̃ se dyí dyuòee jè cǐe bèin, ké nyo séinè wuqu se wǒ bèin dé dóó mú.

(2) Bó wùdùè hwè bé m̃ ké hwìdǐ pòin.

Dyodo me bóo nyue bé m̃ ké wuqu dò cǐ, hwè bé m̃ kée gǎ dyí dyé dé dyúa.

"Ní dǐbè-dǐ bǐ, bǐ me dyuò de nìà ke dyí. ɔ mò, nyoún séin me fūà bó dūù tò jè, kee wa me m̃e bó wùdù jè, ké wa me m̃e bó dyodoun kpá jè" (Jìin 1:19)

"Zuquu-nyò dyi dyodoun kpá ní, ɔ báa wǒ, ké ɔ cǐ de séin. Kee hwòdǒ-fònò-nyò kpǒ ɔ m̃oún dyí, ké ɔ ku hwòdǒ" (Nóó 29:11).

"Nyo kǒ dyodo-dyòdò m̃e kee fònò hwòdǒ m̃o, kee nyo kǒ dyodo-hwòdǒ xwǐin dyíe mò zuquu-nyò" (Nóó 14:29).

(3) Bó nyo dèa zaa kee wuqu wǒ pū bé m̃ ké zaaò wǒ po.

"Nyo bé ɔ seà dūù tò, bé ɔ kèa de dò múin wǒ, hwè bé ɔ kèa gǒ ʼ jǔee, nyoò nyu zuquu-dè kè dǐ-dè" (Nóó 18:13).

"Nyo mò nyo dè go ʼ m̃anà zaa kǐin nyee, ɔ nì pū kà ɔ bíqí bédèin ʼ kà dyíe, ɔ sèin ké nyo tòò mòun dyi, ké ɔ zain ɔ nìin wákàò kǐin hwè." (Nóó 18:17).

Ðe mò zà-dèin pàdǎ dyà-nyò kee mò se-wuquún-dyi-wǐin. Zà-dèin bǐ nìà bóe wǒ-po-po mó ti kè mú-ma-ma. ɔ jǔ ké nyo dòè nyénéin-nyènè dyi nyoún bǐ wíin nì kà bé ɔ mò dyí-sédèin-nyò ke, ɔ dyi de dò cǐ, ké dèò se dyí sédèin dé m̃ gbo ní, nìí, m̃ me bó fūàà bé m̃ ké ɔ zaa wǒ po.

"Nyo mò nyo bé ɔ baɗa zàùn-zàùn se ɔ dyí báa wǎ hwìè dyiɛ hwaìn nyo dò ké gbe nì zieñ nyɛɛ dùú gbo sá, bé ɔ kée dyíí dúɛ" (Nóó 26:17).

(4) Màin nì dyó-dè-wùdù mú.

Bó ɗe gbà bé wuɗu nyu nyo bǔ ɛ jèɛɛ, dyó-dè-wùdù bé ɔ wǎ nyo dò wíín pūɛ jè hwaìn nyo-puàin-dè bé ɔ nì sǎa-nyò dò xwaún wě.

"Nyo mò nyo bé ɔ cá ɔ mǔè dò, hwè bé ɔ dyi níí, "M nyu dyó-dè" wɛ hwaìn sǎa-nyò bé ɔ nì sé-kpìl nì cǔ mánáin nyɛ péeín nyùɛ ʔ n nyɛ "' (Nóó 26:18-19).

Bóo nyuɛ bé nyoún bǔ ké ɗe xwa bǐ dyiín dé nì dyó-dè jǎa-po-po mú. Mòun dá bé m kée wa gbo cǔ kà bé ɗe m nìà cǔíñ nyɛ jè kpǔ m hwòdǔ, ɔ jǔ ké ɔ se m hwòdǔ kpǔ níɛ, sepóedé ti m mu nì hwòdǔ-kpǔ-dè dò cǔín nyɛ ní, níí, wa se dyè nì wuɗuò jǎa poé. Bó ɗe mò ɗe kpa ɗe kɛ jè dyó-dè múin nyùèn, bé nyoún bǔ ní kǔ dà ké se gbo-kpá-kpá tò báa jè dyí. Bó ɗe gbà bé ɔ kpá m mǔè dò gboɛ jè dyó-dè múin nyùèn. Bó nàmàun jè dyó-dè múin nyùèn pū kà ɗeò seò kà ɗe vènè dò kɛ.

► Dé mò dyó-dè-wùdù gbà díé bǔ ké?

(5) Bó nì sáná-dè nyo séín gbo cǔɛ pū.

"Nyo bé té-wíín-dyi kpǔɛ se sáná-dè dò vièè béín, kɛ nyo bé nyo dò béín hwòdǔ kǔ dèè kɛ viè sáná-dè" (Nóó 11:13).

"Dè bé dyédé-ko-nyè seà niɛ, nyɛ mó bó dyi. Dè bé nyo-nyéné-zede-zede seà niɛ, zà-déín pa bó dyi" (Nóó 26:20).

Ɖe dò nì bó ké nyo dò bédé bé ɔ kéó wǎo, kɛ mò mò nyo se bédé bé m kée dyè ɔ gbo cǔ. M se bédé bé m ké nyo bédéà ɗeò cǔ jè kpé gboɛ wíín-dè pìò ʔ po.

Mòun dá bé m ké nyo dò nìin ɗe-xwa-bǐ-bǐ bǔ ʔ dyi beín.

M dyiɛ náa nyu ní, nyoún bǔ se m hwòdǔ kǔ dèɛ ʔ mu bé wa ké waà hwòdǔ-kpǔ-dè m gbo cǔ, sepóedé wa dyuòè kà nì muɛ nyo tòò bǔ gbo cǔín nyɛ.

"ɔ jǔ ké ɗe dò dyi bó m kè m mǔè dò pǔa nìin, bǔ cǔɛ, bé ɔ ké bó bǔ sǔò qòun pǔa sèin. Mòun dá bé m ké m mǔè dò nìin sáná-dè píé po" (Nóó 25:9).

Zuɗuu-nyò dè ɔ hwòdǔ-kpǔ-dò ʔ nyo séín ɔ dyéɛ gbo pū, ké ɔ ní nyuɛ kà ɔ nyuà céèè dé Máfiò 18:15-17 mú kɛ.

(6) Ma mú kà nì mu nyo dò wuɗu bǔ ʔ zàùn wě.

Kà m ké nyo dò wuɗu bǔ ʔ zàa nyuɛ kè ti m kée nyùin nyɛ nì bó.

"ɔ kpa ɗe bé m ké nyo dò dyí bàqàin bó ɗe gbà bé ɔ nyuɛ jè, ké ɔ zi ɗèbèin-dèbèin bé ɔ viè dé m hwòdǔ bǔ ʔ bá nyoò dyíɛ dyí. ɔ kpa ɗe bé ɗéín-dè bé m bǎto nyu m bǔ ʔ kɛ m puà..." (Nóó 27:5-6a).

M̃ dyi nyo dò wuqu bũ[~] zà ní, ɔ me mò de kée nyu bé ɔ ké búá dé de m̃ dá ɔ seà nyu nòmò dyiin nyee múe, kee ɔ me bó de kée nyu bé ɔ ké buquue jũe. M̃ me tèmèin nyoò dyí kà bé m̃ k̃ó dé ɔ jè gbo, ké m̃ mó ɔ gbo kpáa dyi ke. Ké ɔ jũ ké gbo-kpõin-kpõin se bó m̃ kè nyoò pũa nì ní, nĩ, m̃ se ɔ gbo kpáa bèin dé de bé m̃ dá ɔ seà nyu nòmò dyiin nyee mú.

(7) Mòun dá bé m̃ ké m̃ mũe dò cá.

" Bèin dá bé bẽ ké se wĩin tòmòin tò mòin, sepóedé bẽ dǎ nyo bẽ jũ ma kíin nye ɔ kè ɔ kpede bẽò dyi táa." (Kòdóšìà 3:9).

Dè bé nyo mũe dò cá-cá wèin dyiee mò dé píe-nyò bẽò hwìe, kee ɔ se dé à Kédèi-dèin-nà-fèèò mú.

"Se-tómó-miò jè nyàin Bounboò dyi, kee ɔ hwòdò dèin jǎa-cẽ-nyò múin" (Nóó 12:22).

(8) Nì wuqu me bẽdèe dyí.

"Ké ɔ se dyiin nòmò bé bẽ ké dós gbà dè, ɔ kè bé bẽ ké de cá-cá cẽ, ɔ kè bé bẽ ké de gbà cẽ, bó ɔ kée nyu bé nyoũn ké kèe. Bẽ me bóo náa nyue, kee bẽ me po Gèdèpòò zùo" (Ìfíšìò 5:4).

Mòun dá bé m̃ ké de gbà bé nyo dò dǎ ma nyu see m̃ ɔ nyu d̃iee jè cẽ, ɔ sèin ti mò zaa báa dyie w̃-po-t̃iee hwè. Bó dyóó-dè-wùdù se nyoũn-hwìe po-kà ñiee poe. Bódó-kpàa nyo bẽò nyàna dé píe dyi ké wa dè kpódó-dyùàò dè bẽ k̃ó jè nì d̃e kee me, kee ɔ se dyiin nòmò bé Kédèi-dèin-nà-nyò bẽò mòun kée náa nyu. ɔ se dyiin nòmò bé m̃ ké Gèdèpòò m̃ Jízèe nyénèò zio mú pòe[~] n nì pídyi ti bé m̃ nì fũà-fũá múe, ɔ sèin ké m̃ me mó dye gbo-kpá-kpá sòin dé Gèdèpòò xwaún dé hwòdò péé-pèè mú hwè.

(9) Nì wuqu me bó mú-ge-ge dyàa bó nyoũn bẽ pũa.

"Hwòdò-kõin-nyiñin-nyò mò zà-dèin-dyi-po-nyò. ɔ zede nyo nyéné, ké ɔ po nyéin-nyéin bó b̃ato s̃ pũa" (Nóó 16:28).

"Ðe m̃eñe[~] in-dò nì ké Bounboò nyé wa mú. Gbào, wa nì m̃eñe[~] in-s̃. Wa nyàin ɔ dyi... [ɔ m̃eñe[~] in-s̃ ñinò mò] nyo bé ɔ po zàũn-zàũn dyi bó wódó-wódó bẽ pũa ke." (Nóó 6:16, 19).

Zòò-dò me bóo nyue bé m̃ ké m̃ m̃iòun dyé pũ kà nyo zi de kpauñ dò ñà ke. Bó zàũn-zàũn dyi poe bó nyo tòò bẽ pũa. Nì wùdù-s̃ nyu-nyu me bóo nyue bé m̃ ké m̃ mũe dò ñin cócì wádá.

Hwè bé m̃ ké wuqu dò c̃ein, poèn jè hwìd̃ii, bé m̃ ké níin "Ðe m̃ ñà c̃ein dyieñ nyee mò jǎa?" ɔ kè "Ðé k̃ó jè m̃ me c̃eà wuquò ké?"

C̃eé-dèò dúí-jaɗa-jaɗa

ɔ jũ ké Kédèi-dèin-nà-nyò dò dyie hwìd̃ii pòin kà bé ɔ dǎ nyo dò de gbà bũ[~] nyu dyiin dé ɔ nyoò wuqu gbà dya-po-po múe ní, nĩ, ɔ me dyé ti bé ɔ ké g̃ó[~] tò. ɔ me dyé ti bé ɔ ké nyoò g̃ó[~] nyí bó wuqu gbà séin bé ɔ c̃eà ɔ gboe jè, ɔ jũ ké ɔ dyie hwìd̃ii pòin kà bé wa mò wuqu gbà jéé kee ní.

Wuqu gbà kè nyo-dyoqóún-po-wùdù bě bé nyo tòò bě cě m̃ gboεε seε nyue béin bé ñin wuqu gbà bě bé m̃ cě wa gboεε ké dyí séd̃in.

Đé wùdù-wùdù múεε, dε-xwa-bĩ-bĩ díé bě ñi dé, ké m̃ béin ṽo bé m̃ ké wa dyi bàd̃ain. ɔ hwoin kà, m̃ béin hwìq̃i poèn hwè bé m̃ ké wùdù. Đε-xwa-bĩ-bĩ díé bě t̃em̃in nyoũn dyí kà bé m̃ bédé dε gbà d̃o dé ñi hwòd̃ò bṹ kε. ɔ hwoin kà, m̃ dyiε gbo po bé m̃ ké nyo d̃o hwòd̃ò dé dei po dyiin dé wĩin-wùdù mú ní. ɔ jũ ké ñi wĩin-wùdù dyi kà bó ñe m̃iò ní, ñi, m̃ m̃e diè Gèd̃ep̃òò dyi bé ɔ ké m̃ k̃oin z̃iin, ɔ k̃e bé ɔ ké dε ñi náa dé ñi hwòd̃ò-dyùàò mú dyi sámá.

Đε s̃ò m̃ wĩin nyεε nyue ké nyo dyuò dε ñi dé m̃ hwòd̃ò pṹ εε dyí. Bó w̃o bé ñi wĩin-wùdù k̃eε nyu bé xwíñin k̃i j̃è Kéd̃ei d̃áà m̃ w̃εε ké dε f̃oq̃óún jũ.

Ñi wĩin-wùdù béin nyue bé mana ké nyo b̃é ñi bó m̃ gboεε k̃i ñi. Gbo-wuqũin-wuqũin kpa dε m̃iò dé Gèd̃ep̃òò k̃ià-kp̃àò dyí. Ñi wuqu mu dé̃̃in dé nyoũn d̃ũn m̃iò, ɔ jũ ké m̃ dyi j̃àà-d̃è b̃é bé Báb̃òò c̃e k̃eε k̃íq̃í sí ní.

Nyo b̃é ñi kpoo múεε d̃óó-d̃è-d̃è

► Nyo díé b̃é dyé dε gbà dé wuqu bé wa m̃̃è d̃ò c̃eε mú, k̃eε wa ní dyéε déε wa m̃iòũn ñin wuqu mú. Đε-c̃̃-c̃̃ò ñ̃in-nyòò béin ti ɔ se ma j̃àà-d̃è b̃é ñià kε dyúád̃ò dyi kp̃o béin dé ɔ f̃̃é múεε dyí-t̃̃m̃in-d̃è tòè, m̃oɔ ɔ m̃e d̃á nyo k̃àmà mú m̃iò bé ɔ ké dyi kp̃o dé wa hw̃̃e k̃eε nyéñé.

► Diè m̃ m̃̃è b̃̃ò dyi bá j̃àà-d̃è b̃̃ò nyo wa se dyi kp̃̃o béin, ké wa ñi Gèd̃ep̃òò dyi diè̃́ ñi b̃é ɔ ké wa gbo kpá k̃eε j̃è dyí.

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nìà dé dycún wě,

Kpá ń gbo bé ń ké ċí dé gìqǐ kè dèbèin-dèbèin ɔ kè nycũn kpéin-dyé-dyé mú dé de séin mú, kà Báǒbò nyuà cěe ke.

Í mó bé nyc dò dyi ń de gbà bū ń nyu ní, ń ké ɔ kōin zīen bēin. Nyue bé ń ké wǒo bēin, bé fūà-fūà-dè nì ń kè nyc tòò bě pūa kee ké dyi zi.

Nyue bé ń ké nyc séin bě bé mēà kà mē mīòùn nyuà nìe kee kpéin dyé. Nyue bé ń dyi wuqu dò cě ní, ń ké de gbà nì dée múee dyí dyuò, ɔ kè bé ń ké ń mīòùn nīin cěe-wùdù bēò kpa dyí dúe bēin. Í mó bé ní wuqu bēò ké kpáná mú nì, ké wa me bó nyc dò hwòdò dé dei poe.

Í mó bé nycũn ké nì zàse-bǒ bě bé ń mu cēin nyee kpéin dyé.

Nì zùo bé mē ké ń kpé nyí, bé ń ké jǎà-dè bě bá mē dyíe cěe bēin nyee jè.

Kǎà ɔ me nì

Cěe-dè 4 Taún-kǔà bě

(1) Zà Jīin 3 wuquún. Gmò kà Báǒbò nyuà dà de kpa de vènè bé gbo-wuquín-wuquín nyue me dèè kee dya. Dé vósì 13-18 múee, à dyée kà bé wuqu sòin dé nycò zùũn-fèè múee mu dyúa déin cá ke. Zà Ífísìò 4:25-32 wuquún. Cée baà-wùdù dò sòin dé vósì bě nìà ke mú.

(2) Cě Ífísìò 5:22-6:9. Zeqe de bě à kǒ à ké nyu dé à kè nyc tòò bě gbo-kpōin-kpōin mú ke, bé mē ké wa jè kōin zain. Zain kōin kà de bě à kǒ à ké nyu dé gbo-kpōin-kpōin múee nyu dèbèin-dèbèin kè gìqǐ ɔ kè kpéin-dyé-dyé jì tòè ke, dyiin dée cée-cée mú.

(3) Zà bó dyi-diè-dè bě nìà dà bíqíie sǒ. Ké mē me jǔ wa dò-dò gǒ dyiin dé de gbèi-gbèi bíqíi-cée-cée mú:

- Dé mò xwai-nyu-dè bě tēmēin nycũn dyí kà bé Gèdèpòò dǎ à qá bé à ké gìqǐ kídíí sí dé à gbo-kpōin-kpōin bēò mú ké?
- Dé kǒ jè nyc-kōin-zīin-zīin kpaà de mīò, ké ɔ bēàin nyue bé à pó-pòò ké seà kee dò bédé ké?
- Dé mòò xwíníin bé nyc dò ké kpé bě bé ɔ bédéee bó Gèdèpòò gboi sè ké?
- Xwíníinò nyé kǒ jè à me dèbèà nyc bě se à mú dèbèe mú ké?
- Gèdèpòò me nycũn séin kà ɔ mīòùn nyuà nìe ke. Xwe ń de nìà ke nyu gbo-kpōin-kpōin nì bó à kè nyc tòò bě pū ń a kee jì tòè ké?

Cɛ́ɛ-dɛ́ 5

Gèdèpòò Nyo-dyí-gmò-gmòò

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdò-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

- (1) Bɛ́ ɔ kɛ kà Gèdèpòò nyu à gbo kpáa dɛ́ à dɛ-gbo-po-po bɛ́ò múɛɛ múin wɔ́.
- (2) Bɛ́ ɔ kɛ dɛ́ mò Gèdèpòò mósó-dɛ́ kɛɛ dyí dyuò, bɛ́ ɔ kɛ dɛ́ bɛ́ mò dɛ́ nòmò dyíin nyɛ gbo poɛ bɛ́in.
- (3) Bɛ́ ɔ kɛ dɛ-xwa-bí-bí bɛ́ dyi bàdàin ti ɔ mu wùdùɛ́ n nìin nyɛ.

Ní dyíin ma dɛ́ Páqù-hwòdòò múin, kɛ gbo-wuquìn-wuquìn kpá ma bóí

Dìù-dènèò xwíníin, zǝ mǝà 2018 kɛɛ, bóqó wáqáin ma xwíníin dɛ́ tóó-kpò dò nì dɛ́ Páqù-hwòdòò nìà dɛ́ Índònísìà-bòdòò kɔ́ɛɛ hwuqu, kɛ́ ɔ nyuɛ kɛ́ ní-kpè ku wɔ́ dò dyà ma gana dɛ́ hwòdòò mú. Gàa dò nì ma dɛ́ gbǝ tòmò dya dò dúún wɛ́ɛ dyé ma ní-kpèò dyiɛ. ɔ jèɛɛ, ɔ dú ma mú páná kpàì dɛ́ nyo bɛ́ nì ma hwòdò-gboi-hwìè bɛ́ò wíin nyɛɛ gbo, kɛɛ wa pàqǎ zàin ma ɔ wuquò dǔú dyi. Kɛ́ dyíí-nìò qábá ma nyo bɛ́ zi táážiin hĩinyɛ kɔ́ɛɛ bó wéa baqǎ, kɛ́ nyo táážiin baqǎ-bùè puà ma.

Ti bɛ́ zǝ baqǎ-bùè sè dɛ́ dyúa (2008) hwè bɛ́ dɛ́ kɛ́a kpáa, gó mǎnǎò po ma dɛ́ bɛ́ dɛ́ níò hwuqu, bɛ́ dɛ́ bɛ́ò kɛ́ wa bǝ́ ùn po ɔ jǔ kɛ́ dyíí-nì dyi ma dyiɛ muùn níɛ. Kɛɛ zǝ gbèi-gbèi zie nyènèè kɛɛ dɛ́ bɛ́ò séin bó ma kǔà nyuɛ, sepóɛqé wa ní nòmòin ma wa xwa dɛ́ jè. ɔ jèɛɛ, dɛ́ bɛ́ò dò se ma dyíí-nì mu ma kà dyiin bó zǝ mǝà 2018 kɛ́ múɛɛ jè nyo bɛ́ò dyí tèmèin.

À kè à sǝjà-bǎò gbo-wuquìn-wuquìn

► Ɖé mò dɛ́ bɛ́ wa dè dɛ́ sǝjà-kàà séin mú kɛ́?

Wa dè wéqéèdìò dɛ́ to-tǝkè séin kè jǐi séin ɔ kè pénèin séin mú. Wéqéèdìò wa bédéà dɛ́ɛ se dɛ́ nì bɛ́ ɔ kɛ́ sǝjà bɛ́ò bìi wéqé nòmò kǝin bɛ́ bɛqɛ, kɛɛ ɔ mò wéqéèdìò kǝ kǝ wa kɛ́ gbo wuquìn wùdùin nyɛ.

Gbo-wuquìn-wuquìn bɛ́in nyuɛ bɛ́ sǝjà bɛ́ kɛ́ to qu. Sǝjà bɛ́ nì to vǝún wɛ́ɛ ní dyé dà séin dyi dɛ́ to-gmòò mú. ɔ se xwa fèin bɛ́ sǝjà bɛ́ò kɛ́ dè wa bǎto bɛ́ò bédèin dyiɛ mǝɔ dè waà mú-nyé-nyò bɛ́ò bédèin dyiɛ dyuò ti séin. ɔ dyi ná nìin, nǐi, wa se dè wa kɛ́ bu pòin nyɛ mǝɔ dè wa kɛ́ mùin nyɛɛ dyuòè bɛ́in, ɔ sèin kɛ́ wa kè waà sǝjà-bǎò wuquìn dɛɛ gbo hwè.

Ɖé to-gmò pàqǎ múɛɛ, sǝjè bɛ́ qǎ wa “mǔè bɛ́ bu dyí qábá” seó-dei-dyé-kà. Gbo-wuquìn-wuquìn se dyí séqèin qǎa nyu kɛ́ sǝjà bɛ́ kɛ́ò kà waà mú-nyé-nyò bɛ́ qábáa qǎ wa mǔè bɛ́ bu kè bǝún dyí qábá dɛ́ to pàqǎ bɛ́ gbo.

Zě ẽ kee, sójà běò dǎ sédǎ bédǎ bé wa kée nyu bé waà mú-nyé-nyò běò nìin gbo-wuquìn-naín běò ké sũ. ɔ dyi ná nìin, nìí, nyo bě muà náa nyuùn wěe bēin toò due.

À mòun nì zùun-tò vǒun. Nǒó-nàmǎun nì à mú dǒ uń, ké ɔ nì vǒun bé ɔ ké à hwì zàin. Bódó-kpàà nyo běò nì à jidién bé à ké ċi kà wa mòun ċià ke, kè bé à ké waà fònò-hwòdǒ běò kídíí sí. Ti díé bě ní nyo bě nì bó à deie nyuìn à fũà-fũá, ké wa hwo à hwòdǒ-dyùà kpéí bé à ní kǒ dǎ ċi bó Gèdèpòò bìi. À jè hwoin sójà bě kǒ mú-nyé-nyò vò dyí dé bódó dǒ kǒ, ké wa bédǎ bǎto gbèi-gbèi wè pũe.

Gèdèpòò mǒ bé à ké zùun-tòò du. Ké hwìe kǒ mú à kè à nìin sójà-bǎò wuquìn gboee mò dé baà-baà mú.

Pòin sójà bé ɔ jaɖa ɔ sòjà-bǎò wuqu mú, ké ɔ dǒun kpá ɔ nìin wáká dé to gboee jè hwìdǐi. Ti dǒè baɖáin, deín-dé ɔ mǒó kà nyue dyie mu dyè de gbà mú zēin, ké ɔ se nyo bě dè ɔ hwòdǒ kǒee gbo kpáa bēin mu, ké dé mánáin nyee, mú-nyé-nyò běò mu dyè ɔ dǎbáun mǒo wa mu ɔ kpǒun.

"Bě me baà, bé Gèdèpòò ké bě gbo kpá dé de séin bě nìà ke mú. Bě me baà ti séin dyiìn dé Zùùò mú. Bě me nì bédǎ kǒ, bé bě ké dúún ku kánáá pũ. Bě me baà ti séin baɖa, bó Gèdèpòò-nyò séin běò jè" (Ìfíṣìò 6:18).

Wuqu Pòò cǎà, kà bé à me po toún-vǒin-dǒ séin bě bé Gèdèpòò nyià à nìin nyee mú, hwè ké ɔ dyià bó sójà bě nì ma dé ɔ nìin tíin nyee toún-vǒin-dǒ jě cǎe xwídíí bǒe vósì nìà ke céè. ɔ dǎ nyo bě à nìà gbo vǒun wěe se nyǒun-dyù, kee wa mò zùù gbà bě.

Bó tia baɖaa, ɔ jũ ké sójà běò dyi ma dyè wédéèdìò bě bédǎ ní, nìí, Pòò mu ma zùun-sòjà běè dyí-gmòin-dè mòà baà-baà kee wáká dǒ me dèin dyiìn dé wédéèdìò mú. Ti bé Pòò dǎ toún-vǒin-dǒ me dèee, ɔ cǎe kà bó toún-vǒin-dǒ wáun wěe, à me baà bé Gèdèpòò ké à gbo kpá ke.

Kà bé à nì zùù gbà běò wǒ muen dé to-gmòò múee, à bédǎ bé à ké baàun nì, bé à kè à sójà-bǎò ké gbo wuqu ń nì. Dé to nìà ke vǒ-vǒ múee, à me nì bédǎ kǒ, bé à ké baà, ké à me gmò hwì tee, bé à ké se sa.

Gèdèpòò dǎ ɔ mu nyo bě bé wa tò ɔ gbo dǔũ kee dyí gmòun.

"Taba Bounboò hwìdǐi hwòdǒè-dé-hwè-kà. Mòun dǎ bé m̃ ké m̃ m̃òun nìin de-múin-wǒ-wǒ mú tè. Bounboò jè me nì m̃ hwìdǐi dé nì nyuu-dé séin mú, nìí, ɔ mu m̃ hwìe poun" (Nǒó 3:5-6).

"Bounboò zàin dyí-sédǎin-nyò běò dè séin wa ké síee da...." (Wédǎ 37:23).

Dé Kédéi-deín-nà-nyòò de-gbo-po-po múee, ɔ se bédǎ bé ɔ ké nì kà bódó-kpàà-nyò běò nìà ke. Nyo díé bě nì bó ké waà hwòdǒè mǒó-dé dǒun déè wa nyu. Wa cǎe, ké wa dǎ, "De dè m̃ hwìdǐiee dǒun déè m̃ bédǎ bé m̃ ké nyu." De kíin-kíin kpǒ wa hwòdǒee mò bé wa ké de dè wa hwìdǐiee nyu, ké wa se dèbè bé wa ké nyo tòò běè wuqu dǔũ gbo tò. Wa poèn hwìdǐi kà bé pídyi-kpá-kpá mò bé m̃ ké m̃ m̃òun nìin fèèò wuquí kǒ ke. Kédéi-deín-nà-nyò bě mòun kò bó nyo bě nìà

Kà m̀ b̀èin Gèdèpòò nyo-dyí-gm̀ò-gm̀òò dyédéí hwònn nyue ke

(1) M̀ me xwèin Gèdèpòò bṹ in m̀ò dé baà-baà mú. ɔ jũ ké nì ċĩ-ċĩò se dé Gèdèpòò gbo vònn m̀ò dyiinn dé baà-baà mú ní, nìí, m̀ nì m̀ m̀ònn nìnn m̀óó-dè nyueh, ké nì hwìdĩi-pòinn-dè b̀èò se m̀ kpáná qò dyí nyue b̀èin.

(2) M̀ònn qá b̀é m̀ ké m̀ m̀ònn nìnn f̀ònn-hwòdò hwòdò k̃ò dè b̀é ɔ ké Zùùò jàà-dè b̀é céèà dé Bábòò múe dyí zi. Vòsì nìà dé dyííe qá,"... M̀ònn qá b̀é m̀ ké m̀ m̀ònn nìnn dè-múinn-w̃-w̃ó mú tè "(Nóó 3:5).

(3) M̀ me kp̃ó bó dè b̀é m̀ dyuòè kà b̀é ɔ m̀ò Gèdèpòò m̀óó-dè kee gboi tee. ɔ mu nì dè-múinn-w̃-w̃ó k̃ò po. Nyo b̀é ɔ jaqá Gèdèpòò wuqu mú teee, ɔ se dè m̀ò Gèdèpòò m̀óó-dè kee mó jéé cá, sepóedé Gèdèpòò tèmèinn ɔ m̀óó-dèò nyoñn dyí dyiinn dé ɔ wuquò mú. ɔ jũ ké m̀ dyi dè b̀é m̀ò Gèdèpòò m̀óó-dè bó m̀ bìì, b̀é m̀ dyuò dyííe díé b̀é dyi kp̃ó, ké m̀ se wa séinn dyi kp̃óinn, nìí, ɔ mu nyuunn b̀é hwòdò ké m̀ k̃óinn kpèinn m̀ò, ké ce nìà dé m̀ múe mu tíe-kpò mú zèinn (Đúù 11:35).

À dyuòè kà b̀é ɔ m̀ò Gèdèpòò m̀óó-dè b̀é:

- À ké à kóq̃sìò dyí qú wé séinn b̀é à ké Jízè kídíí sí ke (Đúù 9:23)
- À ké dè m̀ò dè sédèinn dyííe nyu, b̀é à ké jààò ċẽ dé à hwòdò bṹ́ ke (Wédé 15:3)
- À ké nàinn-nyò b̀é b̀é wa nyu Gèdèpòò wuqu kee kpéinn dyé ke
- À ké múànn kpá teee
- À ké baà ti séinn nye
- À ké Gèdèpòò zùò po dé dè séinn mú ke
- À ké se Zùù Hwèinn-hwèinnò bóí po ke
- À ké se kpáá-dè-ċẽ-nyò b̀èò wuqu dyíí dyi po ke
- À ké dè séinn mu bó à hwì dyiinn nyee mú d̃́́ ke
- À ké dè m̀ò dè nòmmò dyiinn nyee gboi kp̃ó ke
- À ké dè séinn m̀ò dè gbà kee gbo sò ke
- À ké mú hwè gáná cá ke (1 Tèsàqónià 5:12-23).

Kee Bábòò ċẽ dè pàq̃á b̀é dè, ké wa sũ wuqu dyúáqò mú, wuquò m̀ò: *q̃èb̀èinn-q̃èb̀èinn!* (Wóqómà 13:8-10). ɔ jũ ké à dyi dè b̀é b̀é à *dyuò dyí* kà b̀é wa m̀ò Gèdèpòò m̀óó-dè kee nyu ní, nìí, Gèdèpòò mu nyuunn b̀é à dyí-só-dè se dè kpa b̀èò ké kpáná mú nì.

(4) M̀ me ku hwòdò. M̀ me f̀òinn Bounboò, b̀é ɔ ké gb̃-w̃ó b̀é kaà bó m̀ bìì, b̀é ɔ ké nyu b̀é dè ké dyiinn nòmmò bó m̀ bìì. Bó fũà b̀é m̀ ké dè dyí só, sepóedé m̀ se hwòdò kue b̀èinn jè. "M̀ me ku hwòdò, b̀é m̀ ké Bounboò f̀òinn" (Wédé 37:7). M̀ònn qá b̀é m̀ ké dè b̀é m̀ dyuò kà b̀é ɔ se dyí sédèinn nyee qò nyu, sepóedé m̀ m̀ò hwòdòè fũà-nyò jè.

(5) Tò náún-po-wùq̃ù nòmmò dyiinn gbo q̃ùù, "Nyo qò bédé ɔ ké náún-po-wùq̃ù sédèinn dyí dyé hwè b̀é ɔ ké to po. Náún-po-wùq̃ù nòmmò k̃óinn kúq̃úú dyà to-qu-qu" (Nóó 24:6).¹⁶ Gèdèpòò

¹⁶ *À Bāsóò-Bàbòò*

dyi mó bé m̄ ké ɛ kpa ɛ d̄ò gbo po ní, níí, ɔ mu ɛ n̄ náa nyo díé b̄é b̄é wa kpa ɛ dé n̄ f̄è múe dyí t̄em̄èin. ɔ j̄ú ké nyo b̄é b̄é Gèdèp̄òò tò b̄é wa ké m̄ gbo kpá dé n̄ f̄è múe k̄è nyo díé b̄é po m̄ ɛ, ké wa dyuò m̄ dyí, ké wa k̄ò dé n̄ j̄è gboe dyie m̄ gbo c̄è kà b̄é ɛ m̄ m̄òà nyue dyie se dyí séd̄èin nyee ní, níí, m̄ me táà j̄è dyi.

Nyo b̄é n̄ kpoo múe d̄óó-d̄è-d̄è

► ɛ m̄ po ma gbo, b̄é m̄ dyuòè kà Gèdèp̄òò n̄in ma m̄ dée múe? Xwe ˘ Gèdèp̄òò nyue ma m̄ dyí t̄em̄èin kà n̄ dyí-só-d̄è séd̄èin dyie ké. C̄è j̄è m̄ m̄è b̄èò gbo.

► ɔ mu dyiin n̄m̄òùn b̄é m̄ ké ɛ m̄ po ma gbo, b̄é ɔ se dyí séd̄èin nyee j̄è c̄è dek̄è. M̄ b̄í j̄àà-d̄è h̄iinye b̄é báà Gèdèp̄òò nyo dyí gm̄ò j̄è dyie d̄ò xwaà?

Nyue b̄é nyo tòò b̄èò m̄òùn ké ɛ n̄ náa d̄ò j̄è c̄è dek̄è.

► ɔ j̄ú ké nyo d̄òè hwòd̄ò dyi ɛ d̄ò gbo poe mó ní, níí, ɔ b̄èin j̄è ɔ m̄è b̄èò gbo c̄è dek̄è.

ɛ-xwa-b̄í-b̄í b̄é b̄é à ké dyi bàd̄àin, ɔ j̄ú ké à dyi mó b̄é Gèdèp̄òò ké à dyí gm̄ò níe

Nóó n̄à ke bá Gèdèp̄òò-wùd̄ù-wáqá-gàà d̄ò k̄ò nyén̄é mò Caá Sádákò kee j̄è dyí. Ti Sádákò n̄ ma baàün bó gànà-k̄úün kà d̄òe, Gèdèp̄òò wùd̄ù ma ɔ gbo, ké ɔ qá, "M̄ mó b̄é m̄ ké dé Cánà-bòd̄òò k̄ò mu." Púe, hwòd̄ò kp̄èin ma Sádákò k̄òin m̄ò, sep̄óed̄é ɔ se ma nyo d̄ò dyí dyuò b̄é ɔ ké ɔ gbo kpá, hw̄è ké ɔ se ma wíqí d̄ò b̄éd̄é dye m̄òùn. Kee ɔ mó ma Gèdèp̄òò wuquò nyue dyi xw̄éé j̄èe, ɔ d̄è ma ɔ k̄ò-d̄è b̄é, ké ɔ mu ma d̄è b̄é nyo b̄é n̄ bóq̄óá k̄ò mué nyee p̄òin kà dyie. Púe nyo d̄ò b̄é ɔ se dyí dyuòe dyi ma ɔ gbo, ké ɔ diè ɔ dyi, ké ɔ dá, "M̄ò m̄à Caá Sádákò k̄è?" Ké nyoò mu ma dyúa, ké ɔ qá, "Wa d̄èin m̄ c̄èè-d̄è ké m̄ dé cánà-bòd̄òò k̄ò kpa kee xwa, b̄é m̄ k̄é m̄ gbo dyà."

► Kà ɔ nyuà Sádákò gbo kpáa kee, k̄à à me d̄è hwòd̄ò k̄ò b̄é Gèdèp̄òò ké ɔ móó-d̄è à dyí t̄em̄èin kánáá p̄ūe?

ɔ j̄ú ké nyo d̄ò dyi mó b̄é Gèdèp̄òò ké ɔ gbo kpá dé ɔ dyí-só-d̄è b̄èò mú dé hw̄è n̄à ke múin, níí, ɔ mò ɛ d̄òè?

ɛ k̄àin séin b̄é nyo díé b̄é po gboe, wa mó b̄é Gèdèp̄òò ké wa hw̄è da z̄àin hw̄è b̄é wa k̄é nyu. Wa se wa m̄òùn n̄in f̄ònd̄-hwòd̄ò ɛ qá, sep̄óed̄é wa p̄òen hw̄id̄i kà b̄é nyo m̄òùn n̄in f̄ònd̄-hwòd̄ò k̄id̄í-sí-sí v̄ò Gèdèp̄òò móó-d̄è gbo ke.

ɔ se dyí séd̄èin b̄é à k̄é hw̄id̄i p̄òin kà b̄é Gèdèp̄òò k̄ò b̄é ɔ ké à dyí-só-d̄è b̄èò gbo wóq̄ó-d̄è à dyí t̄em̄èin dé z̄uùn w̄è-w̄è hw̄è b̄é à ké wa nyu ke, sep̄óed̄é ɔ se ti séin b̄é Gèdèp̄òò k̄à kà ná ɔ móó-d̄è à dyí t̄em̄èin nyè. ɔ j̄ú ké nyo d̄ò dyi ɛ d̄ò dyí só, ké ɔ dyi nóò b̄é ɔ ké nyo tòò b̄èè náün-po-wùd̄ù gbo d̄uù tò ní, níí, ɔ mué dyè hw̄id̄i p̄òin kà b̄é Gèdèp̄òò n̄ ɔ n̄in dé ɛ n̄à ke múe, kee m̄ene ˘-k̄èin, ɔ n̄ ɔ m̄òùn n̄in móó-d̄è nyueí.

ɔ j̄ú ké Báòò dyi ɛ à b̄éd̄é à ké nyue m̄ò ɛ à se b̄éd̄é à ké nyue j̄è c̄è wáqáá ní, níí, à dyuò ɛ mò Gèdèp̄òò móó-d̄è dé ɛ n̄à ke múe ní. Kee w̄è kee, gbo-po-d̄è b̄èò v̄ò dyí m̄ò dé à f̄è mú, ké à ḡà wa nyo b̄é à mó nyue dyie, keb̄i wa me mò Gèdèp̄òò móó-d̄è m̄ò wa me se ɔ móó-

dè κε. Xwe^ˋ nyo dò béin dè ɔ mó c̣ɛ dyie kè kũà ɔ mó nyue dyie ɔ kè kà ɔ ké ɔ wíqíò pedee nyuee jè dyuòè nyue ké?

► ɔ jũ ké Zùùò se de ḳɔ jè se dé Bábòò mú céè, bé nyo dò mó nyue dyiee ɔ dyí tèmèin ní, nìí, xwe^ˋ ɔ béin dyí dyuòè nyue kà bé de ɔ poà gbœe mó Gèdèpòò mósó-dè ké?

Nyo díé ḅě dèè hwòḍò ḳɔ kà bé Gèdèpòò mu wa Zùùn-dè ḅě dyí tèmèin dé wa nyuu-dè ḅě mú, ké wa se wa mìòùn nìin hwòḍò-xwíníin-hwòḍò-dyùàò gbɔ-po-dè ḅě kídíí síe mó κε. ɔ jèee, wa tè fònò-hwòḍò ḅě se j̣àà kee mú, ké wa poèn hwìḍí kà bé Gèdèpòò mu wa hwìè da zàin dé wa j̣àà-po-dè ḅěò mú κε. Ti díé ḅě ní wa diè Gèdèpòò dyi bé ɔ ké wa dyí-tèmèin-dè dò nyí kà bé de wa mósà nyue dyiee mò ɔ mósó-dè κε. Mɔɔ ti díé ḅě ní wa mó Bábò vósì dò dyi ké wa kpain waà hwòḍò-kp̣ɔ-dèò gboi.

Náún-po-wùdù díé ḅě kée nyu bé ṃ ké de gbɔ poe dyuò nòmò dyíin nye

J̣ɔ́ Wésèdè tò náún-po-wùdù díé ḅě bá kà nyo ké Gèdèpòò mósó-dè dyí dyuòè nyuee jè dyíe. ɔ ḍá de mò Gèdèpòò mósó-dè bó à bìie mò de céèà dé Bábòò mú kà bé à me bó kee dò béḍée kè kà bé à me nyu de mò de ṣéḍèin dyíe teee. ɔ jèee, **hwè bé à ké de j̣éé dò gbɔ poee, à me dyuòè dyí kà bé de à mósà nyue dyiee see nyue béin bé à ké nàmàün mú bùḍùin, ké ɔ muue nyuùn bé à ké de mò de ṣéḍèin dyí mìò kee nyu κε.**

À dyi de ḅě ḍă nyɔ̣ün ḅě gbo kpá ḍòe dya gmò ní, nìí, à dyuò de ḅě mò zùün-dè, ké wa béin à gbo kpáa κε kè ɔ nyo ḅě mò nàḍí-dè bó à bìie dyí. Dé zùün ẉee, de díé ḅě nì bó ké wa mò nàḍí-dè bó nyo séin bìi, ké díé ḅě mò nàḍí-dè bó nyo díé ḅě bìi, kee ɔ se bó nyo séin bìi. À me nyu à mìòùn bìi de ḅě béin à gbo kpáa bé à ké dyi ku dé zùün ẉe, ɔ jũ ké à dyi wa xwa béin ní, ké à ní ḍá bé à ké de ḅě béin à mú-ḍɔ̣^ˋ-ḍɔ̣^ˋ ḳɔ dyàà kee dò ṣóün po. (1 Kòḍéínṭìò 10:12-13).

Ké deee, à béin de kée nyu bé à ké ḍéin-dè nyuee dyí dyuòè dyiìn dé de ḅě ḍă kpá ḳíin bé à ḍă dyée kè dyiìn dé nyo tòò ḅèè náún-po-wùdù mú.

Gèdèpòò ní tèmèin ɔ mósó-dè nyo dyí dyiìn dé nyo de j̣éé dò dyí-tèmèin-tèmèin mú p̣ū. ɔ **mó bé à ké à fònò-hwòḍò kũà mú nyuìn dé zùün, nìí, bé à ké de ḅě mò ɔ mósó-dè kee múin gmòin nòmò dyíin, hwè bé à ké wa nyu.** Ti díé ḅě ní, Zùù Hwèin-hwèinò gmò à nìin dyí, ké à see jè dyuò ḍye mòùn. Dé de báún-báún ḅě bé à mó nyue dyie múee, à me bóò hwòḍò ḳɔ dèè bé Gèdèpòò kée jè à dyí tèmèin ẉéé, kee à me baà bó fònò-hwòḍò kè de-múin-ẉɔ̣-ẉɔ̣ jè.

Nyo ḅě mó bé Gèdèpòò kéà wa hwìè da zàin ẉéé hwè bé wa kéà de wa mó nyue dyie nyuee, ti díé ḅě ní wa tò nyo tòò ḅèè náún-po-wùdù gbo ḍùũ. (Nós 12:15). Ti díé ḅě ní wa kpá dyoq̣óún, ɔ jũ ké nyo ḅě dyi wa dyi diè bá de wa ḍăà gbɔ poee jè dyí ní. ɔ ḍă ná ṇiìn, wa búàin wa mìòùn dyí, ké wa se nyo ḍòè wuqu ḍùũ gbo tòè mó.

► De-c̣é-nyò dò me zà 1 Píq̣è 5:5-6 wuquún bé nyo tòò ḅèò ké ɔ gbo ḍùũ tò.

Nyo dò me bóò c̣é kà bé Gèdèpòò wùdù ɔ gbo gáná cá bá de ɔ mó nyue dyiee jè dyíe, ɔ ṣèin ḍye dé hwìè kà kò ḍò bé à mòùn se dyí dyuòee mú hwè. Nyo dò dyie náa c̣éin, nìí, ɔ mu mú

kàmàun mío bé ɔ ké nyo tòò bɛɛ náún-po-wùdù mɔɔ wa nìin fònò-hwòdɔ dyi kpɔ. Ɖe mò ɔ sɛdɛin dyí bé ɔ me cɛɛ mò, kà ɔ mó Gèdèpɔ̀ò ké ɔ gbo kpá, nìí, bé ɔ ké ɔ mò ɔ nòmò dyíin nyee gbo poe béin nye.

Ɖó náún-po-wùdù bɛ bé Wésèdè tòà ke wáún wɛɛ, m̀ me gmò ɔ bɛ nìà ke dya dekè, ɔ jũ ké m̀ dyi m̀ m̀ioun nìin fònò-hwòdɔ hwìdɛi poe ǹ ǹ níe:

1. **Kà Bábòò ɔ́á m̀ me nyue kee, kàà m̀ nìà nyueh nyèè?** Gèdèpɔ̀ò se mó bé à ké ɔ wuquò mú jaɔa.
2. **M̀ nìè nyueh ɔ́é Gèdèpɔ̀ò bìi cī-cī múù?** Bábòò zàin à ɔ bɛ mò ɔ kpa ɔ ɔ́é Gèdèpɔ̀ò gboee da. Ɖe kpa ɔ bɛ m̀ poà gboee ɔ́éè ǹ mu nyuun kíính?
3. **Ɖe m̀ poà gboee mò ɔ jéé m̀ mɔ́à nyue dyieè?** M̀ me béin kpé bé m̀ kée dyé kà bé Gèdèpɔ̀ò ɔ́a ma m̀ ti dyéén gbo dè see bó ǹ gbo-po-dèò jè ke.
4. **Ɖe m̀ poà gbo kee, fònò-hwòdɔ ɔ́ò nìè múù?** Ti ɔ́é bɛ ní Gèdèpɔ̀ò nyue ké m̀ nyu ɔ bɛ m̀òun ɔ́áin fònò-hwòdɔ ɔ́ò se mú nìe. Kee Gèdèpɔ̀ò dyie náa nyuín, nìí, ɔ mu xwíníin kɔ́ jè ɔ nyuà náa kee m̀ dyí tèmèin. Ɖó xwíníin kɔ́ jè Gèdèpɔ̀ò nyu ɔ ɔ́òee kɔ́in poèn, bé m̀ kée hwìdɛi poìn kà bé m̀ ǹ Gèdèpɔ̀ò mɔ́-ɔ́é nyueh nye.
5. **Ɖe m̀ nìà nyueh nyee mò Kéɔ́i-ɔ́éin-nà-nyòè kpeɔeè?** Ɖó hwìdɛi poèn kà bé ɔ nòmò dyíin mío bó m̀ bìi jèee, m̀ ké ɔ se Gèdèpɔ̀ò hwìdɛi dèee nyu ke.
6. **ɔ tò nyo tòò bɛ mú-ɔ́èbè-ɔ́èbè kà m̀ ɔ́èbèà m̀ m̀ioun múee jii?** Nyo m̀ioun dyí-búáin-búáin béin ǹ dyí-sɛdɛi-zàà wɔ́-po-hwìèò dyí zàin.
7. **ɔ mu m̀ ɔ́éin-ɔ́é ɔ́ò dyí nyuun jéé cáà?** ɔ jũ ké nyo tòò bɛ m̀òun dyi kpeɔe bɛ m̀ nìà nyueh nyee ɔ́ò nyu ní ɔ́é? ɔ mu ɔ nòmò dyíin jũun bó wa bìe?
8. **Gèdèpɔ̀ò-nyò ɔ́ò po m̀ náún bá ní gbo-po-dèò jè dyíi?** À séin dyuò báto bɛ bé wa béin à wuqu gbo wɔ́in nyee dyi mɔ́, kee ɔ́é nyo bɛ bé à dè hwòdɔ kɔ́ kà bé wa mò zùun-nyò bɛ, ké wa fònò hwòdɔee béin cɛɛ bá ǹ gbo-po-dèò jè dyíé?

ɔ jũ ké ɔ mò Gèdèpɔ̀ò mɔ́-ɔ́é bó à bìee jè dyi à hwìdɛi kpèin ní, nìí, ɔ béin kpé bé ɔ ké ɔ mɔ́-ɔ́é à dyí tèmèin wáɔáá cá. Ínjà ɔ́ò mɔɔ dyí-tèmèin-ɔ́é mɔɔ cu-gbò ǹ wáúun ɔ́ò ɔ́a nyo bɛ ɔ́é Gèdèpɔ̀ò mó bé wa ké nyuee wa dyí tèmèin ɔ́é ti sùà mú. Ti ɔ́é bɛ ní Gèdèpɔ̀ò béin à ɔ bɛ nyéneín ɔ́áin ɔ́é à hwòdɔ dyùàò mú, ké m̀ see se poe béin. Kee ɔ jũ ké m̀ se wuqu jéé ɔ́ò sòin ɔ́é Gèdèpɔ̀ò gboee wɔ́ ní, nìí, m̀ bédé bé m̀ ké jàà-ɔ́é bɛ bé nyo bɛ cɛ m̀ gboee kíqíí sí, bé m̀ ké ɔ mò ɔ nòmò dyíin nyee gbo po. Ɖó fòèn bé Gèdèpɔ̀ò ké m̀ dyí-tèmèin-ɔ́é jéé ɔ́ò nyí ɔ́é ɔ́é séin m̀ po gboee mú hwè bé m̀ kée nyu. ɔ jũ ké m̀ dyi baà, ké m̀ dyi ɔ́ò Gèdèpɔ̀ò zòin ní, nìí, ɔ mu m̀ nàin ɔ́é nyu-nyu mú.

Pòò céèè ɔ́é Wódómà 12:1-2 mú, ké ɔ ɔ́á,

ɔ jɛɛ, qíí bɛ́, bó Gèdèpòò wìl bɛ́ ɔ bédéà bó nyo gboɛ jɛɛ, ɱ nì bɛ́ baàŭn, bɛ́ bɛ́ ké bɛ́ kɔ́dó-dyùàò Gèdèpòò xwáɗáún zàin, bɛ́ bɛ́ fɛ̀ò ké Gèdèpòò nyíí-dè jũ kánáá pū, bɛ́ ɔ ké se kɛɛ dò bédé, bɛ́ ɔ ké Gèdèpòò hwìqíi dè. Ðe nìà kɛɛ, ɔ mò biè-biè bɛ́ bɛ́ mòà nyo bédéà hwìqíi-pòin-hwòdò-dyùà kɛɛ ké nyuɛ. Bɛ́in ɗá bɛ́ bɛ́ kpeɗe ké dyí zàin, bɛ́ ɔ ké nì kà bóɗó-kpàà nyo bɛ́ kpeɗe nìà kɛ. Kɛɛ bɛ́ mɛ wɔ́ bɛ́ Gèdèpòò kɛɛ nyu, bɛ́ bɛ́ hwìqíi-pòin-pòinò ké ɗe qìè jũ, bɛ́ bɛ́ kpeɗe ké gbo zǎin gáná cá. Níí, bɛ́ mu ɗe bɛ́ bɛ́ Gèdèpòò mó jéé kɛɛ dyí dyuòùn, bɛ́ bɛ́ ké ɗe mò ɗe nòmò dyíin kè ɗe dè Gèdèpòò hwìqíi ɔ kè ɗe mò ɗe séɗèin dyí jéé cáa dyí dyuò.

Vósì nìà kɛ tèmèin à nìin dyí kà bɛ́ nyo dòè zùŭn-fɛ̀ò kpá ɔ gbo ɗé ɔ gbo-po-dè bɛ̀ò mú kɛ. Nyo dò dyi Gèdèpòò mósó-dè dyí dyuòè mó ní, ɔ mɛ ɗú ti dyí bɛ́ ɔ ké Gèdèpòò dyi diè hwòdò-dé-hwè-kà. Kédèi-ɗeín-nà-nyòò mósó-dè kò bó bóɗó-kpàà nyo bɛ̀ò nìin mósó-dè bɛ́ gbo, sepóɗé ɔ mòùn "se bóɗó-kpàà nyo" jè. Sepóɗé ɔ ɗá gbo zǎin, ké ɔ nǎ ɗe hwìqíi poɛ n ɗé "hwòdò-dyùà qìè" dò mú.

Nyòŭn-dyùè hwòdò-xwíníin-hwòdò-dyùàò mò nyo zàin hwìè bɛ́ Gèdèpòò mó bɛ́ à ké kpaa à da. ɔ jũ ké nyo dò dyi Gèdèpòò dyi diè bá ɗe ɔ mó nyuɛ dyiɛ jè dyí, ké Gèdèpòò dyi ɔ dyí-séɗèin-hwìèò da zàin, hwè ké ɔ dyiɛ hwìqíi pòin kebì ɔ mɛ nyuɛ náa mɔɔ ɔ mɛ bóɔ náa nyuɛ ní, nìí, hwòdò kpèin nyo nì náa kǎin. Kɛɛ nyo mò nyo dièà Gèdèpòò dyi, ké Gèdèpòò zàin ɔ hwìè da kà Báɓòò nyuà cɛɛ kɛ, ké ɔ nyuà Bounɓòò wuɗu jéé ɗé ɗe-hwòdò-kpɔ́-kpɔ́ múɛɛ, ɔ se ɗe mò Gèdèpòò mósó-dè kɛɛ xwa bɛ́ bɛ́in.

Nyo bɛ́ nì kpoo múɛɛ ɗósó-dè-dè

► Bɛ́ mɛ dèin kà nyo ké Wésèɗèè jǎà-dè bɛ̀ò qíé bɛ́ nyuɛ nyuɛɛ jè ɗós kǎin. ɗós-kǎin-dèin-dè bɛ̀ò qíé bɛ́ bɛ́in nì ɓáto bɛ́ m̀ mó ti wè gbo nyuɛ dyiɛ mɔɔ ɗe bɛ́ bá nyo kũà nyí jè dyiɛ mɔɔ (nyo bɛ́ nyo dò kpɔ́ beeín nyɛɛ jè jũɛ (ɔ jũ ké wa sèè dyi kpɔ́in ke ní). Ðe mɛ mò bɛ́ hìqì-kpàò kɛɛ mò dyi-diè-dè nìà kɛ: Ðé muɛ nyuùn bɛ́ ɱ ké mú-hwè-fɛ̀ò ċì kè bɛ́ ɱ ké ɗe mò ɗe nòmò dyíin m̀ò kɛɛ nyu ké?

► Nyo qíé bɛ́ se mó bɛ́ nyo dò kɛɛ dyí dyuò kà wa mò Kédèi-ɗeín-nà-nyò kɛ, ɔ jũ ké wa dyi nyo qíé bɛ́ hwìè nì mɔɔ wa dyi dà qíé bɛ́ nì níɛ. ɔ dyí-tèmèin-dè qíé bɛ́ kè.

► ɗós-kǎin-dèin-dè qíé bɛ́ ɗe:

- Ðe m̀ poèn hwìqíi kà bɛ́ ɔ séɗèin dyí ɗé zaa-wɔ́-po-po múɛ
- ɔ mò ɗe gbà bɛ́ m̀ ké se m̀ nìin wùɗù-tì fòin nyɛ.
- ɔ mò ɗe gbà bɛ́ m̀ ké ɗe nì m̀ hwòdò bṹ ɛɛ hwòdò kɔ́ dè m̀ò kɛ.

Baà-wùdù

À Ɓà, mò nìà dé dycún wě,

Í po m̀ zùo kà bé nì po déín-dè gbo tee bó m̀ bìè. Í dyuòè kà nì gm̀ ní nà-bò dyí mò ké ɔ zi ɔ nyo bẽ ní dyédé dyéè dyí kè.

Kpá m̀ gbo bé m̀ ké m̀ bṹ in xwěin dé baà-baà mú kánáá pũ. Kpá m̀ gbo bé m̀ ké bó jàà bé m̀ dǎà m̀ dyí tèmèin nyee gboi kpõ.

Nyue bé m̀ ké dyí sédèin, bé m̀ ké dè bẽ mò dè nòmò dyiin bé wa bèin nì nyénèò dya dèè kèè nyu.

Nyue bé ní hwìqĩi-pòin-dè bẽ ké wáqáá nì, nìí, bé wa kée nyu bé m̀ ké dè bẽ mò nì móó-dè kèè nyu. Zìin m̀ dyí dyiin dé nyo-náún-po-nyò bẽ bé m̀ dǎà dé ní fèè mú dyà kèè mú.

Í mó bé m̀ ké m̀ hwòdõ kõ dè dé ní gbo-po-dè séin mú. Í mó bé m̀ ké dè mò nì móó-dè kèè kídíí sí, bé m̀ ké nì wudu nyu hwòdõè-dé-hwè-kà.

Í po m̀ zùo bé m̀ ké déín-dè dyí só bó m̀ bìèè jè.

Kǎà ɔ me nì

Cèé-dè 5 Taún-kũà

(1) Cē Nóó 3:1-12. Céè dè dò bá náún-po-wùdù bẽ kè nyuu-dè bẽ ɔ kè kpede bẽ kõ jè vòsì bẽè cǎà kèè jè dyí. Céèè dè m̀ miò-kpo bèin nyue bé m̀ ké kpede bẽ nìà kè bédéèè jè. (M̀ me céè wa céè-dè-mì dyúádò mɔɔ sũ kõ nyèèèè)

(2) Gm̀oin Jìin 4:13-17 múin. ɔ me nì m̀ hwìqĩi kà bé Gèdèpòò bédé dè séin kpé kōin nyè. Dè gbàò nyé, mòà "nyo miòùn dyí-búàin-búàin", bé vòsì 16 cǎà jè ké? Céè wudu-dǝin gbèĩ-gbèĩ bá dè vòsì bẽè cǎ à gbo bá dè páún po jè dyí bó dé dyúa jèèè jè kè.

(3) Céè wudu-dǝin gown wè bá kà baà-baà kè dè-gbo-po-po nyu hwòin nyee jè dyí. Jũ dyi-diè-dè bẽè gṹ :

- Dè kõ jè ɔ kpa dè bé à kéà baà ɔ jũ ké à dyi dè dò gbo poe mó níé?
- Dè mò dè-xwa-bĩ-bĩ díé bẽ à kõ bé à ké dyi bàqàin dé à baà-baà kè à dè-gbo-po-po mú ké?

Cɛ́ɛ-dɛ́ 6

Ɖɛ Báɓòò Cɛ́ Bá Nyónó Dyi Kpɔ́ Jè Dyíɛ

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdɔ́-kpàin-dɛ́ ɓě

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, ɔɛ-cɛ́-nyòò mɛ ɓèin kpé:

(1) Ɖé ɔ kɛ kà Gèdèpòò nyuà nyónó dyi kpɔ́ jè páún poɛ kɛ kè xwíniín kɔ́ jè ɔ nyuà náa kɛɛ dyí dyuò.

(2) Ɖé ɔ kɛ ɔɛ-kpa-kpa ɓé Gèdèpòò nyí màa ɓěɛ jè múin wɔ́.

(3) Ɖé ɔ kɛ Gèdèpòò wuɖu nyuɛ ɓèin dyiín ɔɛ ɔɛ ɓě ɔ hwòdɔ́ ɔɔ gbo po bá nyónó dyi kpɔ́ jè dyíɛ nyu-nyu mú.

Hɛ́nádò Kótósi: Ɖé ɔ mò Gèdèpòò bìi kũà-nyu-nyò dò kɛ

Hɛ́nádò Kótósi se nyo kɔ́ ɓo-ɓě ɓé nyoŋn kɛ kídíí sí ɔɛ fɛ́ɛ múɛ, sepóɔɔ ɓó ɔ kpeɔ kè ɔ mósó-dɛ́ ɓě jè. Kɛɛ wěɛ kɛɛ, ɔ nyuu-dɛ́ ɓěò dò tɛ̀mèin nyoŋn dyí kà ɓé ɔ mò wuɖu-kɔ́in-kpɔ́-nyò ɔɛ ɔ nyuu-dɛ́ ɓě mú kɛ. Zɔ́ màà 1519 kɛ xwíniín nyɛɛ, Hɛ́nádò Kótósi pòin ma sójà kúqúú ɓě dyí, kɛ ɔ sí wa dyúa, kɛ wa mu ɓé wa kɛ ɓódó, ɓé wa ɔ́ain zě ɛ́ Mésíkò-ɓòdò kɛɛ to kɔ́ po. Tia ɓaɔaa, Sèpèin-ɓòdòò nàin-nyòò nyí ma Kótósi mée ɓaɔa-bùè sè dyúáɔò kè gàa hɔ́dɛ́dɛ́ mènɛ́ in-sɔ́. Wa nyu ma ɔ́nɛ́ gbèi-gbèi ɔɛ dyóòò kɔ́, púɛɛ, wé dòè ɓaɔaa, wa po ɔɔa cá ɔɛ Mésíkò-dyòòò kpóó dò kɔ́. Ɖɛ kɔ́ ma ɓó dyíɛ mò ɓé wa kɛ ɓódòò mú nama, ɓé wa kɛ ɔɛ dɔ́bà-hwòdòò mú mu. Kótósi dyuòè ma dyí kà ɓé ɔ mu ma mú kàmàùn mìn, kɛ ɔ mu ma nàdĩ-dɛ́ jũn ɓó wa bìi, ɓé wa kɛ ɓo kpa, ɓé wa kɛ ɓódòò mú nama kɛ. Púɛɛ, ɔ poɛ ma gbo ɓé ɔ kée ɔ gàa ɓěò dyí tɛ̀mèin kà ɓé wa se ɓéɔ ɓé wa kɛ ma ɔɛ kòin nyɛ, ɔ jèɛɛ, ɔ fɔ́ ma mée séin ɓěò. ɔ nyuɛ kɛ ɔ se ma xwa fɛ́in ɓé wa kɛ ma ɔɛ Sèpèin-ɓòdòò kɔ́ ɔɛ kòin. ɔ nyuɛ kɛ kpé kpá ma ɔ gàa ɓěò dyí, kɛ wa dèè ma hwòdɔ́ kɔ́ kà ɓé wa mu ma toò quùn wě. Kà dyúáɔòò, kàa nyo kàin séin ɓé ɔ mó nyónó mɔɔ dyú-ɓá dyi kpɔ́ dyíɛ mɛ ku dyi, ɓé ɔ kée hwòdɔ́ kɔ́ dè kà ɓé ɔ jũ kɛ ɔ ɔɔ ɔɛ kpáin, ɔ se ɔɛ kòin ɓèin nyɛ.

Cɛ́ɛ-dɛ́ Da-zà-zà

Nyónó-dyi-kpɔ́-kpɔ́ mò ɔɛ nòmò dyiín, kà Báɓòò nyuà cɛ́ɛ kɛ.¹⁷ Kɛɛ ɔ jũ kɛ gàa kè ɔ gmàà dyi kà dyi-kpɔ́in-kpɔ́in nyu dyiín nòmòò kɛɛ dyí dyuòè mó, kɛ wa dyi kà ɔ nyu dyiín nòmòò kɛɛ wɔ́ dɔ́ ɔ mó ní, nìí, wa mɛ cɛ́ ɔɛ ɓé Báɓòò tɛ̀mèin ɓáa jè dyíɛ, kɛ wa mɛ kpɔ́ ɔɛ ɓé wa cɛ́a kɛɛ kɔ́in. ɔ jũ kɛ ɓě dyi mó ɓé hwòdɔ́-dyi-dè-dè kɛ ɔɛ ɓěè dyi-kpɔ́in-tààò mú niín, nìí, ɓě mɛ po ɔɛ kpé, kɛ ɓě mɛ táà ɓěè hwòdɔ́è mósó-dɛ́ dyi.

¹⁷ Nyo cèè tɛ̀mèin-dɛ́ nìà kɛɛ mò Tími Kíipì.

Kà bé à nì nyónó-dyi-kpõ jè múin-wõ-wõ gbo dèe n nyee, à me kòin dé dè o jè dèin gbœe de. À me kòin dé Jénésì-cèè-dèò gbo de. Nóó bá de séin me jè dyíe tèmèin à nìin nyónó-dyi-kpõ jè.

► Nyé mó bé o kée à gbo cẽ kà sòin ti o kè o gbo-kpá-nyòò dǎ ma dyi kpõin nyee, o hwòdǒ se dyi dè fɔɔ dé taàò mú, sepóedé o gbo-kpá-nyòò se wuɖu bé wa ɖi ma kà kee kòin kpõò nì jè ké?

Ɖe Báɓòò cẽ bá dyi kpõin jè dyíe

(1) Nyo bẽ bé wa kpõin dyi kà Báɓòò nyuà cẽe kee bédé bé wa ké gbo kpõin.

“Hwè ké Bounbo Gèdèpòò cẽe ma, ké o ɖá, “o se dyiin nòmò bé gaaò dònùn ké nì. o jèee, ní mu gbo-kpá-nyò dò bé o kèò kè wèin dyíe nyuùn bó o bìl.” (Jénésì 2:18).

Kà bé Gèdèpòò m̀àà Ɓàò kè Dyú-gààò o kè Zùù Hwèin-hwèinò, dé gbo-kpõin-kpõin múee, kà dyúáɖòò, kǎà Gèdèpòò me à nìin bé à ké gbo kpõin. Gèdèpòò me ma à bé à ké gbo wuɖuìn wùɖuìn. Gèdèpòò me ma à nìin bé à ké mú ɖeɓèin ɖeɓèin kè bé à ké gbo kpõin. Gèdèpòò ɖá o se dyiin nòmò bé nyo dò dònùn ké cǐ!

Jénésì-cèè-dèò wáká séin bé wa cẽ xwai-nyuu-dè bẽ jèee néin dyi-kpõin jè jìl kǒ m̀ò. Gèdèpòò zà ma bó gaaò wáá-sè-kpà bẽò dò, ké o nyue ma gaaò gbo-kpá-nyò nòmò dyiin dò mú, ké o dyàà ma gaaò gbo dé múà mú. Ɖe nàa ke mò ma Ɖe-me-nyòò kũà hwèin gbo bé o zi ma dyiin nòmòùn m̀ò ke. Ɖo-bẽ séin kè xwai-nyu-dè séin nì Jénésì-cèè-dèò wáká nàa ke múee tèmèin nyoũn dyí kà bé nyónó-dyi-kpõ-kpõ zi ɖe kpauh m̀ò ke.”¹⁸ “Wuɖu m̀àà (“dyà ma o”) kee tò wuɖu-dè-dè bé gaaò kè m̀ààò nyuà, bé o nyue bé wa seà mú sòin bèin nyee jìl. o xwíníin mò wuɖu-ɖi-ɖi bó Gèdèpòò dyúá. (Nóó 2:17).”¹⁹

Nyónó-dyi-kpõ-kpõ m̀ò bé m̀ kè nì gmààò ké xwaún kpáin dé múà mú ke.

“Ti Áɖòùn cẽà, bé o dyi níin, “Kpá nàa ke mò ní kpá bẽò dò...” (2:23) kee, o tòè jìl kà bé o nì ma m̀ààò dya dèe n, hwè ké o kpáin ma o jè múàũn dyíe. Áɖòùn see ma cẽ, bé o ké níin, “Jǎà jéé, m̀ ɖǎ ní gǐ dyé! Kàũn wèe, m̀ ɖǎ ní ɖo-wòò-nyò kè ní ɖii-dè-pĩ-nyò kè ní kòún-dyi-sámá-nyò o kè ní pódósó-kũà nyu-nyò dyé!” Gbàò, Áɖòùn see ma náa cẽ, kee o ɖá, “M̀ ɖǎ nyo bé m̀ kèò kè mò nyo dyúáɖò kee dyé!”

Nyónó-dyi-kpõ-kpõ m̀ò bé bẽ sɔ̀ò ké wõ bèin nyee.

“...gbo-kpá-nyò dò bé o kèò kè wèin dyíe (o ɓǎto jéé cá)” (2:18).

Gàa dò mò Máfiò Hèné kee dyà à ɖe dò hwidǐi, ké o ɖá, “Gèdèpòò nyu ma m̀ààò wáá-sè-kpà bé o zà ma Áɖòùn wáún wèe mú. o se ma ɖe dò bó Áɖòùnè dúò bũ zà, bé m̀ààò ní kǒ ɖá o

¹⁸ Èɖlìkòè Báɓò-cẽ-cèè-dè bó Ɓǎsɔ̀ò-wùɖu wuɖuìn-zà-nyò bẽ bìl (Jénésì 2:22 cẽ ɖe dò ɓáa jè dyí). Wa zàà ɖée <https://biblehub.com/genesis/2-22.htm> bó Sè-bẽ-bàɖaũn 29, 2020.

¹⁹ Púpè Báɓò-cẽ-cèè-dè (Jénésì 2:22 cẽ ɖe dò ɓáa jè dyí). Wa zàà ɖée <https://biblehub.com/genesis/2-22.htm> bó Sè-bẽ-bàɖaũn 29, 2020.

wuquí kǎ, mɔɔ ké ɔ se ma ɔ ɔ bó ɔ boò bũ ʔ zà, bé màaà m̀̀n ní kǎ ɔ ɔ bo-kǎ-sĩn-dɛ jũ, kɛ ɔ zà ma kpáà bó ɔ m̀̀n wáún, bé wa s̀̀ò ké wǎ b̀̀n kè bó ɔ wĩa xwídĩ, bé ɔ ké màaà dyí gm̀̀ ɔ kè dè ɔ hwòdò-dyùàà b̀̀d̀̀n kà dyíe, ní, bé ɔ ké màaà mú d̀̀b̀̀."20 Ké gàa ɔ ɔ mò Ád̀̀n Kádákà kɛ m̀̀n dák, "Màaà kè gàaà bédé bé wa ké ma hwòin nyènyè, ké ɔ se bédé bé ɔ ké ma ɔ m̀̀n dyí dú bé ɔ ké ɔ kpa bé ɔ ké gàaà dyí zi, mɔɔ ké ɔ se bédé bé ɔ ké ma gàaà wuquí kǎ, kɛ bé ɔ kè gàaà ké ma wǎ b̀̀n dɛ dɛ séin mú."21

Nyónó-dyi-kpǎ-kpǎ bédé bé ɔ ké dèè-wùdù bé ɔ dyà gbo-kpǎin-kpǎin nyɛ jũ.

"Bó ɔ ɔ jèe, gàaà mu ɔ ɔ kè ɔ bǎ dyi táàun, bé ɔ kè ɔ gmààà ké xwaún kpáin, bé wa ké nyɔ dyúádò jũ" (2:24). Dyi-kpǎin-kpǎin dúi-ku-ku se bó da ní jè dyí bá, (da-ni-niè tó dyi, ké ɔ mu), mɔɔ ké dyi-kpǎin-kpǎin se nyɔ m̀̀n múàun dyi kpáin jè dyí bá. (Kɛ wẽ kɛ, dyi-kpǎin-kpǎin wódóún-wódóún dyà múà). Ké ɔ se bé nyɔ dyúádò ké wuqu-nyu-nyò jũ d̀̀n pũe, (sepóedé ɔ nyue bé nyónó-dyi-kpǎ-kpǎ dyi dúi kɛ mò wuquún-dyi-ẁ̀in-ẁ̀in). Kpáná-dɛ vènyè bẽ ní dɛ nyónó-dyi-kpǎ-kpǎ múe mò nyɔ se nyu bé nyɔ bẽ ké dyi kpǎin, kɛ dyi dɛ waà dyi-kpǎin-kpǎin mú d̀̀ dɛ kpáná-dɛ bẽ mu dyi. Nyũn bẽ kpǎin dyi bó hĩdĩ-kpà se dyi túdè b̀̀n, bé ɔ m̀̀a wuqu-dĩ-dĩ kɛ kǎ. ɔ xwíníin mò gàa dyúádò kè màa dyúádò mɛ kpáin xwaún, bé wa ké se wuqu wa dɛ kɛ kǎ pédé tee dɛ wa fèè-wè séin mú.

Dyi-kpǎin-kpǎin bédé bé ɔ ké wádákà ní, bé nyɔ s̀̀ò ké hwòdò kǎ dèin dèin, bé wa ké jè dyi kpǎin kpǎin. "Bó tia baqaa, gàaà kè ɔ gmààà f̀̀n ma gbo, kɛ dɛ se ma wa nyu" (2:25). Sepóedé nàmàun sèe ma gàa kè ɔ gmàà Kĩin-Kĩin bẽ nìà kɛ dyi nyiniin ke jèe, waà dyi-kpǎin-kpǎin se ma gma ɔ ɔ bédé, ké wa se ma dɛ jè dyí dyuò, ké fǎa ɔ se ma wa hwòdò bũ ʔ ní. Dèè-wùdù d̀̀è cɛ à gbo, ké ɔ dák, "Dyi-kpǎin-kpǎin jè mɛ kpa ɔ dɛ nyũn séin gbo. Nyónó-bǎ bẽ kè wa gmàà bẽ ní dák bé wa ké ɔ gbà nyu..." (Hĩbúqúú 13:4).

ɔ jũ ké nyónó-bǎ kè ɔ gmàà se hwòdò kǎ dèin dèin, ké fǎa dyi dɛ wa ɔ ɔ hwòdò bũ ʔ ní bá ɔ m̀̀è jè dyí, kɛ ɔ ní wuqu bé wa dɛ ma kà bó wa dyi-kpǎin-wè baqaa nyue nyɛ ní, ní, wa s̀̀ò se gĩdĩ mú cɛ b̀̀n. Sepóedé wuquún-dyi-ẁ̀in-ẁ̀in mò nyɔ nyue ké dyi-kpǎin-kpǎin ku dúi, ɔ hwòin kà, "à mu ná dyi gǎun tee ké gĩ zain dɛ à gbo hwè!"

Bàsòò-nò ʔ ɔ dák, "M dǎ kɔ-kɔ nìà dɛ m̀̀ dɛin nyɛ wádák." ɔ xwíníin mò gbo-kpǎin-kpǎin nìà bẽ s̀̀ò pũa kɛ nyue ké ɔ se xwa fèin bé nyɔ dyúádò ké ɔ kòin dɛ m̀̀n.

Dyi-kpǎin-kpǎin wódóún-wódóún fĩ kɔ-kɔ séin kè m̀̀ séin, bé nyɔ dyúádò ní kǎ ɔ ɔ kòin dɛ m̀̀n. Gàa kè ɔ gmàà se bédé bé wa ké bóin mɔɔ wa ké bũ ʔ s̀̀in, sepóedé ɔ dyà nyɔ dɛ kǎ, ké ɔ nyu nyɔ gbàdàun-po-nyò mú. Kɛ dè bé ɔ bẽ nìà kɛ kpáa, ɔ mɛ ní à hwídĩ kà bẽ Gèdèpòò ní dɛ bé ɔ ké à gbàa kɛ.

Nyɔ s̀̀ dyi wuqu dɛ bó Gèdèpòò dyúa, ké wa dyi dyi kpǎin ní, ní, ɔ nyue ké wa tò wa m̀̀n dɛ ɔ séin mú, ké wa dyèin dyèin kpéin, ké waà dyi-kpǎin-kpǎin nòmò dyi, m̀̀ seé kǎ kɛ

²⁰ Máfìò Hènyè Bábò-cɛ-cèè-dɛ bá Bábò gànàò dyíe

²¹ Ád̀̀n Kádákè. Ád̀̀ò Kádákè Bábò-cɛ-cèè-dɛ

de me kàmà mú bó wa bìi ke. (1 Kòdèíntiò 13). ɔ jũ ké gàa kè ɔ gmàà se wuquún dyi wɔ̀in ní, níí, ɔ dyà wuqu mú jaɗa-jaɗa kè hwòdò dé dei kpá-kpá kè gbo-zàin-zàin ɔ kè mú-dǝ́ -dǝ́.

ɔ jũ ké gàa dòè gmàà dyi níí gbaò mɔɔ m ní wéíno, ké gaaò hwòdò se dé dei kpá bá ɔ jè dyí ní, níí, gaaò ní dèbèin-bèbèin kɔ́ wuqu wa sɔ̀ò dɪ ma kà kee mú ċíéń jǎà. Ké màa bé ɔ poe gbo bé ɔ ké ɔ dyú-bǎò kpéin dyé kè bé ɔ ké ɔ wuqu nyu, hwè m po níí, ɔ jũ ké gaaò se ɔ mú dèbèin ní níí, níí, màaò m̀ùn ní dèbèin-dèbèin kɔ́ wuqu wa dɪ ma kà kee mú ċíéń dekè.

Dèbèin-dèbèin bé ɔ bédé bó gaaò bìíe nyue ké ɔ dyé gaaò kpéin, ké dèbèin-dèbèin bé gaaò m̀ùn bédé bó ɔ bìíe nyue ké gaaò dèbè ɔ mú. ɔ dyi ná níin, níí, wa sɔ̀ò mu dyúa muùn tee, ké wa mu dyi kuùn m̀ò!

► Dé mu kpáun ɔ jũ ké gàa dò kè màa dò dyi dyi kpɔ́in ní, ké wa sɔ̀ò dyie hwìq̄i pòin kà bé wa bèin bóin ti séin, ɔ jũ ké wa se mú dèbèin dèbèin de níí? Dé mò zàin gbo ní bó nyo bẽ nìà ke kè nyo bẽ bé wa kpɔ́in dyi, ké wa wɔ̀in wuquún dyi, ké wa dèè hwòdò kɔ́ kà bé waà dyi-kpɔ́in-kpɔ́inò ku dyiee p̄a ké?

(2) Dyi-kpɔ́in-kpɔ́in kɔ́ jè Bábòò cǎà kee mò ɔ nyo kɔ́ mú bé dúún-zàin-zàin ní ke: Dyú-wóqòin-wóqòin.

"Dyú bẽ mò nyíí-dè sòin dé Bounboò gbo. Wa mò mana ké ɔ poe nyo kɔ́." (Wédé 127:3).²²

Dyú bẽ mò nyíí-dè sòin dé Bounboò gboe, kee ti díé bẽ ní wa mò nyíí-dè bé wóqòin-nyò bẽò ké Gèdèpɔ̀ò nyí ke. "Má, Gèdèpɔ̀ò nyu ma bẽ gaa dò-dò kè ɔ gmàà kpóqò-dyúà dyúáqò kè fèè dyúáqò múe? Dé kɔ́ jè ɔ nyue ma kà náa ké? ɔ nyue ma náa, bé bẽ ké dyú bẽ bé wa dèbè Gèdèpɔ̀ò múe wóqòin. ɔ ná ní jèe, bẽ me nyu bẽè gmàà bẽ bé bẽ kè wa wóqòà bíq̄iee jǎà gbo." (Máqèkà 2:15).²³

Nyo díé bẽ gāa bé wa ké fèè bẽ dè wa gma dyí bé wa ké se dyú wóqòin nyee ċí. Kee Bábòò tèmèin à nìin kà bé ɔ dè Gèdèpɔ̀ò hwòdò ɔ jũ ké wóqòin-nyò bẽ dyi dyú bẽ dèbè Gèdèpɔ̀ò múe wóqòin níe.

Dè à me dyuò dyíe mò, Gèdèpɔ̀ò hwòdò se dyú-wóqòin-wóqòin múin dèin p̄u, kee ɔ hwòdò dèin dyú bẽ bé wa dèbe ɔ múe múin. Gèdèpɔ̀ò qá wóqòin-nyò bẽò me tèmèin waà dyú bẽò kà wa ké Kédèi qéin síe nyu ke.

(3) Dyi-kpɔ́in-kpɔ́in bé Bábòò cǎà jèe mò bó Kédèi jè.

Dé Ífíṣìò 5:30-32 múe, Zùù Hwèin-hwèinò cǎ à de kàmà múin wɔ̀un dò bá nyónó dyi kpɔ́ jè dyíe jè gbo, ké ɔ mu à dyí vìèin tee, bé Jízè ké de dyi hwè. Nyónó-dyi-kpɔ́-kpɔ́ mò gbo-kpɔ́in-kpɔ́in nìà bó Jízè Kédèi kè ɔ Cócì-nyò bẽò p̄a kee dyí-tèmèin-dè.

²² *Á Bǎsɔ̀ò-Bàbòò*

²³ *Á Bǎsɔ̀ò-Bàbòò*

Póò dèè ma jè gbo ti ɔ cɛ̀à Kédèi-dèin-nà-nyò bèè gbo kà bé "Zùùò me dyiìn wa múin nye" (Ìfíṣiò 5:18). Dà nìà ke bóè ɔ tòà náún-po-wùdù bè céeà dà bíqíe bá nyónó dyi kpõ jè dyiè:

Màa bé ɔ bédé Zùùò kee mu ɔ dyú-bǎ, (bé ɔ mòà ɔ "dúò") kee xwíqíi nìin, "dé Bounboò mú," kà dyúáqò kà Kédèi-dèin-nà-nyò bèè nìà Jízè xwíqíe (Ìfíṣiò 5:24, 32; zà 1 Pídè 3:1 wuquún deke). ɔ xwíniín mò mààò bédé bé ɔ ké Jízè xwíqíi nì kè bé ɔ ké ɔ dyú-bǎò xwíqíi nì deke (ɔ *ké wa kpéin dyé*).

Kà bé mààò mu ɔ dyú-bǎò xwíqíi nìin nye, "Bounboò" jè me nì ɔ hwòdǒ bṹ. Sepóedé Bounboò déè ɔ kéà dya dè kè, ké Bounboò bìi déè ɔ kéà ɔ dyú-bǎò dya dè kè, kee ɔ se ɔ dyú-bǎò qòùn pū. ɔ dyédé me nì Jízè dya, nyo qòùn kǒ mú kee qò seà nì fɔ ke. Màa qò dyi ɔ dyú-bǎ xwíqíi nì dé hwòdǒ wáqáá múin, nìi, ɔ mò ɔ Jízè biè-bièò wáká qò.

Dyú-bǎ xwíqíi-nì-nì kǒ jè Bábòò cɛ̀à kee, jè nì kà dèbèin-dèbèin nìà ke, ké wa ní né nyo qò kǒ bóè nyu jè. Dyú-bǎ xwíqíi-nì-nì kǒ jè Bábòò cɛ̀à kee mò nyíi-qè bé màa bèè bédé bé wa ké waà dyú-bǎ bèè nyí, ké ɔ se de bé wa ké nyu sepóedé wa fèin Kédèi jè. (Ìfíṣiò 5:33). Kà dyúáqòò, kǎà gàa qò-qò séin me nyu ɔ gmààò wuqu dé "de séin" mú (ɔ sèin de bèin ɔ fèè nàdĩ mú poe mo de bèin ɔ bóí poe bé ɔ ké se Jízè bièèe hwè), ké de nìà ke mò ɔ Jízè biè-bièò wáká qò.

Màa qò dyi ɔ dyú-bǎ xwíqíi nìin, ɔ tèmèin nyoün dyí kà bé ɔ *dyé gaaò kpéin* nye (vòsì 33), ké ɔ tèmèin nyoün dyí kà bé mààò nì Zùün-fèè cīēh nye (5:18-21). Kpéin-dyé-dyé nìà ke sòin dé "hwòdǒ bèdèè-bèdèè kè hwòdǒ hwèin-hwèin mú" ké ɔ dè Gèdèpòò hwòdǒi mío (1 Pídè 3:4).

Nyónó-bǎ bé ɔ bédé Zùùò kee mu ɔ gmààò mú dèbèin kà Jízè dèbèà ɔ Cócì-nyò bèè múe (Ìfíṣiò 5:25). Gaaò me dèbè ɔ gmààò mú kà ɔ dèbèà ɔ miòùn nìin kpódqò dyúàò múe. (vòsì 28-29). ɔ me tèmèin nyoün dyí kà bé ɔ bédé Zùùò ke, bé ɔ ké sáa-zà-zà dyúáqò Jízè nyu ma kà, ti ɔ "tòà ɔ miòùn bé ɔ kéà Cócì-nyò bèè mú-gbǎàin-qè" jǔe qò nyue bèin bó ɔ gmààò bìi. ðe nìà ke mò ɔ gmààò "mú-dèbè-dèbèò" wáká qò. (Ìfíṣiò 5:21). Cée-dè-dyuò-gàa vènè qò cɛ̀e, ké ɔ dá:

Kà Jízè tòà ɔ miòùn bé ɔ dyià gǎ dyé bó kóqósiò kǒ, bé ɔ dyià Cócì-nyò bèè pòin nye, kà dyúáqòò, kǎà à mòùn me wǒ bé à ké à hwòdǒè mǒó-qè bè dyi táà, bé à ké gana-kũà nyu-nyu kè mú-dǒ́ -dǒ́ hwòdǒi kùin, nìi, bé à kee nyu bé à gmàà bèè ké múà bédé. ɔ mò gaaò kpé bé ɔ ké kũà nyu bó ɔ gmààò gbo kpá jè kè bé ɔ ké ɔ mǒó-qè bè ɔ nyí kè bé ɔ ké ɔ bìi kũà nyu hwòdǒè-qè-hwè-kà, ɔ dyi ná nìè bèin ní, nìi bé ɔ ké ɔ gbo gmò dé ɔ wé-wé mú kè ɔ bé ɔ ké nàdĩ-qè wǒ mue bèin bó ɔ bìi kè bé ɔ ké ɔ dyí gmò bé puà-qè qò ní kǒ qà ɔ dyèin kè bé ɔ ké ɔ kpede hwòdǒ kùin, ti bé ɔ kpá dyoqún wě kè bé ɔ ké se ɔ dyi táà, ti bé mààò mó ɔ wáká poe dyie, kè bé ɔ ké ɔ bìi baà ti bé ɔ zùùò nì fǔà-fǔà mú ke ɔ kè bé ɔ ké wǒ bé ɔ ké mààò fèè pòin dyiìn dé ɔ bìi mé-mé mú. ðé kǒ jè gaaò me bóà náa nyue ké? ɔ jǔ ké mée dyi bè wáqáin, ké cu-pǎà dyúáqò nyèèè dyi bó nìin, nìi, gaaò me bó bó ɔ gmààò poe bé ɔ ké ɔ fèè pòin, bé ɔ nìin fèè ké nàdĩ mú sèe? Kee de paqǎ nì bó ke bé à kée cɛ̀... Gaaò me dyuòè kà de zi de kpauñ dyúáqò bé ɔ bédé bé ɔ ké nyu dé ɔ fèè múe mò bé ɔ ké vǒ bé ɔ ké ɔ gmààò pó-pó gbo dyà ke. ɔ me nyí ɔ de kǎin séin bé ɔ mó bó ɔ zùùò bìi ke... Kee gaaò miòùn me mò de bè nìà ke dyí-tèmèin-qè, ké ɔ me

po mààò náún ɔ jũ ké ɔ dyi náún-po-po mó ní, bé ɔ kée nyu bé pó-pó-hwìèè ké xwa fèin dé ɔ gbo. ɔ jũ ké gàà dò dyi Zùùò kè nyo miòùn jè mú doin-hwòdò-dyùà bédé kà Bounboò nà kée ní, nìí, ɔ mu wòùn bé ɔ ké sáa-zà-zà séin nyu, bé ɔ kée nyu bé ɔ gbò-xwíníin-nyò běò ké pó.²⁴

Nyónó-bǎò me nyue bé ɔ gmààò ké mú hwè kà Kédèi hwàà ɔ gmàà mǎà cócì-nyò běò kée mú ké, "...bé ɔ ké cócì-nyò běò Gèdèpòò xwáqáún zàin dyiin dé ɔ wuquò mú, ti ɔ dǎ ma wa dèdè dyiin dé nìò mú, ké ɔ dǎ ma wa mú hwæ. ɔ nyue ma náa, bé ɔ dyi cócì-nyò běò ɔ miòùn xwáqáún zàin nìin, wa ké dyiin nòmò mǎò, bé wa ké dyí sédèin, bé wa ké se kée kè bě ɔ dǎ ɔ nì, bé wa ké se kǎin páqáin kà dǎ nà kè, mǎò bé dè kà kò dǎ ké se wa dyiin nyìnìin."

(Ìfìsìò 5:26-27).

Ǹé ti sùà múe, bóqó-nàin-nyò dǎ dyi ma màa-dyù gmò dǎ béein kpǎ ní, wa dyèin ma màa-dyùò ti dyiin dé ɔ cáná nòmò nyóún bě fiè-fiè mú, hwè ké wa dyá ma ɔ dé kǎàò bíqí-gbòún. "Wa bédé wa ké ma ɔ cáná nòmò nyóún mǎà mǎe kée fiè bó dènnè mènè ɔ in-dǎ xwíníin, bé wa ké ɔ nyóún-nòmò-cànà tòò bě fiè bó dènnè mènè ɔ in-dǎ tòò xwíníin" (Zà esódǎ 2:12 wuquún). Kǎà wa dyèin ma màa-dyù gmò bé ɔ se toqo kǎ jè dyuòe ti bó ɔ dyù-bǎò bìi.

Ǹé zùun-wàkǎ kǎe, nyónó-bǎò bédé bé ɔ ké dè séin ɔ bèin ɔ gmààò bìi nyue bé màaò ké dyiin nòmò kée nyu. ɔ me gmò ɔ gbo, ɔ me dèbè ɔ mú dé dè séin mú, ɔ kèò kè me wòin wuquún dyi, ɔ me baà ɔ bìi, ɔ me po ɔ náún, ɔ me tèmèin ɔ dè, ké ɔ kpede me nòmò dyiin dé ɔ gbo.

ɔ jũ ké nyónó-bǎò dyi kà bó ɔ gmààò dèbèin-dèbèin dyí tèmèin ní, nìí, gààò dyée pèè-dè dǎ kǎún, ké pèè-dè mǎ múà. Pòò dǎ, "Nyo dèbè ɔ gmààò múe, ɔ dèbè ɔ miòùn mú" (Ìfìsìò 5:28). Nyónó-bǎ bě bé wa dèbè waà gmàà běò mú bó nyo miòùn sáa-zàin-kà nà kée, Bounboò mu wa pèèin mǎò, hwè ɔ po níin, waà gmàà běò mu wa kpéin dyèin, ké wa mu wa mú dèbèin, ké waà hwòdǎ se dé píe nì ɔ mu.

► Ǹé jée bě gààò bédé bé ɔ ké nyu hwè bé ɔ ké ɔ gmààò gbo kpá dé zùun wǎ?

Ǹe bě bé nyónó-bǎ kè ɔ gmààò ké nyu bé waà dyi-kpǎin-kpǎinò ké dúí ku kè

(1) Wa me kpáin kà Gèdèpòò nyuà dyi kpǎin jè páún poe sòin dé dè gbo múe jè múàun dyi, bé wa ké dè wa dǎ-dǎ bédé bé ɔ ké nyu dé dyi-kpǎin-kpǎin múe kpéin dyé.

Nyónó-bǎ bě bédé bé wa kée dyuò kà bé waà gmàà běò mǎ nyíi-dè sòin dé Gèdèpòò gbo "ké wa mǎ nyo dyúáqò", ké wa pèin waà fèè běò dyi bé wa ké wa dyí gmò kè bé wa ké wa gbo kpá dé zùun-dè bě mú ɔ kè bé wa ké wa gbo gmò dé wé-wé kè kpódó-dyùàò mǎò-dè tòò bě mú kè. Gààò me tèmèin ɔ gmààò dyí kà bé ɔ kǎ dé ɔ jè gbo, ké ɔ dèbè ɔ mú dé dè séin múe, ɔ seé kǎ kèbì màaò me se bédé bé ɔ ké dya-dè-dè ní náa dyée. ɔ me dyuòe kà Gèdèpòò dǎin

²⁴ Aǎó Báni, *Báòò-cè-cèè-dè bá Ìfìsìò-cèè-dè dyíe*, (Wuqu-kpà Hmǎ)

béin de béde bé ɔ ké gbo zīàin dé màaò fèè múe gbo zīàin nye. Ké Gèdèpòò mu ɔ mana kǒ pòun bó ɔ gmàà kpéin dyé jè kè ɔ wuqu dùu gbo tò jè.

Màaò m̀̀n me dyé de Gèdèpòò cǎa kà bé ɔ dyú-bǎò me nì ɔ kǒin nye kpéin de kè, ké ɔ me dyé gàaò kpéin dé hwìe séin kǒ mú ɔ béin náa nyue ke, bé ɔ ké kà gàaò nyu taàò nàin nye kpéin dyé de kè. ɔ me dyà ɔ miòun bíqíi bé ɔ ké ɔ dyú-bǎò dya dè, m seé kǒ kebì gàaò me bí de xwa, bé ɔ ké ɔ hwoqǒ dé dei po ke. Ké ɔ me diè Gèdèpòò dyi bé Gèdèpòò ké de mó gbo-zīàin-zīàin dé gàaò fèè múe gbo zīàin. Ké Gèdèpòò mu ɔ mana kǒ pòun bó ɔ dyú-bǎò kpéin dyé jè kè ɔ wuqu nyu jè.

(2) Gàa kè ɔ gmàa me ku dyi dé zùun ɔ kè dé ku kǒin-dè bǎ mú, ké qò ní qá bé ɔ ké ɔ mǔè qò dyoqún po.

Wa sǎa me dyuòin-dyuòin dyí miò, bé wa ké se fǎa peqe, bé wa qò ké se ɔ mǔè nyéné zeqe, bé qò ké se ɔ mǔè nyo kà kò qò dyí pòin, ké qò me bó ɔ mǔè zùun zàin, ké qò me bó ɔ mǔè kǒ néé dé gbǔn, ké qò me bó ɔ miòun dya dè miò bó ɔ mǔè kǒin, mǎa ké ɔ ní qá bé ɔ ké ɔ mǔè dyéde zùun zàin. Wa me cǐ dé jǎa mú bó Gèdèpòò dyúa ɔ kè bó wa miòun dyúa.

(3) ɔ jǔ ké nyónó-bǎ kè ɔ gmàa dyi nàmàun qò nyu ní, nǐi, wa me dè Gèdèpòò dǐin-diinò hwòqǒ kǒ, ké Gèdèpòò mu wa kǒin zīin.

Ti Áq̀̀n kè Íi bùq̀̀in nàmàun mú, ké dǎ nyuà wa, ké wa hwòqǒ kpàa dé deie, Gèdèpòò tèmèin ma ɔ kpéò wa dyí, ké ɔ dyà ma wa ɔ miòun gbo de. Hwè ké Gèdèpòò zàin ma nimii qò sáa, ké ɔ nyu ma nimii-kùq̀̀ù qò mú, ké ɔ poe ma Áq̀̀n kè Íi mú. (Jénésì 3:21). Tia baqaa, Gèdèpòò tèmèin ma ɔ dǐin-diinò à dyí, sepóedé ɔ qèbè à mú jè. Ké deee, ɔ tèmèin ma ɔ nyénéin-qáin-dè m̀̀a nyo-gbǎa-gbǎa dyiin dé Kédèi Jízè múe à dyí. Ðo bé Gèdèpòò po ma kà wa mú dyiin dé Kédèi múe tèmèin à dyí kà bé Gèdèpòò béin à kè wa kè kǒin zīin, bé ɔ ké à ɔ miòun gbo de dyà ke. Dyiin dé Kédèi múe, gàa kè ɔ gmàa béin múa bédée de, kebì wa me bí ma de xwa ke.

Jízè tèmèin à nǐin dyí kà bé gàa bǎò me dyé màa bǎò kpéin nye

Ðé Wóq̀̀on-bòq̀̀ò kǒ kè dé Júù-nyò bǎò hwìe kee, màa bǎ se ma kpé qò bédé dé gàa bǎ hwìe fǎa dé zǎ hǒdède qò kǐin-kǐinò xwíníin. Ké bó zǎ ẽ kee, nyo díe bǎ se màa bǎ de qá ke kánáa pū dé bóqó-kpàa dà pàqǎ kè dé taà díe bǎ mú, sepóedé ɔ mò waà bíqíi-kpèdè jè. Màa bǎ se kpéin-dyé-dyé qò bédé, ké wa kpǎin wa ganaún, ké wa zàin wa zùun kánáa pū. Kee à me sí Jízè bo-bǎ kǐqíi bó kpéin-dyé-dyé bé ɔ bédé bó màa bǎ biie jè.

Ðé Kédèi m̀̀n gboee, dǐin-diin bé màa bǎò bédèa kee, wa wóq̀̀on ní jèee, wa kpa de bé wa kè gàa bǎò ké wǎ béin. Jízè qá, "...Ðé de dè gbòò múe, de-séin-me-nyòò me ma gàa kè màa" (Máfíò 19:4; Jénésì 1:27). Gèdèpòò me ma màa kà ɔ miòun nyuà niè ke, kà dyúaq̀̀ò kà ɔ meà gàa ke. Wa dyuò wa miòun dyí, ké wa kpá pídyi dé wa miòun mú, ké de kpǎ wa hwòqǒ, ké wa dyuòè kà bé wa qú wa miòun nǐin nyuu-dè séinè kpa dyí, kà dyúaq̀̀ò kà gàa bǎò nyuà niè ke.

Jízè qú màa bǎo dyí bē wa ké gāa bǎo mǔè-nyǔn-dyù bǎ jǔ. Jízè qéin-nà-nyò bǎ dyi ma kà ɔ gboe mò ma gāa kè màa. Màa bǎo jè kpa ɔ qé Jízè gbo, ké ɔ se wa dyé bē wa ké nì kà gāa bǎo mǔn dǎin wa nìà kɛ. ɔ dyé wa kà bē wa mò nyo bǎ kǒ jè ɔ dyi ma kà bóqó-kpàà kǒ kɛ ɔkè.

Jiin Bódàin kè Jǒó Pípò ɔ kè Wéin Gúdúdèin, nyo bǎ nìà kɛ cǎ ma jǎà-qè bǎ céèà dà bíqíe bá kà Jízè nyo ma màa bǎ kpéin dyé mò kɛ jè dyí, ké ɔ bǎ wa cǎ kɛ jè céè qé Múà-bǎ-cèè-qè hīinye bǎo mú.

(1) Jízè wùdù ma màa bǎ gbo wáqáá bó nyǔn séin dyua ti séin.

ɔ kàmà ma mú bē gāa bǎ ké ma ɔ nìà kɛ nyo qé Jízè nìin tiín (Jǒó 4:27). qéin-nà-nyò bǎo giniin ma dyi cá ti wa dyéà Jízè kè Sèméqà-mààò dǒó dèè bó ní-bì nì ma kà qé Síákà-hwòqǒò múe wíin nye. (Jǒó 4:7-26). ɔ kè màa bē wa kpa ma kà tòò-bìò bǎo dyúa kɛ dè ma dǒó ɔkè (Jǒó 8:10-11). ɔúù céè kà bē Jízè wùdù ma jǒ-ò-màà qò gbo qé Néin-hwòqǒò mú bó nyǔn séin dyúa kɛ (ɔúù 7:12-13), ké ɔ wùdù ma màa bédé ma kà nyomɔ-mú-sò-wèò kɛ gbo (ɔúù 8:48; Máfiò 9:22; Mǎà 5:34), ké ɔ wùdù ma màa po ma kà qé ɔ gbo wuqu ti ɔ nìà qé nyo kúqúú bǎo hwè kɛ gbo (ɔúù 11:27-28). Jízè wùdù ma màa qò bē ɔ kídí ma kǒ tee bó zǒ baqà-bùè sè mènɛ òn-tǎ xwíniin nye gbo ɔkè (ɔúù 13:12). Hwè ké ɔ wùdù ma màa kúqúú bǎ nì ma hwè kǒ ké wa nì ma qé ɔ kóqǒsì-dyi-kòin-naínò mué nyé mǔn gbo ɔkè (ɔúù 23:27-31).

(2) Kà Jízè nyo ma màa bǎ gbo wùdù kɛ tèmèin nyǔn dyí kà bē ɔ dyé ma màa bǎ kpéin mò, ké ɔ dè ma wa dya kɛ.

ɔ wùdù ma màa bǎ gbo qé kpéin-dyé-dyé kè nyo dya-dè-dè mú. Máfiò, Mǎà kè ɔúù cǎ kà bē Jízè dǎin ma màa bédé ma kà nyomɔ-mú-sò-wèò kɛ "ɔ dyú-màà", ké ɔ dǎin ma màa kídí ma kà kǒ tee "Éébòqòhè dyú-màà" kɛ (ɔúù 13:16). ɔáin bē Jízè dǎin ma kà wa "Éébòqòhè dyú-màà bǎe tèmèin nyǔn dyí kà bē wa kè "Éébòqòhè dyú-gàà bǎo" bèin wǒ qé zùun wǎ.

(3) Jízè tèmèin nyǔn dyí kà màa bǎo zi ɔ kpaun mò kɛ jèe, ɔ kpǒ ma wa qò-qò dyi bē ɔ ké ɔ mǔn nìin nàmǎnò kpa dyí qú.

ɔ hwòin kà ɔ cǎ mààò gbo bó ní-bìò wíin nye (Jǒó 4:16-18), kè ɔ cǎ màa bē wa kpǒin kà gmaɔe poe kɛ gboe (Jǒó 8:10-11), ɔ kè nàmǎn-màà bē ɔ po ma kà ɔ cáná boie (ɔúù 7:44-50). Jízè se ma wàà nàmǎnò dyéqé kǒin wǎin, kɛ ɔ cǎ ma ɔ jè wa gbo. ɔe Jízè nyo ma kà kɛ tèmèin à nìin dyí kà bē màa bǎo qò-qò kpá ma pídyi, ké ɔ bèin ɔ mó gǎa dyie gǎa, ké ɔ bédé kpé bē ɔ ké ɔ bá nàmǎn dyie sǒ dyí dè, bē ɔ ké ɔ nàmǎnò dyi táà gáná cá, bē ɔ ké Gèqèpòò nyo-kǒin-zǐin-zǐinò xwíqí dyie.

Kà màa bǎ jè nyuà ɔ kpa qé Jízè gboe, kà dyúqǒò, kǎà ɔ mɛ nì qé cócìò mú bó zǎ

Kpé bē màa bǎ bédé bē wa ké kǔà nyo qé cócìò mú kè qé wa bíqí-tàà bǎo múe, nyǔn bǎ nì jè cǎin qé cócì séin mú bó zǎ, kà wa mó bē ɔ ké nì nyue. Kɛ wǎe kɛ, ɔ mɛ nì à hwíqí kà

bé màa bẽ kpa ɖe, ké wa bédé dya-dè-dè, ké Gèdèpòò me wa kà ɔ miòùn nyuà niè kee ɖekèe. Jízè tèmèìn ma nyoũn dyí kánáá pū kà bé màa bẽ bédé kpé, ké wa kpa ɖe ke. Jízè bàin màa bẽ, kà bé wa mò nyo kíín-kíín bein ma ɔ bõ ỹ dyi ti ɔ wóqòà gĩo ke. (Jǝ 20:17). ɔ ɖèbè ma màa bẽ dyí-pòin-pòin bẽ kè kà wa nyu ma baà ke kè kà wa nyu ma cóci muɛ ke kè kà wa nyu ma wídí pèe ke kè kà wa nyu ma zàse-bõ tòe ke ɔ kè kà wa nyu ma ɖe bẽ hwìe dyi gǝa kee mú miò. Jízè dè ma màa bẽ dya, ké ɔ tèmèìn ma màa bẽ ɖe, ké ɔ cẽ ma màa bẽ Gèdèpòò-wùdù gbo kà ɔ hwòqǝ mǝo ma ke.

Kà Dèè-wùdù ɖièò nyu màa bẽ kpéin dyé jè cẽe ke

À dyé kà Jízè nyu màa bẽ dya dèe kee hwoin-ɖe ɖé kà Zùù Hwèin-hwèinò nyu kǝa nyue kee mú. Bó Pénèkò-wèò baɖaa, Zùù Hwèin-hwèinò dyi ma "gàa-dyù gmò kè màa-dyù gmò bẽ" kè "gĩ-gàa kè gĩ-màa bẽ" kǝ (Àpósò 2:17). Zùù Hwèin-hwèinò se ma nyo qò hwòqǝn gbo zĩin.

Ɖé Wóqómà wuqu-kpà 16 múe, Póò bàin ma màa qò mò Fíbì ke, kà bé ɔ mò ma "cóciò gbo-ni-màa qò" ke (vósi 1), ké ɔ bàin ma Pìɖisíqà kè Àkúqà, kà bé "wa kè ɔ nyu ma kǝa ɖé Kédèi Jízè mú ke, ké wa zà ma wa fèèò hwòqǝ gbo bó ɔ jè" ke (vósi 3-4),²⁵ ké ɔ bàin ma Medé, kà bé "ɔ qǝ ma kǝa pàqǝ nyu" ke (verse 6),²⁶ ké ɔ bàin ma Júnìà, kà bé "ɔ se dyí kǝa ɖé àpósò tòò bẽ hwìe" ke (vósi 7), ké ɔ bàin ma màa tòò bẽ ɖekè.

Ɖé 1 Tèsàqónià-cèè-ɖèò múe, Póò bàin ma màa bẽ bé wa bédé Gèdèpòò-hwòqò-dyùà, ké wa nòmò kpeɖeín, ké wa hwòqǝ-dyùà ni kà dyú-ɖe ỹ bẽ nià kee ní. ɔ qǝ, "Kee à ma ma mú ti bé à ni ma ɖé bẽ gboe, kà bé màa qò dyià ɔ dyú bẽ gbo gmòũn niin, ɔ maà múe" (1 Tèsàqónià 2:7). Ɖé Ífísìò-cèè-ɖèò múe, ɔ cẽe nyónó-bǝ bẽ gbo bé wa ké waà gmàa bẽ mú ɖèbè, "kà Kédèi ɖèbèà cóci-nyò bẽ mú, ké ɔ tòà ɔ miòùn bó wa biie," ɔ kè "kà wa ɖèbèà wa miòùn niin kpóqò-dyùàò múe" (Ífísìò 5:25, 28). Píqè po nyónó-bǝ bẽ náún, ké ɔ qǝ, "Bẽ kè bèè gmàa bẽ me cĩ ɖé ɖe-múin-wǝ-wǝ mú, ké bẽ me dyé wa kpéin..." (1 Píqè 3:7).

Níi, à niè múin wǝuń kà bé màa bẽ kpa ma ɖe miò ɖé cóci-nyò kíín-kíín bẽ hwìe, ké wa tèmèìn ma gǝa bẽ bé wa ké màa bẽ kpéin dyé ke. ɔ mǝa ti bé nàin-nyò séin ni dà séin, nyee ké dyí sò, bé wa ké màa bẽ biì wùdù ɖé zùũn, bé nyoũn bẽ ké wa gbà-kà kpǝ-kpǝ bóí po ɖé xwéqé-dù séin hwìe. ɔ mǝa ti bé à ké màa bẽ dyé kà wa mò nyo kpa ɖe bẽ bé Gèdèpòò me kà ɔ miòùn nyuà niè ke. Tèmèìn-ɖe séin bá kǝa bé màa mǝo gǝa ké nyuee gbo zàin jè dyí ɖé cóciò mú mǝo ɖé à bíqí-taà bẽ múe me dèin hiqì-kpà nià ke gbo, ɔ se ná niin, níi, ɖe à tèmèìn kà kee mu ɖe cá-cá jũn.

Cẽé-ɖèò Dúí-jaɖa-jaɖa

Dyi-kpǝin-kpǝin mò ɖe bé Gèdèpòò miòùn po páún wẽ, ké ɔ se nyoũn-dyùè nyuu-ɖe. ɔ jèe, à me mu Gèdèpòò gbo bé ɔ ké à hwìe da zàin, ké à me bó bóqò-kpàa nyo bẽ kè à bíqí-kpèqè

²⁵ *À Bǝsǝò-Bàbòò*

²⁶ *Íbè.*

bě kídíí síe. Gèdèpòò dònùn bèin nyue bé à dyi-kpõin-kpõin bẽò ké dúí ku kè bé wa ké kpáná mú nì. Sepóedé à se nyónó-bǎ kè ɔ gmàà jéèò jũe bèin ɔ jũ ké à se Zùù Hwèin-hwèinò bédé ní!

Nyo bẽ nì kpoo múe dǎó-dè-dè

- Zàin jǎà-dè bẽ bé cócìò me tèmèin, bé wa kée nyu bé dyi-kpõin-kpõin bẽ ké dyi kù kee jè kǎin. Ðé jéé bẽ bé nyõn bẽ se múin wǎ dé nì gbẽ ẽò mú bá nyónó-dyi-kpõ jè dyíé?
- Xwẽ ẽ nì bídí-nyò bẽò nyu màa bẽ kpõò, bé ɔ dyi kò bó kà wa nyu gàa bẽ kpõò kee gbo ké?
- Xwẽ ẽ cócì bẽ nì dé nì bídí-bòdòò kǎe nyu màa bẽ kpõò bé ɔ dyi kò bó kà wa nyu gàa bẽ kpõò kee gbo ké? Zàin gbo dò nì bó cócìò-nyò bẽ kpede kè nyo tòò bẽ bídí-kpèdè bẽ pǎaà
- À dyi kà Jízè nyu ma ẽ kee dya gmò ní, nìí, à bídí-kpèdèò nyé à me zǎin gbo ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nǎ dé dycún wẽ,

À po m zùo bó nyíí-dè dǎin-dǎin màa nyónó-dyi-kpõ-kpõ bé m nyíà à kee jè. Nyue bé à ké wuqu nyuìn nyuìn, nìí, bé à dyi-kpõin-kpõin bẽò ké nì kà m nyuà jè páún poe ke.

Nyue bé à ké mú dèbèin kà dyúádò kà Kédèi dèbèa cócì-nyò bẽò mú ke.

Kpá à gbo bé à bídí-kpèdè bẽò ní kǎ dǎ à gbo zàin, bé nyéin-nyéin ní kǎ dǎ bó à pǎa dyi.

À po m zùo kà bé Zùù Hwèin-hwèinò nyue ké à dèbèin dèbèin mú, ké à bédé múa.

Kǎa ɔ me nì

Cèé-dèò Taún-kǎa

(1) Dè zàin gbo nì bó gàa bẽ kè màa bẽ pǎa dé nìin bídí-kpèdè múe me dyiìn dée cée-cée mú. Xwẽ ẽ wa bèin de bẽ zàin wa gboe dyi táa nyue dyiìn Bábòò jǎà-dè bẽò kídíí-sí-sí múé?

(2) Zede jǎà-dè sǎ bẽ bé wa mò de diè dé m gbo sòin dé cèé-dè nǎ ke mú ke. Cée wuqu-kpò gbèi-gbèi dyiìn dé wa dò-dò jè kǎin-zàin-zàin mú.

(3) Cée de wè dò bé m kée jè m mǔe bẽò gbo cẽ sòin dé kǎin-wùdùin-dè bẽ nǎ dà bídíe dò mú. (Ðe-cẽ-cẽò nàin-nyòò mu de-cẽ-nyò bẽò dò-dò kǎin-wùdùin-dè dò nyiìn.) Bẽ me cẽ de bẽ bẽ muà cèèin nyee jè bẽ mǔe bẽò gbo hwè bé de-cẽ-tìò nyo mu bó dyí kǎun wẽe ké gbo dè.

- Kà Gèdèpòò nyu nyónó-bǎ kè ɔ gmàà gbo kpõin jè páún poe ke
- Xwíniín bẽ kǎ jè Bábòò dǎ nyo me kpõà nyónó dyi ke
- Ðe bẽ m ké nyu bé nì dyi-kpõin-kpõinò ké dúí ku ke
- Ðe Bábòò cẽ bá màa bẽ jè dyíe
- Kà Gèdèpòò dǎ nyónó-bǎ kè ɔ gmàà me nyu wa mǔe dò kpõò dò-dò ke ɔ kè kà ɔ nyu de kpaa bé Zùù Hwèin-hwèinò ké wa múin dyiìn bé wa ké de bẽa nyu ke

Cɛ́ɛ-dɛ́ 7

Nyónó-dyi-kpɔ̃-kpɔ̃ m̀ò dɛ́ bɛ́ Gèdèpɔ̀ò po wáká kɛ́

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdɔ̃-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ́ mánáin nyɛɛ dɛ́-cɛ́-nyòò mɛ́ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ́ kɛ́ dɛ́ m̀ò Gèdèpɔ̀ò hwòdɔ̃ gbo-po-dɛ́ bá nyónó dyi kpɔ̃ jè dyíɛ kè gma bɛ́ báa dyí, bɛ́ ɔ́ kɛ́ nyu bɛ́ dyi-kpɔ̃in-nyò bɛ́ò ní kɔ́ dǎ hwɛ́ sòin kè bɛ́ mana kɛ́ wa kɔ́ nìɛ dyí dyuò.

(2) Bɛ́ ɔ́ kɛ́ dɛ́ Báɓòò dǎ gbò-xwíníin-nyò bɛ́ mɛ́ nyuɛ dyí dyuò.

Wáqábɔ́sɔ̃in Màkúékɔ̃in m̀à dèè-wùdù kɔ̃in-kpɔ̃-nyòò kɛ́

Dátɛ̀dɛ́ Wáqábɔ́sɔ̃in Màkúékɔ̃in kpa ma Gèdèpɔ̀ò-wùdù dɛ́ Jèpɛ́è-bòdòò kɔ́, kɛ́ ɔ́ nyu dɛ́ zɔ́ baɗa-bùè sè sɔ́. Sòin bóɛ gboɛ, ɔ́ m̀ò ma pédɛ́zɔ̃in bó sùkúù vènè d̀ò m̀ò Kòdóúnbià Nyùnèvosètè kɛɛ bìi. ɔ́ m̀ò ma cɛ́è-dɛ́-cɛ́è-nyò kè nyɔ̃n bɛ́ gbo-wùdù-nyò ɔ́ kè dɛ́-tɛ̀mèin-nyò, kɛ́ nyɔ́ sɛ́in dyuò ma ɔ́ dyí bó dɛ́ bɛ́a nyu jè. Wé d̀òè baɗaa, wé d̀ò m̀ò (Nyɔ́ vòndò-hwòdɔ̃-kɔ̃in-cá-wè) kɛɛ kpá ma ɔ́ gmàà kɔ́ nyéné m̀ò ma Múwìdɛ́ kɛɛ m. Ti bɛ́ wèò dǎ ma Múwìdɛ́ fũà-fũá nyùin tee, kɛ́ ɔ́ se ma kpé bɛ́in bɛ́ ɔ́ kɛ́ ma ɔ́ miòùn gbo gm̀ò dɛɛ, púɛ, Màkúékɔ̃in táa ma pédɛ́zɔ̃in-kũàò dyi dɛ́ sùkúù vènèò mú, bɛ́ ɔ́ kɛ́ ma ɔ́ gmààò gbo gm̀ò. ɔ́ dǎ ɔ́ nyuɛ ma náa, sepóɛdɛ́ ɔ́ mó bɛ́ ɔ́ kɛ́ ma wuɗu bɛ́ wa dɛ́ ma kà bó waà dyi-kpɔ̃in-wèò baɗaa kɔ̃in kpɔ̃. ɔ́ poèn ma hwìdɛ́ kà bɛ́ ɔ́ gmààò jè kpa ma dɛ́ miò kɛ́ ɔ́ zi sùkúùò nìin pédɛ́zɔ̃in-kũàò dyí kɛ́.

Kà Gèdèpɔ̀ò nyu nyónó dyi kpɔ̃ jè páún poɛ kɛ́

Gèdèpɔ̀ò po ma nyónó dyi kpɔ̃ jè páún bó gaa kè màa kɔ̃in-kɔ̃in bɛ́ ɔ́ mɛ́ ma kà kɛɛ bìi.

► Ɖɛ́-cɛ́-nyò d̀ò mɛ́ zà Jénésì 2:21-24 wuɗuún bɛ́ nyɔ́ tòò bɛ́ò kɛ́ ɔ́ gbo d̀ùù tò. Ɖé vòsì bɛ́è cɛ́ à gbo bá nyónó dyi kpɔ̃ jè dyí kɛ́?

Gèdèpɔ̀ò po ma nyónó dyi kpɔ̃ jè páún dɛ́ hwìè kɔ́ mú bɛ́ ɔ́ nòmò ma dyíin bó nyɔ̃n-dyù bìi nyèné kɛ́. Gèdèpɔ̀ò poɛ ma páún bɛ́ ɔ́ kɛ́ nyɔ̃n-dyùè nì-nì gànáò wáká d̀ò jũ. Ɖɛ́ sɛ́in bɛ́ bɛ́ Gèdèpɔ̀ò mɛ̀à kɛ́ kè dɛ́ sɛ́in ɔ́ cɛ́ à gbo bɛ́ à kɛ́ nyuɛ m̀ò bó à miòùn nìin nòmò dyíin jè.²⁷ Gèdèpɔ̀ò dyuòè dyí kà bɛ́ ɔ́ hwòdɔ̃ gbo-po-dɛ́ bá dyi kpɔ̃in jè dyíɛɛ muɛ nyuùn bɛ́ nyónó-bǎ kè ɔ́ gmàà kɛ́ hwòdɔ̃ wáqáá bédé kè bɛ́ wa kɛ́ nyɔ̃n gbo wùdùè dyuò ɔ́ kè bɛ́ wa kɛ́ dyi ku dɛ́ zùùn wɛ́.

Ké dɛɛ, Gèdèpɔ̀ò po dyi-kpɔ̃in-kpɔ̃in páún bɛ́ ɔ́ kɛ́ nyɔ́ bɛ́ ɔ́ jũà kɛ́ kè gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in nìà bó Gèdèpɔ̀ò Dú Tǎò kè nyɔ̃n-dyù pũa kɛɛ jìi tò. Gèdèpɔ̀ò m̀à Bǎò kɛ́ kè Gèdèpɔ̀ò m̀à Dyú-gààò kɛ́ ɔ́ kè Gèdèpɔ̀ò m̀à Zùù Hwèin-hwèinò kɛɛ bédé gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in, kɛ́ gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in mu bó wa pũa nìin kánaá pũ. Wa d̀ò-d̀ò kpa dɛ́ miò dɛ́ ɔ́ nìin kũà bɛ́ ɔ́ bédéɛ mú, kɛɛ Nyɔ́ sɛ́in bɛ́ bɛ́

²⁷ Ditòwáɗánámè 6:24

wa nià Gèdèpó Dú Tǎò múe mò nyo dyúádò jéé cá, ké waà hwìdĩi-pòin-dè ni dyúádò. À dyi gbo-kpõin-kpõin nià bó Gèdèpó Dú Tǎò pǎa kɛ dya gmò ní, níí, à dyé dé gbo-kpõin-kpõin kè bǎto jǔ-jǔ kè ti kǒ ni-ni kè hwòdǒ wáqáá ɔ kè dèbèin-dèbèin vènè. Dyi-kpõin-kpõin kǒ jè Bábòò cǎa kɛ mò hwòdǒ-ku-ku kè gbo-kpõin-kpõin zi dyí búáun nià kɛ. Gèdèpóò gbo-po-dèò mò bɛ nyónó-bǎ kè ɔ gmàa ké hwòdǒ wáqáá bédé dé waà dèbèin-dèbèinò mú kè bɛ waà wuqu ké dyúádò ni tee dé waà fèè-wè séin mú.

Đé dyi-kpõin-kpõin múe Gèdèpóò dǎ gaaò kè ɔ gmàaò mɛ táa waà wódóin-nyò bɛ dyi, bɛ wa sǒò ké xwaún kpáin. Đèbèin-dèbèin kè gbo-kpõin-kpõin bɛ dyi-kpõin-kpõin dya bó nyo sǒ pǎa kɛ ku dyi mǐo ké ɔ zi gbo-kpõin-kpõin tòò séin ni bó nyoũn-dyù bɛ pǎa kɛ dyí.

Dyi-kpõin-kpõin se bɛ nyo sǒ bɛò ké mú kpáin hwè bɛ wa ké kpáun cǎ dɛ kɛ. Waà fèè bɛò dǎ dyí pòin, ké wa dǎ ni kà nyo dyúádò nià kɛ. Đe nià kɛ se xwíníin mò bɛ wa dò-dò ké se dɛ ɔ mòun bédé bɛ ɔ kéó nyue nyu kɛ, kɛ ɔ tɛmèin nyo dyí kà bɛ dyi-kpõin-kpõin mò gbo-kpõin-kpõin vènè dò pū kɛ.

Dyi-kpõin-nyò bɛ se bédé bɛ wa ké bóin

Gèdèpóò po dyi-kpõin-kpõin páun bɛ ɔ ké sè-ná-sèè dɛ jǔ. Gàa dò kè màa dò dyi dyi kpõin ní, wa sǒò dǐ wuqu kà bɛ wa mu mú sein tee kà bɛ wa sǒò mu cǎén niin nyɛ.

Bábòò cǎ dɛ bɛ bɛ Jízè cǎ ma bá dyi kpõin jè dyí ti bɛ ɔ kè Fádòsìi-nyò bɛò ni ma wuqu dyí zǎin nyɛ jè.

► Đe-cǎ-nyò dò mɛ zà Máfiò 19:3-8 wuquún bɛ nyo tòò bɛò ké ɔ gbo quũ tò.

Jízè dǎ Gèdèpóò poɛ ma gbo bɛ gaa kè ɔ gmàa ké se mú sòin dɛ fɔɔ. ɔ dǎ nyo bɛ seà Gèdèpóò dyí néɛ mò nyo dya ma gaa kè ɔ gmàa bóin jè kpǒ.

Gèdèpóò bédé xwíníin pàdǎ kǒ jè ɔ dǎ gaa kè ɔ gmàa mɛ bóà bóin nyè, ké à cǎ díé bɛ jè dé cèè-dèè wáká à dǎa dyiin zie mú. Xwíníin bɛ kǒ jè dyi-kpõin-nyò bɛ mɛ bóà bóin nyɛ dò mò, bó dyú bɛ wa mu wódóin nyɛ jè. Nyo bɛ bɛ wa tò Gèdèpóò náun-po-wùdù gbo quũ bá dyi-kpõin jè dyíɛ, wa gmòin waà dyú bɛò dé dyí-sédèin-sédèin mú. ɔ jǔ ké dyú-wódóin-nyò bɛ dyi Gèdèpóò gbo quũ tò ké wa dyi gma bɛ bá dyi-kpõin jè kè waà gbò-xwíníinò gbo gmò jè dyíɛ dyi kpǒ ní, níí, ɔ muɛ nyuun bɛ dyú bɛ wa muà gbèin nyɛ ké Gèdèpóò mú dèbè.²⁸

Gèdèpóò nyue ké dyú bɛò dú zǒ báun-báun dyí bɛ wa ké búá, bɛ wa ké dɛ hwè. Kǎa ɔ nyu kà bó nyoũn-dyùè fèè páun poɛ. Bó tia baqaa, dyú bɛò dè waà wódóin-nyò bɛò hwòdǒ kǒ bɛ wa ké wa dyí gmò kè bɛ wa ké wa dǐi-dè kè dɛ tòò bɛ nyí ɔ kè bɛ wa ké wa kpeɛ zà. Nyoũn-dyù niin jè kò bó nimii bɛ bɛ wa búáà, ké wa hwèa dɛ bó zǒ dyúádò mɔɔ zǒ sǒ xwíníin nyɛ gbo. Nyoũn-dyù mó ti pàdǎ bɛ wa ké dɛ hwè dé waà kpeɛ mú. Gèdèpóò po gbò-xwíníinò páun, ké ɔ mò hwìè kǒ mú bɛ nyoũn ké waà dyú bɛ gmèin nyɛ. Fǔà-fǔà-dè bɛ nià bóqó-kpàa kǒ kàun wɛɛ pàdǎ sòin nyo bɛ bɛ wa se wódóin-nyò sédèin dyí bɛ bédéɛ gbo.

²⁸ Máqékà 2:15

Nyónó-bǎ kè ɔ gmàà kǎ bé wa ké wuɖu ɖi kà bé wa se wuɖu ɖe zaɪn mu ɖé wa fɛ̀è mú fɔɔ kɛ. Xwédé-dù séín bédé kà wa nyu wa niin nyónó-dyi-kpɔ̃-hwò páún poe kɛ kè kà wa nyue paa kɛ, ké ɔ tɛ̀mèin nyɔ̃n dyí kà bé dyi-kpɔ̃in-kpɔ̃in mò wuɖu kɔ̃in-kpɔ̃-kpɔ̃ gàná cá kɛ. Wuɖu bé wa ɖià kɛɛ mò bé gàà kè màà kée cɛ̀ bó nyɔ̃n séín dyúá kà bé wa nì wuɖu-ɖi-ɖi nìà kɛ nyueɛ ɖé waà fɛ̀è-wè séín múe.

Go ʼ mǎnà pàɖǎ kǎ ɖé cée-ɖé bɛ̀ bá nyónó-dyi-kpɔ̃-kpɔ̃ dyíɛ jè gbo mǐo. Gma bɛ̀ bá dyi kpɔ̃in jè dyíɛ hwɔ̃in kà kǎ-ɖé kǎ jè kè dyú bɛ̀ gbo gmò jè ɔ kè dúí-sè-ɖé bɛ̀ jè.

Wuɖu-ɖi-ɖi bɛ̀ bé nyɔ̃n bɛ̀ ɖǎ nyu ɖé nyónó-dyi-kpɔ̃-hwò pàɖǎ kǎɛ ɖíɛ bɛ̀ cée kà dà bíɖí kè:

M̀ nì m̀ dyi kpɔ̃uɛ́n bé m̀ ké ní [dyú-bǎ/gmàà] jǔ sòin zɛ̀ ʼ è gbo ké dyúá muɛ, kɛ̀bì ɖe me nòmò dyíin mɔɔ ɖe me se dyíin nòmò kɛ, kɛ̀bì m̀ me bǎ mɔɔ m̀ me dyé gǎ kɛ, kɛ̀bì m̀ me wé mɔɔ nì dyɔ̀ò me wódó múe, ké ní mú m̀ mú ɖɛ̀bèin, bé m̀ ké m̀ kpéin dyé tee, bé gǐo ké à sɔ̀ò gbo zain hwè, kà Gèdèpòò wuɖu hwèin-hwèinò nyuà cɛ̀ kɛ. Ké dyíin ɖé ɖe bɛ̀ nìà kɛ múe, m̀ zàin m̀ mǐõn m̀ xwáɖáún.

Gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in kéà bó wa pǔa nì kánáá pūɛ se bó da nì jè dòn. Dyi-kpɔ̃in-kpɔ̃in se ɖe bé nyo dyúáɖòè mós-ɖé ké nì kánáá pū, ti ɔ mós kɛ, sepóɛɖé ɖe dòn mós-mós kǎ ti. Wuɖu-ɖi-ɖi bé nyónó-bǎò kè ɔ gmàà nyuà kà bé wa sɔ̀ò se wuɖu ɖe zaɪn mu tee kà bé wa mu ɖíɛ́n niin nyɛ se ɖe jéé dò jì tò dòn pū.

Nyónó-dyi-kpɔ̃-kpɔ̃ dyà gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in bó Kéɖéi-ɖéin-nà-nyò bɛ̀ pǔa

► ɖe-cɛ̀-nyò dò me zà 2 Kòdèinɖìò 6:14-18 wuɖuún bé nyo tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo dùú tò.

Vósì bɛ̀è cɛ̀ à gbo kà bé Kéɖéi-ɖéin-nà-nyò dòn hwìɖíi-tabá-tabá se dúí kuɛ béin ɔ jǔ ké ɔ kè nyo bɛ̀ se Gèdèpòò hwìɖíi tabaa dyi gbo kpɔ̃in ní. Kà bé Kéɖéi-ɖéin-nà-nyò dò kè nyo bé ɔ biè Nòó-nàmàun wɛ̀ seà dà dyúáɖò bièin béin nyɛ, níí, xwɛ̀ ʼ ɔ béin nyo seà Gèdèpòò hwìɖíi tabaa kè ɔ niin mós-ɖé bɛ̀ò kídíí síe ké? Náún-po-wùdù nìà kɛ béin nyo báún-báún bɛ̀ gbo muɛ, hwè m̀ po níí, ɖe-peɖe-nyò bɛ̀.

Dyi-kpɔ̃in-kpɔ̃in mò gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in nì bó nyɔ̃n-dyù bɛ̀ pǔa kɛɛ vènè. Kéɖéi-ɖéin-nà-nyò dò ní ɖǎ bé ɔ ké nyo bé ɔ se Kéɖéi-ɖéin-nà-nà mú ɖe hwè dyi kpɔ̃ (1 Kòdèinɖìò 7:39). ɔ jǔ ké Kéɖéi-ɖéin-nà-nyò dò dyi nyo bé ɔ se Gèdèpòò hwìɖíi tabaa dyi kpɔ̃ ní, níí, ɔ mu wìl pàɖǎ ɖé ɔ fɛ̀è mú dyàun, ké ɔ muɛ nyuun bé wa ké se waà dyú bɛ̀ò gmèin nòmò dyíin, hwè ké wa se ɖéin-ɖé dò gbo poe béin mu.

ɔ jǔ ké nyónó-bǎò kè ɔ gmàà dyi Kéɖéi-ɖéin-nà-nyò bɛ̀ jǔ, kɛɛ wa sɔ̀ò se cócì dyúáɖòò mú nì ní, níí, wa sɔ̀ò me hwɔ̃in hwòdõn ɖé ɖe bɛ̀ mò zùun-ɖé kpa ɖe bɛ̀ɛ mú. Ké wa me poe gbo bé wa sɔ̀ò ké cócì dyúáɖò mú nì, kà bé wa ɖǎà dyi kpɔ̃in nyɛ.

► ɖé kǎ jè nyónó-dyi-kpɔ̃-kpɔ̃ dèàin wuɖu-ɖi-ɖi gbo, ké ɔ seà wuɖu bá ɖɛ̀bèin-ɖɛ̀bèin dyíɛ ké?

Gma bé Gèdèpòò dè dyie

► ðe-cẽ-nyò dò me zà Hîlbúqúù 13:4 wuquún bé nyo tòò bẽ̀ò ké ɔ gbo qùù tò.

Vósì nìà ke cẽe à gbo kà bé nyoũn me dyé dyi-kpõin-kpõin kpéin m̀ò ke. Gmaɖe-po-nàmàũn mò dyi-nyàin-dè qé dyi-kpõin-kpõin mú. Ké Gèdèpòò mu nyo nyue náa kee zaa kpõin.

Nàmàũn bẽ bá da nì jè dyíe hwoin kà, gbàqàun-po-po, gmaɖe-po-po, nyo sɔ bẽ hwoin dyíe da-nì-nì ɔ kè gbo-f̀nò-pìcè dyi-dyé-dyé. Gbàqàun-po-po mò da-nì-nì bé nyo sɔ bẽ se nyónó m̀ò dyú-bá bédéee nyu ke. Gmaɖe-po-po mò bé m̀ kè nyo bé ɔ bédé nyónó m̀ò dyú-bá kee ké bó da nìe. Nyo sɔ bẽ hwoin dyíe da-nì-nì mò ɔ jũ ké màa kè ɔ m̀ùe màa m̀ò gaa kè ɔ m̀ùe gaa dyi bó da nì nìe. Gbo-f̀nò-pìcè mò cée-dyèdè bẽ kè pìcè bẽ nì cée-dè m̀ùe kè gbò-dyéqéin-zùù bẽ bé nyoũn bẽ dyi dyi dyéin, ɔ nyue ké gaa m̀ò màa gbo-pẽ-tò nyu wa ke. ðe séin bẽ nìà ke nyu-nyu mò gma bá nyónó dyi kpõ jè dyíe mú-jaɖa-jaɖa.

► ðe-cẽ-nyò dò me zà 1 Kòqéinfiò 6:9-10 wuquún bé nyo tòò bẽ̀ò ké ɔ gbo qùù tò.

Bóqó séin bédé wa nìin kpeɖe bá kà màa bẽ kè gaa bẽ nyu múin kpáin nyee jè dyí. Ké kpeɖe bẽ nìà ke se ɖe kpa bé à mò nyo dyuòà Gèdèpòò-wùqùò kee ké wa dyi kpõe. Nyo qíe bẽ nyu ɖe bẽ bẽin nyue bé wa nìin kpeɖe bẽ̀ò ké dyúa mu kánáá p̀ue xwai tee p̀u. Wa po gbàqàun-po-nàmàũn kè nàmàũn tòò bẽ gbo kũún, ké wa poèn hwìqii kà ɔ jũ ké nyo nyu ɖe bẽa kee dyie viè, ké ɔ nyéné se dyiin nyìnìen bẽin ní, nìí, ɔ se ɖe dòe. Kà Bábòò nyu nàmàũn jè cẽe kee kò bó wa nìin f̀nò-hwòqò gbà nìà bóee gbo.

ɔ mò wì-dè cá bó cóci qíe bẽ bìi bé wa ké wa m̀òun nìin f̀nò-hwòqò bá nàmàũn jè dyíe kíqíí sí, bé wa ké se ɖe Bábòò cẽ bá nàmàũn jè dyíe ɖe qá ke. Wa zà nyo bẽ bé wa nyu nàmàũn kpé-kpé bó nyoũn séin dyúa kee kpeɖe, kee wa táà nyo bẽ bé wa nyu nàmàũn dyúáqòò, kee wa m̀òun vièe kee dyi, ké wa mu dyúa.

Vósì bẽe cẽe à gbo kà bé nyo bẽ nìà nàmàũn bẽ nì náa nyueh nyee se Kédèi-qéin-nà-nyò bẽ, ké wa se dyoún mué mu ke. Jáa-po-nyò bẽ nì ma qé Kóqèin-hwòqòò múee qíe bẽ nyu ma nàmàũn bẽ nìà ke kíin, kee wa qá waà nàmàũn xwaún pó.

ɔ jũ ké nyo qáin ɔ m̀òun Kédèi-qéin-nà-nyò kee dò dyi nàmàũn bẽ nìà ke dò nyu, hwè ké tèmèin-dè dò dyie cẽ kà bé ɔ se nàmàũn wẽe ní, nìí, tèmèin-dè nìà bóee mò seè tèmèin-dè. ɔ jũ ké nyo dò dyi ɔ m̀òun Kédèi-qéin-nà-nyò qáin hwè ké ɔ dyi nàmàũn bẽ báà bó da nì jè dyíe dò nyu ní, nìí, kà Bábòò nyuà cẽe kee, cóciò-nyò bẽ̀ò bédé bé wa ké ɔ cóciò mú zà, bé wa ké se ɔ Kédèi-qéin-nà-nyò qáin ɖe. (1 Kòqéinfiò 5:11-13).

Cócì-nàin-nyò bẽ̀ò me mò kpeɖe nòmò dyíinè dyí-tèmèin-dè. ɔ jũ ké cóci dò dyi wɔ bé waà nàin-nyò bẽ̀ò ké bẽin f̀ùqù-f̀ùqù-kà m̀ò bé nyo bẽ ké dye-bò kãin-kãin bẽ se Gèdèpòò dyí báa nyue nì qé cóciò mú ní, nìí, ɔ xwíníin mò wa nì nàmàũn gbo kũún poeé. Ké nìí, ɔ tèmèin nyoũn dyí kà bé wa se gbàqàun-po-nàmàũn ɖe qá ke.

ɔ jũ ké màa dò dyi kà bóqó ɔ ɕià kɔɛ màa bë nyu qún poe kee dyi táà, ké ɔ dyi qún po qé hwè kà kò dò mú ní, ní, ɔ xwíníin mò ɔ se qún po nòmò dyíin, ɔ sèin ké ɔ mó dɛ qún poe dyi fùdù-fùdù-kà, bé ɔ ké ɔ kpódó-dyùàà wáká qíé bë dyódóún dyi wáqá hwè. Ti qíé bë ní cóci-nyò bëò nyu ɔe-xwa-bĩ-bĩ nà ke ní, hwè ɱ po níin, wa dyi hwo jéé bë kɔ mu ní. Wa poèn hwìqĩ kà bé qún-po-po fùdù-fùdù-kà mò dyáá-qè jèɛ, wa mòmò bédé bé wa ké dò nyu qekè. Cóciò me tèmèin ɔ nyo bëò kà bé kpeɔ nà ke se dyí séqèin nye. Kéqèi-qèin-nà-nyò bë me bóo nyue bé wa müè bë kpeɔ ké dyíin nyiniin. 1 Tímétè 2:9-10 cɛ à gbo kà bé Kéqèi-qèin-nà-nyò bë me po qún nòmò dyíin, bé nyo séin mu wa dyèin nyee kée cɛ kà bé wa po qún nòmò dyíin, ké wa nì mú-hwè-fè cɛn, ké wa se nàmàün dò nyue mó, hwè ɱ po níin, wa kée nyu bé nyo tòò bë ké nàmàün nyu ke. Kéqèi-qèin-nà-màà bë me "...po qún nòmò dyíin, ké wa ní qá wa ké qún po múàün-vò-kà, kee wa me fònò-hwòdò bó wa qún po jè..."²⁹

Kà m ké nyo mò nàmàün-nyò kee gbo kpáa nyue

Gàqézià 6:1 qá cóci-nyò bëò bédé kpé bé wa ké nyo bé ɔ nyu nàmàün wɛe dyí séqèin. Kee ɔ see xwíníin mò bé ɔ jũ ké nàin-nyò dò dyi nàmàün nyu qé cóciò múin, ɔ ké ɔ kũàò kɔún sè mɔo wa ké fũà bé wa ké ɔ kũàò kɔún po qe ke. Nyòò kũà kɔún po-po qeò xwíníin mò bé wa ké ɔ dyi kpɔ qe qé dyí-pòin-pòinò mú, bé ɔ ké cóciò kpé xwìqĩ nì qeɛ. ɔ jũ ké cóci-nyòò dyi ɔ nàmàünò dyi táà gáná cáin, ní, Gèqèpòò mu ɔ kɔin zìin, ké ɔ müè cóci-nyò bëò mu ɔ kɔin zìin qekè. Cóciò me zàin zùün-qè bë bé ɔ bià xwaa ɔ gbo kɔin, bé ɔ kée dyuò kà bé ɔ qá toò du gáná cá ke, bé ɔ ké dyi ku qé zùün.

ɔ jũ ké màa-dyù gmò bé ɔ sèé dyú-bã dyi kpɔ kee dyi zùù kɔ nì qé cóciò mú ní, ní, cóciò me bó ɔ bóí poe bó cóci dyi jè, mɔo wa me bó nóò bé cóciò ké ɔ gbo kpá, kee wa me vɔ bé wa ké ɔ náün po qé zùün. ɔ jũ ké ɔ dyi ɔ nàmàün dyi táà, ké ɔ dyi zùün-qè bëò jè dyi kpɔ ní, ní, Gèqèpòò mu ɔ kɔin zìin. ɔ nàmàünò se dyí búá bé ɔ ké gaa kɔ bìi ɔ nà zùùò kɔɛ dyí zi. Sepóeqé ti qòè baqáin, cóciò mu dyè nee-dyùò gbà-kà kpɔò mòmò sepóeqé ɔ nàmàünò gbo-wódó-qè bëò nì wáqáá jè.

Cóciò mò gbɔ-xwíníin-nyò bë bé wa bédé hwìqĩ-taba-taba ke. Cóciò se bédé bé wa ké nyo bé ɔ nyu nàmàün wɛe zaa kpɔin dòùn pū. Kee wa me kɔ qé waà cóci-nyò bëò jè gbo. ɔ hwòin kà, ɔ jũ ké màa dò dyi ɕiè nì dyiin qé wíqí-mú-dyéin-qè bë bé wa nì ðɛ kee mú ní, ní, cóciò me bóo ɔ gbo cɛ kà bé ɔ nì qe gbà nyueñ nye dòùn pū, kee wa me bèin kpé bé wa ké ɔ gbo kpá qé ɔ móó-qè bë mú, ɔ jũ ké ɔ dyi qe ɔ nà nyueñ nyee dyi táà ní.

Ðe jéé qò keà kè...

Màa-dyù gmò kúqúú bë nì ma cóci vèné dò mú, ké wa mò ma cóciò beqé-nyò bë. Waà gbɔ-xwíníin-nyò bëò mò ma gã-dyé-nyò bë. Màa-dyù bëò kè gaa bë po ma gbàqàün, ké qèè wa kè waà gbɔ-xwíníin-nyò bëò ɕi ma kɔún. Ðé cóciò me nyu qé qe nì kàà mú ké?

► Ðé nìin cóciò me nyu bé wa ké nyo bë nì nàmàün kɔún ɕiè nyee gbo kpá ké?

²⁹ *Á Bǎsǎǎ-Bàbòò*

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé

Gbo-fònnò-pìcè mò cée-dyèdè bɛ kè pìcè bɛ ɔ kè gbɔ-dyédeín-zùù bɛ bé nyɔ̃n bɛ dyi dyi dyéín, ɔ nyue ké gaa mɔɔ màa gbo-pɛ̀-tò nyu wa ke.

Ɖe màa íntónɛ̀ kɛ nìe nyueí kè gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé nì dyi hwɔuń dé bóqó-kpàà dà séín. Ɖe-dyuò-dyuò dǎ dà séín dyi bɛín, kè ɔ nyue ké gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé dǎ nyɔ bɛ bé wa se Kédèi dyí dyuòɛ dú hwì zàín. Pásòqò pàqǎ kè nàín-nyò pàqǎ bé wa hwè ɛ dé Kédèi-deín-nà-nà múɛ se zǎ ɔ ɛ bɛ nìà kɛ dyé, sepóɛqé íntónɛ̀ qò jè se ma nì dé wa nìín nyɔ-gmò-tìín. ɔ kàmà mú bé wa ké dyè ɛ nìà xwéqé-dù qìè bèò gbo kpáúń bó zǎ ɛ kɛ múín wɛ.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé mò ɛ gbà, sepóɛqé ɔ nyue ké nyɔ kpáín gbàqàún-po-po kè gmaɛ-po-po ɔ kè ɛ pàqǎ bɛ bá gaa kè màa jè dyíɛ múàún dyi. Nyɔ bɛ bé wa bédé nàmàún-hwòqò-dyùà kɛ kpáín ɛ bɛ nìà kɛ dyi-dyé-dyé múàún dyi mò. Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé nyue ké nyɔ̃n kpáín nàmàún bɛ kǒ jè Gèdèpòò muà nyɔ̃n zaa kpɔín nyɛ múàún dyi.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé mò ɛ bé ɔ dyuòín nyɔ hwòqǔn dyi ke. Nyɔ màa gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-nyòɛ ɔ tó nyu ɔ xwéé kánáá pū. ɔ seɛ dyi dyéín, ɔ hwòqò se dyi dèè bɛín. ɔ se gbo-fònnò-pìcè dyi dyé ní, nìí, ɔ poèn hwìqǐ kà bé cǐ-cǐ mò ɛ fódóún, kè ɛ qò se ɔ hwòqò dyi dèè bɛín bé ɔ kè ɛ bɛ ɔ dyéà dyíɛ dyí zi ke. Ɖe qòè tó nìà kɛ zàín ɔ hwòqò-dyùàà hwì, kè ɛ dyi-dyé-dyéò zàín ɛ nòmò dyíín bɛ nìà dé ɔ fè múɛ sáa, kà ɛ tòò bɛ dyuòín kà nyɔ̃n bɛ hwòqǔn dyíɛ nyuà wa ke.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé mò ɛ bé ɔ kùín nyɔ hwòqǔn wɛ. Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-nyòò hwòqò mó bé ɔ kè pìcèò nyɔ bɛàín ɔ màa mɔɔ gaa jè hwìqǐ dyàà mò kɛ dyi dyéín nì kánáá pū. ɔ dǎ ná nìín, nìí, ɔ muà ɛ bɛ bé ɔ nyé ma mú, kè wa nyùín ma ɔ fǎa kɛ jè hwìqǐ poe ɔ n nìín kánáá pū.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé gbòò nyɔ mú. Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé nyue ké màa mɔɔ gaa bé nì kèò kè nìín múɛ jè ní po nyɔ kpéí ɛ fɔ. ɔ qábá màaò mɔɔ gaaò tó dé nì hwòqò-dyùàà mú dyi, kè ɔ se nì hwòqò dyi dèè bɛín ɛ fɔ. Sepóɛqé nì muà sò màa qò mɔɔ gaa qò gbo mu qò gbo nyueí nìín.

Pásòqò bɛ kè dyú-wóqóín-nyò bɛ mɛ po nyɔ gmò bɛ náún bá ɛ gbà bé ɛ qòè nyɔ-hwòqǔn-dyi-dyuòín-dyuòín nyu nyɔ bǔ ɛ jè dyí. Dyú-wóqóín-nyò bɛ mɛ bó wɔ bé waà dyú bèò kè íntónɛ̀ kǒ mu ɔ jǔ kè wa dyú bèò se ɛ hwè bé wa kè mú-dǔ́-dǔ́ dyi bàqàín bɛín ní. Nyɔ bé ɔ mò gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-nyò, kè ɔ nì mú-dǔ́-dǔ́ nìà kɛ mú mǔɛ n nyɛ mɛ vǔ bé ɔ kè gbo-kpá-nyò qò dyi mó, ɔ jǔ kè ɔ se qò bédé ní. Kè ɔ kè nyòò mɛ wɔín wuquún dyi ti séín.

► M poèn hwìqǐɛ, dé nyɔ bɛ mɛ nyu, bé ɔ kɛ nyu bé gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé kè se wa hwòqǔn dyi dyuòín nyé?

Gàa kè ɔ mǔè-gàà mɔɔ màa kè ɔ mǔè-màà mú-niìn-niìn

Bódó-dù bɛ̀ nìà kàǎn wɛ̀e díé bɛ̀ nòò bé wa ké Báábòò wuqu nyu, ké kà dyúáqòò, kǎà wa nòò bé wa ké hwìè kǒ mú bé Báábòò dá nyɔ me kpɔ̀à nyónó dyiɛ kídíí sí. Wa dá ɔ mò nyɔ séínè kpé bé màa kè ɔ mǔè-màà mɔɔ gàa kè ɔ mǔè-gàà ké dyi kpɔ̀in.

Báábòò dá nyɔ hwòin dyi sɔ́ mú-niìn-niìn mò nàmàǎn.

► Bɛ̀ séín me gmò Wódómà 1:26-27, 1 Tímètè 1:10, ɔ kè 1 Kòdéíntìò 6:9 dya.

Céè-qè séín bɛ̀e cɛ̀ gàa kè ɔ mǔè-gàà mɔɔ màa kè ɔ mǔè-gàà mú niìn jè, ké wa mò nàmàǎn zi dyiin nyìnìe ʼn bɛ̀ kǒ jè Báábòò cɛ̀ kee qò. Nyɔ bɛ̀ sí nàmàǎn bɛ̀ nìà ke kídííe se Gèdèpòò wuqu-nyu-nyò bɛ̀.

Nyɔ díé bɛ̀ dá màa kè ɔ mǔè-màà mɔɔ gàa kè ɔ mǔè-gàà mú-niìn-niìn nìà ke mò qe bé wa wódòin ma mú ke. ɔ jèe, ɔ tó nyu wa ní xwéé tee cá. Wa dá nyɔ qò me bó wa kàin bó waà kpeqèò jè, sepóeqé ɔ mò qe bé ɔ nì qé wa nyɔmɔɔ mú ke.

Báábòò tèmèin kà bé nyɔ qò-qò séín qǎ ɔ mìòùn niìn mós-qè kídíí sí ke (Àzédyà 53:6). Gèdèpòò qǎ à dá bé à ké à nàmàǎn bɛ̀ bé à hwòqǒ wɔ́ ké à nyuà kee dyi táà (Àzédyà 55:7). À wódòin ma qé nàmàǎn mú dya jǎà, kee à se à nàmàǎn-hwòqò-dyùà bɛ̀ò hwòqǒ kǒ dèè bèin bé wa ké à nàin. Nyɔ qò bèin wódóe bé ɔ ké gbàqàùn-po-nyò mɔɔ hwòqò-gbàà-vɔ́-nyò mɔɔ dyídí-nyò jǔ, kee ɔ me bóò hwìqíi pòèn kà bé ɔ wódòin qe nìà ke ní jèe, ɔ mò qéin-qè ké ɔ nìè nyuɛ́ nyɛ.

Ɔe bé à me dyuò dyí bá Gèdèpòò dya dè jè dyí qé à hwòqǒ-dyùàò mú hwè bé à ké nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpɔ́ ke

Nyɔ gmò bɛ̀ mùin mú-dǔ ʼ-dǔ kúqúú bɛ̀ mú hwè ké wa kpɔ́ nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi. ɔ me nì wa hwìqíi kà bé wa mó gbo-kpá-nyò bé ɔ mò jǎà-nyò kee níe.³⁰ Kee ɔ me nì wa hwìqíi kà bé wa mó gbo-kpá-nyò bé wa kèò kè mu cǐin tee qé wa fèè-wè séín xwíníin, kè bé wa sɔ̀ò ké wuquún dyi wɔ̀in nyɛ. Ké ɔ me bó wɔ̀ò bé nyɔ mò nyɔ se nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpɔ̀ò mó, kee ɔ mó bé wa ké mú niìn bó ti wè xwíníin pūɛ ké mú kpáin. (1 Kòdéíntìò 7:39). Nyɔ m kèà dyi kpɔ̀e me mò nyɔ bé ɔ mu m jǎà gbo nyuùh, bé ɔ ké dyú-qè ʼ mɔɔ dyú-bǎ nòmò dyiin jǔ ke.

Nyɔ-gmò bé ɔ mósà nyónóún-nyònò mɔɔ dyú-bǎ nòmò dyiin nyɛ me bédé hwìqíi-taba-taba, ké ɔ me né Gèdèpòò dyí, bé nyɔǎn kée dyé kà bé ɔ séqèin dyí ke.³¹ ɔ nyénéin-nyènè me nì nyɔǎn wíin, ké ɔ me nòmò kpeqéin, ké ɔ me po qún nòmò dyiin (1 Tímètè 2:9-10). Nyɔ bé m kèò kè mósà dyi kpɔ̀in dyiɛ, ɔ jǔ ké m dyi dyé kà bé ɔ nì m kpeqé gbà bɛ̀ bǔ ʼ nyuɛ́ nyɛ ní, nìí, m me dyuòè dyí kà ɔ mó bé bɛ̀ ké mú kpáin qòùn pū, ké bɛ̀ se dyi kpɔ̀in muɛ.³² ɔ jǔ ké m dyi qún po fùqù-fùqù-kà ní, nyɔ bé ɔ se dyí séqèin nyɛ kǒ dyéqé mu m dya niìn.³³

³⁰ Gmò céè-qè bɛ̀ nìà ke dya: Nóó 31:11-12, 1 Tímètè 3:12, Mádékà 2:14-16, Nóó 2:16-17.

³¹ Nóó 3:4-8

³² 1 Tèsàqónià 4:1-7

³³ Nóó 7

Gèdèpòò dyéìn wóqòìn-nyò bě kè pásèdò bě ɔ kè nàìn-nyò tòò bě b́é wa mò Kédèi-déìn-nà-nyò b́éé ti b́é wa ké nyo gmò b́èò náún po bá waà kpede kè wa dún-po-kà ɔ kè nyo wa mó dyi kpòò dyiè jè dýí. ɔ jũ ké nyo gmò b́èò dyi nàìn-nyò b́èò wuqu dũ gbo tò dé Gèdèpòò dyi-fèìn-fèìn múín, nìí, Gèdèpòò mu wa mana kò pòùn m̀ìò, ké wa mu kpé b́èìn b́é wa ké dè gbà kè mú-dõ~dõ~ dyi bàqàìn.

► Ɖe-cẽ-nyò dò me zà 1 Píḡe 5:5 kẹ̀ Hîbúqúù 13:17 wuquún bẹ̀ nyo tòò bẹ̀ò ké ɔ gbo dũũ tò.

Dyú bèè kè nyo gmò bèè béqé kpé bé wa ké waà wóqòin-nyò bèè kè nàin-nyò bè bé wa nì qé Kéqèi múεε fɔ̀nò-hwòq̃ kè wa nyo-nàin-nàinò qùú gbo tò. Ké nàin-nyò bèè m̀ùn béqé kpé bé wa ké nyo gmò bèè gbo kpá bé wa ké mú-d̃-d̃ toún que bèin.

► Bě séín me zà Wódómà 13:14 kè 1 Kòdèíntìò 10:13 wuquún.

Gèdèpòò se wǎo bèin bé mú-dǎo -dǎo ò nyo Kédèi-déin-nà-nyò bě se xwa bèin, ké wa se dyúa gbũe bèin nyee ké wa kǎo dyi, **o jũ ké** wa dyie xwaún póe mó ní. Nyo gmò bě bédé kpé bé wa ké mú-dǎo -dǎo dyúa gbũ (2 Tímétè 2:22). Kεε wǎé kεε, wódóin-nyò běò mε gmò waà dyú běò dyí bé mú-dǎo -dǎo ò nyo se bédé o kéó wa kǎo dyie ké wa kǎo dyi. Wódóin-nyò běò bèin dε nà kε nyue dé hwìè tǎ mú:

(1) Wa me po waà dyú běò náún kóqó-kóqó bá ɖe wa me nyue kè ɖe wa me bó nyue kɛ kè ngo me mò wa bǎto kɛ ɔ kè dè wa me muɛɛ jè dyí (Ífíṣiò 6:1-4).

Wóqòin-nyò bèè me bó wɔ́ bé waà dyú bèè ké ɖe bè bé wa se wa xwaún buè béin nyɛɛ qò sɔ́n po. ɔ hwàin kà ɔ jù ké gàa-dyù gmò qò kè màa-dyù gmò qò qòùn dyi dà-kpái-kpái qò nì ní, nìí, mú-dǝ́ -dǝ́ béin nyue bé wa ké kpeɖeín-nyiniìn-dè nyu.

(2) Wa dyi dè bé mú-dǔ̃'-dǔ̃' nìε nì ní, wa mε gmò waà dyú-bě̀ò nà-bò dyí.

(3) Wa me nyí waà nyo gmò bẹ̀ náu-n-po-wùdù sìn dé Bábò múe.

Wóqòin-nyò bèè me kpá waà dyú bèè gbo bé wa ké náún-po-wùqù bě sòin qé Bábòò múε cě, bé ɔ ké qé wa hwòqǒ-bũ^ˇ nì (Nóó 4:1-9; 7:1, 4-5). Wa me cě waà nyo gmò bèè nà-dĩ-qě bě bé wa mòùn qǎ mú mùin kíin nyε jè gbo. Wa me kpá waà nyo gmò bèè gbo bé wa ké qé bě bé wa mu gǎùn qé waà fěε múε dyí dyuò. Wa me kpá waà nyo gmò bèè gbo bé wa ké mú-dǔ^ˇ-dǔ^ˇ dyi bàqàin dyuò, bé ɔ jũ ké mú-dǔ^ˇ-dǔ^ˇ dyi dyiεñ nìin, wa ké qé wa ké nyuε dyí dyuò.

Ɔ jũ ké cócì dọ̀ dyi nà mà ǎn gbo kǒún po ní, nǐí, Ɔ se cócì kǎ jẹ̀ Bá bọ̀ò cǎà kẹ. Bódó-dù pàdǎ se gbàdàùn-po-nà mà ǎn dyé bé Ɔ ké dẹ vènè dọ̀ jũ fọ́ cá. Wa wǒìn gbo bé nyo gmò bẹ́ ké gbàdàùn po hwè bé wa ké nyónó mọ́ dyú-bǎ dyi kpǎ. Cóciò se bédé bé wa ké nà mà ǎn gbo kǒún po. Cóciò mẹ́ bọ́o hwìdǐi pọ̀n kà bé gbàdàùn-po-nà mà ǎn mọ́ dẹ́ bé nyo gmò bẹ́ kǎ wa ké nyu kánáá pū kẹ. Gèdèpọ̀ò dǎ nyo bé Ɔ nyu kpede gbà kẹ se Kédèi nìin nyo (Ìfísìtò 5:3-7, Hìlùbúúù 13:4).

Ɔ jũ ké gàa dò dyi màa dò béeín kpõ, bé wa sɔ̀ò ké dyi kpõìn ní, nĩ ti wa nìà kpeɖeín dyi dyée ̃ n nyɛ sée ti bé wa ké bó da nì ke. Ti nìà ke mò ti bé gaaò kè màaò ké zũn-dòò ̃ bẽ dè,

bé wa ké Báábòò cě, bé wa ké ɔ Gèdèpòò mó bé wa ké nyuε dyí dyuò. Ti nìà kε mò ti bé wa sòò ké wuquún dyi wòin, bé ɔ kée nyu bé wa ké hwòdò kò deìn deìn, bé wa ké wuqu ɔie bèin kà bé wa dò se ɔ mǔè dò ɔ gbà dò bǔ́ nyuε bèin nyε. ɔ jǔ ké wa se kpé bèin bé wa ké hwòdò kò deìn deìn ɔ kpeɔe mú ní, nǐí, wa me bó dyi kpòin fɔɔ.

Xwédé-dù ɔíé bě se nyónó dyi kpòò mó, sepóedé wa poèn hwìqǐi kà bé nyónó-dyi-kpò-kpò kpa wídí pàdǎ kε. Ti ɔíé bě ní, gàa dò kè màa dò niìn mú bó zǔ pàdǎ xwíníin, ké wa wódòin dyú bě, ké wa se dyi kpòin. Nyo ɔíé bě dyi dyi kpòin ní, nǐí, wa dyé gǎ goun cá, sepóedé wa pεɔe wídí séin wa bédéεε nyónó-dyi-kpò-hwòò kòún, ké ti ɔíé bě ní wa kpò kpa. Cócì-nyò běò me mò xwédé-dù bě bé wa bédé hwìqǐi-tabà-tabà, ké wa bèin nyuε bé nyónó-dyi-kpò-kpò ké se kà bó nìε. Kédèi-ɔeín-nà-nyò bě bé wa wòin wuquún dyi, ké wa dè Gèdèpòò hwòdò kòεε mò nyo bédé bé wa ké dyi kpòin. Ké waà dyi-kpòin-kpòinò se bédé bé ɔ ké wídí pàdǎ kpa, bé ɔ ní kò dǎ ti pàdǎ dyí dǔ, bé nyónó-bǎò kè ɔ gmààò ní kò dǎ gǎ dyééń dyi kpá, ti bé hwòò dǎ dyi zi kε.

► Hwìè ɔíé běè nyé kò mú Kédèi-ɔeín-nà-nyò dyi-kpòin-kpòin me kò bó nyónó-dyi-kpò-kpèdè tòò bě gbo ké?

Nyo bě bé wa ní kpò nyónó dyi fɔɔ kε

Nyónó-dyi-kpò-kpò mò ɔe bé Gèdèpòò nyu bó nyo báún-báún bìi kε. Kεε wěé kεε, Àpósò Pòò dè ma xwíníin bě kò jè nyo ɔíé bě ní kpòaa nyónó dyiεε me. Éé 1 Kòdèíntǐò 7:26 múεε, Pòò cěε ɔéε, ké ɔ dǎ, “Ti kàmàün-kàmàün bě bé nyo nìà mú kàün wě”. ɔ mò ti-kàmàün-kàmàün bě bèin gǎ-dyé-dyé dyàà kε. ɔ dǎ ɔ mu dyíin nòmòün bé nyo dò ké seó nyónó dyi kpò ɔe ti nì kà běè mú.

Céè-ɔe dyúáqòò (1 Kòdèíntǐò 7:32-35) cěε ɔe, ké ɔ dǎ nyo bé ɔ séèà nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpò keεε bèin kpé mǐò bé ɔ ké Bounboò biè. Nyo séèà kpá-gbo bédé kεε poìn Gèdèpòò jè hwìqǐi mǐò, sepóedé ɔ se kpá-gbo dò bédé bé ɔ ké kà ɔ ké ɔ gbo gmòò nyuεε jè hwìqǐi poìn. ɔ jǔ ké Gèdèpòò dyi nyo bé ɔ séèà nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpò keεε dǎ bé ɔ ké ɔ bìi kǔà nyu ní, nǐí, ɔ kpò bó Gèdèpòò kǔàò jè gboi kóqó-kóqó cá, ké Gèdèpòò po ɔ mana kò ɔe ɔ kǔàò mú.

Xwíníin tòò bě bèin nyuε bé Gèdèpòò kée nyu bé nyo ɔíé bě ké se nyónó dyi kpò (Máfíò 19:10-11). À me bóò hwìqǐi poèn kà bé nyo séin bédé bé wa ké nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpò wěé kε. À me bóò hwìqǐi poèn kà nyo bé ɔ se nyónó mɔɔ dyú-bǎ bédéεε bédé bé ɔ kè nyo dò ké nǎà nì wěé kε. À me bóò hwìqǐi poèn kà bé nyo dò se múà bédéεε bèin, ké ɔ se Gèdèpòò wuqu nyuε bèin, ɔ sèin ké ɔ kpò dyε nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi hwè kε. ³⁴

Nyo bé ɔ séèà nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpòεε me ma mú bé ɔ ní kò dǎ kpeɔe dyíin-nyìnìin-nyò dò dyi kpò bó hwòdòè fǔà jè kè bóqó-kpàà ɔe běò jè. Nyo mò nyo biè Bounboò hwòdòè-ɔe-hwè-kà kεε ɔe ɔ nyí múà kè hwòdò dyi dè-dè.

³⁴ Wédé 107:9

Hwìè bě bé Bábòò dá à me kpa dé nyónó-dyi-kpõ-kpõ múe

► Bě séín me zà 1 Píqè 3:1-7 kè Ìfíṣì 5:22-33 wuquún. Ðe-cě-nyò běò me pèìn vòsì běè hwìqíi bé wa ké wa jè múin gmoìn dé dǒó-dè-dè nàà ke mú.

Bábòò dá gààò me qèbè ɔ gmààò mú kà Kédèi qèbèà cǒcì-nyò běò múe. Jízè zàìn ma ɔ miòùn sáa bó cǒcì-nyò běò bìi. Kà dyúáqòò, kǎà gààò bédé bé ɔ ké ɔ miòùn niìn kpáná-qè bě kè ɔ hwòqǒ-dyi-dè-dè ɔ kè ɔ mǒó-qè bě sáa zàìn, nií bé ɔ ké qe bě bé ɔ gmààò kǒ ɔ ké bédéee ɔ nyí. Vòsì qò cěe, ké ɔ dá, “Bě kè wa me cǐ dé qe-múin-wǒ-wǒ mú.” ɔ xwíníín mò gààò me nyu qe séín ɔ bèin nyue ke, bé ɔ kè ɔ gmààò ké cǐ dé gìqíi mú. ɔ me vǒ bé ɔ ké qe bě mò mààò mǒó-qè kee dyí dyuò.

Bábòò wáká nàà ke cěe, ké ɔ dá, “Běè gana zi wa gana kǒ.” Gààò me vǒ bé ɔ ké ɔ gmààò kǒin žìen bèin. ɔ me gmò ɔ dyí. ɔ se qe bèin kpóqǒ-dyùàò puàà kee qòùn xwaún, kee ɔ me gmò mààò dyí dé qe bě bèin nyue bé ɔ ké hwìqíi pòin mǒo bé ɔ hwòqǒ ké dé qei kpáa xwaún.

Bábòò dá mààò me nì ɔ dyú-bǎò xwíqíi bé ɔ ké ɔ kpéín dyé. Mààò bédé bé ɔ ké wǒ bé ɔ dyú-bǎò ké ɔ wuqúí kǒ, ń seé kǒ kebì gààò me se jǎà-po-nyò ke. ɔ dyie náa nyuín, nií, ɔ bèin nyue bé ɔ dyú-bǎò ké jǎà po.

ɔ mu dyíin nòmòùn bé m kè kà vòsì běè nyuà qe bě nàà ke cěe qò-qòee jè hwìqíi pèìn. Bábòò see cě bé nyónó-bǎò ké ɔ gmààò kǒin báin. Kà dyúáqòò, kǎà Bábòò dá mààò me nyu ɔ dyú-bǎò wuqu, kee ɔ se níí gààò me nyue bé mààò ké ɔ wuqu nyu. Bábòò dá gààò me nyu kǔà hwòqǒè-qé-hwè-kà, bé ɔ ké ɔ gmààò gbo gmò. Kà dyúáqòò, kǎà mààò mòùn se bédé bé ɔ ké ɔ dyú-bǎò qe ɔ se bédéee ɔ xwa mó, kee ɔ me dyé ɔ kpéín.

Gààò me bóo hwìqíi pòen kà bé ɔ bédé mààò kpé kǒin jèee, ɔ ké ɔ miòùn dyí búàin bó mààò kǒin nyé, kee ɔ me kǒ dé ɔ jè gbo, bé ɔ ké ɔ mú qèbè. Ké mààò mòùn me bó ɔ dyú-bǎò kǒ nées bó ɔ gbo gmò jè, kee ɔ me dyé ɔ kpéín.

Àpósò Píqè po gààò náún kà ɔ jǔ ké ɔ se ɔ gmààò gbo gmò nòmò dyíin ní, nií, qe qò mu ɔ baà-wùqùò dyí kpõùn wě. Ðe nàà ke niè à gbo cèiín kà bé **kpeqe bé m nyu nì gbo-kpá-nyòò bū́ dé běè dyi-kpõìn-kpõìnò múe qéè Gèdèpòò gmò dya ké ɔ po m mama kǒ mǒo ɔ zà m kpeqe.**

Àpósò Jǒó dá nyo bé ɔ se ɔ qíí-gàà mú qèbèe, ɔ se Gèdèpòò mú qèbè (1 Jǒó 4:20). Dyìin dé Póò kè Jǒòè wuqu běò múe, à dyée kà bé ɔ jǔ ké gàa qò se ɔ gmààò gbo gmò kà ɔ bédé bé ɔ kée nyuee ní, nií, ɔ se Gèdèpòò mú qèbèe bèin hwòqǒè-qé-hwè-kà ke.

► Ðe-cě-nyò qò me zà 1 Kòdèíntǐò 7:1-5 wuquún bé nyo tòò běò ké ɔ gbo qùù tò.

Vòsì běè cěe à gbo kà bé xwíníín bě kǒ jè nyo bě kpõìn kà dyiee qò mò bé wa ké hwòqǒ dyi deìn deìn dé gbõùn wě. Tia baqaa, gààò zà ɔ kpóqǒ-dyùàò xwáqáún dé ɔ gmààò gbo, ké kà dyúáqòò kǎà mààò mòùn zà ɔ niìn kpóqǒ-dyùàò xwáqáún dé ɔ dyú-bǎò gbo, ké wa qò-qò se ɔ miòùn niìn kpóqǒ-dyùàò kpé kǒún kǒ. ɔ xwíníín mò, nyo dyúáqò me bó ɔ mǔèò kǒ nées dé gbõùn, ti ɔ

mòùn mǎo náa kɛ wě́ hwè, kɛ ɔ mɛ mò wa sǎ̀ dyí-só-dè. Vósi bɛ̀ se ɔ gbo cɛ̀ kà bé wa dò-
dò mɛ né ɔ mǔ̀ kǎ, ɔ jǔ kɛ ɔ mǔ̀ hwòdò se wǎ ní. Ðe vósi bɛ̀ nǎ cɛ́ín nyɛ mò, kà bé wa
sǎ̀ bédé bé wa kɛ wuquún dyi wǎín dé dɛ nǎ kɛ múɛ.

Céè-dè wáká nǎ kɛ nǎ à gbo cɛ́ín kà bé nyónó-bǎ kɛ ɔ gmàà se bédé bé wa kɛ kɛ́ mú nyuìn
nyuìn bó dɛ nǎ kɛ jè. ɔ jǔ kɛ bɛ sǎ̀ dyi wǎ bó tè wè mú, kɛ sòin bó gboɛ bɛ dyi baà ní, nǎ,
bɛ se nàmàun nyu, kɛ ɔ jǔ kɛ bɛ se náa nyu bó ti tòmdùn-tòmdùn xwínín ní, nǎ, ɔ muɛ
nyuìn bɛ bɛ kɛ mú-dǎ́ -dǎ́́ dyé, sepóedé bɛ hwòdò mu dé pié nǎ. Ti díé bɛ ní nyónó-bǎ
kɛ ɔ gmàà pɔ gbo bé wa kɛ bǔ́ sòin bó dɛn gɛ̀-ɛ̀ mǎ zi kǎ xwínín, sepóedé wa dò nǎ
kǎ nyuɛ dé dà tòmdùn dò mǎ ɔ mu bóqó kà kò dò kǎ bɛ ɔ kɛ dɛ cɛ̀ jè. Hwè bé wa kɛ dɛ nǎ
náa gbo pɔɛ, kǎín-kǎín nyɛ, wa mɛ pɔɛn hwǎ́i kɛbì ɔ bédé pá dé Gèdèpòò nǎ gbo-po-dè bá
dyi-kpǎin jè dyíɛ mú ní. Fǔà-fǔá-dè díé bɛ bɛin kpáa dé wa fɛ̀ mú bó bǔ́́ -sòin-sòin bé wa
nyuà bó ti tòmdùn-tòmdùn wǎín nyɛ jè.

Xwǎ́ín dò kǎ jè nyɔ bɛ kpǎin kà dyíɛ mò bé wa kɛ dɛ bɛ bé wa gbǔ-xwínín-nyò bɛ̀ mǎ wa
bì nyu.

► Ðe-cɛ́-nyò dò mɛ zà 1 Tímétè 5:8 wuquún bɛ nyɔ tòò bɛ̀ kɛ ɔ gbo quǎ̀ tò.

Vósi nǎ kɛ dè cócì-nyò bɛ̀ mɛ, kà bé wa bédé wa kɛ jè gbo kǎin kǎin nyɛ. Ðe kǎín-kǎín m̀ bédé
bé m̀ kɛ nyuɛ mò, bɛ m̀ kɛ nǎ bíqí-gbǔ-xwínín-nyò bɛ̀ gbo gmò. Dyú-dɛ́́ bédé bé ɔ kɛ dɛ bɛ
bé ɔ dyúò kǎ bɛ ɔ kɛ bédéɛ ɔ nyí, ɔ hwǎin kà, cǎ-naín, qii-dè, mú-po-dò ɔ kɛ céè-dè cɛ́-cɛ́. ɔ
bédé bé ɔ kɛ dɛ séin ɔ bɛin nyu kɛ nyu bɛ ɔ kɛ ɔ dyúò dɛ bɛ nǎ kɛ nyí, kɛ ɔ se bédé bé ɔ kɛ
dyi táa bɛ nyɔ kà kò dò kɛ ɔ bì nyu.

Nyɔ bɛ̀ nǎ kpoo múɛ dǎ́-dè-dè

Kǎin-wùquín-dè bɛ nǎ cɛ́-dè nǎ kɛ múɛ mó dǎ́-kǎin-dèin-dèin mǎ.

Ðe-cɛ́-nyò bɛ̀ bédé bé wa kɛ jáà-dè bɛ bɛ Bábòò cǎ nǎ cɛ́-dè nǎ kɛ múɛ wa fɛ̀ gboi kpa.

► Ðé mò jáà-dè bá dyi kpǎin jè dyi bɛ nyɔ báún-báún ní nyu kɛ?

► Xwɛ́́ cócìò bɛin nyɔ gmò bɛ bɛ wa nǎ bóqó-kpàà dɛ bɛ̀ jè kǎqí mǎ kɛ gbo kpáa nyu kɛ?

► Bó (cócì bɛ à muà Sǎ́-dè-bàdà) kɛ wáún wɛ́, xwɛ́́ cócì-nyò bɛ̀ bɛin sǎ dyi pɔɛn bɛ wa kɛ
dyú ménéé bɛ dɛ tɛmèin, nǎ bɛ wa kɛ Kédèi gbo dyi kɛ?

Baà-wùdù

À ʔǎ, mò nìà dé dycún wě,

Í po m̃ zùo bó nyónó-dyi-kpǎ-kpǎ bé m̃ poà páún wěe jè. Kpá m̃ gbo bé m̃ ké hwìdĩi-taba-taba bédé dé de séín mú. Kpá m̃ gbo bé m̃ ké Kédèi-déin-nà-nyò bẽ bé wa bédé hwìdĩi-taba-taba kee dyí-tèmèin-dè jũ. Kpá m̃ gbo bé m̃ ké nyo tòò bẽ hwòdǒn kùèn bèin bé wa ké nì mósó-dè nyu.

Kpá m̃ gbo bé m̃ ké dyi ku dé cócìò mú, bé m̃ ké gbǒ-xwíníin-nyò bẽ kè nyo gmò bẽ ɔ kè dyú ménéé bẽ gbo kpáa bèin, bé wa ké dyi ku dé hwìdĩi-taba-taba mú.

Í po m̃ zùo bé m̃ kée nyu bé à kè à dèbè-nyò bẽ ké dyi kpǎin, bé m̃ ké à mana kǒ poee jè.

Kǎà ɔ me nì

Cěé-dè 7 Taún-kǔà

(1) ɔ jũ ké m̃ sée nyónó m̃ɔ dyú-bǎ dyi kpǎ ke ní, nìí, cée wuqu gbèi-gbèi kà bé nì mu Gèdèpòò wuqu nyuùn dé fèe bé m̃ nìà cǐén kǎun wěe múe ɔ kè kà nì mu jǎà nyuùn dé nyo m̃ kèò kè mu dyi kpǎin dé dyúá kee gbo ke. Ké ɔ jũ ké m̃ dyi nyónó m̃ɔ dyú-bǎ bédé ní, nìí, cée wuqu gbèi-gbèi, kà nì mu Gèdèpòò wuqu nyuùn, bé m̃ ké jǎà nyu dé nì mǔèò gbo ke.

(2) Zà kǎin-wùdùin-dè dyúádò m̃ɔ zi kǒ dé cěé-dè nìà ke mú bé m̃ kée cée-dè-mì dyúádò kǒ cée. Bó cée-dè-mìò kǒee, dèè me kà nyo dò bèin de bẽ mò zùun-dè kee ɔ fèe gboi kpaa nyue dé nì nyo bẽò hwìè ke.

ɔ hwòin-dè bẽ kè:

- Gàa dò kè màa dò dyi dyi kpǎin mó dé nì bídí-nyò bẽò hwìè ní, xwé^ʔ wa nyue nyue ké? Dèè me.
- Dè nì bídí-nyò bẽò hwìè kee, ɔ jũ ké màa dò m̃ɔ gàa dò dyi mó bé ɔ ké ɔ mǔèò jǎà gbo nyu dé waà dyi-kpǎin-kpǎinò mú ní, nìí, kpedèò nyé ɔ nyu ké?

Cɛ́ɛ-dɛ́ 8

Kédɛ́i-dɛ́in-nà-nyò bɛ́ kè Mɛɛ-dɛ́ Nì Cíɛ́n bɛ́ nìà Bódó-kpàà kɔ́ɛ

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdò-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ kɛ́ xwíníin kɔ́ jè Gèdèpòò mèà dɛ sɛ́in nyɛ kè kà nyoŭn-dyù nyu dɛ kpa bó mɛɛ-dɛ́ tòò sɛ́in kɔ́in nyɛɛ dyí dyuò.

(2) Bɛ́ ɔ kɛ́e múin wɔ́ kà bɛ́ Gèdèpòò zàin dɛ sɛ́in bɛ́ bɛ́ ɔ mèà kɛɛ nyoŭn-dyù xwáqáún, bɛ́ à kɛ́ wa gbo gmò kɛ.

(3) Bɛ́ ɔ kɛ́ hwìè báún-báún kɔ́ mú nyoŭn-dyù bɛ́in Gèdèpòò mɛɛ-dɛ́ bɛ́ò gbo gmòò kɛɛ dyí dyuò.

Jóó Wáɕíintɔ́ Káwò, mò gàa dò bɛ́ ɔ cɛ́ geɖe nyu jè kɛ

Jóó Wáɕíintɔ́ wódóin zɔ́ ɔ́ gɛ́i mú dɛ́ Mɛ́dɛ́kà-bòdòò kɔ́, zɔ́ m̀à 1860 kɛɛ xwíníin. Ti bɛ́ gɛ́i pɛɖe jè qá dyi zieɛ, ɔ́ mó bɛ́ ɔ kɛ́ ma céè-dɛ́ cɛ́. Kɛɛ tia baɖaa, dyú bɛ́ bɛ́ wa mò ma nyo kpìɛɛ se bédé bɛ́ wa kɛ́ ma sùkúù mu dɛ́ Mɛ́dɛ́kà-bòdòò kɔ́. Kɛɛ màa nòmò kpɛɖeín dò cɛ́ ma Jóó gbo, kɛ́ ɔ qá, "Nì mu dɛ́ kàin sɛ́in m̀ mó cɛ́e dyiɛɛ cɛ́in, kɛɛ ɔ qá ná nìin, m̀ mɛ mu, bɛ́ m̀ kɛ́ dɛ́ m̀ qàà cɛ́e nyo tòò bɛ́ tɛ̀mɛ́in." Hwè kɛ́ Jóó baà ma, kɛ́ ɔ qá, "Bounbo, zàin m̀ viè-dɛ́ bɛ́ bá bódó-kpàà dyiɛɛ da." Kɛ́ Gèdèpòò jù ma ɔ baà-wùdùò gɔ́, kɛ́ ɔ qá, "M̀ bíè dyí ke m̀ò bɛ́ m̀ kɛ́ viè-dɛ́ bɛ́ bá bódó-kpàà dyiɛɛ jè múin wɔ́." Hwè kɛ́ Jóó baà ma dɛ, kɛ́ ɔ qá, "Kà ɔ nìà náa, Bounbo, nìi, zàin dɛ́ m̀ viè-dɛ́ bɛ́ bá báá-dɛ́ m̀à dɛ́e kɛ́ jè dyiɛɛ da." Kɛ́ Gèdèpòò nyue ma náa bó ɔ bìi. Tia baɖaa, dɛ́e mò ma báá-dɛ́ dò bɛ́ ɔ zi ma dɛ́ kpauí m̀ò kɛ, sepóɛɖé ɔ́ mò ma báá-dɛ́ jéé bɛ́ gá-dyé-nyò pàqá bá ma kɛ. Jóó dyuòè kà bɛ́ dɛ́e bédé ma mú-nyùin-dɛ́ kúqúú bó tia baɖa, kɛ́ dɛ́e jè cɛ́-cɛ́ muɛ ma nyuùn bɛ́ ɔ kɛ́ ma wíqí pàqá bédé kɛ. ɔ́ jèɛɛ, dyiìn dɛ́ fònò-hwòdò bɛ́ Gèdèpòò nyí ma kà ɔ kɛ́ múɛɛ, ɔ́ cɛ́ ma dɛ́ bɛ́ bɛ́ wa nyu dɛ́e múɛɛ hɔ́dɛ́dɛ́ tã jè, kɛ́ ɔ́ cɛ́ ma dɛ́ bɛ́ bɛ́ wa nyu sídóún múɛɛ nìin hɔ́dɛ́dɛ́ dò jè dɛkè. Sòin bóɛ gboɛɛ, púɛɛ, ɔ́ qú ma báá-dɛ́ bá jè tɛ̀mɛ́in kpàì dɛ́ sùkúù dò mò Tókéjì kɛɛ mú. ɔ́ tɛ̀mɛ́in sùkúùò mú dɛ́ bó zɔ́ kpáqá-nyo sɔ́ sè m̀ɛ̀nɛ́ òn-sɔ́ xwíníin, hwè kɛ́ ɔ́ qú geɖe-nyu-nyò bɛ́ dɛ́ kò-kò bɛ́ tɛ̀mɛ́in kpàì, bɛ́ ɔ kɛ́ wa gbo kpá bɛ́ wa kɛ́ bódó-kpàò jè dyí dyuò kè bɛ́ wa kɛ́ báá-dɛ́ kpa dɛ́ bɛ́ dɛ́ bódó-kpàò mú zàà bɛ́in. Púɛɛ, Jóó Wáɕíintɔ́ mò ma mana vènè cá kɛ́ Gèdèpòò poɛ ma nyo bɛ́ kɔ́, sepóɛɖé ɔ́ taba ma Gèdèpòò hwìqĩ, kɛ́ ɔ́ dèè hwòdò kɔ́ kà bɛ́ ɔ́ jù kɛ́ m̀ dyi Gèdèpòò mɛɛ-dɛ́ bɛ́ò gbo gmò nòmò dyiìn ní, nìi, nyoŭn-dyù bɛ́in wa kpáná kɔ́ún dyéɛ m̀ò kɛ.

Wuquò xwíníin: Mɛɛ-dɛ́ nì Cíɛ́n bɛ́ nìà bódó-kpàà kɔ́ɛ mò tɛ̀mɛ́in-dɛ́ bá kà dɛ́ bɛ́ nì Cíɛ́n nyɛɛ kpɛɖe nyu nìè bó wa m̀ɛ̀è bɛ́ gboɛ kè dè wa Cíɛ́n jè dyíɛ.

Kpé bé nyɔ̃n-dyù bédé mɛ-dɛ séin kɔ̃in nyɛ

► Ɖɛ-cɛ̃-nyò dò mɛ zà Jénési 1:1 kɛ 1:26-28 bé nyò tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo dùù tò.

Xwíníín kɔ̃ jè Gèdèpòò nyuà nyɔ̃n-dyù bódó-kpàà wuquí-kɔ̃-nyò múɛ mò, ɔ mɛ ma ɖɛ séin bé wa ké ɔ bàin (Wédé 148), ké ɔ po nyɔ̃n-dyù mɛ-dɛ bɛ̀ò kɔ̃in bé wa ké ɖɛ bɛ̀ò wuquí-kɔ̃-nyò jũ. Sepóɛdɛ Gèdèpòò mɛ à kà ɔ mìòùn nìà kɛ jèɛɛ, à bédé bé à ké nàin-nyò bɛ̀ jũ kà Gèdèpòò nìà kɛ, bé à ké “ɖɛ séin wuquí kɔ̃” kà Gèdèpòò nìà kɛ. Wédé-céè-nyòò dǎ, “Dyéɛ, m̀ mɛ (nyɔ̃n-dyù) ké m̀ dòn ǹyènɛ̀ kɔ̃ kpé zi wa kɔ̃. Ké m̀ bàin wa d́ín-d́ín kè dya-dè-dè kɔ̃in. M̀ nyu wa ɖɛ séin bɛ̀ bé nì sɔ̃ dǎà mɛ wuquí-kɔ̃-nyò mú. M̀ nyuɛ ké wa kɔ̃ ɖɛ séin kpé kɔ̃ún.” (Wédé 8:5-6).³⁵ Nyɔ̃n-dyù bédé nyuu-dɛ vènè nɔ̃ bódó-kpàà kɔ̃. Wa se nì kà nimii bɛ̀ nìà kɛ. Gèdèpòò nyuɛ ké nyɔ̃n-dyù kɔ̃ bódó-kpàà kè mɛ-dɛ séin nìà ɔ kɔ̃ɛ kpé kɔ̃ún.

Gèdèpòò cɛ̃ ma Ádòùn kè Ìi gbo bé wa ké dúún zàin, bé wa ké bódó-kpàà kɔ̃ dyi dyíin. Ké ɔ cɛ̃ wa gbo ɖɛ bé wa ké bódó-kpà gànáò wuquí kɔ̃. Waà xwédé-dù deìn dúún bɛ̀ò m̀ nyò kéà bódó-kpàà wuquí kɔ̃ kè. Bódó-kpàà wuquí-kɔ̃-kɔ̃ xwíníín m̀ bé wa ké ma bódó-kpàà kɔ̃in té, bé wa kɛ̀ dǎ qìè bɛ̀ dyi kaà, bé wa ké bǎa-dɛ̀ bɛ̀ nìà dɛ̀ bódóò hwuquɛ da dyéɛ bèin kè bé wa ké wa kũà mú nyùèn bèin kè bé wa ké nimii bɛ̀ po ɔ kè bé wa ké fònò-hwòdǒ bá ɖɛ-cɛ̃-cɛ̃ dyíɛ xwaún pòin.

Ɖɛ séin nòmò ma dyíin ti bé Gèdèpòò mɛ ma wa kɛ. Ídèin-bǎǎ-dɛ̀-gbǎò gbo-gmò-kũà (Jénési 2:15) bé Gèdèpòò nyí ma kà nyɔ̃n-dyù kɛ m̀ ma mana-dɛ̀ vènè cá bó wa bìi. Kɛ ti wa nyu ma nàmàùn wɛ̀ɛ, púɛɛ, Gèdèpòò manaò zèin ma gboò-wùdù mú, ké ɔ poɛ ma wa kɔ̃, ké kũà fèin xwa bé Gèdèpòò nyí ma kà wa kɛ zèin ma gana-kũà mú (Jénési 3:17-19). Bódó-kpàà se dyi sɛ̀dèin ɖɛ kà Gèdèpòò nyuɛ ma kà mɛ kɛ,³⁶ kɛ kà Gèdèpòò nyuà bódó-kpàà mɛ kɛ tèmèin ɔ d́ín-d́ínò nyɔ̃n dyi ke kánáá pũ.

Ti bé ní-tòò dǎ ma dyi zìɛ, Gèdèpòò cɛ̃ ma kà bé à mɛ qì nimii bɛ̀ò kɛ (Jénési 9:3). Gma bé Gèdèpòò tòin ma kà Móze múɛ dǎ nimii qíɛ bɛ̀ nì bó ké nyɔ̃n-dyù mɛ bó wa qìɛ, kɛ Dèè-wùdù òièò m̀òn cɛ̃ à gbo kà bé qii-dɛ̀ séin nòmò dyíin bé nyɔ̃n-dyù kɛ qìɛ (Máà 7:19, 1 Tímétè 4:4). Nimii bɛ̀ se kpé bɛ̀ bé nyɔ̃n-dyù bédéà kɛ dò bédé, ké nyò dò se wa nyɔ̃n-dyù dyi pòèn bèin.

Kpé nyɔ̃n-dyù bédé bé wa ké bódó-kpàà bǎa-dɛ̀ bɛ̀ò gbo gmò kɛ

Nyɔ̃n-dyù bédé kpé bó mɛ-dɛ tòò séin kɔ̃in dyɛo, kɛ wa se kpé séin bédé. Gèdèpòò bédé nyɔ̃n-dyù kpé kɔ̃in.

Bódó-kpàà kè ɖɛ séin nì kɔ̃ɛ m̀ Gèdèpòò kɔ̃ò-dɛ̀.

► Ɖɛ-cɛ̃-nyò bɛ̀ mɛ zà Wédé 24:1 kè Wédé 50:10-11 wuquún bé nyò tòò bɛ̀ò ké wa gbo dùù tò.

³⁵ *Á Bǎsɔ̀ò-Bàbòò*

³⁶ *Wódómà 8:18-23*

Ɖóqó-kpàà mò Gèdèpòò kǎ-dè. Gèdèpòò me bódó-kpàà bé ɔ ké ɔ dīn-dīnò nyoŋn dyí tèmèin (Wédé 19:1), bé ɔ ké nyoŋn-dyùè mósó-dè bě wa nyíe béin (Jénésì 1:29), kè bé dé ké dà nòmò dyiin jũ bé wa ké dé cī. Gèdèpòò hwòdòè gbo-po-dè mò bé à ké bódó-kpàà kè dè bě nìà dée múe múaŋn dyi kpáin. À se bédé bé à ké bódó-kpàà biè, sepóedé ɔ mò Gèdèpòò sǎ me-dè (Wódómà 1:25). Mɔɔ à se bédé bé à ké bódó-kpàà dyiin nyìnìn.

Nyo díé bě zà bāa-dè bě dé bódóò hwuqu, ké wa hwo bódóò mú, ké wa nyìnìn dyiin fɔɔ, hwè ké wa tàà dyi. Ti díé bě ní, nyoŋn bě dyi ké wa qaba cu séin bě nìà dé xwáqá-kpòò múe, ké ɔ nyue ké nǐ wò cáná nòmò dyiin séin nìà dé toqo bǎ gboie dé dyi nyènèè. Ké ti díé bě ní, nyo díé bě qábá nimii vènè-vènè bě nìà dé xwáqá-kpòò bǎ múe, ké wa nyu wa suaqé mú, ké ɔ nyue ké nimii bǎ gǎ kpá dé xwáqá-kpòò mú. Nyo díé bě wáqá sǎ bó zii-ni bǎ kǎ, ké ɔ nyue ké ní bǎ nyìnìn dyiin, ké nyo qò se wa dè qò mú nyùn bēin.

Gèdèpòò me bódó-kpàà bé ɔ ké mú zain. ɔ mò dè gbà cá bé dè bēin bódóò dyiin nyìnìn nyee, nyo qò kée mú nyùn nyee. ɔ se Gèdèpòò hwòdǎi dè fɔɔ bé à kée náa nyu ke.

Gèdèpòò nyu bódóò bé xwédé-dù dein dúún kúqúú bě kée kpáná kǎn dyé bó zǎ táázǐn bě xwínín. À me nòmòin à bódó bǎ xwa tee, bé wa ké kpáná mú nì bó xwédé-dù nyo mu bó dyí kǎn wǎe biì. Nyo bé wàqà-wàqà-kpàà po jè dè hwòdǎn jèee, ɔ gbò ɔ bódóò múe, ɔ se nyo bě nì bó ɔ deie mú dǎbè, hwè ké ɔ se xwédé-dù mu bó dyí kǎn wǎe dè qá.

ɔ mu m̀ muàŋn pòun bé m̀ kée hwǐqǐ pòin kà zǎ kpáqá-nyo kéá zǐn, nyo qò mu nì dyú bǎ gbo dyíqǐn nyèè? Gbàò, ɔ se m̀ múaŋn poé mu. Kee nyo díé bě nì wàà dyú bě bǎ dyíqǐn dyiin dé dè bé dyú bǎ ké cī dé dyúa kee mú-gbò-gbò mú. ɔ jũ ké m̀n se dyú bédéin, nǐ, m̀ me kǎ dé nyo tòò bě nǐn dyú bě bé wa muà pá bě nìà ke dúí sèin dé dyúa kee jè gbo.

Nyo díé bě m̀in pá bé wa m̀n kǎ kee jè mú, kee wa se bódó-pà jè gbo kǎ. Kédéi-qeín-nà-nyò bě me mò dyí-tèmèin-dè dé bódó jè gbo-kǎ-kǎ mú. Sepóedé à dyuòè kà bé bódóò mò Gèdèpòò kǎ-dè ke ɔ kè kà bé à kǎ dé nyo bě cīà bódóò kǎ kè xwédé-dù mu bó à qeín dyí kǎn wǎe jè gboe.

Ti díé bě ní nyo díé bě cǎe dée wa m̀n mú, ké wa qá, “Mǎ mò nyo se pá nìà ke kǎ. ɔ jèee, m̀ bēin bó sǎ wáqáa,” mɔɔ wa qá, “M̀ bēin cu séin nì pá nìà ke kǎe qabaa, dè cu ménéé bǎ kǎ dekè.”

► Dè-cǎ-nyò qò me zà Dìtòwáqánámè 22:6 wuquún bé nyo tòò bǎ ké ɔ gbo qũ tò.

Bódó-kpàà dè bé wa cēèin kà Dìtòwáqánámè-cèè-dè kee, nyo bě nì déee kpa ma naà bě bé wa jǐqǐ téde kǎe bó wàà téde bǎ kǎ kpǎ pū. ɔ jũ ké wa dyi ma ná dè nìà ke dyúa kpa tee ní, nǐ, ti qò mu dyiin ké naà bǎ mu ma dé bódóò kǎ dyi hwèin. ɔ jèee, Gèdèpòò cǎe ma wa gbo bé wa ké naà-dè dyi táà, kebì wa me zà ɔ gǎ mɔɔ dyú xwǐqǐ ke, bé naàò xwédé ní kǎ qà dyi kpá. Gma bě nì bódó-kpàà dà kò-kò bě bó zǎ kee bédé kòe n, kee vósi nìà ke nìà à gbo cǎin kà bé à me vǎ bé à ké bāa-dè bě nì dé à bódóò kǎe jè mú m̀in nyee.

À me bàin Gèdèpòò sepóedé ɔ me de séin ké wa nòmò dyiin

Ti bé Gèdèpòò nyuà báá-dè bě̀ kɛɛ, ɔ se ma vǎǎ-mì bě̀ kè báá-dè bě̀ bédé boɛɛ dòn nyu, kɛɛ ɔ nyu ma cu-bùè bě̀ kè de nòmò kǝin kúqúú bě̀ dekè. ɔ xwíníin mò Gèdèpòò se kǔà bé à nyùn kà bóqòò múɛ jè gbo kǝ dòn pū, kɛɛ ɔ kǝ bóqòò dyiin nòmò jè gbo dekè (dúú 12:27). Gèdèpòò nyu ɔ sǝ mɛ-dè bě̀ ké wa nòmò kǝin, ní, bé nyoǔn-dyù ké ċī-naín nòmò dyiin bédé jè.

Gèdèpòò nyuɛ ké todo bě̀ kè gbǎun-fúqúá bě̀ kè ní bě̀ kè boɔ-kpà bě̀ ɔ kè xwáqá-kpòò bě̀ séin nòmò kǝin, ké wa nòmò dya gmòò kǝqǝ. Ti qíé bě̀ ní nyo qíé bě̀ nyini bó pá qò mú, kɛɛ wa seɛ dyuò kà de bě̀ nì bóɛ nòmò dyiin nyɛ, sepóedé ɔ jè se de kpa dé wa gbo.

► Poin de nǎ kɛ jè hwǝqǝi, ɔ jǔ ké m̃ dyíó má hwǝin-dè-mɛ-nyò jǔin. Ðèò mò, m̃ dú ti pǎqǎ dyí ké m̃ mɛ de nòmò dyiin qò, ké m̃ tǎa nòmò dyiin, ké m̃ zǎà déɛ ké m̃ nyíɛ m̃ bǎto qò. Ké wé qòè baqaa, m̃ mu nì bǎtoò gboi téɛ́, ké m̃ dyèin mɛ-dè bé m̃ nyǎ ɔ kɛɛ bó bíqǝ dyi, ké nyoǔn bě̀ nì kǝin síé́ ñ. ɔ dyi ná ñin, ɔ mu nì hwòqǝ dé qei pouñ?

Ðé gbɛ́ ɛ́ qíé bě̀ múɛ, nyo bě̀ kpa waà s̃ió bě̀ dyi wáqǎin pū. Wa nòmòin waà taà bě̀ múin, kɛɛ wa wáqǎ s̃ió séinò dè séin wa móo wáqǎa dyiɛ. Ké hwòqǝ-gboi-hwíè bě̀ nì dé waà gbɛ́ ɛ́ bě̀ múɛ mò s̃ió saá-saá.

► Ðé nyo bě̀ nì náa bédé bé wa ké múin wǝ ké?

À me kǝ dè bé à kè nyo tòò bě̀ ċíɛ jè gbo, bó wa jè ɔ kè bó à mòun jè dekè.

► Ðé cócǝ qò b̃ein nyuɛ bé nyo bě̀ nì bó wa qeiɛ kpeqɛ ké gbo zǎin nyé?

Ðɛ à me nyùn nimii bě̀ mú kɛ

Nimii kò ké nyoǔn-dyù kò. Gèdèpòò se wa nyu kà ɔ mòun nǎ kɛ. Wa se d̃íin-d̃íin-zùù qò bédé (Ìkǝqǝs̃iás̃i 3:21) ké wa se kpé bě̀ bé nyoǔn-dyù bédéà kɛ qò bédé.

Gèdèpòò ċɛ à gbo kà bé nimii bě̀ mò à qii-dè kɛ. ɔ xwíníin mò ɔ nyí à kpé bé à ké nimii bě̀ nǎ dé xwáqǎ xwǝqǝi qǎbá, bé à ké wa qǝ kè bé à ké nyúà-dè bě̀ po, bé wa ké à qii-dè jǔ.

Ti pǎqǎ xwíníin nyɛɛ, nyo qíé bě̀ po nimii bě̀ bé wa ké wa péin nyùn, ké nyo qíé bě̀ po wa bé nimii bě̀ ké wa bì kǔà nyu.

► Gèdèpòò kǝ dé de nyoǔn bě̀ nyu nimii bě̀ bū́ ɛɛ jè gbo pūɛ?

► Ðɛ-ċí-nyò qò me zǎ Nóó 12:10 wuquún bé nyo tòò bě̀ ké ɔ gbo qǔù tò.

Vósìè nìè à gbo ċíin kà bé nyo taba Gèdèpòò hwǝqǝi kǝ dé ɔ nyúà-dè bě̀ jè gbo, kɛɛ kpeqɛ bé hwòqǝ-kǝin-nyiniin-nyò bédéɛ mò kǎnǎǎ-dè nyu-nyu kánáa pū kɛ.

Nyo bé ɔ po nyúà-dè kɛ bédé bé ɔ ké ɔ qii-dè kè ní ɔ kè p̃ɛ-naín bédé. Nyo bé ɔ se dé ɔ nyúà-dè bě̀ móo-dè bě̀ jè gbo kǝɛ se nyo séq̃in dyí qò.

ɔ me nì m̃ hwìq̃i kà bé Gèdèpòò mò nyo k̃ nimii séin b̃èò ke (Wédé 50:10-11). Gèdèpòò mò nyo sóo dyí kà wa nyuà ñè ke, ké ɔ me ná wa. ɔ nyu wa, ké wa séin bédé kòẽ n d̃ò-d̃ò. Gèdèpòò b̃èinɔ̃ má nimii gb̃ẽi-gb̃ẽi bé wa b̃èin k̃ũa nyue ke k̃ ɔ nyo b̃è nòmò dyiin bó q̃ii bĩẽe d̃òùn me p̃ũ, kee ɔ sẽe náa nyu. ɔ me nimii tááziin, tááziin kò-kò b̃è, ké ɔ se bó s̃èin, kee ɔ me bíq̃ii-dyi-nà-d̃è k̃è w̃aa-d̃è b̃è ɔ k̃è d̃e q̃íe b̃è bé dyédé se dyé̃e b̃èin nyee dekè. Gèdèpòò t̃em̃èin nyõn dyí kà ɔ mò d̃e-me-nyò j̃éèò ke dyiin q̃é nimii-dù kò-kò séin b̃èò me-me mú.

Nimii q̃íe b̃è nì bó ké wa d̃è wa k̃òò-nyò b̃è dya, ké d̃e bé wa k̃òò-nyò b̃èò nyu wa bĩẽe d̃è wa hwòq̃ò dyi. Wa d̃èb̃è bé nyõn-dyù ké wa q̃á, ké wa c̃èe kà wa ké nyo gõ̃ j̃ũ nyue. Wa f̃ònò-hwòq̃ò, ké wa b̃èin kpé bé wa ké d̃e pàq̃á c̃è. À dyé̃e kà bé Gèdèpòò me wa bé wa ké nyõn-dyù gbo kpá ke. Gèdèpòò nyue ké nimii b̃èò dyé nyõn-dyù kpéin m̃ò. (Jénési 9:2).

Gèdèpòò me nimii b̃è, ké ɔ nyí wa f̃ònò-hwòq̃ò bé wa ké nyõn-dyù gõ̃ j̃ũ. Nyo mò nyo mu wa gbà-kà kp̃òùn w̃ee se xwíniín k̃ j̃è Gèdèpòò meà wa kee d̃e q̃á. Bó k̃òin d̃eẽ, nyo k̃ò hwòq̃ò d̃èin nimii b̃è b̃ũ̃ in-puà-puà múin nyee mò hwòq̃ò-k̃òin-nyiniin-nyò.

Bábòò q̃ú báq̃áá-dyí-gmò-nyò dyí ké ɔ d̃èen d̃e pàq̃á me. Dèbé mò ma báq̃áá-dyí-gmò-nyò, hw̃è ké ɔ mò ma kà Éézùq̃ùè-bòq̃òò k̃áa k̃è. Dé Wédé 23 múẽe, Dèbé p̃òin Gèdèpòò báq̃áá-dyí-gmò-nyò dyí. Dèbé d̃èe ma hwòq̃ò k̃ò kà bé Gèdèpòò gmò ɔ nyo b̃èò dyí kà báq̃áá-dyí-gmò-nyò gmòà ɔ báq̃áá dyíe. Dé Dèè-wùq̃ù d̃ièò múẽe, Píq̃è p̃òin pásòq̃ò b̃èò báq̃áá-dyí-gmò-nyò dyí (1 Píq̃è 5:2, ɔ k̃è vòsì tòò b̃è d̃e). ɔ j̃ũ ké Gèdèpòò se mó bé nyo b̃è k̃éó má waà nyúá-d̃è b̃è gbo gmò ní, ñí, ɔ seó má nyo b̃è ñà ke báq̃áá-dyí-gmò-nyò dyí poẽ̃ n mu.

Dyiin q̃é báq̃áá-dyí-gmò-gmòò múẽe, Dèbé c̃èe ma kà ɔ ké nyõn-dyù j̃è gbo k̃òò nyue. Kà dyúáq̃òò, k̃àa à dyi bóq̃ó bé Gèdèpòò nyíà à ke k̃è nimii b̃è ñè k̃òee gbo gmò ní, ñí, ɔ mu à gbo kpàùn bé à k̃ee c̃è kà à ké nyõn-dyù b̃è gbo gmòò nyu dekèe.

Dyédé m̃à hwúe-dyèd̃è kee d̃e-kpa-kpa

Hwúe-dyèd̃è mò dyédé bé ɔ hwo dyi m̃ò q̃é dyédé kò-kò séin bé Gèdèpòò nyuà kee hw̃è ke, ɔ s̃èin d̃è bé ní m̃ò bóq̃ó-kpà nòmò dyiin se ñi ke. ɔ mò dyédé bé nyõn-dyùè dyédé gbo dyí m̃ò ke.

Nyo báún-báún b̃è bé wa c̃i q̃é xwí gboee, ɔ j̃ũ ké wa dyi d̃è bé báá-d̃è kúq̃úú k̃è cu b̃è ñèe mu ní, ñí, ɔ d̃è wa hwòq̃ò m̃ò.

Dé d̃i-bà-hwòq̃ò q̃íe b̃è múẽe, ɔ k̃àmà mú bé m̃ ké cu m̃ò báá-d̃è b̃è dyé, sepóedé wa s̃àm̃àin sìmetè m̃ò kòò-táa hwoq̃ò b̃èò dà pàq̃á dyi. Nyo b̃è bé wa c̃è nimii b̃è k̃è nyõn-dyù j̃èẽe ñi ṽóũn bé wa k̃ee nyu bé d̃i-bà-hwòq̃ò b̃èa ké pá b̃è nyu bé wa ké q̃é p̃ĩi b̃è k̃è báá-d̃è tòò b̃è bá. Nyo b̃è bé wa ñi gb̃ẽ̃ d̃ò-d̃ò séin múẽe me tò pá q̃ò bé gõ̃ m̃ànà ké cu b̃è k̃è báá-d̃è tòò b̃è q̃é bá. Wa me d̃è pá b̃è ñi náa dyi bé nyõn b̃è ké q̃é mu, bé wa ké wa m̃òùn múãn dyi kp̃àin k̃è bé dyú b̃è ké q̃é péé nyùin. Gb̃ò-xwíniín-nyò b̃è b̃èin dà q̃ò dyi m̃óó q̃é waà taàò mú bé wa ké q̃é p̃ĩi b̃è k̃è cu b̃è bá dekèe.

Μεε-δε̃ νι̃ ̣ι̣ε̣ν̣ β̣ε̣ νι̃α̣ β̣ο̣δ̣ο̣-κ̣ρ̣α̣α̣ κ̣ω̣ε̣ε̣ β̣ε̣δ̣ε̣ κ̣ο̣ε̣ ν̣

Θέ̣ε̣ ̣ε̣ε̣-δε̣ε̣ γ̣β̣ο̣-δε̣-δε̣ μ̣ύ̣ε̣ε̣, ạ̀ ̣ε̣ε̣ δε̣ μ̣ο̣ μεε-δε̣ νι̃ ̣ι̣ε̣ν̣ β̣ε̣ νι̃α̣ β̣ο̣δ̣ο̣-κ̣ρ̣α̣α̣ κ̣ω̣ε̣ε̣ xwínííṇ nyεε̣ ṇ̃ gbọ.

► Θέ̣ε̣ κ̣ω̣ jẹ̀ Κέ̣δ̣ε̣ι̣-δε̣ί̣ν̣-ν̣α̣-nyọ̀ β̣ε̣ọ̀ με̣ κ̣ω̣α̣ δε̣ μεε-δε̣ νι̃ ̣ι̣ε̣ν̣ β̣ε̣ νι̃α̣ β̣ο̣δ̣ο̣-κ̣ρ̣α̣α̣ κ̣ω̣ε̣ε̣ jẹ̀ gbọ κέ̣?

Nyọ δ̣ί̣ε̣ β̣ε̣ poèṇ hwìḍị́ị kạ̀ ạ̀ β̣ε̣ìṇ nyuẹ β̣ε̣ β̣ο̣δ̣ο̣-κ̣ρ̣α̣α̣ κέ̣ sẹ bị́q̣ị́ị sọ̀ f̣oọ, ɔ̣ jụ̃ κέ̣ ạ̀ dyị δε̣ β̣ε̣ β̣ε̣ìṇ nyuẹ β̣ε̣ β̣ο̣δ̣ο̣-κ̣ρ̣α̣α̣ κέ̣ dyị́iṇ nyìṇlìṇ nyεε̣ nyu-nyụ dyị tạ́ạ nị́ε̣. Kεε̣ gmọ̀ ṇ̄, ạ̀ ṃ̄ạ nỵọụ̃ṇ-dyụ̀ β̣ε̣ε̣, ạ̀ β̣ε̣ìṇ β̣ο̣δ̣ο̣-κ̣ρ̣α̣α̣ dyị́ gmọ̀ọ̀ bọ́ tị tọ̀ṃ̄ọ̀ụ̃ṇ-tọ̀ṃ̄ọ̀ụ̃ṇ xwínííṇ p̄̄, kεε̣ ạ̀ sẹ kpẹ́ d̄̄ọ̀ β̄̄ε̄̄δε̄̄ β̄̄ε̄̄ ạ̀ kέ̄ε̄ nyụ β̄̄ε̄̄ ɔ̣ κέ̄ sẹ bị́q̣ị́ị sọ̀ κε̣. Κέ̣δ̣ε̣ι̣-δε̣ί̣ν̣-ν̣α̣-nyọ̀ β̄̄ε̄̄ dyuò̄̄ε̄̄ kạ̀ β̄̄ε̄̄ ạ̀ sẹ β̄̄ο̄̄δ̄̄ο̄̄-κ̄̄ρ̄̄ᾱ̄ ñ̄̄ā̄ κε̣ dyị́ kp̄̄ō̄ β̄̄ε̄̄ìṇ β̄̄ε̄̄ ɔ̣ κέ̄ sẹ wá̄q̄á̄ κε̣. Gè̄̄d̄̄ε̄̄p̄̄ō̄ mụ β̄̄ο̄̄δ̄̄ο̄̄-κ̄̄ρ̄̄ᾱ̄ ñ̄̄ā̄ κε̣ jè̄̄ dyị z̄̄īiṇ β̄̄ε̄̄ ɔ̣ kέ̄ε̄ d̄̄iē̄ d̄̄ò̄̄ nyụ δε̣ (Wè̄̄d̄̄ε̄̄bè̄̄d̄̄ε̄̄s̄̄īò̄̄ 21:1). ɔ̣ jè̄̄ε̄̄, ạ̀ dyuò̄̄ε̄̄ dyị́ cạ́ kạ̀ β̄̄ε̄̄ ạ̀ sẹ β̄̄ο̄̄δ̄̄ο̄̄-κ̄̄ρ̄̄ᾱ̄ dyị́ kp̄̄ō̄ β̄̄ε̄̄ìṇ β̄̄ε̄̄ ɔ̣ κέ̄ sẹ wá̄q̄á̄ κε̣.

Nyọ δ̄̄í̄ε̄̄ β̄̄ε̄̄ poèṇ hwìd̄̄í̄ī kạ̀ β̄̄ε̄̄ nỵọụ̃ṇ-dyụ̀ sẹ δε̣ kpạ β̄̄ε̄̄ wạ κέ̄ δε̣ tò̄̄ò̄̄ sé̄̄íṇ β̄̄ε̄̄ Gè̄̄d̄̄ε̄̄p̄̄ō̄ mē̄ā̄ kεε̣ dyị́ z̄̄īε̄. ɔ̣ jè̄̄ε̄̄, wạ d̄̄á̄ ạ̀ με̣ dyé̄̄ nimiī β̄̄ε̄̄ò̄̄ kpé̄̄íṇ, sepó̄̄ε̄̄d̄̄ε̄̄ wạ kpé̄̄ kè̄ ạ̀ ñ̄̄īiṇ kpé̄̄ β̄̄ε̄̄ìṇ w̄̄ō̄ jè̄̄. Κέ̄̄δ̄̄ε̄̄ī-δε̄̄ί̄ν̣-ν̄̄ᾱ̄-nyò̄̄ β̄̄ε̄̄ dyuò̄̄ε̄̄ dyí̄ kạ̀ β̄̄ε̄̄ Gè̄̄d̄̄ε̄̄p̄̄ō̄ nyí̄ nỵọụ̃ṇ-dyù̄̄ kpé̄̄ β̄̄ε̄̄ wạ κέ̄ β̄̄ο̄̄δ̄̄ο̄̄-κ̄̄ρ̄̄ᾱ̄ ḡ̄ā̄n̄̄ā̄ wū̄d̄̄uí̄ κ̄̄ō̄ κε̣. À̄̄ dyuò̄̄ε̄̄ kạ̀ β̄̄ε̄̄ nỵọụ̃ṇ-dyù̄̄ β̄̄ε̄̄ kò̄̄ κέ̄ nimiī β̄̄ε̄̄ kò̄̄ κε̣, sepó̄̄ε̄̄d̄̄ε̄̄ Gè̄̄d̄̄ε̄̄p̄̄ō̄ με̄̄ à̄̄ ñ̄̄ò̄̄m̄̄ò̄̄ dyí̄iṇ cá̄ kạ̀ ɔ̄̄ m̄̄īò̄̄n̄̄ ñ̄̄ā̄ κε̣, κέ̄ à̄̄ β̄̄ε̄̄δε̄̄ sè̄̄-ná̄̄-sè̄̄ z̄̄ū̄. ɔ̄̄ jè̄̄ε̄̄, nimiī β̄̄ε̄̄ò̄̄ kpé̄̄ kè̄ nỵọụ̃ṇ-dyù̄̄ε̄̄ kpé̄̄ sē̄ w̄̄ō̄ β̄̄ε̄̄ìṇ.

Κέ̄̄δ̄̄ε̄̄ī-δε̄̄ί̄ν̣-ν̄̄ᾱ̄-nyò̄̄ β̄̄ε̄̄ò̄̄ κ̄̄ō̄ β̄̄ο̄̄δ̄̄ο̄̄-κ̄̄ρ̄̄ᾱ̄ jè̄̄ gbō̄, sepó̄̄ε̄̄d̄̄ε̄̄ (1) ɔ̄̄ μ̄̄ò̄̄ Gè̄̄d̄̄ε̄̄p̄̄ō̄ κ̄̄ò̄̄-δε̄̄, (2) nỵọụ̃ṇ-dyù̄̄ β̄̄ε̄̄ β̄̄ε̄̄δε̄̄ kpé̄̄ β̄̄ε̄̄ Gè̄̄d̄̄ε̄̄p̄̄ō̄ nyí̄ wạ κε̣, β̄̄ε̄̄ wạ κέ̄ β̄̄ο̄̄δ̄̄ο̄̄-κ̄̄ρ̄̄ᾱ̄ gbō̄ gmò̄̄, ɔ̄̄ kè̄ (3) à̄̄ κ̄̄ō̄ δε̄̄ xwé̄̄d̄̄ε̄̄-d̄̄ū̄ mū̄ bó̄̄ à̄̄ d̄̄ē̄ín̄̄ dyí̄ k̄̄ò̄̄n̄̄ w̄̄ε̄̄ jè̄̄ gbō̄.

► Θέ̣ε̣ nyọ β̄̄ε̄̄ ñ̄̄ī d̄̄é̄̄ ñ̄̄ bí̄̄q̄í̄ m̄̄ō̄ d̄̄é̄̄ ñ̄̄ī gbē̄ ̣ε̄̄ò̄̄ μ̣ύ̣ε̣ε̣ nyụ xwaị, β̄̄ε̄̄ ɔ̄̄ t̄̄ε̄̄m̄̄è̄̄in̄̄ nỵọụ̃n̄̄ dyí̄ kạ̀ β̄̄ε̄̄ nỵọụ̃n̄̄ β̄̄ε̄̄ sẹ Gè̄̄d̄̄ε̄̄p̄̄ō̄ μεε-δε̣ β̄̄ε̄̄ò̄̄ jè̄̄ μ̣ụ́íṇ w̄̄ō̄ kạ̀ Κέ̣δ̣ε̣ι̣-δε̣ί̣ν̣-ν̣α̣-nyọ̀ β̄̄ε̄̄ nyuạ̀ κεε̣ κέ̣?

► Θε̣-̣ε̣ε̣-nyọ̀ β̄̄ε̄̄ò̄̄ d̄̄ó̄̄-δε̄̄-δε̄̄: Nyuẹ β̄̄ε̄̄ nyọ d̄̄ò̄̄ κέ̄ dyé̄̄d̄̄ε̄̄ m̄̄ò̄̄in̄̄, β̄̄ε̄̄ ɔ̄̄ κέ̄ δε̣ ɔ̄̄ dyé̄̄ ɔ̄̄ jũ̄̄ κέ̄ ɔ̄̄ dyī d̄̄é̄̄ ɔ̄̄ có̄̄cì̄-gbò̄̄ò̄̄ μ̄̄ú̄ sò̄̄ũ̄n̄̄ ñ̄̄īin̄̄ nyεε̣ με̄̄ d̄̄ε̄̄. Θέ̣ε̣ β̄̄ε̄̄ ɔ̄̄ dyé̄̄ bó̄̄ có̄̄cì̄-gbò̄̄ò̄̄ dyú̄̄ā̄ κέ̄? ɔ̄̄ dyé̄̄ bó̄̄ s̄̄īō̄ ̣ε̄̄ bí̄̄q̄í̄ī? M̄̄ō̄ bó̄̄ ñ̄̄ī p̄̄ū̄ kạ̀ nyọ d̄̄ò̄̄ ñ̄̄ò̄̄m̄̄ò̄̄in̄̄ kạ̀ bó̄̄ dyīε̄̄? Nyé̄̄ κ̄̄ō̄ β̄̄ε̄̄ ɔ̄̄ κέ̄ bó̄̄ dyī ñ̄̄ò̄̄m̄̄ò̄̄in̄̄ nyé̄̄? Dè̄̄ δε̣ β̄̄ε̄̄ có̄̄cì̄ò̄̄ nyọ β̄̄ε̄̄ β̄̄ε̄̄ìṇ nyuẹ β̄̄ε̄̄ d̄̄à̄ò̄̄ κέ̄ gbọ z̄̄īà̄iṇ nyεε̣ με̄̄. Xwíníín̄̄ò̄̄ nyé̄̄ κ̄̄ō̄ jè̄̄ wạ κ̄̄ō̄ā̄ bó̄̄ d̄̄à̄ò̄̄ jè̄̄ gbọ κέ̄? Xwε̄̄ ̣ε̄̄ wā̄ d̄̄à̄ò̄̄ jè̄̄ gbọ-κ̄̄ō̄-κ̄̄ō̄ò̄̄ β̄̄ε̄̄ìṇ nyọ tò̄̄ò̄̄ β̄̄ε̄̄ kpé̄̄í̄ poē̄ κέ̄? Θε̣-̣ε̣ε̣-nyọ̀ β̄̄ε̄̄ò̄̄ β̄̄ε̄̄ìṇ kạ̀ ná̄̄ hwìd̄̄í̄ī poèṇ bá̄̄ kạ̀ waà̄̄ gb̄̄ō̄ β̄̄ε̄̄ò̄̄ d̄̄eī nyụ ñ̄̄è̄̄ κεε̣ jè̄̄ dyí̄ d̄̄ekè̄̄.

Nyọ β̄̄ε̄̄ ñ̄̄ī kpoọ μ̣ύ̣ε̣ε̄̄ d̄̄ó̄̄-δε̄̄-δε̄̄

Jũ̄̄ dyī-diè̄̄-δε̄̄ β̄̄ε̄̄ ḡ̄ō̄ ̣ε̄̄.

► Kpē̄dē̄ β̄̄ε̄̄ò̄̄ nyé̄̄ ñ̄̄ī β̄̄ε̄̄δε̄̄ β̄̄ε̄̄ ñ̄̄ī κέ̄ gbọ z̄̄īà̄iṇ nyé̄̄?

► Θέ̣ε̣ μ̄̄ò̄̄ gbọ-z̄̄īà̄iṇ-z̄̄īà̄iṇ d̄̄ò̄̄ ñ̄̄ī có̄̄cì̄ò̄̄ β̄̄ε̄̄ìṇ nyuẹ β̄̄ε̄̄ ɔ̄̄ κέ̄ dyí̄-t̄̄ε̄̄m̄̄è̄̄in̄̄-δε̄̄ kè̄ t̄̄ε̄̄m̄̄è̄̄in̄̄-δε̄̄ jũ̄̄ bó̄̄ nyọ β̄̄ε̄̄ ñ̄̄īā̄ d̄̄é̄̄ gbē̄ ̣ε̄̄ò̄̄ μ̣ύ̣ε̣ε̄̄ bì̄̄ī κέ̄?

► Κέ̣ε̣ d̄̄é̄̄ ñ̄̄īin̄̄ gbē̄ ̣ε̄̄ò̄̄ μ̣ύ̣ε̣ε̄̄, d̄̄é̄̄ β̄̄ε̄̄ β̄̄ε̄̄ìṇ nyuẹ β̄̄ε̄̄ gbē̄ ̣ε̄̄ò̄̄ κέ̄ dyí̄in̄̄ ñ̄̄ò̄̄m̄̄ò̄̄ ɔ̄̄ jũ̄̄ κέ̄ nyọ β̄̄ε̄̄ ñ̄̄ī d̄̄é̄̄ε̄̄ dyī s̄̄ī dyí̄ pō̄in̄̄ ní̄̄ε̄̄?

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nìà dé dycún wě,

À po m̀ zùo bé m̀ ké bódó-kpà nòmò dyiin nìà ke me, bé m̀ ké ɔ kè ɔ bǎa-dè bǐò à nyíee jè. À po m̀ zùo bé m̀ ké bódó-kpàò me, bé m̀ kée à nyí, bé à kée wuquí kǒ kee jè.

Kpá à gbo bé à ké ċí, bé à ké m̀ zùo po bó bódó-kpà dīín-dīin nìà ke me jè

Kpá à gbo bé à séín ké sǒ dyí pòin, bé à ké bódó-kpàò bǎa-dè bǐò kè ɔ dyiin-nòmò-nòmòò gbo gmò.

Kǎà ɔ me nì

Cěé-dè 8 Taún-kǔà

(1) Cée wudu-kpò gbèi-gbèi, bé m̀ ké nì kpeɖe bǐ m̀ mó gbo zǐàin dyi, sepóedé m̀ cǐ jǎa-dè bǐ nìà nǒ cěé-dè nìà ke múe jèee me dè.

(2) Dè xwai-nyu-dè bǐ se dyí sédèin, bé nì bíqí-nyò bǐò nyu xwai ee me bó cée-dè-mì dyúádò kǒ. ɔ ɖǎ ná nīin, mu dyúa, bé ɔ jǔ ké m̀ dyíó kpeɖe bǐ nìà ke jè nyo dò gbo kǐin zàin mó ní, m̀ ké xwíníin kǒ jè wa seà dyiin nòmò kee me dè. Ɖe bǐ m̀ muà céein nyee, vósi bǐ me nyu wa zàse mɔɔ wa me sò dé Báǒò mú.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 9

Wíqí Jè

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdò-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ kɛ̀ Gèdèpòò wuɖu nyu bá dɛ ɔ mó bɛ́ à kɛ̀ à wíqíò mú nyùin nyɛ kè kà à kɛɛ jè mú màin nyuɛɛ jè dyí.

(2) Bɛ́ ɔ kɛ̀ dɛ gbà bɛ́ kpá nyo gbo ɔ jũ kɛ̀ à se kpáná sédèin dyíɛ po mɔɔ kɛ̀ à se à wíqíò dɛ́in-dɛ́ dò mú nyùin mɔɔ kɛ̀ à se dɛ bɛ́a dyi bàdàin níɛ jè múin wɔ̃.

Jɔ́ Wésèdè mɔ̀à nyo dɛ-nyí-nyò hwòdò-wáqáá-kà kɛ

Jɔ́ Wésèdè ɕí zɔ̃ ò dɛ̀ Ɖépò-xwì-bíqí sòin 1703-1791. ɔ mu ma dɛ́ píé, kɛ̀ ɔ wáqá ma gǎ-dyé-nyò bɛ́ bɛ́ nyo bɛ̀ò se ma dɛ́ waà cócì-gbò bɛ̀ò múin mòin nyɛ Gèdèpòò-wùdù gbo. ɔ ɕí ma mà-kpéé-kà, sepóedé ɔ mó bɛ́ ɔ kɛ̀ ma Gèdèpòò dya dè dɛ́ dɛ́ séin mú, hwè ɾ po níin kà ɔ kɛ̀ ma ɔ wíqíò peɖɛ nyu kɛ. ɔ tɛ̀mèin ma nyo bɛ̀ò dɛ́ bá wíqí jè dyí, kà ɔ jũ kɛ̀ Kédèi-dɛ́in-nà-nyò bɛ́ dyi wíqí dyé ní, wa mɛ peɖɛ jĩ kà wa bɛ́in peɖɛ kɛ, bɛ́ wa kɛ̀ jĩ kà wa bɛ́in tòè bó nyíi-dɛ́ jèɛ tò kɛ. Jɔ́ mò ma dyí-tɛ̀mèin-dɛ́ dɛ́ wíqí jè mú-màin-màin mú. ɔ cɛ́ ma wíqí bɛ́ ɔ peɖɛ ma bó zɔ̃ séin xwíniin nyɛ kɔ̃, bɛ́ ɔ kɛ̀ wíqí pàqá bédé, bɛ́ ɔ kɛ̀ dò gǎ-dyé-nyò bɛ̀ò nyí. Kɛ̀ ɔ jũ kɛ̀ ɔ wíqíò dyi ma kɔ̃ kpá dɛ̀ m̀ò ní, níi, ɔ ní po ɔ nyo bɛ́ ɔ nyùin kà kũà múɛ kɔ̃, kɛɛ ɔ nyu wíqí séin sè bó kòin nyɛ nyíi-dɛ́ mú. Wíqí bɛ́ ɔ nyu ma gáná cá dɛ́ ɔ fɛ̀ múɛ m̀ò dáqá tááziin kpáqá-nyo tǎ, kɛɛ ti ɔ mé-tìò qǎ ma bó nyiniɛ, dɛ̀ sè ma ɔ xwaa m̀ò wíqí-pǎa gbèi-gbèi wè nyènéè. Wésèdè dyuòè ma dyí kà bɛ́ Gèdèpòò dè nyo bɛ́ hwòdò kɔ̃ bɛ́ wa kɛ̀ wíqí jè mú màin bó ɔ bìi kɛ, kɛ̀ ɔ tɛ̀mèin ma Kédèi-dɛ́in-nà-nyò bɛ̀ò bɛ́ wa kɛ̀ wíqí jè mú màin, kà Gèdèpòò wuɖuò nyuà cɛ́ kɛ.

Cɛ́ɛ-dɛ́ Da-zà-zà

Dèè-wùdù Ɖièè cɛ́ wíqí jè m̀ò kɛ̀ ɔ zi dɛ́ qíé bɛ́ dyí. ɔ se dɛ́ bɛ́ wíqí jè kɛ̀ Gèdèpòò hwòdò kpɔ̃ m̀ò kɛ, kɛɛ ɔ m̀ò sepóedé wíqí dyà fũà-fũá-dɛ́ kúqúú dɛ́ nyo qíé bɛ̀è fɛ̀ mú m̀ò jè.

Gèdèpòò m̀ò nyo mɛ dɛ́ séin jèɛ, ɔ m̀ò nyo kɔ̃ nyoũn séin, dè bǎa-dɛ́ bɛ́ bɛ́ wa bédéà kɛ kɔ̃ dekè. À m̀ò Kédèi-dɛ́in-nà-nyò bɛ̀è, Gèdèpòò m̀ò nyo kɔ̃ à jéé cá, sepóedé ɔ qǎ à nìin gbǎà. À bédé bɛ́ à kɛ̀ dɛ́ bɛ́ bɛ́ Gèdèpòò qǎà à nyí bɛ́ à kèà dyí gmò, bɛ́ dyiin dɛ́ múɛ ɔ nyénèò kèà dya-dè-dè bédéɛ wuqúi-kɔ̃-nyò bɛ́ jũ jéé cá.

ɔ se dɛ́ gbà bɛ́ à kɛ̀ dɛ́ bɛ́ m̀ò dɛ́ nò m̀ò dyiin nyɛ múàũn dyi kpáin nyɛ. ɔ dè Gèdèpòò hwòdò bɛ́ ɔ kɛ̀ à mana kɔ̃ po ɔ jũ kɛ̀ à dyi dɛ́ bɛ́ bɛ́ ɔ nyí à kɛɛ dyi kpɔ̃, kɛ̀ à dyi ɔ zùo po dɛ́ hwòdò wáqáá mú ní.

Kee wíqí mò zùù gbà bó nyo báún-báún bìi.

Bã-nyò běè náún-po-po kè wa hwìè-xwíníin-po-po

► Éé mò bé nyo dò ké bã kee xwíníin nyé?

À bèin nyo dò bã-nyò dāin bó xwíníin kò-kò bě jè.

Ɔ jũ ké m̃ dyi wíqí bédé bé m̃ ké ɖe séin m̃ móee dō, bé Ɔ ké kō zi ní, n̄í, m̃ bã m̄o ké m̃ zi nyo séin n̄i bóqó-kpàà kōee fáún-fáún dyí. Wé séin xwíníin nyee, nyo báún-báún nyu kũà bó waà wé dyúádòè qii-qè jè, ké Ɔ jũ ké ɖe dò dyi kpá, ké wa se kũà nyue bèin bó wé dòè baqa ní, n̄í, wa p̄e mó.

Ɔ jũ ké nyo dò dyi wíqí pàqā bédé ké Ɔ dyi nyoũn séin dyí zi dé Ɔ m̄oũn n̄in bíqí-bòqòò kō ní, n̄í, wa dāin Ɔ bã-nyò. Cī-cī bé Ɔ nyuee tēm̄in nyoũn dyí kà Ɔ mò wíqí-peɖe-nyò m̄o ké Ɔ zi nyo báún-báún dyíe. Nyo bě dè Ɔ dya, sepóedé Ɔ mò nyo vènè, ké Ɔ nyéné mu ní m̄o. Ɔ kpáin Ɔ kōò-qè bě kpaà wíqí pàqā bě bé nyo báún-báún seà dò dōo bèin nyee múaũn dyi kánáá pū. Ɔ dyuò kpé-bédé-nyò vènè-vènè bě dyí. Ké nyo bě dyé ti bé wa ké Ɔ bìi kũà nyu bó Ɔ wíqíò jè.

Bábòò po bã-nyò bě náún jéé, ké Ɔ zàin wa hwìè da

Náún-po-wùdù vènè dò bé Jízè nyí wa kee mò kà Ɔ mu mú kàmàũn z̄in bé bã-nyò ké dycún mu ke (Máfìò 19:24).

Àpósò Póò cē ɖe gbà bě n̄i bã-bã ɖeín nyee ɖíe bě jè, ké à w̄o múin.

► Ɖe-cē-nyò dò me zà 1 Tímétè 6:17-19 bé nyo tòò běò ké Ɔ gbo dũũ tò.

Póò po bã-nyò běò náún bé wa ní kōò qā hwìq̄ii p̄oin kà bé wa kpé búá dyí ké Ɔ zi nyo tòò bě dyí ke. Bã-nyò bě bé wa búáin kà bó wa m̄oũn dyíee, wa n̄i nādī mú. J̄iin po cócì-nyò běò náún bé wa m̄oũn ní kō qā ɖe-xwa-bī-bī dyúádòò nyu, Ɔ mò, bé wa ké se nyo dò dya dè, sepóedé nyoò bã m̄o Ɔ bédé kpé dé bóqó-kpàà nyo běò hwìè jèe (J̄iin 2:1-4).

Bã-nyòò me bóo hwìq̄ii p̄oẽn kà bé Ɔ wíqíò b̄eò Ɔ dyí gm̄òò ke, kee Ɔ me dè Gèdèpòò hwòq̄o kō. Ɔ kàmà mú m̄o bé bã-nyò dò k̄ee hwìq̄ii p̄oin kà bé Gèdèpòò n̄i ɖe b̄e Ɔ móee Ɔ nyíeñ nyee, sepóedé Ɔ bédé wíqí pàqā, ké Ɔ dè dò dyi jè. Mú-dō̃ -dō̃ b̄ein nyue bé nyoũn b̄e k̄ee hwìq̄ii p̄oin kà bé bãa-qè b̄e bé wa bédéà kee Gèdèpòò mò nyo seee wa nyí ke (Dìtòwádánámè 8:6-18).

Bã-nyò b̄e me nyí nyoũn ɖe hwòq̄o-wáqáá-kà, ké wa me nyue m̄o.

Xwíníin b̄e kō jè nyo b̄e bé wa bãà dé bóqó-kpàà múe seà p̄oe muue mò, wa cī kà wa hwòq̄o nyue móo ke, ké nyo tòò b̄e m̄oũn n̄i gā dyééñ, kà J̄iin 5:5 nyuà c̄ee ke. Ɔ muó dyiin n̄om̄oũn bó wa bìi Ɔ jũ ké wa dyíó má nyoũn ɖe nyí hwòq̄o-wáqáá-kà ní. Wíqí se múà dōo bèin, kee Ɔ c̄e hwòq̄o dé ɖei-kpá-kpá kō. Ɔ mò ɖe gbà bé nyo dò ké nyo tòò b̄e gā-dyé-dyé dũũ dyi z̄ain, sepóedé Ɔ m̄oũn n̄i bã-f̄e c̄eñ jèe.

Gèdèpòò c̄ein ɖe Ɔ hwòq̄o qā gbo po bá dyí-séq̄eín-qè w̄o po jè dyí bó nyoũn-dyù bìiee kpáá-qè-cē-nyò Emó mú (Ɔ hwòin kà gā-dyé-nyò b̄eò kè nyo b̄e bé wa kp̄o kànàà-kà kee w̄i kō bédé-

bédé). Bounboò cɛɛ, ké ɔ dá: “Kɛɛ jǎà-dɛ wǎ-po-po mɛ mu dyúá kánáá pū kà ní vènè dò zìà kɛ. Ké dyí-sédèin-sédèin mɛ nì kà ní-dyù bɛ ɔ ní ma kɛɛ nìà kɛ” (5:24). Gèdèpòò dá ɔ mu zaa-wǎ-po-po bó nyo bɛ mǎà kpáná se dyí sɛdèin nyɛɛ gǎ-dyé-nyò bɛ kǒún po-nyò kɛɛ kǒ dyàùn (Emó 6:1; 3-6; 8:4-7, 11-12).

Kédèi-dèin-nà-nyò séin mɛ zà waà nyíi-dɛ bɛò hwòdɔ gbo bɛ wa kée tò, bɛ ɔ ké gǎ-dyé-nyò bɛò kè nyo bɛ bɛ wa kpǎ kànáà-kà kɛɛ gbo kpá. Wa mɛ pɛɛ bàdàin-bùè bɛ wa ké waà cócìò gbo kpá, ké wa mɛ tò nyíi-dɛ bɛ wa ké bǎ -nòmò-dyíin-kpa-nyò bɛ gbo kpá, bɛ wa ké múà-bǎò dyi bèin. Jǎó Wésèdè dá dɛ nyuɛ bɛ cócì bɛ nì zǎ ò dɛ ɔ nìin tiín nyɛɛ se ma dyi ku mìò bɛ wa ké nyo bɛ nì bóqó-kpàà gboiɛ gbo kpáa bédé xwíníin tǎ:

1. Wa se ma tɛmèin-dɛ nòmò dyíin bédé,
2. Wa ní nyu ma jǎà, ɔ kè,
3. Wa se ma nyíi-dɛ hwòdɔ gbo zàà bèin bɛ wa kée tò.

Wídí mú-dɛbɛ-dɛbɛ

► Dɛ-cɛ-nyò dò mɛ zà 1 Tímètè 6:8-10 wuquún bɛ nyo tòò bɛò ké ɔ gbo dùù tò.

Náún-po-po bá wídí jè dyíɛ se bǎ-nyò bɛò dòn gbo mu. Gǎ-dyé-nyò pàdǎ poèn hwìdǐ kà bɛ wa se múà dò bédéɛ bèin fɔɔ sepóɛdɛ wa dyé gǎ jèɛ. Báboò cɛɛ à gbo kà bɛ wídí mú-dɛbɛ-dɛbɛ nyuɛ ké nàmàün kúqúú pa nyo gbo kɛ. Náún-po-wùdù nìà bóɛ dyi nyo séin gbo.

Nyo bɛ ɔ dɛbɛ wídí múɛ hwòdɔ se dyi dèè bèin dɛ wídí jè mú. Nyo bɛ ɔ dɛbɛ wídí múɛ hwòdɔ se dyi dèè bèin, kebì ɔ mɛ bédé pàdǎ kɛ (Ìkídíisìàsì 5:10). Báboò cɛɛ à nìin gbo kà bɛ wídí mú dɛbɛ jè mɛ bó à hwòdɔ kpǎò, ké à hwòdɔ mɛ dè dyi bó dɛ bɛ bɛ à bédéɛ jè kɛ (Hìlbúqúú 13:5).

Nyo bɛ bɛ bǎ jè dè hwòdɔün wɛɛ bédé bɛ ɔ ké mú-dǎ -dǎ pàdǎ mú mùin hwè bɛ ɔ ké nyo ɔ mǎà jǔɛ dyíɛ jǔ. Ti ɔ nìà mú-dǎ -dǎ bɛa mú mùɛ n nyɛɛ, ti díé bɛ ní, ɔ táà ɔ jǎà-po-dèò dyi, ké ɔ poɛ dɛ kúqúú bɛ mò nyo-sǎ-dɛ bɛɛ bɛ in, púin, dɛ kéó kà ɔ múà dyà kɛ dyà ɔ wìl kúqúú hwòdɔ bǎ cá.

Ti díé bɛ ní cócì-nàin-nyò bɛò cɛɛ wa kídíi-sí-nyò bɛò díé bɛ gbo kà bɛ wa bèin nyuɛ bɛ wa ké bǎ kɛ. Wa cɛɛ kà bɛ nyo bédé hwìdǐ-tabà-tabà kɛɛ mu bǎün mìò kɛ. Nyo pàdǎ bɛ bɛ wa nì bóqó bɛ kǒ kǒ gǎ nì mìò kɛɛ, wa sí nyo bɛ nìà kɛ kídíi, sepóɛdɛ dɛ kàmà mú mìò bó wa bìi. Nàin-nyò bɛ nìà kɛ wáqá Gèdèpòò-wùdù bá wídí jè dyíɛ kánáá pū, ké wa se fèin bɛ wa kée dyí-tɛmèin-dɛ bɛ bá bǎ jè dyíɛ da zà, kà bóqó-kpàà nyo bɛò nyuà kɛ.

Báboò dá Gèdèpòò biè-biè nyuɛ ké nyoün bǎ mìò jǎà, ɔ jǔ ké wa hwòdɔ dyi dyi dè bó dɛ wa bédé kɛɛ jè ní. Nyo mò nyo mó bɛ ɔ kèà Gèdèpòò-wùdù dèin gbìdǐ, bɛ ɔ kèà ɔ bǎin nyɛɛ kè bóqó-kpàà nìin bǎ-nyò bɛò mu gǎ dyúáqòò dyèin. Cócì bɛ bɛ wa dǎin nyoün bɛ bǎ-bǎ nyénéin nyɛɛ jidí nyo bɛ séèà Kédèi hwìdǐ tabà kɛɛ ní mìò, sepóɛdɛ wa séè wa mìòün dyí kpǎò bèin kɛ. Kɛɛ wɛɛ kɛɛ, nyo bɛ bɛ wa dèà nyénéin-dǎin-dɛ bɛ wa seà dyéɛ muɛ hwòdɔ kǎɛɛ, wa dyí dɛ cócì bɛɛ mú mìò. Nyo bɛ bɛ bǎ -nòmò dyíinò bǎin nyɛɛ mò Gèdèpòò-wùdù-wáqá-nyò bɛ bɛ wa kpǎà nyo bɛ po wa jè jǎà kɛɛ nyíi-dɛ bɛ xwaún wɛɛ dòn.

► Ɖε-ε̃-nyò dò mε zà Fèdópìò 4:10-13 wuquún bé nyo tòò bě̀ò ké ɔ gbo dũ̀ tò.

Póò po ma Gèdèpòò zùò bó nyíí-dè bé jáà-po-nyò bě nì ma dé Fédópà-hwòdòò múεε tò ma kà ɔ gbo bó ɔ gbo kpá jèεε jè. ɔ c̣εε ma wa gbo kà ɔ ḍāa c̣ē kà ɔ hwòḍǒ ké ḍε séín mu bó ɔ hwìì dyiìn nyε múin dèèn nyuε, ń seé ḳǒ kebì mó mε nyu ma ɔ kε. Wuqu Póò c̣ēà dà kεε tēmèìn à nìin dyí kà bé ɔ ní bédé ma wíqí pàḍǎ ti séín nyε. ɔ c̣εε ma kà bé dyiìn dé Gèdèpòò kpéò múεε, ɔ ḅéin ḍε séín nyuε kε. Dyiìn dé wuqu ḅě n̄à kε múεε, pòò c̣ē à hwòḍǒ ḳōin kà bé ɔ se ma Gèdèpòò hwìḍǐi tabaa bóo mu, kebì f̣ũà-f̣ũá-ḍε mε dyi ma bó ɔ hwìē.

Jǎà-nyu-nyu

► Ɖe-ɕẽ-nyò dò me zà Nóó 11:1 bé nyò tòò béò ké ɔ gbo dũũ tò.

Vósi nìà kẹ nì pńá bẹ wa po peḡe-ḡẹ bẹ kǝε jẹ cǝín. Peḡe-ḡẹ bẹ̀ hwòin kà cu-bò bẹ̀ kẹ vǎǎ-dù kò-kò bẹ̀ ɔ kẹ suaḡẹ. Nyo ǰíẹ bẹ̀ zàin wa nìin pńáò dyí, kẹ wa nyue bẹ̀ ɔ kẹ wa wíqí zi kǝ nyí. Vósi nìà kẹ cǝε kà bẹ̀ Gẹḡẹ̀pọ̀ò nyẹ gbá-gbá-nyò mú kẹ.

Nyo báún-báún nyu gbá-gbá-dè kúqúú bě xwai b́e wa ké wíqí dyé jè. Ćeé-dèò nyo mu bó dyí kòùn dé tèmèìn-dè nìà kε múεε bá jǎà nyu jè dyí.

Gèdèpòò Hwòdǒ-kĩ-dè-dè

Àpósò Pód cée ma Kédéi-déin-nà-nyò bě nì ma kà dé Fédópà-hwòdòò múεε gbo kà bé Gèdèpód mu ma de séin wa kǎ wa kéó bédéεε wa nyiîn nyε. De nìà ke mò nyénéin-dáin-dè vènè dò cá. À me gmò vósi béd dya bé à ké xwíniín kǎ jè Pód dāin wa de nìà ke nyénéin nyεε dyí dyuò.

► Ծե-ճէ-նյօ դօ մե չա Բեդօրիօ 4:15-19 wuquún bé nyo tòò běò ké օ gbo dũũ tò.

Cóci-nyò běò kpàin ma Póò wídí gbo. ɔ dá ɔ nì ma kà sáa-zàin-dè nà kɛ dé Gèdèpòò gbo. ɔ dāin ma wa nyénéin kà b́é Gèdèpòò mu ma dɛ séín wa kǎ wa kéó bédéε wa nyiín nyε. ɔ sɛε ma cǎ kà b́é waà wídìò mu kǎ kpáun dɛ m̀ìò kɛ.

Nyénéín-dáin-dè nàà kɛ se bó fóó-nyò bě kè nyo bě se kǔà dò nyue móɛɛ bìì. Nyénéín-dáin-dè nàà kɛ mò bó nyo bě bé wa màin waà wídí jè mú kà Báàbòò nyuà cɛɛ kɛɛ bìì.

► Ɖe-ɕe-nyò dò me zà Máfiò 6:25-33 bé nyò tòò běò ké ɔ gbo dùú tò.

Jízè cǎi kà bē Gèdèpódò nyí naà bǐdò qī-qè, ké ɔ nyuε ké cu-bùè bǐdò nòmò kǎin, ké kà dyúádòdò, kǎà, Gèdèpódò mu à mòmùn dε bǐ bē à mósε à nyīn dεkèε. ɔ qá à mε bó hwìdīi pòèn bó dε kée nyu bē à ké cǎi jè. Ké ɔ dāin à nyénéin dε kà bē ɔ jū ké Gèdèpódò kǎá-bòdòdò jè dyi à hwòdò kpò ní, nīí, ɔ mu à dε séin bǐ nà kε nyīn nyε.

Nyɔ dʒíě bě ní pòin zě ě jě hwìdʒii, kɛɛ wa gbàin hwòdò dyíí bó dɛ bě nì dɛ *dyúá* kɛɛ jè. Gèdèpòò sɛɛ cě kà bɛ ɔ mu à dɛ bě à sèè dyédé kɔ pɔɛɛ à nyíin nyɛ. ɔ mɛ nì m̃ hwìdʒii kà dɛ Dèè-wùdù Sùàò mú, ti bɛ mánà nì ma wáqáuh̃ wěɛ, ɔ wáqá ma wé séín xwíníín nyɛ (Ěsédò 16). Kà dyúádòò, kǎà Jízè dǎ à mɛ baà bó dʒii-dɛ bɛ à kɔ à ké dʒi bó “wé dò-dò séín” nyɛɛ jè. (Máfíò 6:11) Gèdèpòò mó bɛ à ké ɔ hwòdò kɔ dè wé séín xwíníín.

Jiin dá Gèdèpòò dāa nyu bé gǎ-dyé-nyò běò ké “bǎ dé hwìqǐi-taba-taba mú” (Jiin 2:5). Gǎ-dyé-nyò běò bédé pá bé wa ké Gèdèpòò hwòdǒ kǒ dè, ké ɔ zi nyo bě dèà waà wídí hwòdǒ kǒ bé ɔ kéà wa dyí gmò kɛ dyí.

À me bó níin à dè Gèdèpòò hwòdǒ kǒ jèɛɛ, à ké sǒ pǐin wáqá pū kɛ. Gèdèpòò nyí à dɛ à kǒ à ké bédéɛ dyiin dé kǔà bé à nyuɛ mú (Ìfísìò 4:28). ɔ jǔ ké nyo dò se kǔà nyuɛ mó ní, níi, ɔ me bó Gèdèpòò hwòdǒ kǒ dèè bé ɔ ké dɛ ɔ móɛɛ ɔ nyí, ké ɔ me bó nyo tòò bě hwòdǒ kǒ dèè bé wa ké ɔ dɛ nyí dɛkè (2 Tèsàdónià 3:10).

À me bó dɛ bé Gèdèpòò nyí à kɛ hwòdǒ kǒ dèè bé ɔ ké à bǎin. Bǎ-bǎ mò mana ké Gèdèpòò poɛ nyo xwédé wè kǒ, kɛ ɔ se Gèdèpòò gbɔ-po-dè bó nyo séin bìi. Nyo bé bǎ jè dè hwòdǒn xwéɛɛ, mu fǔà-fǔá-dè kúdúú mú mùin.

Wídíin-dyéin-dè bě

Wídíin-dyéin-dè bě mò dɛ bě bé m̀ bédé, bé wa kpá m̀ gbo bé m̀ ké wídí mó kɛ. ɔ hwoin kà pá kè kǔà-mú-nyùin-nèè-kpà bě mɔɔ kǒpítò. Nyo dò bèin dɛ bě dò kǔà mú nyùen bé ɔ kée kpáná kǒún dyé, kɛ ɔ me gmòò dyí, ké ɔ ní dá bé ɔ kée peqɛ, sepóedé ɔ dyie náa nyuín, níi, ɔ wídí-dyé-gbò mu gbǎun. Vósi bé ɔ tò wídíin-dyéin-dè jìɛɛ mò Nók 14:4, ké ɔ dá, “Dè bé bìqǐ dò seà niɛɛ, qii-dè dò se dé sádáún nì, kɛ bìqǐè gana-kǔà nyu-nyu dyà qii-dè bǎin-bǎin.”

ɔ mu dyè mú kàmàún bé nyo mò gǎ-dyé-nyòɛ ké wídíin-dyéin-dè bě nià kɛ jè múin wǒ. ɔ hwoin kà, ɔ muɛ dyè hwìqǐi pòin kà bé ɔ bǎtoò bédé wídí pàqǎ sepóedé ɔ bédé kǔà-mú-nyùin-nèè-kpà bě kpa wídí pàqǎ kɛ mɔɔ kǒpítò mɔɔ ɔ bédé káà jè kɛ. ɔ pòen hwìqǐi kà ɔ jǔ ké ɔ bǎto dò mɔɔ ɔ gbò-xwíniín-nyò dò dyi dɛ bǎa dò bédéin, níi, nyòò mu ɔ wídí nyíɛn niin pídyi ti séin ɔ mó kɛ. Kɛ wǛé kɛ, dɛ nià bóɛ mò wídíin-dyéin-dè pū, ké ɔ se wídí dyàà bèin ɔ jǔ ké nyòò seɛ wídí kǒún po ní.

► Dé mò dyí-tèmèin-dè tòò bě m̀ bèin tòè sòin dé nì gbɛ ẽ̀ mò mú bá wídíin-dyéin-dè bě jè dyí ké?

ɔ jǔ ké nyo dò se dɛ bé wídíin-dyéin-dè bě nyu nyo tòò bě bìɛɛ jè múin wǒ ní, níi, kà dyúádòò, kǎà ɔ se dyè dɛ wídí bèin ɔ mòún bìi nyuɛ kɛ dyí dyuòè bèin. ɔ se dyè dɛ ɔ móɛ mɔɔ dɛ bèin ɔ fèè gbo zǐàin nyɛ dyí dyuòè ẽ̀ mu. Ké dɛɛɛ, ɔ muɛ dyè hwìqǐi pòin kà ɔ jǔ ké nyo dò dyi ɔ wídí dò gbo kpáin ní, níi, ɔ mò wídí bé ɔ ké fuquù bó wé dyúádò mɔɔ wé gbèi-gbèi xwíniín pǔ, kɛ ɔ se wídí ké ɔ fèè gbo zǐàin nyɛ.

Dɛ nyuɛ bé nyo dyi gǎ dyéɛ mò ɔ jǔ ké m̀ se wídíin-dyéin-dè bédé dé nì fèè mú ní. Ké ɔ jǔ ké nyo dò se wídí móò bèin mɔɔ ɔ se wídí jè mú màin dyuò mɔɔ ɔ se wídí dyi dèè bèin ní, níi, ɔ mu nyo tòò bě dyai niin kánáá pū.

Dé gbò qíɛ bě xwíniín nyɛɛ, ɔ kàmà mú bé nyo ké dé wídí dyi dè, bé nyo kée dɛ dò mú nyùin, sepóedé nì xwédé-dù bě nià bó m̀ dɛiɛ dè m̀ hwòdǒ kǒ bé m̀ ké wídí wa múin gein. Wa seɛ dyí dyuòè mó dɛ m̀ mó nì wídí mú nyùen dyie. Dɛ wa pòin hwìqǐi nyènèè kɛ mò, xwíniínò nyé kǒ jè mòún kéà wídí bédé bé nyo tòò běò mòún kéà gǎ dyéɛn nì ké? Wa mó bé m̀ ké dɛ séin m̀ bédéɛ wa múin geɛ ẽ̀ n nì, m̀ seé kǒ kɛbì wa qíɛ bě mɛ nì wídí fuquù ẽ̀ n nyɛ.

À seɛ cɛɛ nì kà bé Kédèi-déin-nà-nyò dò me doin ɔ bídí-kpèdè jè mú bé ɔ ké se nyo dò gbo kpá ke, keɛ ɔ me fɔnò hwòdò dée nyu-nyu mú, kà Bábòò nyue cɛɛ ke. Nyo bé ɔ béin kpé bó kùà nyu jè, ké ɔ ní nyuà kùà dòe, Bábòò dá à me bó nyo nì náa gbo kpáa (2 Tèsàdónià 3:10). ɔ jù ké nyo dò dyi ɔ wídí dyí dú ké ɔ dyie fùdùù-fùdùù-nyò nyí ní, nìí, wa sɔ̀ò mu gǎ dyééí dyi kpáun.

Bábòò dá kómòò nyo bé Gèdèpòò nyí nyue mò bé nyoùn bɛ́ ké wídí mó dyiin dé wa miòùn niin wídíin-dyéin-dè bɛ́ mú. Kpáá-dè-cɛ-nyò Mákà dá bóqó bé Gèdèpòò dǎ mana kɔ́ poe múe, nyo dò-dò séin mu "ɔ miòùn niin gédèe-gbǎ bɛ́ kè féè-cù bɛ́ bédéin" (Mákà 4:4). ɔ xwíníinò dò mò, nyo séin mu wa miòùn niin kɔ̀ò-dè bɛ́ bédéin, ké wa mu kpé béin bé wa ké dɛ bɛ́ béin mú-zain-zain dyàà keɛ nyu bó wa miòùn bìi. Dé bóqó díe bɛ́ kɔ́e, báá-dè se dyè dé waà wídíin-dyéin-dè vènè, keɛ dɛ mò dɛ kpa dɛ keɛ mò, nyo bɛ́ bé mana nì kɔ́e me bédé dɛ wa mó bé wa ké wa miòùn bìi wídí mó ke.

Nyo bɛ́ mò gǎ-dyé-nyò, ké wa poe gbo bé wa ké Kédèi gbo dyie fèè zain mú kánáá pū. ɔ se dɛ bé Gèdèpòò ké mana dò wáká po bó wa dònùn biie, keɛ sepóedé wa dǎ gbo zǎin, ké wa dǎ fèè nòmò dyiin cǐ kpàí dú, ké wa ní peqe wídí náá-dè kɔ̀ún dɛ, ké wa ní vɔ́ vɔ̀ò-dè dɛ, ké wa ní mǎin wídí nyo-múàun-po-dè gbà bɛ́ kɔ̀ún dɛ jè. Ké wa dú kùà nòmò dyiin nyu kpàí, ké wa nyénéin-nyènè nì nyoùn bɛ́ wíin. ɔ dǎ ná niin, Gèdèpòò po waà kùà-sɔ̀ò mana kɔ́, sepóedé wa nì ɔ bìi kùà nòmò dyiin bɛ́ nyueí jè. Gèdèpòò po Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ nì náa xwédé-dù sɔ́ niinò mana kɔ́ ké ɔ zi ɔ kǐin-kǐinò dyí.

► Hwìè bèò nyé kɔ́ mú nyo bɛ́ nì dé nì gbɛ́ ɛ̀ò múe nyu kùà, ké wa dè wídí dyi, bé wa ní kɔ́ dà xwa kíe dè dé dyúa ké?

Vɔ̀ò-dè vɔ́-vɔ́

Vɔ̀ò-dè vɔ́-vɔ́ mò nì wídíò nǎdí mú po-po, sepóedé m̀ dèè hwòdò kɔ́ kà nì mu wídí dò bó kɔ́in dyéin pídyie. Nyo mò nyo quǎ keɛ zà nyo seà quɛe wídíin pídyi, ké ɔ ní nyí ɔ wídíò dò dɛ. Vɔ̀ò-dè vɔ́-vɔ́ dǎ nyo báún-báún hwòdòùn dyí dyuòin, ké ɔ nyue ké wa gbòò wídí mú, ké wa se wa miòùn niin gbò-xwíníin-nyò bɛ́ gbo gmòò béin dɛ mòùn. Nyo díe bɛ́ dú nyo tòò bɛ́ wídí dyí ké wa vɔ̀ò vɔ̀ò-dè mú, sepóedé wa dèè hwòdò kɔ́ kà bé wa mu dǐin, bé wa ké nyoò niin wídíò dɛ tò ke. Nyo báún-báún nì kpòqo déin kǎun bó dyíqí jè, sepóedé wa mó vɔ̀ò-dè vɔ̀ò dyi jè. Nyo bɛ́ nì gǎ dyééí nyee báún-báún mò vɔ̀ò-dè-vɔ́-nyò bɛ́, sepóedé wa poèn hwìqí kà bé wa se hwòdò-po-naín dò bédé, ɔ sèin bé wa ké vɔ̀ò-dè vɔ́, bé mana dyi wa dyúa kpáin, wa ké wídí dǎbá dònùn wɛ́.

Vɔ̀ò-dè vɔ́-vɔ́ vɔ́ jǎà-dè pàdǎ gbo dé Kédèi-déin-nà-fèèò mú. Díe bɛ́ mò:

1. Vɔ̀ò-dè vɔ́-nyò se kùà nyue béin bé ɔ kée wídí kɔ̀ún dyé (Ìfísìò 4:28),
2. Nyo bé ɔ vɔ́ vɔ̀ò-dè keɛ ní nyu jǎà (1 Tímétè 6:6),
3. Dɛ vɔ̀ò-dè-vɔ́-nyò bá keɛ ɔ ní dɛ bo (Gàdézìà 6:7).

Gèdèpòò mó bé à ké kùà nyu hwè bé à ké wídí dyé, keɛ ɔ se mó bé à ké nyo tòò dò mòùn wídí xwa zà, bé à kée cɛ kà bé à dyéé mana-kà ke. Vɔ̀ò-dè vɔ́-vɔ́ mò dɛ gbà, sepóedé ɔ mò dɛ bé ɔ dyuòin nyo hwòdòùn dyi wàdǎ, ké ɔ nyue ké nyo dyíqí ke.

Vɔ̃ɔ-dɛ̃-vɔ̃-nyɔ̃ se Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ hwɔ̃dɔ̃ kɔ̃ dɛ̀ bɔ̃ gbo-kpá-kpá jɛ̀. Nyɔ̃ nì náa béqé bé ɔ̃ ké ɔ̃ mɔ̃n dɔ̃ diè, bé ɔ̃ ké níí, “M̃ poe jáà kà bé Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ kɔ̃ qé ní jè gboɛ̃?” M̃ bèin baà bé Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ ké qe m̃ kɔ̃ bé m̃ ké béqéɛ m̃ nyí?” “M̃ poe jáà kà bé m̃ dɔ̃ vɔ̃ɔ-dɛ̃ vɔ̃, ké m̃ dɔ̃ nyɔ̃ dɔ̃ wíqí xwa zà ní, níí, ɔ̃ mò hwíè kɔ̃ mú Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ mó m̃ gbo kpáa dyíɛ̃?” “M̃ mɛ̀ dèè hwɔ̃dɔ̃ kɔ̃ kà bé Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ bèin m̃ mana dyúa poe bé m̃ ké wíqí-kpò goun dɔ̃ qí dyíin qé vɔ̃ɔ-dɛ̃ vɔ̃-vɔ̃ múɛ̃?” Nyɔ̃ bé ɔ̃ vɔ̃ vɔ̃ɔ-dɛ̃ se Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ hwɔ̃dɔ̃ kɔ̃ dɛ̀ kà bé Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ bèin nyue bé ɔ̃ ké wíqí dyé ke. À dɔ̃ Gɛ̀dɛ̀pɔ̃ hwɔ̃dɔ̃ kɔ̃ dɛ̀ jáà ní, níí, à mu qe bè bé ɔ̃ cɛ̃ à gboɛ̃ nyuèn, ké à mu ɔ̃ hwɔ̃dɔ̃ kɔ̃ dèin kà bé ɔ̃ bèin à qe séin nyíe, seóeqé à taba ɔ̃ hwíqí jèè.

Кра крѣ-крѣ

ɔ jũ ké nyɔ dɔ̃ dɔ̃ kpa kpɔ̃ ní, nɛ́, ɔ dɛ̀ hwòdɔ̃ kɔ̃ kà bé ɔ mu wíqí dyèìn dé dyúá bé ɔ ké kpaɔ̀ pɛ̀ kɛ. ɔ jɛɛ, kpa-kpɔ̃-kpɔ̃ mò wíqí m̀ mu dyèìn dé dyúá kɛ pɛdɛ-pɛdɛ, ké m̀ se ti nɛ̀ b́ɛ̀ ǹìn fũ̀à-fũ̀á-dɛ̀ bɛ̀ bé ɔ mu dyà̀n wɛɛ dyí dyuò.

Bábòò cǎε kà bé kpa-kpǎ-nyò mò kpa-po-nyòè gǐ ke (Nóó 22:7). Nyo bé ɔ kpǎ kpa keε, ɔ hwòdǒ ní dè dyi gàná cá.

Kpa díé bĕ jĕ gbàin nyo hwòdǒ dyíí mîò ké ɔ zi kpa tòò bĕ dyí. ɔ jŭ ké nyo dò dyi kpa kpǎ bĕ ɔ ké qii-dĕ dǎ ní, nîí, ɔ po ɔ mîòùn fŭà-fŭá vènĕ mú. Sepóédé qii-dĕò mu dyi hwèin, ké kpaò mu ɔ dǒ nîin, ké ɔ muε nyuùn bĕ ɔ ké gǎ dyé de mîò, bĕ ɔ ké gǎò nyo ɔ dyé ma kà kíin nyεε dyí zi.

Ké ɔ jũ ké nyɔ qò dyi wíqí kpaún kpɔ́ bɛ́ ɔ ké ɔ gbɔ́ pɛ́nɛ́ po mɔɔ ɔ ké mú-po-qò dɔ́ mɔɔ ɔ ké hwa pa mɔɔ ɔ ké ɔ gbɔ́ bɛ́in ní, nìí, wíqí ɔ kɛ́s dyé qé dyúa kee qéɛ ɔ nà bó pɛqɛɛ́ nyɛ. Gìqìr qò se ɔ bìì nìè́ mu bó gàdàà, ké qé mánáin nyɛɛ, ɔ se qɛ qò dɔ́ bɛ́in mu, sepóɛqé ɔ qǎ wíqíò pɛqɛɛ hwa nòò.

Ɖe-peƉe-nyò ɔ́íé ɓě po kpa, ké wa poe gínì vènè kǝìn. M̃ dyi wa gbo kpa kpǝ ké m̃ seɛ p̃èìn fũà ní, ñí, gínì mu bó kǝìn kpáùn w̃e mu dyí búáùn ɓé ɔ ké wíqí jée ɓé m̃ kpǝà kpáùn w̃e dyí zi. Tóò mú Ɖe-peƉe-nyò ɔ́íé ɓě pòìn waà peƉe-ɔ́é ɓèò kpáùn dyi, ké wa poe gínì vènè kǝìn. Nyɔ ɓě kpǝ peƉe-ɔ́é ɓě kpáùn ké wa p̃è wíqí vènè bóe jè, seƉóéqé wa se mó ɓé wa ké fòìn, ɓé wa ké wíqí pàqǝ dyé w̃é hwè ɓé wa ké wíqí jée ɓé ɔ́é kpaa ɔ mú d̃ìn.

Ti díé bĕ ní nyo bĕ kpĕ wíqí kpaún ké wa poe nyónó-dyi-kpĕ-hwò kpa wíqí mîò kĕe kĕún, bĕ nyoún bĕ ké wa bàin jè. Wa dè waà dyi-kpĕin-kpĕinò gbò dyiin dé kpa vènè kpĕ-kpĕ mú cá. Cócì-nyò bĕò mò gbĕ-xwíníin-nyò bĕ bĕ wa bédé hwíqĩi-tabà-tabà kĕ. Kà ɔ nìà náa, nìí, wa bédé bĕ wa ké fòndò-hwòdĕ díè bĕ dyi mót, bĕ wa kĕe nyu bĕ dyi-kpĕin-kpĕin ké dyiin nòmò kè bĕ ɔ ké se wíqí pàdā kpa.

► De-ḙ-nyò dò me zà Wódómà 13:7-8 wuquún bé nyò tòò běò ké ɔ gbo dùú tò.

Vòsì nìà kẹ c̣ɛ kà b́é à ḍyí n̄yọ̀ ḍò bìì kpa ḍò bédéíń, à m̄e p̄ɛ kẹ. N̄yọ̀ b̄ɛ b́é wa bédé k̄p̄ɛɛ bédé à kpa ḍò mú, ɔ̀ m̀ò b́é à k̄é wa k̄p̄éin d̄ȳé k̄è b́é à k̄é wa wuɖu n̄yú. Go ʼmànàò bédé à táci-kpà mú. Wuɖu-d̄ɔ̄in k̄íin-k̄íin nìà vòsì 8 múɛ po wuɖu b̄ɛ c̄éèà d̄é vòsì 7 múɛ dú. À m̄e bó nòò b́é à k̄é ɖ̄e à bédé b́é à k̄é n̄yọ̀ ḍò n̄yíɛ ɔ̀ n̄yí. Ɖ̄e nìà kẹ xwíníín s̄eɛ m̀ò kà b́é à m̄e bó

Wíqí m̃ ké peqee jè páún-po-po

Nyo díé b̃é dyé kà wíqí nyènèè ní, wa hwo peqee nyènèè. ɔ d̃á ná ñin, de wa móee tó nyu wa de tee hwè ké wa dyé wíqí de. Nyo b̃é ñi náa se kpé b̃ein b̃é wa ké nyo tòò b̃é gbo kpá.

Wíqí m̃ ké peqee jè páún-po-po xwíníín mò kà m̃ ké wíqí b̃é m̃ mó de qò mú nyùn dyíe páún poe nyu nòmò dyíin, b̃é ɔ ké de m̃ móa nyue dyíe nyu nyènèè ke. Nyo báún-báún bédé wíqí-pèdèin-ti jéé b̃é, ké wa p̃ein ti b̃ea hwiq̃ii mò. ɔ jèee, wa bédé b̃é wa ké wíqí qò dyi dè hwè b̃é tiò ké bó nyini. ɔ hwoin-dè mò, ɔ j̃ú ké nyo qò dyíó gb̃ò qò dyi kp̃ó níe. ɔ mu dyè gb̃ò jè p̃ein ñin bó dènè séin xwíníín m̃o z̃ó séin xwíníín. ɔ dyi ná ñin, ɔ bédé b̃é ɔ ké wíqí ɔ mu dyéé ñin nyee qò dyi dè ˘ ñi ti séin, b̃é tiò dyi bó nyini ní, ɔ ké gb̃ò jè p̃éè b̃ein. ɔ j̃ú ké ɔ dyíó gb̃ò jè p̃ein ñi dé z̃ó xwíníín ní, ñii, ɔ bédé b̃é ɔ ké wíqí dyi dè bó ti tòòm̃ün-tòm̃ün xwíníín. Ké bó tia baqaa, mú-d̃ó ˘ -d̃ó ˘ qò b̃ein bó ɔ hw̃i dyie b̃é ɔ ké wíqí qò peqee mó, kee ɔ ní d̃á b̃é ɔ ké wíqí ñià b̃oe dyi t̃iin f̃o, ké ɔ me dèè hwòd̃o k̃o kà b̃é ɔ d̃aa peqe ñò ke.

Wíqí k̃iin-k̃iin b̃é m̃ me dè dyíe me mò ñi bàd̃ain-bùèò (Nóó 3:9-10). M̃ me tò wíqí m̃o kómó-qè séin b̃é m̃ dyíe bùè-bàd̃ain-ñinò, b̃é ɔ ké Gèdèp̃óò k̃iàò gbo kpá. Bó ñi wíqí nyo sè bó k̃oin, ti b̃é m̃ d̃aa ñi hwòd̃e-móó-qè mú nyùn hwoe f̃òen hwè b̃é m̃ ké bàd̃ain-bùè tò. Gèdèp̃óò mu m̃ mana k̃o poun bó ñi j̃àa nyu jè.³⁹

ɔ j̃ú ké m̃ d̃á ñi bàd̃ain-bùèò tò, ké m̃ d̃á ñi móó-qè b̃é nyue hwo ní, ñii, m̃ me dè wíqí qò dyi bó gana-qè b̃é dyi kpá níe jè. Ké m̃ me dè wíqí dyi bó de b̃é ké ñi f̃èè mú z̃ain nyee jè, ɔ hwoin kà, m̃ m̃iùn ñin gb̃ò po-po. Ké m̃ me po de b̃ein nyue b̃é ñi kómó ké k̃o kpáa jè s̃óún. ɔ hwoin kà k̃ià-mú-nyùn-nèè-kpà b̃ein nyue b̃é m̃ ké wíqí p̃a d̃á dyé ke.

Nyo b̃é ɔ bédé wíqí-mú-dyéin-qè (de b̃ein ɔ gbo kpáa b̃é ɔ ké wíqí dyé ke), hwoin kà k̃aa m̃o gb̃ò kee me dè wíqí qò dyi b̃é ɔ ké wa xwa nòm̃in. ɔ j̃ú ké nyo qò dyi k̃aa qò bédé, ké ɔ dyie wíqí k̃óún nyue ñi, ké ɔ ní dè wíqí qò dyi f̃o ní, ñii, ɔ se k̃aàò qobo nyue b̃ein mu ɔ j̃ú ké ɔ dà kpa de qò dyi dyíin nỹiñin ní. Ké qee, ɔ se kpé b̃ein mu b̃é ɔ ké k̃aa q̃iè qò d̃ó, ké ɔ kpánàò mu b̃oin kpáun.

Nyo b̃é ɔ m̃ain wíqí p̃u, ké ɔ ní po kà ɔ ké wíqí peqee nyue jè páún w̃ee, ɔ se kpé b̃ein mu b̃é ɔ ké de ɔ bédé b̃é ɔ ké nyue nyu. Ké dé mánáin nyee, ɔ mu nyo tòò b̃é hwòd̃o k̃o d̃ein b̃é wa ké ɔ gbo kpá, kee ɔ mòùn se kpé b̃ein mu b̃é ɔ ké nyo tòò b̃é gbo kpá. ɔ f̃èè se mú z̃ain mu, sepóedé ɔ se wíqí dyi dèè b̃ein jè.

Jízè po nóó qò bá S̃éméd̃ià-gàà qò b̃é ɔ kpá ma gàa qò b̃é wa puà ma ke gboee jè dyí.⁴⁰ Dyée, S̃éméd̃ià-gààò bédé ma wíqí qò, hwè ké ɔ bédé ma j̃akasì qò b̃é ɔ ké ma gààò kpa. Dé mu ma kpáun ɔ j̃ú ké S̃éméd̃ià-gààò dyi ma ɔ j̃akasìò peqe, ké ɔ dyi ma wíqí séinò m̃ain ní ké? ɔ b̃ein

³⁹ De t̃iin-t̃iin qò bá bàd̃ain-bùè tò jè dyíe cèè dé Shepherds Global Classroom t̃em̃ein-d̃èò nyo mòà *T̃em̃ein-d̃è k̃è Xwai-nyuu-qè bá C̃ociò jè dyíe* mú, ké dè m̃ b̃ein dyé kee k̃è <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

⁴⁰ Dúù 10:25-37

ma hwòdòùn-hwòdò bédéé bó gaaò gbo kpá jè dyeo, kɛ ɔ seɛ ma nyue béin mu bó kà gaaò nyu ma kà niè kɛ jè.

ɔ jũ ké nyo dò dyi wíqí bé ɔ mó peɛɛ dyiɛ jè páún po ní, níí, ɔ nyue ké ɔ nì ti kɔ tee dé ɔ mósó-dè bɛ nyu-nyu mú, ké ɔ mu nyo bɛ nì bó ɔ gboɛ niin mósó-dè bɛ wa bì nyue béin, ké ɔ mu wíqí dyi dèè béin, ké gana-dè dò dyi kpá ní, ɔ muɛ wíqí kóún peɛɛ béin, ké ɔ mu kpé béin bé ɔ ké Gèdèpòò kũàò gbo kpá.

Xwédé-dù bé ɔ taba Gèdèpòò hwìqíɛ

Đé cócìò gbo-dè-tiin, ti bé Pénèkò-wèò zi ma dyi nyènèè kɛ, nyo bɛ bé wa taba ma Gèdèpòò hwìqíɛ kpòin ma gbo, ké wa nyue ké nyo séin dyé ma dɛ bɛ wa kɔ wa ké ma dyé. Wa gein ma waà kòò-dè bɛò wa mìnùn múin, ké nyo dèè hwòdò se ma dé dɛi kpá bó dɛ dò jè fɔ. Wa báún-báún peɛ ma waà kòò-dè bɛ, ké wa zàin ma wíqíò cócìò xwáqáún (Àpósò 2:44-45). À se cócìò hwòdò kɔ dèè béin bé ɔ ké kà bó nì kánáá pũ dyeo, kɛ ɔ jũ ké cócìò dyi mú zàin niin, níí, cócì-nyò bɛò bédé bé wa ké nyíí-dè bɛ tò hwòdò-wáqáá-kà kè bé wa ké dúún ku, bé wa ké cócìò gbo kpá.

Jàà-po-nyò bɛ nì ma kà dé Kódèin-hwòdòò múɛ nyu ma kũà bé nyo séin ké dji-dè bédé jè, kɛ nyo díé bɛ nì ma dé wa hwìè ké wa ní nyu ma kũà dò fɔ. Nyo bɛ nìà bóɛ se ma dɛ dò jè gbo kɔ fɔ. Wa dè ma nyíí-dè bɛ bé wa mũè bɛò dyà ma dé cócìò múɛ hwòdò kɔ pũ. Pòò seɛ ma cócì-nyò bɛò gbo cɛ kà bé wa mɛ bó ma waà gbò-xwíníin-nyò bɛ m̀àà cócì-nyò bɛò kɛ gbo kpáa kɛ. ɔ se ná dá fɔ, kɛ ɔ dá nyo bɛ se kũà nyue móɛ, wa mɛ bó wa dji-dè nyíɛ. (2 Tèsàdónià 3:10). Wa díé bɛ se ma dyè kũà nyue ní bó kpáná po jè, kɛ wa niè ma nyueh bé wa ké ma jáà-po-nyò bɛ bé wa mó ma gbo-kpá-kpá kɛ gbo kpá. Wa se nyo séin dyi kpòò béin bé wa ké wa kũà kóún po, kɛ m̀ béin dɛ dò nyue bé m̀ ké nyo m̀ bédé bé m̀ ké gbo kpáa gbo kpá.

Đé Pòò gbo-tò-cèè-dè bɛò díé bɛ múɛ, ɔ zàin à hwìè da kà à ké jò ʼò-màà bɛò kè pásòdò bɛò gbo kpáa nyue (1 Tímétè 5:3-18, Gàqézìà 6:6).

Kéqéi-déin-nà-nyò dò-dò séin bédé bé ɔ ké cócì dò mú nì, bé ɔ ké dúún ku bé ɔ ké cócì-nyò bɛò gbo kpá kè bé ɔ ké gbo-kpá-kpá tò dé cócìò kũà bɛò mú dɛkè.

Nyo bɛ nì kpoo múɛ dósó-dè-dè

► Cócìò mó bé nyo bɛ ké dɛ wa kɔ wa ké nyu dé cócìò múɛ nyu. Kà ɔ nìà náa, níí, xwɛ ʼ cócì-nyò bɛò béin sɔ dyí poèn bé wa ké dɛ bɛ m̀ cócìò mósó-dè kɛ nyu ké?

► Đé nì gbɛ ʼ èò múɛ, qé nì dé bé cócì-nyò bɛò béin sɔ dyí poèn bé wa ké nyu, bé wa kɛ wíqí kóún dyé ké?

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nìà dé dycún wě,

Í po ò zùò, sepóedé ò cěe kà bé ò mu de bě í kǒ bé í ké bédéee í nyîin nye. Kpá í gbo bé í ké de mò de sédèin dyíee nyue bèin, bé í ké de bě í kè nyo bě ò bó í gboee kǒ bé à ké bédéee dyée bèin. Nyue bé ní hwòdǒ ké dyi dè bó de í bédéee jè. Kpá í gbo bé í ké nyo tòò bě de nyíe bèin.

Í ò ò baàun bé ò kée nyu bé í ké wídí dyé. Kee wěe kee, nyue bé í ké hwìdǐi-taba-taba bédé kánáá pū, bé ní hwòdǒ ké de bě bé í bédéee múin dèen bèin, kà bé í nìà dé ò mú ke.

Kǎà ɔ me ò

Cěé-dè 9 Taún-kǔà

(1) Í me baà bé ò ké jǎà-dè bě céèà nǒ cěé-dè nìà ke múee dyi kpǒò bèin. Jǔ dyi-diè-dè bě nìà dà bííííe dò-dò gǒ́́ dyîin dé ò gǒ́́-jǔ-wùdùò céè-céè mú:

- Ɓá wídí jè kè bǎa-dè bě jè dyíee, mú-dǒ́́-dǒ́́ò nyé dǎ bó í dyúa dyi dò ké?
- Dé í bèin nyue bé í ké wídí mǎò kómó-dè bě dyé bó kàun wě?
- Xwé́ í me nyu wídí mǎò kómó-dè bě kǔà mú nyùen nyé, ké xwé́ í me nyu wa jè mú màin nyé?
- Bé ò ké wídí mǎò bǎa-dè bě bédé, hwè bé ò ké Gèdèpòò hwòdǒ kǒ dè kánáá kee, ɔ mò de kàmàun-kàmàun dò cáe?
- Dé í bédé bé í ké wídí-mú-dyéin nyé?
- Í bèin kǔà-mú-nyùin-dè dò bèin í wídí nyíe kee jè páún poe bé í kée dǒ dé dyúaà? ɔ dyi ná òin, òí, xwé́ í me nyue jè páún poe ké?
- Hwìèò nyé kǒ mú í dǎ wídí mǎò kómó-dè bě peđe fùdù-fùdù-kà ké?
- Dé í bèin nyue bé mún kǒ dǎ wídí peđe de fùdù-fùdù-kà, kà ɔ nyuà céèè dà dyíííe ké?

(2) Céè jǎà-dè jéé dò bá ò gbé́èò jè dyíee céè-dè-mì dyúádò kǒ. Dé nyo bě ò dé ò gbé́èò múee bédé bé wa ké dyi dyuò bá kà Kédèi-dèin-nà-nyò bě nyu wídí jè múin wǒò kee jè dyíé?

(3) Pěin Nó 3:13-17 hwìdǐi, bé ò ké de xwǎún-xwǎún wè dò céè báa jè dyí. Dé cěé-dèò nyo mu bó dyi kòun wěe gbo-dè-tiin nyee, zà vósì nìà ke hwòdǒ bǔ́́ bé ò kée céè, bé ò ké de xwǎún-wǎún wè ò muà céèin bá vósìò jè dyíee de-cě-cěò nàin-nyòò xwa nyí.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 10

Jǎà nyu-nyu

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdɔ-kpàin-dɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nǎ kɛ mánáin nyɛɛ dɛ-cɛ́-nyòò mɛ vɔ́ bɛ ɔ kɛ jǎà-nyu-nyò jǔ dɛ dɛ séin ɔ mu nyuùn wɛɛ mú bó ti séin.

Éébòdòhɛ́ ɔ́ínkɔ́, mǎà Jǎà-nyu-nyòò kɛ

Éébòdòhɛ́ nyu ma tóò dɔ́ mú kǎà. Wé dɔ́ ɔ́ ɔ́ dɛ́ ɔ́ hwìdɔ́ kà bɛ nyɔ́ dɔ́ dɔ́ ɔ́ dɛ gbo, kɛ ɔ se nyòò wíqíò nyɔ́ sè bóɛ séin ɔ nyí kɛ. Ti ɔ dɛ́ ɔ́ hwìdɔ́, púɛɛ, mǎa dɔ́ ɔ́ dɛ gboɛ dǎ mu. Mǎa cǐ ma dɛ cuà kɔ́, kɛ dɛ tòmò ma mú mǐò, kɛ Éébòdòhɛ́ dyuòè kà bɛ ɔ se ma mǎaò dyéɛ mu dɛ wàdà kɛ. Wíqíò bíè ma dyí dyɛɔ, kɛ Éébòdòhɛ́ poèn hwìdɔ́ kà bɛ mǎaò bédé bɛ ɔ kɛɛ ma dyé kɛ. Kɛ dɛɛɛ, ɔ se mó bɛ mǎaò kɛɛ ma hwìdɔ́ pòin kà bɛ ɔ dú ma ɔ wíqíò dyí gmòin-gmò-kà kɛ. ɔ jèɛɛ, ti bɛ wa dǎ tóòò gbǎ bó hwìdɔ́-kà kɛɛ, Éébòdòhɛ́ kpá ma mǎaò gbo-mu-hwìè xwíníin, kɛ ɔ nà ma tee, kɛ ɔ jaɔ hwìè-kpà bɛin mǎa gbèi-gbèi kɛ, kɛ ɔ kpa mǎaò wíqíò gbo. Bó dɛ ɔ nyuà ná kɛ kè jǎà tòò bɛ bɛ ɔ nyu bó kɔ́in dɛɛ jèɛɛ, ɔ bǎto bɛò dǎin ma ɔ “Éébɔ́ mǎà jǎà-nyu-nyòò kɛ.” Sòin bóɛ gboɛɛ, Éébòdòhɛ́ mǎ ma tòò-bìò, kɛ ɔ nyu ma gó mǎnàò mú kǎà. Nyɔ́ séin dyé ma ɔ kpéin mǐò bó ɔ dyí-sédɛ́in-dɛ́ nyu jè, kɛ sòin bóɛ gboɛɛ, wa nyu ma ɔ pédɛ́ɛin mú bó Médékà-bòdòò bìi.

Nyɔ́ Gèdèpòò jǎà kɛ dɛ́ ɔ́ jǔ

Bábòò cɛ́ ǎ gbo kà bɛ Gèdèpòò ní tó mó se kɛ (Tátò 1:2, Híibúduú 6:18). ɔ mǎ nyɔ́ ɔ́ jǎà kɛ kánáá pū, kɛ ɔ ní zǎin gbo (Jǐin 1:17). Gèdèpòò ní cɛ́ jǎà ti bɛ kpáná nǐ jǎàò múɛ dòun. Kɛ ɔ ní tó mó se bɛ dɛ́in-dɛ́ kɛ nǐ jè. ɔ mɛ nǐ ǎ hwìdɔ́ kà bɛ Gèdèpòò Wuquò mǎ jǎà jéé, kɛ ǎ bɛin Wuquò hwòdɔ́ kɔ́ dèè kɛ. Gèdèpòò gmò ǎ nǐin dyí dyiin dɛ́ ɔ́ jǎà-dɛ́-nyu-nyuò mú (Wédé 40:11, 91:4).

► Ɖé mu gbo-kpɔ́in-kpɔ́in nǎ bó mǎ kɛ Gèdèpòò pǎa kɛ gbo kpáun ɔ́ jǔ kɛ mǎ se ɔ́ hwòdɔ́ kɔ́ dè kà bɛ ɔ́ mǎ jǎà-cɛ́-nyò kánáá pūɛ ní kɛ?

Poèn hwìdɔ́ kà bɛ jǎàò zi dɛ kpauín mǐò dɛ gbo-kpɔ́in-kpɔ́in nǎ bó ǎ kè Gèdèpòò pǎa kɛ mú kɛ. Gèdèpòò dǎ ǎ nǐin bɛ ǎ kɛ bó ɔ́ gbo nǐ gáná cá. ǎ seó náa nyué mu ɔ́ jǔ kɛ ǎ seó má ɔ́ hwòdɔ́ kɔ́ dè gáná ní.

Gèdèpòò móó-dɛ́ bá jǎàò jè dyíɛ

Gèdèpòò mó bɛ ǎ kɛ jǎà cɛ́ kánáá pū. Nyɔ́ bɛ ɔ́ tó mó seɛ se dyí sédɛ́in dɛ́ Gèdèpòò dyédéin (Nóó 12:17).

Ti díé bĕ ní nyoũn bĕ tó mó se bé wa ké zaa du dé kótì-gbõũn. Nyo bĕ bédé wídíe nyí tòò-bìò bĕò nyo-gbo-pa-wìdì bé wa ké nyo tòò bĕè kǝ-dĕ bĕ wa xwa zà (Jĩin 2:6). Zaa ní kpõ bã-nyò bĕò, sepóedé wa péè wídí bé tòò-bìò bĕò ké dyí-sédĕin-zàà wǝ-po-hwiè bĕò dyí zàin dyiĩn dé se tó mó-tó mó mú bó wa bìi (Jĩin 5:1, 6).

Seè zàse nyu-nyu mò nàmàũn, m seé kǝ kǝbì m me poèn hwìdĩi kà bé m nyue náa bó xwíniĩn sédĕin dyí dò jèe. Bá bòò cĕe kà bé wa mu seè zàse-nyu-nyò gǝ kǝ tòun wĕ, ké ɔ se bó kà kò dò cĕ de.⁴¹ Nyo díé bĕ poèn hwìdĩi kà wa bĕin se tó mó ɔ jũ ké seò dyi wa bìi déin-dĕ nyué mu, ké ɔ se wa de gbà dò bũ nyue bĕin níe, kĕe Bá bòò seè náa cĕ. Bá bòò dà dò seè cĕ kà bé ti díé bĕ nì bó ké à bĕin se tó mó kĕ.

Kédĕi-dĕin-nà-nyò bĕò me cĕ jǝàò, ké wa me bóò bĕ bũ in móo fǝ. Jǝàò kpa de mìò dé gbo-kpõin-kpõin nì bó à kè nyo tòò bĕ pũa kĕe mú.

Ífísiò 4:15 dá jǝàò cĕ-cĕ muē nyuũn bé à ké dyi ku dé zũũn.

Kòdǝsià 3:9 dá se-tó mó-tó mó mò à nàmàũn-fèè bé à cĩ ma mú kĩin, bé à dǝa dyi tàa kĕe wáká dò.

Gèdèpòò mu nyo bĕ mò se-tó mó-nyò kĕe zaa wǝ poũn, ké ɔ mu wa zaa kpõin. Se-tó mó-nyò bĕ nì nàmàũn gbà nyu-nyò kúduú bĕ bé Gèdèpòò gmaò kpõin kà zaa kĕe hwìè (1 Tímétè 1:10, Wèdèbèdésĩò 22:15). Wa mu se-tó mó-nyò séin dé nyē-gbà-wǝò mú poũn (Wèdèbèdésĩò 21:8). Se-tó mó-nyò bĕ se dé Gèdèpòò bídí-hwǝdǝũn mué mu (Wèdèbèdésĩò 21:27).

M me nyu jǝà dé nì de-pede-pede kè gbo-kpõin-kpõin nì bó m kè nyoũn bĕ pũa kĕe mú

► De-cĕ-nyò dò me zà Nóó 11:1 wuquũn bé nyo tòò bĕò ké ɔ gbo dũũ tò

Vósi nìà kĕ nì pũá bé wa po pede-dĕ bĕ kǝe jè cĕiĩn, ɔ hwǝin kà cu-bò bĕ kè vǝǝ-dù kò-kò bĕ ɔ kè suađè. Nyo díé bĕ zàin wa nìin pũáò dyí, bé ɔ ké wa wídí zi kǝ nyí jè. Vósi nìà kĕ nìè cĕiĩn kà bé Gèdèpòò nyé gbà-gbà-nyò mú kĕ.

ɔ se dyiĩn nòmò bé m ké se tó mó kà bé nì pede-dĕò zi dyiĩn nòmòũn mìò, ɔ jũ ké m dyie dyuò kà bé ɔ se dyiĩn nòmò kĕe ní. ɔ mò de gbà cá bé m ké nì pede-dĕò píó zi kǝ pèdĕin, hwè bé m ké se tó mó kà bé m dǝin wídí pàdǝ mú jèe.

ɔ se dyiĩn nòmò bé nyo dò ké ɔ nyéné bídíi céè bó de se jǝà kĕe jè, sepóedé ɔ se wídí péè mó jèe. ɔ se dyiĩn nòmò bé m ké nyo nì m bìi kũà nyueĩ nyee hwòdǝũn gbo zĩin ɔ jũ ké ɔ dyi nyoũn bĕ wuqu fódǝũn mú cǝin, ké ɔ dyi wa wídí xwa zà ní.

► Dé bĕ mò se-jǝà-dĕ bĕ bé m dǝ dyé dò ké?

⁴¹ Ésedǝ 20:16, Nóó 6:16-19, 14:25, 19:5, 9

Bábòdò dǎ hwòdǒ-kǎin-nyìnìn-nyò bǎdò dǎi kpa kpǎ ní, wa ní pǎe (Wédé 37:21, Nók 3:28). Nyo díé bǎ kpǎ kpa, ké wa ní pòen pǎe jè dò hwòdǎi fǎ cá. Bábòdò dǎ nyo dò dǎi à kpaún bédé ní, níí, à me pǎe (Wódómà 13:7-8).

Jǎa-nyu-nyu xwíníín mò ɔ jǔ ké m̃ dǎi nyo dò dǎ dò nyénéín dǎin ní, m̃ me kpǎ nì wuquò kǎin, bǎ m̃ kée nyoò nyí. Wédé 15 dè nyo bǎ gbo-kpǎin-kpǎin nòmò dyíin nì bó ɔ kè Gèdèpòò pǎa kɛ me. Dè dyúádò ɔ nyu dɛɛ mò, ɔ dǎi dǎ dò jè wuqu dǐ ní, ɔ kpǎ ɔ wuquò kǎin, kɛbì ɔ me dyéɛ gǎ dyí kɛ (Wédé 15:4).

ɔ mò dǎ gbà bǎ nyo dò ké m̃ dǎi kpǎ bó kǎà dò nyu jè, bǎ m̃ ké se kǎà nyu hwòdǒè-dé-hwè-kà kɛ (Ìfísíè 6:5-6).

ɔ se dyíin nòmò bǎ kǎà-nyò dò ké ɔ kǎà-kǎún-po-nyòò gbo dyídíɛ (Tátò 2:9-10).

ɔ jǔ ké m̃ dǎi dǎ dò nyo dò gbo pèdèin ní, bó pío jéé bǎ dèò kpaa kǎ žìen bó dífèdè mò wìdísí bǎ m̃ muà ɔ nyíin nyɛ kǎ. ɔ mò dǎ gbà bǎ wa ké nyo dò dǎbo bó dǎ dǎ jè, hwè bǎ ɔ ké dèò pío kǎ žìin dé nyo dǎboà ɔ kɛ gbo, bǎ ɔ ké wídíò nyo sè bóɛ dyí dú jèɛ.

ɔ se dyíin nòmò bǎ nyo-kǎà-kǎún-po-nyò dò ké se ɔ kǎà-nyò bǎdò pǎe mó kɛ (Jìin 5:4).

ɔ jǔ ké nyo dò dǎ dǎ xwáqáún sè seó-dei-dyé-kà, ké m̃ dyɛ dǎi cǎ ní, ɔ se dyíin nòmò bǎ m̃ kée dyí dú. M̃ me kpaa ɔ kǎò-nyò jéèò gbo dǎ, ɔ jǔ ké ɔ dǎi xwa fèin bǎ m̃ kée náa nyu ní. (Dìtòwáqánámè 22:1).

ɔ jǔ ké m̃ dǎi wídí dò jè dyúa nì ní, (kɛbì ɔ me mò nì kǎà-kǎún-po-nyòò wídí mɔɔ ɔ me mò cǎcì-wídí kɛ), ɔ se dyíin nòmò bǎ m̃ ké wídíò dò mɔɔ dǎ kà kò dò dyí dú bó m̃ m̀òùn bìi ɔ jǔ ké wa seɛ m̃ nyí ní.

Kà nyo bǎé bídí-kpèdè nyu waà jǎa-nyu-nyu kpé kǎin bédéɛ kɛ

Dé pá díé bǎ múɛ, nyo bǎ nì déɛ cǐ cífí bǎé kpé xwídíí. Nyo bǎdò nyu waà cífíò wuqu, ké wa dè ɔ hwòdǒ kǎ bǎ ɔ ké dǎ séin wa kǎ wa ké bédéɛ wa nyí. Bódó bǎ nì náa kǎɛ, nyo pàdǎ se dé wa m̀òùn nìin kǎò-dè bédé. Bódóò bǎa-dè bǎ, hwòin kà pá kɛ mò bódó-nyò séin bǎdò kǎò-dè. ɔ mò nàin-nyò bǎdò kpé bǎ wa ké bódóò bǎa-dè bǎdò kǎà gbo po nòmò dyíin, níí bǎ ɔ ké bódó-dyù séin kpáná dyí nyu. ɔ jǔ ké nyo dò dǎi dǎ dò mó ní, níí, ɔ dèè hwòdǒ kǎ kà bǎ bódó-nyò bǎdò muɛ ɔ nyíin nyɛ.

Jéwàdà wódóin ma dé cuà-kǎ-hwòdò dò mú. ɔ gbǎ-xwíníín-nyò bǎdò kè xwédé-dù tòò bǎ nì bó wa dɛɛ bǎin ma dǐi-dè bó hwòdò bódó-pà dò kǎ. Wa dyé ma kómó sòin dé xwáqá-kpòòò mú. Wa dò se ma ɔ m̀òùn nìin pá bédé, hwè m̃ po níín, pá bǎ kǎ kǎ waà gbǎ bǎdò nà kɛ. Xwédé-dù dò dǎi fǎà-fǎá mú nì ní, níí, wa séin pòin sǎ dyí, ké wa kpá wa mùè bǎdò gbo. Cífíò nì ma kà hwòdǒ bǎ nà kɛ. Nyo bǎdò dè ma ɔ hwòdǒ kǎ bǎ ɔ ké dé waà m̀óò-dè bǎ jè gbo kǎ.

Ti Jéwàdà dǎ ma gàa hwèɛ, cu-kpódó-pe-dè-kǎpàná dò kpǎ ma ɔ dǎi, ké ɔ dú ma wa gbo kǎà-nyu-kpǎi. ɔ jaqá ma dé ɔ cuà-kǎ-hwòdòò mú, ké ɔ cǐ ma dà dò bǎ ɔ xwèin ma ɔ kǎà-nyùn-naínò bǎ in nyɛ. Wa nì ma ɔ pèèin bó dèné séin xwíníín. Ti díé bǎ ní ɔ ní dǐ ma dǐi-dè wódóún-

wóqóún dò, sepóedé ɔ se kà ɔ ké ma ɔ péè-wìqìò peqee nyuee dyí dyuò. Jéwàqà dè ma ɔ kɔ̃in-nyòò hwòdǒ kɔ́ bó ɔ qii-dè jè. Kee ɔ giniin ma dyi cá ti bé ɔ kɔ̃in-nyòò cɛe ma ɔ gbo kà ɔ bédé bé ɔ ké ɔ péè-wìqìò dyí dú bé ɔ ké qe séin ɔ móee dǒ ke. Ti Jéwàqàà qíí-màà nì ma wéin nyee, ɔ diè ma ɔ kɔ̃in-nyòò dyi bé ɔ ké ɔ wíqí nyí, bé ɔ ké ɔ qíí-mààò píqéin kpa. Ti ɔ kɔ̃in-nyòò nòò ma kee, Jéwàqà kpá ma dyoqóún cá. ɔ poèn hwìqíi kà bé ɔ mò ma ɔ kɔ̃in-nyòò kpé bé ɔ ké ɔ gbo kpá qé qe séin mú ke, kee ɔ kɔ̃in-nyòò cɛe ma ɔ gbo kà bé ɔ péè-wìqìò dòn dè ɔ me dú dyí bé ɔ mótó-qè séin nyu ke. Ti Jéwàqà táà ma kũàò dyíee, ɔ dú ma kũà-mú-nyuìn-nèè-kpà bèò díé bɛ dyí ké ɔ kpa ma wa qé ɔ bíqí-hwòqóún, sepóedé ɔ poèn ma hwìqíi kà bé ɔ kɔ̃in-nyòò se ma ɔ gbo-kpá-kpá dò nyí miò ke.

Sòin bóee gboee, Jéwàqà kè ɔ gmàà ɔ kè waà dyú-kpò dyúáqò wa bédé ma kee sò ma dyí ké wa mu xwí gbo, ké ɔ dú ma qé tòò vènè dò mú kũà nyu kpàí. Jéwàqà diè ma ɔ kɔ̃in-nyòò dyi bé ɔ ké ɔ dyúò sùkúù-wìqì péè, kee ɔ kɔ̃in-nyòò see ma nyu. Jéwàqà se ma wíqí pàqǎ bédé ti séin bé ɔ ké ma qe séin bé ɔ gbò-xwíníin-nyò bèò mó ma kee dǒ. Kee sepóedé ɔ nì ma tòò kɔ́ mú bé wa peqe qii-dè kee kũà nyueh jèee, ɔ dèè ma hwòdǒ kɔ́ kà bé wa mu ma ɔ qii-dèò dò nyíeh nìin ti séin bé ɔ kée ɔ gbò-xwíníin-nyò bèò gbo ke. Ti ɔ qǎa dyé kà bé tòòò kɔ́-nyòò see ma náa gbo wòin béin nyee, púee ɔ dú ma qii-dè dyíqí kpàí cá.

Kũà-nyò díé bɛ se qe bɛ mò nyo-kũà-kɔ́ún-po-nyòò kpé bé ɔ ké nyue kè ɔ nyo bɛ se ɔ kpé mú nìee dyí dyuò. Wa poèn hwìqíi kà bé nyo poà wa kũà kɔ́ún wɛe mò nyo bédé bé ɔ ké waà fǔà-fǔà-qè séin bèò kpa dyí dúe. Wa táà waà péè-wìqìò dyi, ké wa diè ɔ dyi bó gbo-kpá-kpá kúqúú bɛ jè. ɔ jũ ké ɔ se qe wa mótó kee wa nyíin, nìí, wa dú dyíqí kpàí, sepóedé wa poèn hwìqíi kà bé wa bédé ɔ kpa mú bó qe bɛ wa mótó jè ke.

► Ðe-cɛ-nyò dò me zà Tátò 2:9-14 bé nyo tòò bèò ké ɔ gbo dũù tò.

Vósi bɛ nìà ke cɛe à gbo kà bé kũà-nyò dò ní qá bé ɔ ké ɔ kũà-kɔ́ún-po-nyòò gbo dyíqí ke. Vósi 10 qá jǎà-nyu-nyu nyue ké tèmèin-qè bá Gèdèpòò dyíee nòmò dyíin. Vósi hwèin gbo bèò dè fɛe bé à cǐ ti bé Gèdèpòò tèmèin ɔ jǎjèò à dyíee me.

M me mò hwòdǒ-kɔ́-dè-nyò

Jǎà-nyu-nyu se qé wíqí jè kè kɔ́ò-qè bɛ jè mú dòn.

Káqò cɛe ma ɔ bǎto dò gbo kà bé ɔ mu ma qé ɔ gbo muùn bó 8:00 ke. Kee ɔ se dyí sòun fǔà, hwè ké ɔ se gànà-kũún-qii-dè qíeh fǔà. Púee, ábà dyúáqò kpá bó ti ɔ cɛà kee kɔ̃in qe hwè ké ɔ nyini ma qé ɔ bǎtoò gbo. ɔ cɛe ma ɔ bǎtoò gbo kà bé kǎà-nàin-nyòò se ma ɔ bóeh dyíeh fǔà ke. Kee ɔ bǎtoò dyuòè kà ɔ nì ma se tómuúh wɛ. Káqòè bǎto bèò séin dyuòè ma dyí kà bé ɔ ní kpǒ wuqu kɔ̃in nyee.

Ðé qe nìà ke múee, Káqò se ma jǎà nyu qé hwíè sǒ mú:

1. ɔ se ma wuqu bé ɔ kè ɔ bǎtoò dè ma kà kee kɔ̃in kpǒ.
2. ɔ tómuú ma se bá xwíníin kɔ́ jè ɔ se ma kà dyíeh fǔà kee jè dyí.

Mòùn dyie cẽ kà nì mu kũà dò nyuùn mɔɔ nì mu dà dò muùn wẽe ní, nĩ, nyɔ̃n me poe jãà kà nì mu e náa nyuùn wẽe? M bɛ̀n m̀ m̀òùn hwòdò kɔ̀ dèe ɔ̃ jũ ké m̀ dyie náa cẽ nĩ? M dyi wudu ɔ̃ bó ɔ̃ dè jèin, nĩ, m̀ ɔ̃ wudu ɔ̃ kà nì mu vɔ̃n bɛ̀ ɔ̃ ké nì ke. ɔ̃ se dyiin nòmò bɛ̀ m̀ ké ɔ̃ m̀ se nyue bɛ̀n nyee jè wudu ɔ̃.

ɔ̃ jũ ké m̀ dyi wudu ɔ̃ bó ɔ̃ dè nyu jè, ké m̀ se nyu ní, nĩ, m̀ me tò gɔ̃. Mòùn ɔ̃ bɛ̀ m̀ ké xwíin kɔ̀ jè m̀ seà ɔ̃ nyue jè se tó mó.

ɔ̃ se dyiin nòmò bɛ̀ m̀ ké nyo tòò bɛ̀ kàin ɔ̃ bɛ̀ kpoò mú bó m̀ m̀òùn n̄in ɔ̃-xwa-bĩ-bĩ bɛ̀ jè. Nì m̀ bɛ̀ se m̀ hwòdò kɔ̀ dèe ɔ̃ mu ɔ̃ jũ ké wa dyie dyé kà nì tó mó se bó m̀ m̀òùn n̄in ɔ̃-xwa-bĩ-bĩ bɛ̀ jèe ní.

Nàin-nyò bɛ̀ ɔ̃ mò hwòdò-kɔ̀-dè-nyòe ní tó móin nyɔ̃n se w̄in bɛ̀ wa ké ɔ̃ kídíí sí jè. Sídíbin Kónvè céèè, ké ɔ̃ ɔ̃, “Nyɔ̃-nàin-nàin mò bɛ̀ nyo bɛ̀ ké m̀ hwòdò kɔ̀ dè, bɛ̀ dyiin ɔ̃ m̀ bɛ̀ ké ɔ̃ bɛ̀ m̀ kɛ dyé.”⁴²

Nyu nyɔ̃n séin jãà gbo

Nyo báún-báún poe jãà kà bɛ̀ ɔ̃ se dyiin nòmò bɛ̀ m̀ ké m̀ b̄to bɛ̀ kè nì gbò-xwíin-nyò bɛ̀ se w̄in tó móin, ke ɔ̃ nòmò dyiin bɛ̀ m̀ ké nyo tòò bɛ̀ se w̄in tó móin nyee. Nyo jíe bɛ̀ dyíí wíí kè ɔ̃ tòò bɛ̀ nyo kɔ̀ b̄i wa nì kũà nyue nyee gbo, sepóe ɔ̃ wa poen hwíí kà nyò nì wa wíí tíwè péin nyee. Nyo jíe bɛ̀ dyíí b̄a-nyò bɛ̀ gbo, hwè m̀ po níin, b̄a-nyò bɛ̀ bɛ̀ wa sò bóqò kà kò dè bɛ̀ kɔ̃. Nyo jíe bɛ̀ nyu nyo bɛ̀ bɛ̀ wa po wudu-dù kà kò dè mɔɔ bɛ̀ wa sò xwéde-dù kà kò dè m̀ gba-gba mú.

Jízè ɔ̃ à me ɔ̃ b̄e à m̀ dè mú kà à ɔ̃ b̄e à m̀òùn m̀. ɔ̃ bɛ̀ tòò-b̄i dè ma Jízè dyie nì m̀ hwíí? ɔ̃ ɔ̃, “Nyé m̀ ní m̀ b̄e ké?”⁴³ Tòò-b̄i mó bɛ̀ Jízè kèe ma gboi zain nyo bɛ̀ nyo dè me jũ hwè bɛ̀ à ké ɔ̃ mú ɔ̃ ke. Ké Jízè po ma nó bá “Séméq̄a-gàà kpeɔ̃ nòmò dyiin” jè dyie.” Nóò bá nyo s̄ bɛ̀ bɛ̀ wa sò xwéde-dù kò-kò bɛ̀ mú, ké ɔ̃ mò ma wa ti K̄in-K̄in bɛ̀ wa ké ma gmō in nyee jè dyí. Gbò-kp̄in-kp̄in dè se ma bó wa s̄ p̄a nì K̄in, hwè ké zà-q̄in nì ma bó waà xwéde-dù s̄ p̄a. Séméq̄a-gàà po ma gbo-kp̄in-kp̄in se ma kà bó wa p̄a n̄e jè wáká, ké ɔ̃ kpá ma gàa mó ma kà gbo-kpá-kpá ke gbo. ɔ̃ bɛ̀ bɛ̀ Jízè n̄in j̄i kɔ̀ ɔ̃ nó n̄a ke m̀ dè mò, à me ɔ̃ b̄e nyo séin mú.

À se b̄e bɛ̀ à ké nyo bɛ̀ à kɔ̀ à ké gbo kpá ke m̀in mó. À me bó nyo bɛ̀ à mó gbo kpáa dyie ḡa bɛ̀ à ké wa d̄un gbo kpá p̄. ɔ̃ jũ ké nyo dè mòùn dyi bó nì ké à dyie hwíí p̄in kà bɛ̀ ɔ̃ hwòdò se ɔ̃ ɔ̃ kpáa b̄in sepóe ɔ̃ se ɔ̃ nòmò dyiin dyí nyu jèe ní, nĩ, à me nyue p̄, sepóe ɔ̃ à mó bɛ̀ à ké Gèdèpòò hwòdò dyi dè ɔ̃ à jãà-nyu-nyuò mú. (Àpòsò 24:16).⁴⁴

Nyé-nyò m̀ mó j̄e dyi ké? Ké nyé-nyò Gèdèpòò mó bɛ̀ m̀ ké jũ ké?

⁴² Sídíbin M. R. Cónvè. Kà Dèb̄in-q̄eb̄in nyu Peɔ̃e Kpa ke: Dè Dyíáq̄ò bɛ̀ ɔ̃ Z̄ain ɔ̃ séin gboe. (N̄i Dyò: Fíq̄i n̄in Céè-q̄e-nyuùn-n̄in, 2006).

⁴³ Đuú 10:29

⁴⁴ ɔ̃ kè Fèdòp̄ò 1:10, 2 Kòq̄eint̄i 5:9

Kebì nyo dò me se nì kpeḍeè-dyíin-nòmò-nòmòò de ḍáa, Gèḍèpòò mó bé m̃ ké kpeḍeín-nòmò-nyò jũ pū.

Kebì nyo dò me se nì jǎà-nyu-nyuò de ḍáa, Gèḍèpòò mó bé m̃ ké jǎà-nyu-nyò jũ pū.

Kebì nyo dò me se nì ḍèbèin-ḍèbèinò de ḍáá, wěe kee, Gèḍèpòò ḍèbè ma m̃ mú ti m̃ mò ma nàmàũn-nyò ke, ké Gèḍèpòò mó bé m̃nùn ké nyoũn mú ḍèbè ḍekè.

► ḍe-cě-nyò ḍíe bě me zà 1 Píḍe 2:21-23 kè 3:8-12 bé nyo tòò běò ké wa gbo òũ tò.

Mòũn ḍá bé nyo tòò běe kpeḍe kée nyu bé ñin kpeḍe ké dyí zàin. Nyo dò b̃in m̃ se w̃in tó móin, kee ɔ me bóo nyue bé m̃nùn ké se-tómó-nyò jũ. Nyo dò me bó m̃ gbo dyíḍíe jè bé m̃nùn ké dyíḍíi-nyò jũ. Kebì nyo dò me nyu m̃ se-nyo-kpéin-dyé-kpeḍe bũ ʼε, m̃nùn bédé bé m̃ ké nyo-kpéin-dyé-nyò jũ kánáá pū.

Dyí-tèmèin-ḍe bě bá cī-cī dyíe

Dyí-tèmèin-ḍe bě cée kà ḍé bíḍíie m̃ de bě bé wa kpá jée ke, kee waà nyéné b̃eò kè kpáá-ḍe ḍò-ḍò b̃eò m̃ nyo bédé kòe ʼn. Wa mò dyíḍí-dyíḍí kè se-tómó-tómó m̃o wa hwoin-ḍe b̃e.

Nyue bé ḍe-cě-nyò b̃eò ké ḍe kpá ḍé dyí-tèmèin-ḍe b̃eò ḍò-ḍò múee múin w̃. Diè ḍe-cě-nyò b̃eò dyi bé wa kée k̃oin zain xwíníin k̃ jè dyí-tèmèin-ḍe b̃eò ḍò-ḍò m̃à ḍe gbà ke.

1. Jóo nyu ma kũà ḍé fátèḍe ḍò k̃. ɔ kpa ma kũà-mú-nyũin-ñe-kpà b̃e kè ḍe méné-méné tòò b̃e taún tee, sepóḍé ɔ poèn hwiḍíi kà bé fátèḍeò b̃in ma ḍò ḍ̃o de ke.
2. Péḍòḍò mò ma káà-vènè ñin-nyò bó k̃pàná vènè ḍò bìi. ɔ dyi k̃pàná-kààò ñin ñin, ti ḍíe b̃e ní, ɔ dyée ké wa cée ḍe ḍò bó hwièò òũ, ké cée-dyèḍeò ḍá, “À ḍ̃ dà fíow̃é” Ti ḍíe b̃e ní, ɔ p̃ain bó, ké ɔ pèḍèin wa fíow̃é wè gbo, s̃in ḍé káàò mú, sepóḍé ɔ poèn hwiḍíi kà bé k̃pànáò see dyéḍé gbo òe ʼmu kà bé fíow̃éò s̃o k̃ ke.
3. M̃à ḍò mò Támáwàḍà kee nyu ma dà ḍò kũà, ké ɔ ñin kũà mò bé ɔ ké ma k̃pítò ḍ̃ bó kũà-nyò b̃eò bìi. ɔ nyí ma k̃pítò-peḍe-nyòò nyo-gbo-pa-wiḍi, bé ɔ ké píòò dyí kpa bó wiḍis̃iò k̃, ñi, bé ɔ ké wíḍiò ḍò dyí ú.
4. ḍé òbà-hwòḍò vènè ḍò múee, g̃à ḍò ñi ma ḍé, ké ɔ mò ma ce-bò hwè-hwè b̃e peḍe-nyò. Nyo b̃e ḍ̃à ce-bò hwè-hwè b̃eò ɔ gboee dyuòè kà wa se dyí kp̃o b̃in nỹe. K̃e wa ḍ̃ wa, ké wa kpa wa ḍé waà kũà-nyũin-naín b̃eò, ké wa m̃nùn dyíḍí ce-bò ḍiè b̃eò, ké wa po wa nyo b̃e seà dyí kp̃o b̃in nỹee b̃e ʼin.
5. eḍé mò ma sùkúù ḍòè ñin-nyò. Wé ḍòè baḍaa, sùkúù-dyù b̃eò ḍòè b̃a dyi ɔ gbo, ké ɔ diè ɔ dyi kà ɔ mó bé ɔ dyú-gàà ké tèmèin-ḍeò nyo m̃à ́cibáḍáà kee mú zi ke. Ké ɔ nyí eḍé wíḍí. Nyèñe kee, eḍé c̃e ́cibáḍáà-tèmèin-nyòò gbo bé ɔ ké g̃à-dyù gm̃ò p̃á-dyèḍe vènè nyí ḍé tèmèin-ḍeò mú.
6. Ajéḍò mò ma nyùnènvósètè ḍe-tèmèin-nyò ḍò. ɔ péè-wiḍi bíè ma dyí. ɔ c̃e ma ɔ ḍe-cě-nyò b̃eò gbo kà ɔ mu ma s̃-k̃óun-dyi-po-po kàmàũn-kàmàũn ḍò wa nỹin, ké nyo ḍò

see ma mú zie béin mu, ɔ sèin ké wa dǔ dɛ dífèdè bé gǔ̃ -jǔ-wùdù bǐdò nìà kǎe ɔ gbo hwèe.

7. Edé mò ma gõ mànà sùkúù dǒè nàin-nyò. Ké Vǎúndyà, mò ma edéè bǎto, kee ɔ mòùn nì ma kpoo kà kò dǒ bìi kǔà nyueh̃. Wé dǒè bǎdǎa, ɔ diè ma edé dɛi kebì bí-dyù bǐ nì ma dé waà sùkúù-gbòdò mú ke ní, sepóedé ɔ nìin kpooò mó ma bí-dyù díe bǐ dɛi kpǔo dɛi. Ké edé nyí ma Vǎúndyà bí-dyù bǐ wa bédé ma dǎe píó bó dènè. Edé kpǔ ma wídí dɛi, ké ɔ see jè nyo dǒ gbo cǐ fɔo.
8. Vǎúndyà nì ma míšìdò dǒ gbo kǔà nyueh̃, ké míšìdò mó ma bí-dyù díe bǐ bé wa ké dé sùkúù nyùin. Vǎúndyà mu ma ɔ bǎto mò edé, bé ɔ mò ma sùkúù dǒè nàin-nyò kee gbo. ɔ kè edé wǎin ma píó bé wa ké pèe kee jè gbo, ké Vǎúndyà mu ma dé ɔ kǔà-nyùin-naínò dɛ, ké ɔ dǎ ma wídí zi kǔ nyéné. Vǎúndyà kpa ma wídí edé gbo dènè séin xwíníin, ké ɔ nyo sè bóe, ɔ dúe dyí bó ɔ mìòùn bìi.
9. Sójè nì ma cócì dǒ bìi kǔà nyueh̃, ké wa mó ma cócì-gbò díe dǒ poe dɛi. Cóciò cǎe ma Sójè gbo bé ɔ ké gbǒ-po-kǔpànà dǒ dɛi mó bé wa ké wa gbòdò po. Ké Sójè kè kǔpànà pàdǎ dè ma dǒó bá gbòdò po jè dyí. ɔ tàà ma kǔpànàdò nyo béin wa píó nòmò dyíin nyíe kee dɛi, ké ɔ gǎ kǔpànàdò nyo dǎin ma ɔ wídí bé cóciò muà pèèin nyee dǒ nyénéin nye.
10. Ábótò bédé bé ɔ ké ma dǎšìin dǔ bó ɔ kǎàdò bìi, kee ɔ dyuòè kà ɔ jǔ ké wa dɛi ma kǎàdò bǔ̃ in gmoìn ní, ɔ mu ma fǔà-fǔá mú nìin, sepóedé ɔ kǎàdò dǎe bǐdò díe bǐ ní kpǔ ma dyí ke. ɔ mu ma dé dè wa kpǔin kà dǎšìinò ke, ké ɔ dyé kǎà kúqúú bǐ dǔin mú, ké waà kǔò-nyò bǐdò nì fòẽ n bé wa ké waà kǎà bǐdò bǔ̃ in gmoìn, bé wa ké wa dǎšìin nyí. Gàa dǒ nì ma bó gmo-wǔdò gboee cǎe ɔ gbo kà ɔ jǔ ké ɔ dɛi wídí ɔ móe ɔ nyíin, nìi, ɔ mu ɔ dǎšìinò nyíin wàdǎ, ké wa se ɔ kǎàdò bǔ̃ in gmoìn mu ke. Ábótò pèe ma wídí, ké ɔ kpa ɔ dǎšìinò taún wàdǎ cá.
11. Sǎbò dɛi ma ɔ kǎà bóeh̃ dé kǎà-dɛi-dè-naínò. Kǎà-gbo-gmò-nyòdò dǎ ma wídí bé ɔ ké pèe kee nyéné. Sǎbò se ma kǎà-gbo-gmò-nyòdò wídí séin nyí, kee ɔ se ma ɔ tíkèò xwa zà, bé ɔ kée nyo kà kò dǒ nyí, nìi, bé ɔ ké wídí bé Sǎbò nyíà ɔ kee dyí dú bó ɔ mìòùn bìi.
12. Aná nì ma sǔ-kǔún-dɛi-po-po dǒ gbo muh̃, ké ɔ se dɛ ɔ nìà dyí dúeh̃ muh̃ nyee cǎ nòmò dyíin. Ti ɔ dɛi ma dé dǎin-cǎin-bì-dyùdò múe, ɔ kò ma bó ɔ bǎto dǒ bé ɔ dyuò dɛ mìò kee wáún dɛi, nìi bé ɔ ké ɔ bǎtoò nìin gǔ̃ -jǔ-wùdù bǐdò céè.
13. Ígò mò ma bódó-wa-kǎà bé xwí dǎin kà (tǎqátò) kee nàin-nyò. ɔ nì ma kǔà dǒ nyueh̃, ké ɔ mó bé ɔ kée ma gbo hwèin fǔà. ɔ jèe, ɔ kpa ma tǎqátòdò gbǎ bǐdò dyíi, bé wa ní kǔ dǎ bódóún pa mìò kè bé tǎqátòdò ké nà wàdǎ-wàdǎ. Ti wa bá ma bó pádò kǔ dɛe, báá-dèdò se ma mú wódó, sepóedé bódódò se ma xwa céè nòmò dyíin.
14. Míšìdò dǒ dǒbo ma Píewèdè bé ɔ ké ma cócì dǒè pásòdò jǔ. Míšìdò nì ma ɔ pèèin bó dènè séin xwíníin, kee Pásòdò Píewèdè mó bé cóciò ké ma ɔ pèèin nì dekè, ɔ jèe ɔ cǎe ma wa gbo kà bé míšìdò se ma ɔ gbo-kpá-kpá dǒ nyíe nì fɔo ke.

15. Dyídíí-nyò dò dyi ma dé édà bídí-gbòŭn, ké ɔ dyídí ɔ wídí. Édà c̣ɛ ma jè ɔ ḅato ḅèò gbo, ké ɔ ḍá dyídíí-nyòò se ma wídí ḍòŭn dyídí, ḳɛ ɔ dyídí ma ḍɛ ṭòò ḅɛ ḍekè. Ḳɛ dyídíí-nyòò se ma ḍɛ ḳà ḳò ḍò dyídí f̣ɔɔ, ɔ ṣèin wídí ḍòŭn. Ké ɔ ḅato ḅèò dyé ma ɔ ẉiŭn, ké wa nyí ma ɔ wídí ḅé ɔ ké ma ḍɛ ḅɛ ɔ ḍá dyídíí-nyòò kpa ma ḳà ḳɛ ḍò ḍɔ ḍɛ.
16. Gùdòvò mò ma ḥwɔḍɔ dyù ḍòè ḅá. ɔ mò ma cócì nì ma dé ḥwɔḍɔò múɛ ṇàin-nyò ḍò ḍekè. ɔ ṇyɔ ḅèò mò ma ṇyɔ se ḍɛ kpa ḅɛ, ké wa se c̣éè-ḍè dyuò, hwè ké wa dyé ma g̣á ṃiò. Ḳɛ ḥwɔḍɔò ṇyɔ ḅèò ḅédé ma pá p̣àḍá. Ðe-peðe-nyò ḅɛ ṣò ḍɛ x̣wí gboɛ ḍɔ ma wa pá ḍò gbo ḅé wa ké dé geḍɛ nyu. Gùdòvò peðe ma ḥwòḍò-nyò ḅèò pá ṣéin ḅèò, ké ɔ kpa ma wídí ḍé x̣wí gbo, ké ɔ po dé ɔ ṃiòŭn bìi gḅò ḍò.
17. Ẓɔ ṣéin x̣wíniín nyɛ, cócì ḍò mò Fééf̣i Kòmédétè-còcì ḳɛ g̣á ma ne-bò ḍò, ké wa nyu ɔ "Ẓɔ Ne-bò" mú. Ẓɔ ḍò x̣wíniín nyɛ, wa g̣á ma Ne Wééṃà. Wa se ma ɔ g̣á, sepóeḍé ɔ kpeðe ṇòmò ma dyiŭn j̣è, ḳɛ wa g̣á ma ɔ, sepóeḍé wa dyuòè ḳà ɔ ḅéin ma cócìò wídí p̣àḍá nyíe ḳɛ. Ti wa ḍá ma Wééṃà dya ḍèɛ, ɔ nyí ma cócìò wídí ḅé wa ké gṃɔ-ẉɔ ḍiè ḅɛ ḍɔ, ḅé wa ké wa cócì-p̣àò gṃòò ẉɔ bá. Ẓɔò ṇyɔ ḳɔ ma bó dyíɛ, Wééṃà j̣àḍàin ma ḥwɔḍɔ ḳà ḳò ḍò mú, ḳɛ ẉɛɛ ḳɛ wa nyu ma ɔ "Ẓɔa Ne-bò" mú ḍɛ.
18. Ḅàni nì ma ḳáà ṇàin bó cócì ḍò bìi. Ḥwìo-ḳà ti ṣéin ní, ɔ kpa ḳáàò ké ɔ ḍèè dyi dé ḍè ḅé wa ḅéin dyí gṃòò ṇòmò dyiŭn nyɛ. Ti ḍíé ḅɛ ní, hwè ḅé ɔ ké ḳáàò dyi ḍè bó hwìo ḳɛ, ɔ hwùḍũ nyòŭn ḅɛ ṃɔɔ peðe-ḍè ḅɛ bó ɔ ṃiòŭn ṇiŭn kp̣áná dyé j̣è.

Ðe gbà ḅɛ ḅé se j̣àà nyu-nyu nyu nyu ḅũ dé nyò ṃiòŭn ṇiŭn bídí-bòdò ḳɔ ḳɛ

Nóò ṇià ḳɛ se ḍɛ ḅé ɔ kp̣á nyò ḍò gbo j̣éé ḳɛ, ḳɛ ɔ ḍè ḍɛ ḍá kp̣á dé dà p̣àḍá ḳɛ ṃɛ.

Kéḍèi-ḍéin-nà-nyò ḅɛ ċi ma ḥwɔḍɔ ḍò mò Ḅówòḍò ḳɛ mú. Wa dyé ḳà ḅé nyò ḅɛ ċi ma dé ḅóḍóò ẉáká ḍò ḳɛɛ báún-báún mò ma g̣á-dyè-nyò ḅɛ ḳɛ. Nyò ḅɛ ċià dé gḅɛ ě ṇià bóɛ múɛ po ma Ìḅánésè-wùḍũ. Ìḅánésè-nyò ḅèò x̣wéḍé-ḍù dein dúún ḅèò mò ma g̣á-dyè-nyò p̣ùè-p̣ùè ḅɛ tee dé waà taà ḅèò mú, ké píḍéin-gbò ṇòmò dyiŭn ḍò se wa bìi nì, hwè ṃ po níiŭn, wa p̣àḍá ké c̣éè-ḍè c̣ɛ ḳɛ. Wa báún-báún se ma ḍii-ḍè ḅédé, ké mó nyu ma wa tee cá.

Ké Kéḍèi-ḍéin-nà-nyò ḅɛ nì ma dé Ḅówòḍò-hwòḍòò múɛ ḍú ma Ìḅánésè-nyò ḅèò wídí gbo kp̣àin kp̣àĩ. Wa ḍobo ma nyò dé cócì ḅɛ nì ma dé gḅɛ ě ṭòò ḅɛ múɛ gbo, ḅé wa ṃòŭn ké gbo-kp̣á-kp̣á ṭò ḍekè.

Ṣòin bóɛ gboɛ, Kéḍèi-ḍéin-nà-nyò ḅɛ nì ma dé Ḅówòḍò-hwòḍòò múɛ ḍú ma ḍii-ḍè ḳáà ṿènè-ṿènè ḅɛ mú hwùḍũin kp̣àĩ ḅé wa ḳé Ìḅánésè-nyò ḅèò múin gein. Wa ḍè ma Ìḅánésè-nyò ḅèò cócì-ṇàin-nyò ḅèò hwòḍò ḳɔ ḅé wa ké ma ḍii-ḍèò nyò ḅèò múin gein.

Ḳɛ Ìḅánésè-nyò ḅèò ṇàin-nyò ḅèò kaà ma ḍɛ-pèḍèin-naín ḍò dyí cá, ké wa ḍú ma ḍii-ḍèò wa ṃiòŭn ṇiŭn nyò ḅèò gbo pèḍèin kp̣àĩ, ké nyò ḅɛ ḅédé ma wídíɛ ḍòŭn ḅéin ma ḍii-ḍè ḅèò ḍɔ. ɔ nyuɛ ké nyò ḅɛ ḅé mó nì ma nyuɛin x̣wééɛ se ma ḍii-ḍèò ḍò dyé ḅéin. Ìḅánésè-còcìò ṇàin-nyò ḅèò ḳè waà ṃùè ḅèò ḍè ma wídí ḅé wa dyé ḍii-ḍèò ḳòŭn ẉɛɛ dyi. Wa pèḍèin ma ḍii-ḍèò ḍò nyò ḅɛ nì ma ḅóḍóò gḅɛ ě ḳà ḳò ḍò múɛ gbo ḍekè, ḍè ḅé wa ḅéin ma wídí p̣àḍá mú ḍòin nyɛ.

Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ nì ma dé Bówòdò-hwòdò múdè nìe ma jì kɔ̀ néin kánáá pū kà bɛ̀ wa bédé bɛ̀ wa ké ma dji-dèò nyo bɛ̀ mɔ̀ mɔ̀ kɛɛ nyí bó pídyie. Kɛɛ Ìbánètè-còcìò nàin-nyò bɛ̀ kpɔ̀ ma káà vènè-vènè bɛ̀ kè káà-nàin-nyò bɛ̀ ɔ̀ kè nyo tòò bɛ̀ dyi, ké wa nì ma wa péèin, bɛ̀ wa ké ma dji-dèò pɛdɛɛ́ nì kánáá pū. Wa kpa ma dji-dèò pío dyí dɛ̀ mɔ̀, ké wa nì ma kpáná wa dyée ma kɔ́ún wɛ̀ dyi dèè ʼn kánáá pū. Wé dòè baɗaa, ti bɛ̀ Bówòdò-hwòdò Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ diè ma Ìbánètè-nyò bɛ̀ dyi bɛ̀ wa ké dji-dèò jè kɔ́in zàin bó cée-dè kɔ̀ɛɛ, wa cée ma se-cée-dè ké wa nyíe wa.

Ti séin bɛ̀ Bówòdò-hwòdò Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ dyée ma kà bɛ̀ wa nì wa gbá-gbá mú nyuɛ́ nyɛ ní, nìí, wa hwòdò kpá dé dei, ké nyo dò gbo-kpá-tò ní nyu wa dɛ̀ fɔ̀. Wa mɔ̀ ma Ìbánètè-nyò bɛ̀ nàin-nyò tòò bɛ̀ dyi bɛ̀ wa ké wa gbo kpá, kɛɛ wa mɔ̀n nyu ma dɛ̀ dyúádòò dɛ̀kè. Ðɛa jɛɛ, Bówòdò-nyò bɛ̀ pàɗá bó ma wa gbo kpáa. Kɛɛ wa díe bɛ̀ nì ma wa gbo kpáun ke kánáá pū. Gbo-kpá-kpá sòin ma kà dé Bówòdò-nyò bɛ̀ gboɛ nyuɛ́ ké Ìbánètè-nyò bɛ̀ pásòdò gbèi-gbèi dɔ̀ ma káà, ké wa po ma wa mɔ̀n bì gbɔ̀ nò mɔ̀ kɔ́in bɛ̀. Pásòdò tòò bɛ̀ dyèin ma wa hwène ʼ, ké wa poèn hwìdji kèbì Bówòdò-hwòdò còcì-nyò bɛ̀ bèin ma wa mɔ̀n gbo kpáa dɛ̀kè ní. Xwíníin nà kɛ jɛɛ, nyo bɛ̀ bɛ̀ mɔ̀ nì ma nyuɛ́ dé cuà-kpàà tòò bɛ̀ kɔ̀ɛ se ma gbo-kpá-kpá dò dyé fɔ̀.

Cɛ́-dèò Dúí-jaɗa-jaɗa

Wówèdèin Bófɛ̀ mɔ̀ ma kɔ̀pàná dò mɔ̀ Bèsíà Hàtáwè kɛɛ nàin-nyò. ɔ̀ mɔ̀ bɛ̀ ɔ̀ ké ma kɔ̀pàná dò mɔ̀ Màɗàní, bɛ̀ Wámà kɔ̀ ma kɛɛ dɔ̀. ɔ̀ bédé bɛ̀ ɔ̀ ké ma dáɗà bédìòùn kpáɗá-nyò sè tã péè bó kɔ̀pànáò jè. Nyo nìà kɔ̀pànáò dɔ́uñ wɛ̀ bédé bɛ̀ ɔ̀ ké dɛ̀ bɛ̀ nì déɛ kɔ́in gmoìn, bɛ̀ ɔ̀ ké wa dyí gbɛ̀ ʼin bó dènè gbèi-gbèi xwíníin, hwè bɛ̀ ɔ̀ kɛɛ dɔ̀. Bófɛ̀ kè Wámà-kɔ̀pànáò nàin-nyò bɛ̀ gmo ʼin ma, ké wa kpa wuɗu da. Sòin bóɛ gboɛ, púɛ, ɔ̀ se nyo dò dɔ̀bo dɛ̀ bɛ̀ wa ké kɔ̀pànáò kɔ́in gmoìn, kèbì dɛ̀ séin nì páún ní. Wé dòè baɗaa, ɔ̀ cɛ̀, ké ɔ̀ qá, “À dyuòè kà dɛ̀ séin mu ma niin kà Wámà nyuɛ́ ma kà cɛ̀ kɛ, ké káà wa nì ma jàà.” Ðɛ séin bá kɔ̀pàná kpa wídí vènè nìà kɛ dɔ̀ jè dyíɛ kpá ma páún wàɗà cá, sepóɛ́dɛ̀ nyo sɔ̀ò dèin dèin ma hwòdò kɔ̀ jè.⁴⁵

Kàun wɛ̀, pòin nyo bɛ̀ bɛ̀ wa dèò ʼ kà mɛ̀ dé dyí-tè mɛ̀in-dè kɔ́in-kɔ́in bɛ̀ múdè jè hwìdji. Wa dò se ma kpé bèin bɛ̀ wa ké dɛ̀ nìà kɛ nyu, sepóɛ́dɛ̀ wa se hwòdò-kɔ̀-dè-nyò bɛ̀. Nyo bɛ̀ bédé bɛ̀ wa ké ma kɔ̀pànáò kɔ́in gmoìn, bɛ̀ wa ké dɛ̀ séin nì déɛ dyí gbɛ̀ ʼin, ké wa mu ma ti pàɗà kè fòhò-hwòdò dyí qúùn bɛ̀ wa kɛɛ ma náa nyu, ɔ̀ jũ ké wa se ma hwòdò kɔ̀ dèin dèin ní.

Nyo bɛ̀ nì kpoo múdè dɔ́-dè-dè

► Ðé nì bíqí-nyò bɛ̀ hwìè kɛɛ, dé mɔ̀ kpɛdɛ̀ bɛ̀ se jàà bɛ̀ nyoñ bɛ̀ nyu, kɛɛ ɔ̀ kàmà mú bɛ̀ wa kée dyi táà kɛ́?

► Kpɛdèò nyé nyoñ bɛ̀ nyu xwai, bɛ̀ mɔ̀ wa ké gbo zìàin nyé?

⁴⁵ Sídjìin M. R. Còóvè. Kà Ðèbèin-dèbèin nyu Pɛdɛ̀ Kpaa kɛ: Ðɛ Dyúádò bɛ̀ ɔ̀ Zìàin dɛ̀ séin gboɛ. (Nìu Dyóò: Fídji nìin Cée-dè-nyuìn-naín, 2006)., 15

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nìà dé dycún wě,

À po m̀ zùo kà bé m̀ mò dyí-sédèìn-sédèìn kè jǎà Gèdèpòò kɛ. À po m̀ zùo kà dɛ séín bě bé nì nyu bá à jè dyíɛ mò jǎà kɛ.

Kpá à gbo bé à ké dɛ m̀ dǎ gbo po bá jǎà nyu jè dyí bó à bìɛ kídíí sí. Kpá à gbo bé à ké jǎà-nyu-nyò bě jǔ dé dɛ séín bě bé à nyu kè bé à cɛɛ mú.

À po m̀ zùo, à Ɓǎ, sepóedé m̀ nyí à dɛ séín bě bé à kǒ à ké bédée, ké m̀ gmò à dyí ti séín.

Kǎà ɔ mɛ nì

Cɛ́-ɔ̀ 10 Taún-kǔà

(1) Céè wuqu-dǝìn gbèi-gbèi bá dɛ bě nìà dà bídíɛ ɔ̀-ɔ̀ jè dyí:

- Zàin gbo-kpǝìn-kpǝìn nì bó Gèdèpòò kpede mòà (jǎà-nyu-nyu) kɛ kè dɛ Gèdèpòò dǎ gbo po bá à jè dyí bé ɔ̀ mòà (dyí-sédèìn-sédèìn) nyɛ pǔa kɛ jè kǝìn. Zàin xwíníín kǝ jè Gèdèpòò mó bé à kéà dyí sédèìn dé dɛ bě bé à cɛɛ kè dɛ séín bě bé à nyuɛ mú kɛ jè kǝìn.
- Po dɛ Bábòò cɛ bá dyí sédèìn jè dyíɛ dú. Céè vòsì tǎ mɔɔ zi kǝ bá dɛ nì muà céèìn nyɛ jè dyí.
- Zàin kǝìn dé hwìè hǝinyɛ mú dɛ bé se-dyí-sédèìn-dè nyu-nyu mɔɔ dyí-sédèìn-dè nyu-nyu nyu dé gbo-kpǝìn-kpǝìn nì bó à kè nyo tòò bě pǔa kɛ mú kɛ.

(2) Po tèmèìn-dè ɔ̀ bá dyí sédèìn jè dyíɛ páún sòìn dé Bábòò mú, bé m̀ kée kpoo ɔ̀ nì dé nì nyo bèò hwìè kɛ tèmèìn. Tòè dyí-tèmèìn-dè bě sòìn dé Bábòò mú, kɛ ɔ̀ mɛ bá nóó jée ɔ̀ dyí.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 11

Nyɔ̃n-dyùè ɖe-kpa-kpa

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdò-kpàin-dɛ́ bɛ́

Dé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ kɛ́ jǎà po kà nyɔ dò-dò séin kpa dɛ, kɛ nyɔ̃n bédé bɛ́ wa kɛ́ ɔ kpéin dyé, sepóɛ́dɛ́ Gèdèpòò nyu ɔ kà ɔ miòùn nyuà nìè kɛ.

(2) Bɛ́ ɔ kɛ́ nyɔ séin bɛ́ bɛ́ wa kpɔ gbà-kà dɛ́ ɔ gbɛ́ ʔèò múɛɛ bìi dyí-sédéin-dɛ́ wɔ́ po kè bɛ́ ɔ kɛ́ wa wii kɔ́ bédéɛ bɛ́in.

(3) Bɛ́ ɔ kɛ́ nyɔ séin kpéin dyé, m seé kɔ́ nyɔ bɛ́ nyòò jǔ kɛ.

Déò Kànéjì mǎà nyɔ-kpéin-dyé-gààò kɛɛ jè

Déò Kànéjì nyéné mu ma miò bó ɔ céè-dɛ́ mǎà **Kà nyɔ kɛ́ bǎto bédéɛ nyuɛ kè kà nyɔ kɛ́ nyɔ̃n bɛ́ kpéin dyéɛ nyuɛɛ** jè. ɔ poèn ma hwìq̃ii kà bɛ́ nyɔ̃n séin mó qùù gbo tò-tò kè kpéin-dyé-dyé, sepóɛ́dɛ́ ɔ mò dɛ́ bɛ́ wa bédé sòin dɛ́ wa dɛ́ xwíníin nyɛ. Déò dè ma ɔ sùkúù mǎà Déò Kànéjì Sùkúù kɛɛ dyi bɛ́ ɔ kɛ́ jǎà-dɛ́ bɛ́ bɛ́ ɔ kpɔ dyiɛɛ jè nyɔ̃n tɛ̀mèin.

Ti dɛ̀è baɖaa, Déò Kànéjì Sùkúù tɛ̀mèin ma dɛ-peɖe-nyò vènè bɛ́ dɛ́ bó hwio-kà dò. ɔ tɛ̀mèin ma wa kà nyɔ kè nyɔ tòò bɛ́ kɛ́ bǎto jǔɛ nyuɛɛ jè. Kɛ́ dɛ́ ɔ tɛ̀mèin ma dɛɛɛ mò, dɛ́ m kɛ́ nyu bɛ́ nyɔ tòò bɛ́ kɛ́ m dyí dyuò kɛɛ jè. Ti wa nǎ ma dɛ-cɛ́-nyò bɛ̀ò sɔ́ kɔ́ún dyi poɛ́n nyɛɛ, dyi-diè-dɛ́ bɛ̀ò dyúáqò fònnòin ma wa wɔ́ miò. Dyi-diè-dɛ́ kɔ́ jè wa se ma kà hwìq̃ii dèɛɛ qá, “À dǎ dɛ́ cɛ́ɛ hwo ní, xwɛ́ ʔ mǎà mǎà sùkúù-gbòè múin-nòmòin-nyò ti séin nyɛɛ nyéné jǔ kɛ́?” Tɛ̀mèin-dɛ́ bɛ́ dɛ-cɛ́-nyò bɛ̀ò nì ma kà cɛ́in nyɛɛ bá kà m kè nyɔ tòò bɛ́ kɛ́ bǎto jǔɛ nyuɛ kè dɛ́ m kɛ́ nyu bɛ́ nyɔ̃n bɛ́ kɛ́ m dyí dyuòɛ jè dyí dyɛo, kɛɛ wé séin xwíníin nyɛɛ, wa dyi dɛ́ cɛ́in sò ní, wa zi mǎà nìà kɛ́ dyiin pū, kɛ́ wa ní zà ɔ nyíúún dyɛ mǎùn, sepóɛ́dɛ́ wa se ɔ dyé bɛ́ ɔ kɛ́ nyɔ kpa dɛ́ dò jǔ, kɛ́ wa kèò kè se dɔ́ò dèè bɛ́in. Wa poèn ma hwìq̃ii kà bɛ́ dɛ́ q̃iè bɛ́ bɛ́ wa nì ma kà cɛ́in nyɛɛ, hwìè dònùn kɔ́ mú wa bɛ́in kpáná kɔ́ún dyéɛ kɛɛ mò bɛ́ wa kè nyɔ kpa dɛ́ bɛ́ dònùn kɛ́ ma dyí dyuòin nyɛ.

Kà nyɔ̃n-dyù nyu dɛ́ kpaa dɛ́ Kédèi-déin-nà-nà múɛ

Nyɔ séin bɛ́ bɛ́ wa taba Jízè hwìq̃iɛɛ mò kpóqó-dyùà dyúáqò—Kédèi kpóqó-dyùà: “ɔ jèɛɛ, gbo-zain-zain dò se bó Júù-nyò kè bóqó-dù kà kò dò bɛ́ɛ nyɔ ɔ kè g̃i kè nyɔ se g̃iɛ ɔ kè gàà kè mǎà pǎa nì. Bɛ́ séin mǎà nyɔ dyúáqò dɛ́ Kédèi Jízè mú” (Gàdézìà 3:28).⁴⁶

⁴⁶ ʔ Bsɔ́ò-Bàbòò

Ḑúù-cèè-dè cē kà bé Jízè cē ma gmaò jè ti ɔ kè tòò-bìò dò nì ma dóó dèé n nyε, ké ɔ dá, “M me dèbè m mūè dò mú kà m dèbèà m mìòùn mūε.” Ké tòò-bìò diè ma ɔ dyi, ké ɔ dá, “Nyé mòà m mūèò ké?” (Ḑúù 10:29). Dyi-diè-dè nà ke kpa ma dε mìò, sepóedé tòò-bìò poèn ma hwìqí kà ɔ se bédé bé ɔ ké ma nyo dò mú dèbè ke. ɔ poèn hwìqí kà gmaò nì ma nyo jéé dò bé ɔ kǝ ɔ ké mú dèbè jì tòé n pǝ ke.

Nyo séín bǝ bé wa nì gma kò-kò bǝ xwíqíεε bédé hwìqí-pòin-dè nà ke ní. Wa dyuòè kà bé dyíqí-dyíqí kè kú-qábá-qábá ɔ kè nyo mūè dò dyi-pǝà-pǝà, wa séín mò dε gbà ke. Kεε wǝé kεε, wa poèn hwìqí kà bé wa se kǝ wa ké nyoùn séín gǝ bèin wǝ kǝ tò bó dε gbà bǝé dò nyu jèε. Ti dòè baqáin, wa se dyè wa bǎto dò gbo dyíqíε mu, kεε wa mu déè dò gbo dyíqín. Ké ti qíé bǝ ní wa se dyè wa mìòùn nìin bíqí-nyò qábáa mu, kεε wa mu qíà dò qábáùn. Wa se dyè wa mìòùn nìin gbǝ-xwíníin-nyò dò dyi pǝàa mu, kεε wa mu gbǝ-xwíníin-nyò kà kò dò bé wa nyé mūεε dyi pǝàùn.

Kεε Kédèi-déin-nà-nyò bǝ mòùn poε jǎà kà bé nyoùn-dyù séín mò Gèdèpòò hwoìn-dè, ké wa bédé dε-kpa-kpa bé nyo dò se wa xwa zàà bèin nyε.

ɔ jǝ ké ínjà dò dyi ma nyo dò dyí wóqóin ní, kà Bábòò nyuà cēε kεε, wuqu kíin-kíin bé ɔ cē maa mò “Mòùn qá bé m ké fèin,” sepóedé ínjà nyo dyí-wóqóin-wóqóin mò dε díin-díin dò cá, ké ɔ túò nyo hwòdǝ dyi. Ti qíé bǝ ní nyoùn bǝ bùdùin ma bó ínjà bǝ bo zǝ, ké wa mó ma wa bièè dyi.⁴⁷ Kεε nyoùn-dyù bǝ kpa dε ké wa zi ínjà bǝè dyí.⁴⁸

M bèin nyo dò dyéε bé ɔ ké xwa-kíé-dè-nyò jǝ, bé ɔ ké se céè-dè dyuò, bé ɔ ké se xwíníin dyi cē, bé ɔ kpeqε ké dyíin nyìnìin, bé ɔ ké se kǝà dò cē, bé ɔ ké se nyo dò bédé, bé ɔ ké dyíin nyìnìin kè bé nyoùn bǝ ké ɔ zùùn zàin, kεε dε bǝ bé ɔ nì gbo poén nyεε bédé sè-ná-sèε kpáná. ɔ jǝ ké Gèdèpòò dyi ɔ gbǎà ní, nìí, ɔ mu nyo kpa dε dò jùùn, bé ɔ ké nyo séín à qǎ bóqó-kpàà kǝ dyé dòεε dyí zi.⁴⁹ ɔ ná nì jèεε, nyoùn bédé bé wa ké ɔ kpéin dyé.

► Dε-cē-nyò dò me zà Gàdézìà 3:28 wuquún, bé nyo tòò bǝè ké ɔ gbo qùù tò.

Vósì nà ke cē hwìè tǎ bǝ kǝ mú wa bèin nyoùn-dyù me dèε kεε jè. Wa mò, xwéqé-dù kò-kò bǝ ɔ kè nyo bǝ kpa dεε kè nyo bǝ se dε kpaa ɔ kè gàa kè màa. Bá nyo bǝ kpa dεε kè nyo bǝ se dε kpaa jè dyíεε, ɔ bá wíqí bédé jè dyí. À bèin dé dε tòò bǝ poε dε, ɔ hwoìn kà zǝ jì kà nyo dò qǎ nyue kè céè-dè jì kà nyo dò dyuò ke ɔ kè kǝà bǝ bé nyoùn bǝ dyuò ke. Dε séín bǝè dò se kà nyoùn-dyù jè nyu dε kpaa dé Gèdèpòò gboεε gbo vǝò bèin dye mòùn.

⁴⁷ Dε nà ke dyí-tèmèin-dè dò mò Wèdèbèdésìò 22:8-9, ké ɔ dá, “M mò Jǝó. M mò nyo wǝ ma dε bǝ nà ke, ké m dyé ma wa. Ké ti m wǝ ma wa, ké m dyé ma wa kεε, m bùdùin ma bó ínjà bé ɔ tèmèin ma kà wa m dyíεε bo zǝ, bé m ké ma ɔ biè. Kεε ɔ cēε ma m gbo, ké ɔ dá, “Mòùn nyue náao! Móùn mò gbo-ni-nyò dekè kà m kè nì qí bǝ mòà kpáa-dè-cē-nyò bǝè ke ɔ kè kà nyo bǝ kpǝ wuqu bǝ céèà nǝ céè-dè nà ke mūε dyíεε mòà gbo-ni-nyò bǝε. M me biè Gèdèpòò.”

(Ǻ Bǎsǝǝ-Bàbòò).

⁴⁸ 1 Kòdéintìò 6:3

⁴⁹ 1 Kòdéintìò 15 zain gbo-zìain-zìain vènè bé Kédèi-déin-nà-nyò bǝ muà nyuùn dé wa kpóqó-dyuàò mú bó ti nyo bǝ dǎà mée muà gǝ wóqóéin nìin nyεε baqaa jè kǝin.

► Nyo dò bɛ̀in ɔ kpa m̀io bɛ̀ ɔ kɛ̀ nyo tòò bɛ̀ dyí zì? Zàin jè kɔ̀in.

Nyo bɛ̀ ɔ f̀onò hwòdò m̀io, kɛ̀ ɔ dyuò cɛ̀e-dɛ̀, kɛ̀ ɔ cɛ̀ kũà, kɛ̀ ɔ bédé gana, kɛ̀ ɔ dyuò nyoũn-dyù nàin, m̀ɔ kɛ̀ ɔ bédé wídíɛ, ɔ bɛ̀in kpé bɛ̀ ɔ kɛ̀ ɔ pàdǎ nyu. Kɛɛ wɛ́ɛ kɛɛ, ɔ mò ɔ gbà bɛ̀ m̀ kɛ̀ nyo nì náa nyo zi ɔ kpaún m̀io kɛɛ dǎin, sepóedé ɔ kpa ɔ dé hwìè bɛ̀a mú jèɛ. Ɖe séin bɛ̀a mò ɔ bɛ̀ bɛ̀ wa kpá nyoũn-dyù gboɛ, kɛɛ ɔ mò ɔ kpa ɔ m̀io bá nyoũn-dyù bɛ̀ Gèdèpòò nyuà kà ɔ m̀ion nyuà nìè kɛ̀ jè dyíɛ mò ɔ sè-ná-sèè ɔ kpa-kpa bɛ̀ Gèdèpòò poà dé ɔ múɛ.

Nyo hwòdòũn-gbo-zìin-zìin

Nyo díé bɛ̀ poèn hwìdǐ kà bɛ̀ nyo-dù bɛ̀ bɛ̀ wa po wuqu-dù dyúádòɛ séin bédé kpeɔ dyúádòò kɛ. Ti díé bɛ̀ ní wa tòè hwòin-dɛ̀ bá xwí-púú kè nyo kpì bɛ̀ jè dyí, kɛ̀ wa dá, “Kà xwí-púú bɛ̀ kpeɔ nyu kà nìè _____” m̀ɔ “Kà nyo kpì bɛ̀ kpeɔ nyu kà nìè _____.”

Ti díé bɛ̀ ní wa cɛ̀ ɔ bɛ̀ nìà kɛ̀ bóqó-dù kò-kò bɛ̀ nyo bɛ̀ kɔ̀un, kɛ̀ wa dá, kà Hítì-nyò bɛ̀ m̀ɔ Jámà-nyò bɛ̀ m̀ɔ Jèpɛ̀-nyò bɛ̀ kpeɔ nyu kà nìè.

Wuqu bɛ̀ bɛ̀ nyoũn bɛ̀ cɛ̀ nyo tòò bɛ̀ kɔ̀un wɛɛ, ti díé bɛ̀ ní, wuqu bɛ̀a dè wa dya, kɛ̀ ti díé bɛ̀ ní, ɔ bɛ̀in wa mú gbòò. Ti díé bɛ̀ ní wa cɛɛ, kɛ̀ wa dá, nyo-dù bɛ̀ nìà bóɛ bédé ɔ gbà dò dé wa mú.

Wuqu gbà bɛ̀ bɛ̀ nyoũn bɛ̀ cɛ̀ wuqu-dù kò-kò po-nyò bɛ̀ m̀ɔ bóqó-dù kò-kò bɛ̀ nyo bɛ̀ kɔ̀un wɛɛ dyí-tèmèin-dɛ̀ díé bɛ̀ kɛ̀ kè. Wuqu-dù kò-kò po-nyò bɛ̀ nyéné bɛ̀ino ʘ má bó bɛ̀ ʘ bɛ̀ò dò-dò kɔ̀ cɛ̀è.

- _____ wa fó ní.
- _____ wa ná kɛ̀ náá-dɛ̀ nyu wa ti séin.
- _____ wa mu dyídǐn, ɔ jũ kɛ̀ wa dyíɛ pá dyé ní.
- _____ wa vɔ̀ kpé-kpé cá.
- _____ wa ní hwò waà kũà bɛ̀ò nòmò dyiin.
- _____ wa se xwíníin dyi cɛ̀, kɛ̀ wa ní cɛ̀ ɔ nòmò dyiin.
- _____ wa kpá dyoqún wàqà-wàqà.
- _____ wa tó mó se kánáá pũ.

ɔ mò jǎà kà bɛ̀ xwédé-dù bɛ̀ vòin vòin gbo, kɛ̀ ɔ bɛ̀ nìà bó wa pũa kɛɛ ku wɔ̀ kɛ̀ ɔ zi ɔ bɛ̀ wa bɛ̀in xwai nyuɛ kɛɛ dyí kɛ. Xwédé-dù dò m̀ion bɛ̀in kpáná dyé dé vɔ̀-dɛ̀ bɛ̀ vɔ̀-nyò mú m̀ɔ kũà díé bɛ̀ nyu-nyu mú, sepóedé wa ku dyi, kɛ̀ wa cɛ̀ xwíníin dyi jè.

Nyo-dù séin bédé wa nìin kpeɔ bɛ̀. Dyiin dé xwédé-dù bɛ̀ dò nìin bídí-kpèdè múɛ, wa tèmèin waà nyo bɛ̀ò bɛ̀ wa kɛ̀ ɔ díé bɛ̀ xwai nyu dé hwìè kò-kò bɛ̀ mú. ɔ ná nì jèɛ, à dèè hwòdò kɔ̀ cá kà bɛ̀ xwédé-dù dò-dò séin bédé wa nìin kpeɔ kò-kò bɛ̀ kɛ.

ɔ se ɔ gbà bɛ̀ m̀ kɛ̀ xwédé-dù dò nìin xwai-nyu-dɛ̀ bɛ̀ kè waà kpeɔ bɛ̀ cɛ̀ kɛ. Kɛɛ wɛ́ɛ kɛɛ, ɔ se dyiin nòmò bɛ̀ m̀ kɛ̀ nyo dò nìin bídí-kpèdè m̀ɔ xwédé-dù ɔ sò múɛ kɛɛ mú dyé. Nyo dò bɛ̀in xwédé-dù séin dò mú sòò bɛ̀ ɔ kɛ̀ Gèdèpòò dyí dyuò m̀ɔ bɛ̀ ɔ kɛ̀ dyí-sédèin-nyò jũ m̀ɔ bɛ̀

o ké gĩĩ-nyò jũ. o se dyĩin nòmò bé m̃ ké nyo nì náa gbà-kà kpõ kà nyoò mòò ʼ kà kpeḍeín-nyĩn-nyò ké, o jũ ké m̃ se o dyí dyuò kĩĩn ní.

Ḑe kpá nyo tòò bẽ gbo bé à dyéee dée à po jãà. o jũ ké nyo bé o po wuḍu-dù kà kò dõee dyi nyo dò gbà-kà kpõ ní, nĩ, nyoò mue hwĩḍĩ pòin kà bé nyo séin bẽ bé wa po wuḍu nìà bóee bédé kpeḍe dyúáḍòò ní ké. Ké o hwòḍò se ḍe nìà ké dyi táã mu, o jũ ké o dyi gã-ḍe dyí dyéee nì kánáá pū sòin ḍé xwéḍé-dù nìà bóee xwaún ní, hwè m̃ po níin, o jũ ké wa dyi o gbà-kà kpõ ti bé o mò nyo gmò keee níe.

o jũ ké zà-ḍeín dyi bó wuḍu-dù kò-kò po-nyò s̃ bẽ pūa nì bó ti tò mòũn-tò mòũn xwĩnín ní, nĩ, ḍe nìà ké dyà nyéin-nyéin bó waà xwéḍé-dù dein dúún bẽ pūa.

o jũ ké dyú dò dyie w̃ ké o wóḍòin-nyò bẽ m̃ nyo vènè tòò bẽ dyi nyo bẽ po wuḍu-dù kà kò dõee ḍe dò k̃oin c̃é ñin, nĩ, dyúò mu waà wuḍuò k̃oin kpõùn bá nyo-dù nìà bóee jè dyí.

Kéḍeí-ḍeín-nà-nyò bẽ me ma mú kà wa mu nyo bẽ po wuḍu-dù kà kò dõee kpõ nyuùn w̃, ké wa me baà bé Gèḍèpòò ké wa gbo kpá, bé wa ké nyo bẽ nì náa jãà kè ḍèb̃eín-ḍèb̃eín dyí tèm̃eín b̃eín. o me nì à hwĩḍĩ kà bé Gèḍèpòò k̃ ḍé nyo tòò bẽ jè gbo kà dyúáḍò kà o k̃à ḍé à mòùn jè gboe, ké o se o hwòḍò dyi dè o jũ ké à dyi nyo tòò bẽ gbà-kà kpõ níe.

Nyo-hwòḍòũn-gbo-z̃ĩn-z̃ĩn nì ḍé cócìò mú ké

Nóó bá Jónà jè dyí bé o céèà ḍé Dèè-wùḍù Sùàò múee mò nóó kpa ḍe dò cá. Jónà c̃ee à gbo xwĩnín k̃ jè o gbũ ma kà Gèḍèpòò dyúa ké:

Ké o baà ma Bounboò, ké o ḍá, "Bounbo, má, ti m̃ nì ma kà ḍé m̃ bíḍíee, m̃ c̃ee ma kà nì mu ma ḍe nìà ké nyuùn w̃ee? o k̃ jè m̃ f̃ũà ma kà, ké m̃ kpá ma kà xwáḍáún, bé m̃ ké ma kà ḍé Tásià-hwòḍòò mú muè. M̃ dyuòè ma kà nì mu ma ḍe nìà ké nyuùn w̃, sepóeḍé m̃ mò j̃iájè kè w̃i Gèḍèpòò. Nì dyoḍo-hwòḍò m̃ee ní, ké ḍèb̃eín-ḍèb̃eín dyĩn ḍé m̃ múin, ké m̃ zàin ḍe gbà bé m̃ kéó nyoũn k̃ dyà kee dyí. Bó k̃aũn w̃ee, Bounbo, m̃ me zà ḍé ní f̃èèò, sepóeḍé o nòmò dyĩin bé m̃ ké mé ké o zi bé m̃ ké c̃íee dyí" (Jónà 4:2-3).

Jónà gbũ ma Gèḍèpòò dyúa, sepóeḍé o nyé ma Síwíḍíḍià-nyò bẽ mú m̃ò jè. o poèn ma hwĩḍĩ kà o jũ ké o dyi ma Nínivà-nyò bẽ Gèḍèpòò-wùḍù gbo wáḍá ní, nĩ, o mue nyuùn bé Gèḍèpòò ké ma wa w̃i k̃ bédé ké.

Ḑe bé nyoũn-dyù pòin hwĩḍĩ bá nyo-dù kò-kò bẽ jè dyíee se ḍe Báḅòò mòùn pòin hwĩḍĩ bá nyoũn-dyù jè dyíe. Báḅòò tèm̃eín kà bé bóḍó-dù séinè nyo bẽ mò nyo dyúáḍò pūe: "o nyu bóḍó-dù séinè nyo sòin ḍé gaa dyúáḍò mú, bé wa ké bóḍó-kpàà dà séin c̃i. o só ti bẽ o mu ma wa nyĩn nyee dyí k̃ĩn, ké o nyu pá k̃ mú bé wa mu c̃ĩn nyee b̃ã." (Àpósò 17:26).

Gèḍèpòò ḍá cócì-nyò bẽ bé wa ké múà-b̃òò ḍé xwéḍé-dù séin nì bóḍó-kpàà k̃ee gbo kpa (Àpósò 1:8). Zùù bé Gèḍèpòò poà ḍé nyoũn múee mò zùù dyúáḍòò pū, m̃ seé k̃ bóḍó-dùò nyo bé nyo dò mòùn sò k̃ee.

Mòũn dǎ bĕ m kĕ nyo qò dyédé zũn zàin sepóédé m bédé ɔ kpé kǝin jè

Sepóédé nyo díé bĕ hwòdǎ dèin bóqó-kpàà dĕ bĕd kĕ wa mìũn nìin hwòdǎ mós-dĕ nyo-nyu múin jĕĕ, wa se nyo tòò bĕ dĕ dǎ fɔɔ. Nyo-dù báún-báún kpɔ nyo tòò bĕ kǎ wa seó kǎ nyoũn-dyù kĕ, sepóédé wa pòen hwìqǐi kǎ nyo bĕd se nyo kpa dĕ bĕ kĕ.

Kǎ xwédé-dù díé bĕ nyo nyo tòò bĕ kpɔ kànǎǎ-kǎ kĕ dyí-tèmèin-dĕ bĕ cĕè dà bíqíi. Wa ní nyo dĕ bĕd díé bĕ xwai dĕ dyeo, kĕ wa nì díé bĕ nyuĕn kĕ.

Hwìè jĕé bĕ kǝ mú xwédé-dù bĕ kpɔ nyo tòò bĕ gbà-kǎ kĕ dyí-tèmèin-dĕ bĕ:

- Nyo sùà bĕ se kpé qò bĕin dĕ, ɔ jĕĕ, wa sĕ wa dòũn dà qò kĕ wa mĕin dĕ.
- Nyoũn bĕ kǝ xwédé-dù kǎ kò qò bĕd nyo bĕ gǐ mú, kĕ wa bĕin wa peqĕ mɔɔ wa bĕin wa dĕ séin wa mó wa bũ ỹ nyuĕ dyiĕ bũ ỹ nyuĕ.
- Nyo díé bĕ po cĕè-dĕ dyíí bó kũà jĕ, kĕ wa dĕ nyo bĕ po wuqu-dù jĕé qòĕ dĕ ỹ, kǎ wa se wa kũà nyíe bĕin nyĕ.
- Mǎa bĕ mò wǎà dyú-bǎ bĕd kǝd-dĕ, ɔ jĕĕ, wǎà dyú-bǎ bĕd bĕin kǎ séin wa mó wa kpɔ dyiĕ ná kpɔ.
- Nyo díé bĕ hwè mǎa-dyù bĕ gbo, kĕ wa mé, sepóédé wa mós má gǎa-dyù wódóen dyi, kĕ wa wódóin mǎa-dyù jĕ.
- Bóqó qòĕ go ỹ mǎnà tò sójà bĕ dĕ bóqóò gbĕ ỹ qò mú, bĕ wa kĕ xwédé-dù séin nì qĕĕ qábá.
- Nyo díé bĕ hwè wǎà dyú bĕ gbo, sepóédé dyú bĕd fònd-hwòdǎ se dyí gbĕ ỹ mɔɔ wa kó dyí jĕ.
- Bóqó díé bĕ bédé gma kǎ bĕ mǎa se bédé bĕ ɔ kĕ kǎà nàin mɔɔ ɔ kĕ sùkúù vènè mǎà kádĕjĕĕ mu kĕ.
- Nyo bĕ bĕ wa po wa bíqí-wùdù, kĕ wa se wuquò nyo bĕ wa tèmèin kǎ dĕ sùkúù-gbòũn wĕ poe bĕin nyĕ, wa se bédé bĕ wa kĕ go ỹ mǎnà kũà-nyùin-naín qò wùdù.
- Nyo díé bĕ se nyo bĕ kũà kǝún poe bĕin, ɔ jũ kĕ wa dyi xwí-nyènè bédé kĕ wa se wa bíqí-nyènè bédé ní.
- Mǎa-dyù bĕd bǎ bĕ peqĕ wa bĕ wa kĕ gǐ jũ mɔɔ bĕ wa kĕ gbàdǎun-po-kũà nyu.
- Wa qábáin dyú-pèdĕ bĕ dĕ wa dĕ xwíníin hwè kĕ wa wódó, sepóédé wǎà dĕ bĕd sĕé dyú wódóen mó kĕ jĕ.

Nyo bĕ bĕ wa cĕ cĕè-dĕ pàqǎ kĕ kĕ nyo bĕ bĕ wa bédé hwìqǐi-tabǎ-dĕ kò-kò bĕĕ tabǎ nyo bĕ bĕ wa kpɔ nyoũn bĕ gbà-kǎ dĕ hwìè bĕǎ díé bĕ múĕ bá bo qĕin.

Céè-dè vènè dyuò-nyò bɛ́ bɛ́ wa mò dòn-zà-nyò bɛ́ɛ seɛ jǎà po kà bɛ́ Gèdèpòò mɛ nyoŋ-dyù kà ɔ miòùn nyuà nìè kɛ. Wa poɛ jǎà kà bɛ́ nyo bɛ́ nìà ɕíɛ́n bó zǎ́ ɛ́ kɛɛ vɔ́ ma nyo bɛ́ bɛ́ wa se gana bédé miò kɛɛ gbo, ké wa dábá ma wa kɛ. Wa dá nyo bɛ́ “ku ma dyi miò, ké wa du toò” kɛɛ mò nyo wódóin kà à m̀òùn wǎ. ɔ jũ ké waà jǎà-po-dèò dyíó má jǎà jũin, nìí, nyo bɛ́ ku dyiɛ muó nyo bɛ́ hwè kpéíɛ dábáuǹ nìin ke bó zǎ́ ɛ́. Kɛɛ à poɛ jǎà kà bɛ́ Gèdèpòò mɛ ma nyo séin kà ɔ miòùn nyuà nìè kɛ, ké wa kpa dɛ miò kɛ.

Bódó-dù báún-báún bɛ́ nì bódó-kpàà kɔ́ɛ nyuɛ ké xwí-hwǐò bɛ́ dábáin dyú-pèdè bɛ́ dé wa dɛ xwíníin, hwè ké wa wódó. Gó m̀ànà díé bɛ́ poɛ gbo bɛ́ wa ké kà ná dyú-pèdè bɛ́ dábá, sepóɛdé nyoŋ-dyù vò dyí dé bódóò kɔ́ miò jè. Ƀé bódó pàdǎ bɛ́ kɔ́ɛ, màa bɛ́ ɕɛ xwí-hwǐò bɛ́ò gbo bɛ́ wa ké wa dyú bɛ́ò wa xwíníin dábáin hwè bɛ́ wa ké wódó, sepóɛdé wa nì gǎ dyéɛ́n, ké wa séé dyú mó ke jè. Ƀɛ nìà kɛ mò dɛ-kpa-kpa bɛ́ nyoŋ-dyù bédéà kɛ kè kpé bɛ́ nyo seà ɔ miòùn bìi wùdùè bèin nɛ bédéà kɛ zùun-zàin-zàin.

Nyo bɛ́ kɔ́ jǎà-po-dè bɛ́ m̀à Híúndù kè Búdésìi nɛɛ poɛ jǎà kà bɛ́ xwíníin kɔ́ jè nyoŋ bɛ́ dyéà gǎ kɛɛ mò, nàmàun bɛ́ bɛ́ wa dǎ ma nyu s̀òin dé wa dyú-tiin nɛɛ jè. Wa poɛ jǎà kà bɛ́ nyo bɛ́ kɔ́ fèè ní zàin múɛɛ, wa móo náa ní jè kɛ. Wa dá ɔ jũ ké nyo d̀ò dyi gǎ dyéɛ́n nì, ké ɔ fèè ní zàin mú fɔ́ ní, nìí, dɛ bèin ɔ bìi dyiin nòmòò dé dyúa. Nyo bɛ́ nìà kɛ ní kpá gǎ-dyé-nyò gbo miò, sepóɛdé wa poèn hwìdǐi kà bɛ́ ɔ mò dɛ nòmò dyiin bɛ́ m̀ ké gǎ dyé kɛ.

Hwìdǐi-poìn-dè kè jǎà-po-dè gbà bɛ́ nyuɛ ké nyo díé bɛ́ kùin gǎ-dyéin-dyéin bɛ́ nyo-dù tòò bɛ́ nyu wa bṹ ɛ́ hwòdǒi. Ƀɛ nìà kɛ nyuɛ ké nyo díé bɛ́ wǐin gbo bɛ́ wa ké wa kànàǎ-kà kpɔ́, sepóɛdé wa poèn hwìdǐi kà wa kɔ́ wa ké ná wa kpɔ́ kɛ. Kɛɛ Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ò nìin jè kò ní. Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ò poɛ jǎà kà bɛ́ Gèdèpòò mɛ nyoŋ-dyù kà ɔ miòùn nyuà nìè kɛ, ké jǎà-po-dè nìà kɛ d̀òùn tò xwíníin bɛ́ kɔ́ jè nyoŋ-dyù kpàà dɛɛ jìi.

► Ƀé mò se-nyo-kpéin-dyé-kpèdè díé bɛ́ bɛ́ wa nyu nyo-dù d̀ò nì dé m̀ bídíɛ bṹ ɛ́ kɛé?

Sèméqìà-gàà kpeɛ nòmò dyíinò

Nóó bɛ́ bɛ́ Jízè po ma kɛɛ pàdǎ f̀nòin ma nyo bɛ́ tò ma ɔ gbo d̀ùɛɛ wɔ́ miò, ɔ hwòin kà nóó bá Sèméqìà-gàà kpeɛ nòmò dyíinò jè dyíɛ (Ƀúù 10:29-37). Ti Jízè ɕǎà kà bɛ́ sáa-zà-nyòò kè Ƀìnváà-gààò zi ma gàa bɛ́ wa puà ma kà kɛɛ dyiin, ké wa se ma ɔ gbo kpáa, dɛ nìà kɛ se ma nyo d̀ò dyi giniin fɔ́. Sáa-zà-nyò bɛ́ò kè Ƀìnváà-nyò bɛ́ò mò ma Gèdèpòò-biè-nyò bɛ́ dɛkè, kɛɛ nyo díé bɛ́ poèn ma hwìdǐi kà bɛ́ wídí jè kè kpé jè nyuɛ ké wa se ma dɛ kpa dé Gèdèpòò dyédéin nɛɛ.

Nyo bɛ́ tò ma Jízè gbo d̀ùɛɛ dèè hwòdǒ kɔ́ kà bɛ́ nyo tǎ nìinò mò nyo du ma toò kɛ, kɛɛ wa giniin ma dyi miò, sepóɛdé ɔ mò ma Sèméqìà-nyò jè. Sèméqìà-nyò bɛ́ò bédé ma hwòdǒ sǎ́ bá Gèdèpòò biè jè dyí, ké wa se ma biè-dè jéé d̀ò bédé. Júù-nyò bɛ́ò nyé ma wa mú bó waà kpeɛ bɛ́a jè.

ɔ mɛ nì m̀ hwìdǐiɛ, Júù-nyò bɛ́ò tòò-bìò d̀ò diè ma Jízè dyi, ké ɔ dá, “Nyé mòà ní m̀èò ké?” ɔ mó bɛ́ Jízè ké ma nyo jéé bɛ́ bɛ́ ɔ nìin hwòdǒ poɛ gbo kà bɛ́ ɔ bèin wa mú d̀èbèè kɛɛ jìi tò nyènèè.

ɔ dèè ma hwòdɔ kɔ̃ kà kpé bé ɔ bédé ma kà ke jèèè, ɔ kè ɔ mǔè kpa de bɛ bɛ̀n ma bato jũe dòn pũ, ké ɔ se bédé bé ɔ ké ma nyo tòò bɛ de dá fódóún wɛ.

Jízè jũ ma ɔ dyi-diè-dèè gɔ̃ dé nyoũn-dyù-wàkà kɔ̃, kà bé à me kɔ̃ dé nyoũn séin jè gbo ke. Nyo séin bé à kèò kè bɛdɛ̀n dyíèè mò à mǔè. Kεε Jízè jũ ma dyi-diè-dè dò bé nyo dò sèè ma dyi diè-dòèè gɔ̃ deké, ɔ mò, *Nyé mò nyo mǔè kɔ̃ kpeɔe nòmò dyiin nyεε ké?* mɔɔ *Nyé mò nyo dò dɛ̀bɛ̀n-dɛ̀bɛ̀n nì kàà dyí-tɛ̀mɛ̀n-nyò ké?* Jízè tɛ̀mɛ̀n nyoũn dyí deké kà bé nyo bé nyoũn bɛ seà kpéin dyéèè, ɔ bɛ̀n kpé bé ɔ ké Gèdèpòò mót-dè nyu, bé ɔ ké dɛ̀bɛ̀n-dɛ̀bɛ̀n bé ɔ dè Gèdèpòò hwìdɔ̀èè nyoũn dyí tɛ̀mɛ̀n.

Àpósò Jiin po ma cóci-nyò bɛ̀ò náún bé wa ní kɔ̃ dà nyo dò dya dè kà bódó-kpàà nyo bɛ̀ò mòn nyoà ke.

► Ɔε-ç̃-nyò dò me zà Jiin 2:1-9 wuquún bé nyo tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo quũ tò. Ɔé m̃ dā cóci-nyò bɛ̀ nyue dyé, bé wa kè de vósi bɛ̀è ç̃à kεε hwoìn nyéé?

Nyo bɛ̀ bé wa dāin nyo kpa de bɛ̀ dà bódó-kpàà kɔ̃èè se nyo bɛ̀ bé Gèdèpòò dè dya ke. Nyo báún-báún bɛ̀ bé wa dè Gèdèpòò hwòdɔ dyíèè, wa ní dè wa dya dà bódó-kpàà kɔ̃. Jízè dá dé wé hwèin gbo bɛ̀ò múèè, nyo bé nyo dò mòn jũ jéè cáa, nyoũn séin muε dyédéi hwòin. (Máfìò 19:30).

ɔ jũ ké Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ dyi dyí pòin ní, nìí, gā-dyé-nyò nì wa hwìè kεε bédé dya-dè-dè bé ɔ se bédéè bɛ̀n ɔ jũ ké ɔ dyíó má bódó-kpàà nyo bɛ̀ò hwìè nì níè, sepóéde wa dyé ɔ kpéin kà bé ɔ mò Kédèi-déin-nà-nyò ke. Ké kpé bé bā-nyòò bédéà dé bódó-kpàà nyo bɛ̀ò hwìè kεε sò ɔ xwa, sepóéde ɔ wídíò seε nyue bɛ̀n bé ɔ ké nyo tòò bɛ̀ kɔ̃in nì dé cóciò mú (Jiin 1:9-10).

Gĩ jũ-jũ

Gĩ jũ-jũ mò ɔ jũ ké m̃ dyi nyo kà kò dòè kɔ̃ò-dè jũ, ké ɔ dyi m̃ wuquí kɔ̃ níè. Bódó pàdā bɛ̀ kɔ̃ mú gĩ jè níèè, gĩ bɛ̀ò se kpé bɛ̀ bé nyoũn-dyù bédéà kεε dò bédé fɔɔ. Gĩ-kɔ̃ò-nyòò bɛ̀n de séin ɔ hwòdɔ móèè ɔ gĩò mú nyùèn pũ, kà ɔ mòò kà nimii dò mɔɔ nεè-kpà dò ke. Ɔε dè gĩ-kɔ̃ò-nyòò hwòdɔ dyíèè déè ɔ gĩò nyu, kebì gĩò hwòdɔ me seε náa mó ke. Gĩ-kɔ̃ò-nyò bɛ̀ò bɛ̀n kpé bé wa ké gāa kè ɔ gmàà gbo zàin, ké wa bɛ̀n dyú bɛ̀ wàà wódóin-nyò bɛ̀ xwa zàà.

Ɔé Dèè-wùdù Sùàò múèè, Gèdèpòò ç̃ gĩ jè, ké ɔ ç̃ de bɛ̀ wa se kɔ̃ wa ké gĩ bɛ̀ bũ nyεε jè. Ti bɛ̀a baqaa, nyo dò se ma kpé bɛ̀ bé gĩ bɛ̀ bédéè jè gbo kɔ̃. Ɔé Dèè-wùdù Ɔièò múèè, Gèdèpòò dá ɔ mò nyo kɔ̃ nyo séin wuquí, ké ɔ se nyo dò mú dɛ̀bè m̃ò bó kpé ɔ bédéè jè, bé ɔ ké nyo dò mòn dyí zi, ké gbo-nì-bā bɛ̀ò me nòmò kpeɔéin dé wàà gĩ bɛ̀ò gbo, ké wa me nyu wa jàà gbo (Ìfíṣìò 6:9). Bábòò dá wa me kpō gĩ bɛ̀ò kà wa nyuà nyo tòò bɛ̀ kpō ke. Bábòò nɛ̀in de nìà ke jìi kɔ̃ m̃ò jèèè, déé mánáin nyεε, bódó-dù bɛ̀ò po ma gĩ pɛɔe jè bóí.

Gĩ jè nì kpō ke dé dà pàdā dyεo, kεε wa nyùèn déε hwìè kà kò dò bɛ̀ mú. ɔ hwòin kà, dé bódó díé bɛ̀ kɔ̃èè, wódóin-nyò bɛ̀ pɛɔe wàà dyú bɛ̀ bé wa ké pódósó-kũà nyu mɔɔ bé wa ké gbàdàun-po-kũà nyu. Wódóin-nyò díé bɛ̀ zàin wàà dyú bɛ̀ò sáa dé kũun-kpò gbo. Wa dá wa nyue náa bé wé ké wa mú sò mɔɔ nàdĩ ké wa bũ sò jè. Nyo díé bɛ̀ kpōin màa bɛ̀ ganaún, ké wa po wa

dà dò, ké màa bèè nì gbàdàùn poeń bó wa bìi, ké wa nì wa wídí kǔn dıi kpǔn. Ti díé bǐ ní wa kpǔ nyo díé bǐ ké wa kpa wa bóqó kà kò dò bǐ kǔ, bǐ wa ké dé wa gĩ mú nyu.

Nyǔn dıi-pǐa-pǐa dé wídí jè mú

Bóqó kǔ kǔ bǐ nyo bǐ se pídıi kpá bǐ wa ké wídí mó bó wa mǐnùn bìie, nyo díé bǐ ċi dé pū kà wa mò ċ kà gĩ ke. Bóqó nyo bǐ ní wǔ ké nyo dò ní nyu dé wídí kǔa bó ɔ mǐnùn bìi fɔ. Hwìe dò se nì bǐ nyǔn bǐ ké kǔa dıi táa, bǐ wa ké de bǐn wa wídí goun nyie kee jè sǔn po. Gàa díé bǐ nyu kǔa, ké wa pǐe-wídı se wa gbǔ-xwínín-nyò bǐ dıi-dè wín poe bǐn dıe mǐnùn. Wa se de kà kò dò dǔ bǐn, ɔ sǐn dıi-dè wa ké dıe dǔn. Wa se pídǐn-wídı zà-naín dò bédé dıe mǐnùn. Kebi wa me nyu kǔa hwòdǔ-dé-hwè-kà kee, wa se gbǔ nòmò dıin dò mú ċie bǐn, sepóedé wídı wa nì nyueń nyee se waà móq-dè bǐ wa nyie bǐn dıe mǐnùn. Nyo bǐ kpǔa wa dıi bó kǔa nyu jèe ní pǐe wa wídı vènè dò, sepóedé wa mó nyo bǐ bǐ wa bǐn wídı tíwè pǐe kee dıi kánáa pū.

M dıi nyo dò dıi pǐa mǐ dé wídı jè mú ní, nǐi, ɔ nyue ké nyò hwòdǔ kpá dé dei mǐ, ké à se bédé bǐ à ké nyo-kǔa-kǔn-po-nyò bèè dǔn kàin bóe jè. Dé bóqó díé bǐ kǔe, kǔa-nyu-nyò bǐ vò dé dıi mǐ, kee kǔa-nyu-naín gbǐ-gbǐ mò nyo nì dé pū, ké de-peqe-nyò bèè zi dıi vò ċ n. Bóqó nì náa kǔe, ɔ jǔ ké go ċ mànà dıi gbá-gbá-gòmànà jǔ ní, nǐi, wa kpǔ de-peqe-nyò vènè-vènè bèè táci-wídı pàdǔ xwa mɔ wa kpǔ wa nyo-gbo-pa-wídı xwai, hwè ké wa wǔ ké wa peqe de dé bóqó mú. ɔ jǔ ké wa dıi má de-peqe-nyò bèè ti nyie bǐn bǐ wa kéó de peqe nòmò dıin dé bóqó mú ní, nǐi, nyo bǐ nì kǔa nyueń nyee pǐe-wídı muó má kǔ kpáun, ké kǔa nyo wa mó nyue dıie dée wa muó má nyuun. Hwè m po nǐiń, wa pàdǔ muó má de-peqe-nyò bèè gbo kǔa nyuun bó ċi-ċi nòmò dıin jè. Kee sepóedé de-peqe-nyò gbǐ-gbǐ wè dè go ċ mànà kpǔ dıi, ké kǔa-nyu-nyò bèè mǐnùn se hwòdǔ-po-naín dò bédé jèe, nyo bǐ kǔ bìi wa nyuà kǔa kee pǐe wa wídı tíwè, ké wa se wídı pàdǔ dyee bǐn bǐ wa kée kǔn ċi.

Xwínín kǔ jè go ċ mànà dèa dıie mò bǐ ɔ ké ɔ nyo bèè dıi gmò, bǐ de gbà dò ní kǔ dà wa gbo kpá kè bǐ ɔ ké wa bá bo deín taba dé de bǐ mò wa kpé bǐ wa ké nyuee mú. Nyǔn-dıi pídıi-kpá-dè bèè díé bǐ mò: à kpá pídıi bǐ à ké de à mó cǐe dıie cǐ, à kpá pídıi bǐ à ké de à mó bièe dıie biè, à kpá pídıi bǐ à ké kǔa nyu bǐ à kée kpáná kǔn dyé, ké à kpá pídıi bǐ à ké kǔ-dè bǐ kǔ. Nyo bǐ bǐ wa se pídıi kpá dé de bèè dò múe, nǐi, waà go ċ mànà se wa dyé kà wa mò ċ kà nyǔn-dıi bǐ jéé ke.

Ti díé bǐ ní, Kédǐn-deín-nà-nyò bǐ nì dà díé bǐe dyé nyǔn bǐ dıi ké wa ċi gǔ pùe-pùe mú, ké wa se wa gbo kpáa bǐn.

Màa dò mò Jàmédıa kee ċi ma dé cuà-kǔ-hwòdǔ dò mú, dè bǐ kǔa dò se ma dıi xwǐn bǐ ɔ kée nyu ke. ɔ jèe, ɔ sè ma ɔ dıi-kpò tǔ bèè ɔ de gbo, ké ɔ mu ma dé xwı gbo, ké ɔ dú ma pásòdǔ dǔe gbo-nì-kǔa nyu-kpǐ, dé ɔ bíqı-taún, ké pásòdǔ nì ma ɔ dáqà \$50 pǐin bó dǐnè. Ké ɔ kàmà mú bǐ ɔ ké ma ɔ dıi bèè dyé dıe mǐnùn. Nyo díé bǐ poen hwídı kà bǐ ɔ se dıin nòmò bǐ màa dò kè ɔ dıi bǐ ké kà bó bū ċ sǐn, kà ɔ nyuà Jàmédıa gbo kpáa ke, kee wǐe kee Kédǐn-deín-nà-nyò bǐ kpǔ kǔa-nyò bǐ nì kà Jàmédıa nì kee dıi ní dekè. Wa poen hwídı xwínín nyé kǔ jè wa me pǐe nyo tòò bǐ wídı pàdǔ ɔ jǔ ké nyo dò mǐnùn dıi wídı nì bóe bìi kǔa nyue

béin níé? Ké xwíníínò nyé kǎ jè wa pòin kà hwìqíi bó ɔ dyú bèò jè, ɔ jǔ ké ɔ dyie gbo po bé ɔ ké wa bíqíi sè, bé ɔ ké kǔà nyuén mú níé?

► Kédèi-déin-nà-nyò bèò bédé kpé bé wa ké Jàmédìà gbo kpá dé de nìà ke múù? Xwé^ʼ ké?

Emó-cèè-dèò cǎ bǎ-dyé-nyò dyi-pǎà jè mǐò. Dé Emó 5:11-12 múe, kpáá-dè-cǎ-nyòò cǎ nyo-nyo-gbo-pa-wìqì jè, bé ɔ nyue bé zaa-cǎ-nyò bèò dyi gǎ-dyé-nyò bèò gǎ^ʼ xwa zà, bé wa dyie nyo bǎ bédé wídíe nyí ke. Dé Emó 8:4-6 múe, kpáá-dè-cǎ-nyòò kpǎin nyo bǎ mǎà de-mú-dàbàin-dè bèò dyí-zàin-nyò, bé wa kéà gǎ-dyé-nyò bèò gbá-gbá mú nyue zaa. Dé Emó 4:1 múe, ɔ kpǎin mǎa bǎ cǎà gbǎ kpa de bǎ, bé wa dyú-bǎ bèò po dyiin dé gǎ-dyé-nyò bèò dyi-pǎà-pǎà múe zaa. Kpáá-dè-cǎ-nyòò dá jǎà-dè wǎ-po-po me mu dyúa kánáá pū, kà ní vèné dǒ zìà dyie (Emó 5:24). ɔ xwíníín mò, ɔ me zi dyí vòe^ʼ n, bé ɔ ké nì bó nyo séin bìi.

Nyoñ-dyùè de-kpa-kpa kè kpé bǎ kǔà-mú-nyùn-nyùn

Gèdèpòò me nyo séin ké wa béin wǎ dyeo, kee ɔ see xwíníín mò bé nyo dǒ ké se ɔ mǔè dǒ kpé kǎin bédé kǎ ke. De-kpa-kpa wǎ-béin-béin se de bé nyo séinè kpé ké wǎ béin nyé. ɔ hwǎin kà, nyo séin bǎ nìà dé Gèdèpòò Dú Tǎò múe mò Gèdèòò jéé cá ké wa béin wǎ dyeo, kee Dyú-gààò nyu de Bǎò mó bé ɔ ké nyue (Jǎó 6:38). Gèdèpòò dá mǎaò me nì ɔ dyú-bǎò xwídíí, kee ɔ see xwíníín mò bé dyú-bǎò ké de kpa bé ɔ ké ɔ gmǎaò dyí zi ke (Ìfíìò 5:22). Gèdèpòò dá dyú bèò me nyu wa wódóin-nyò bèò wuqu, kee ɔ see xwíníín mò bé wa ké de kpa bé wa ké waà dyú bèò dyí zi ke, ɔ sèin kà bé wa dyuò de ké wa zi dyú bèò dyí ke (Ìfííìò 6:1).

Gèdèpòò mò nyo po gǎ^ʼ mǎnà páún (Wódómà 13:1-5). Ké ɔ mò nyo nyí nyoñ bǎ kpé dé cócìò mú (Hìibúqúù 13:17).

Nàin-nyò séin me dyuòè dyí kà bé wa mò gbo-nì-nyò bǎ ke (Máfíò 20:25-28). Nyo-nàin-nyòò bédé bé ɔ ké nyo bèò nàin, bé nyo bèò ké kpáná dyé bó ɔ kídíí sí jè. Nyo mǎà nyo-nàin-nyòe se bédé bé ɔ ké nyo bèò nàin bó ɔ mǐòùn nìin kpáná dyé jè, kee bé ɔ ké nyo bǎ ɔ nìà nàin nyee jè gbo kǎ.

► Xwé^ʼ mǎ béin kǎin zàin nyue kà dé hwìè dǒ múe, nyo díé bǎ kpa de ké wa zi nyo tòò bǎ dyí, ké dé hwìè dǒ mú deee nyo séinè de-kpa-kpa béin wǎe ké?

Ɖɛ Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ mɛ nyu kɛ

Cócì-nyò bɛ̀ mɛ kɔ́ dé nyò séin jè gbo.

- Nyò sùà bɛ̀ nìà dé cócìò múɛ jè nì cócì-nyò bɛ̀ hwìqí, ké wa kpá wa gbo kà wa bédé wa kéɛ nyuɛ?
- Cócìò nì dyú bɛ̀ ɖɛ tɛ̀mèin, ké wa nì wa nyò-kpéi-po-wùdù bɛ̀ ké wa gbo kpá dé waà ɖɛ-hwè-hwè múɛ gbo cɛ́in?
- Bɛ̀ gbèdèin gǎ-dyé-nyò bɛ̀ nì dé bɛ̀ cócìò múɛ hwòdǒ, ké bɛ̀ dè wa hwòdǒ dyi?
- Bɛ̀ ní dè nyò bɛ̀ dya dé bɛ̀ cócìò mú sepóɖé wa mò bǎ-nyò bɛ̀ mɔɔ wa mò kpé-bédé-nyò bɛ̀ dé bóqò mú jèè?
- Nyò séin sò xwédé-dù séin múɛ bédé bɛ̀ wa ké dé cócìò mú dyi, bɛ̀ wa ké Gèdèpòò bièè?
- Xwédé-dù dò nì dé nì gbɛ̀ ɛ̀ mú, ké nyòun bédé bɛ̀ wa ké wa Gèdèpòò-wùdù gbo kpaà?
- Nyò bɛ̀ nì dé nì gbɛ̀ ɛ̀ mú ké wa se bìi-wùdù-nyò dò bédé, ké wa mó nyò dò ké wa bìi wùdùɛ?

Cócì-nyò bɛ̀ mɛ tɛ̀mèin nyòun dyí kà bɛ̀ wa ɖɛ̀bè nyò séin mú kɛ. Wa mɛ dyé nyónó-bǎ kè ɔ gmàà kpéin. Wa mɛ nyí wa ɖɛ̀ bɛ̀ wa kɔ́ wa ké bédéɛ. Wa ní qá bɛ̀ wa ké dyú ménéɛ̀ bɛ̀ dyédé kɔ́in wǎin. Wa mɛ zà waà dyú bɛ̀ kpeɖe nòmò dyiin. Nyò dò se bédé bɛ̀ ɔ ké ɔ dyú mɔɔ ɔ gmàà kànaǎ-kà kpɔ́, ké kà dyúáqòò, kǎà ɔ mɛ nyu nyò bɛ̀ nì dé ɔ gbɛ̀ ɛ̀ múɛ nòmò dyiin dyi.

À mɛ kpá gǎ-dyé-nyò bɛ̀ gbo bɛ̀ waà hwòdǒ ké dyi ku dé waà gǎ-dyé-dyéò mú. Mòun qá bɛ̀ m̀ ké gǎ-dyé-nyò bɛ̀ zùun zàin, bɛ̀ m̀ ké dya-dè-dè bédé jè. M̀ mɛ kpá gǎ-dyé-nyò bɛ̀ gbo bɛ̀ wa ké wa mìòun bìi wíqí mɔɔ bèin. M̀ dyie náa nyuín, níí, nyò dò se wa wuquún qabaá mu, sepóɖé wa muá ɖɛ̀ gǎa bèin bó wa mìòun bìi, ké wa mu kǔà nyuɛ bèin bɛ̀ ɔ ké wa káná dyi nyu. M̀ dyi gǎ-dyé-nyò bɛ̀ gbo kpá dé hwìè sédèin dyiɛ mú ní, níí, ɔ muɛ nyuun bɛ̀ waà fɛ̀ ké gbo zǎin.

Kpáá-ɖɛ̀-cɛ̀-nyò bɛ̀ kɔ́ jè céèà dé Dèè-wùdù Sùàò múɛ nèin jì kɔ́ kà bɛ̀ Gèdèpòò mó bɛ̀ ɔ nyò bɛ̀ ké buè sòin dé nyò-dyi-pǎa-nyò bɛ̀ xwaún wɛ̀ (Àzédya 58:6).

Dèè-wùdù ɖìèò mòun nèin jì kɔ́ jéè kà bɛ̀ Jízè dyi ma dé gǎ-dyé-nyò bɛ̀ hwìè kɛ. ɔ wóqòin ma dé dè bɛ̀ wa pòin ma nyúà-ɖɛ̀ bɛ̀ kɛ. ɔ kídíí-sí-nyò bɛ̀ paqá nì ma kǔà nyuɛ́ dyeo, kɛ́ qíé bɛ̀ mò ma ma gǎ-dyé-nyò bɛ̀. Jízè kɔ́ ma dé nyò bɛ̀ ma ɖɛ̀ kpaa jè gbo. Wa mò gǎ-dyé-nyò bɛ̀ kè caà-nyò bɛ̀ kè jò ɔ̀-màà bɛ̀ kè bóqò-dù kà kò dò bɛ̀ nyò bɛ̀ ɔ kè dyú ménéɛ̀ bɛ̀. ɔ qá ɔ dyi ma bɛ̀ ɔ ké bɔ́ ɔ̀-nyò dyiin gǎ-dyé-nyò bɛ̀ gbo cɛ̀. ɔ cɛ̀ ma kà bɛ̀ múà-bɔ̀ mu ma nyò bɛ̀ bɛ̀ wa pǎa dyiɛ buèin nyɛ.

Sòin ti cócìò qá zɔ́ ɔ̀ dyi dèɛ, Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ nì kǔà kpa ɖɛ̀ bɛ̀ nyuɛ́ dé dè kǎin séin wa nì kɛ. Wa qá dyú kúqúú bɛ̀ dyí pòin dé waà taà bɛ̀ mú, ké wa qá gíi bɛ̀ buè, ké wa qá wé-

nyò bɛ̃ gbo kpá. Ké bó kɔ̃in dɛɛɛ, wa dǎ nyɔ̃ bɛ̃ bɛ̃ wa miòùn nìin bídí-nyò bɛ̃ò dǎ wa se dɛ̃ kpa kɛɛ gbo kpá.

Jízè dǎ à mɛ̃ baà bɛ̃ Gèdèpòò kǎá-bòdòò ké dyi, bɛ̃ wa ké ɔ̃ mósó-dɛ̃ nyu nō bóqó-kpàà kɔ̃, kà ɔ̃ nyuà nìè dɛ̃ dyɔ́ún wɛ̃ (Máfìò 6:10). À dyuòè kà bɛ̃ hwòdò-dɛ̃-dɛi-kpá-kpá séin mu mánáin hwèin ti bɛ̃ Gèdèpòò kǎá-bòdòò mu dà bóqó-kpàà kɔ̃ dyiin gáná cá kɛ̃. Kà dyúádòò, kǎà à mɛ̃ baà bɛ̃ Gèdèpòò ké nyɔ̃ bɛ̃ bɛ̃ nyɔ̃ tòò bɛ̃ nì dyi pǎàun wɛ̃ gbo kpá, dè kǎin séin wa bèdèin dyíe.

Nyɔ̃ bɛ̃ nì kpoo múɛ dósó-dè-dè

Ǹé kpoo pàdǎ bɛ̃ gboɛɛ, dà nìà kɛ̃ mó dós kɔ̃in dèin-dèin miò. Ǹɛ̃-cɛ̃-nyò díí bɛ̃è hwòdò mu dyè dyi túdùn miò bá dɛ̃ wa dǎà cɛ̃ mɔɔ wa dǎà dyéɛ jè dyí.

► Xwɛ̃ ˘ nì kpeɛ mu gbo zǎin nyuùn dɛ̃ nyɔ̃ bɛ̃ po wuɔ̃ kà kò dòɛ gbo, ɔ̃ jǔ ké ɔ̃ dyi nì hwìqǐ nì kà bɛ̃ nyɔ̃n séin jè kpa dɛ̃ dɛ̃ Gèdèpòò gboɛ níé?

► Kà bɛ̃ nì dǎà nyɔ̃n-dyùè dɛ̃-kpa-kpa dyí dyuòɛ, dɛ̃ mò dɛ̃ kǐà dyí dò nì dǎ nyu dò, bɛ̃ nì dyuò dyí ké? Kùin dɛ̃-cɛ̃-nyò bɛ̃è hwòdòun bɛ̃ wa ké dɛ̃ wa miòùn dyuò dyíɛ jè cɛ̃, ké wa ní dǎ bɛ̃ dɛ̃ nyɔ̃ tòò bɛ̃ dǎ nyuɛ jè ké wa dyoɔ́ún po.

► Nyɛ̃ ˘ nyɔ̃n-dyùè dɛ̃-kpa-kpa bèin cóciò kǔàò gbo kpáa nyuɛ ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nìà dɛ̃ dyɔ́ún wɛ̃,

Í po nì zùò kà bɛ̃ nì mɛ̃ ma à nòmò dyiin kà nì miòùn nyuà nìè kɛ̃. Kpá í gbo bɛ̃ í ké nyɔ̃ séin kpéin dyéɛ bèin.

Ní baà nì ní, zi nyɔ̃ bɛ̃ bɛ̃ wa kpɔ̃ gbà-kà bóqó-kpàà dà séin nyɛ̃ zaa. ɔ̃ mò nyɔ̃ bɛ̃ bɛ̃ wa pǎà dyi, sepóedé wa sò bóqó-dù kà kò dò bɛ̃ kɔ̃ jèɛ, mɔɔ sepóedé wa mò màa mɔɔ gàa jè mɔɔ bó zǔ jǐ kà wa dǎ nyuɛ jè mɔɔ bó dɛ̃ tòò bɛ̃ jèɛ.

Kpá í gbo, bɛ̃ móún ké nyɔ̃ bɛ̃ bɛ̃ wa pǎà dyíɛ gbo kpáa bèin, bɛ̃ í ké ní bídí-bòdòò gbo kpá, bɛ̃ ɔ̃ ké dyiin nòmò bó nyɔ̃ séin bìi. Kpá à cóciò gbo, bɛ̃ Kédèi-dɛ̃in-nà-nyò dò-dò séin nì dɛ̃ɛ ké nì dèbèin-dèbèinò bóqó-kpàà nyɔ̃ bɛ̃ò dyí tèmèin dɛ̃ hwìè jéɛ bɛ̃ mú.

Kǎà ɔ̃ mɛ̃ nì

Cɛ́ɛ-dɛ́ 11 Taún-kũà

(1) Céè kpé bɛ̀ Gèdèpɔ̀ò nyíà cócì-nyò bɛ̀ò bɛ̀ wa kéà nyo gbà-kà-kpɔ́-kpɔ́ bóí po, dɛ̀ kǎìn séín bɛ̀ cócìò bɛ̀dɛ̀ìn dyíɛ̀ jè.

- Dɛ̀ nì cócìò bɛ̀dɛ̀ bɛ̀ ɔ́ ké nyuɛ́n nì ké?
- Dɛ̀ Kédèlì-dɛ́ín-nà-nyò qò-qò séín bɛ̀dɛ̀ bɛ̀ ɔ́ ké nyuɛ́n nì ké?
- Ké dɛ̀ mɔ̀ùn mu nyuùn wɛ́?

(2) Cɛ̀ Dìtòwádánámè 24:10-22. Céè wuqu bɛ̀ bɛ̀ Mózá céèà bá nyo bɛ̀è dɛ̀ kra jè dyíɛ̀ bíqíí. Zàìn dɛ̀ wuqu bɛ̀ò qò-qò tò jìíɛ̀ jè kɔ́ìn.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 12

Go ʼmànà

Cɛ́ɛ-dɛ́ Hwòdǒ-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ kɛ kà go ʼmànàò bédé bɛ́ ɔ kɛ kpé bɛ́ bɛ́ Gèdèpòò nyíà ɔ kɛ kũà mú nyùèn nyuɛ kè dè ɔ kpéò kɛ sèin nyuɛɛ dyí dyuò.

(2) Bɛ́ ɔ kɛ náún-po-wùdù bɛ́ sòin dɛ́ Bábòò mú bá go ʼmànà jè dyíɛɛ dyi kpɔ́.

(3) Bɛ́ ɔ kɛ dyí-sédèin-sédèin gboi kpɔ́ dɛ́ ɔ mǔè bɛ́ò hwìè.

Wenyó Wébèfóò mǎà nyoŋn-dyù jè wùdù-nyòò kɛ

Wenyó Wébèfóò cɛ́ zǔ ʼò sòin (1759-1833). ɔ mò ma gma-po-nyò dò dɛ́ Bédétè-bòdòò kɔ́. ɔ kpɔ́ ma Kédèi jè dyi, kɛ ɔ mò ma Kédèi-déin-nà-nyò vènè. Sòin bóɛ gboɛɛ, ɔ dú ma vɔ́ kpàí bɛ́ gɛ́ dɔ́ jè kè dyú bɛ́ kànáà-kà kpɔ́ jè ɔ kè gǎ-dyé-nyò bɛ́ dyi-píà-píà kɛ bóí kpá. ɔ nyu ma kũà bó zǔ kpáqá-nyo dò xwíníin, bɛ́ ɔ kɛ gɛ́ dɔ́-dɔ́ bɛ́ Bédétè-nyò bɛ́ò nì ma nyuɛ́ dɛ́ Nyo-kpíi-bídí-bòdò kɔ́ dà séin nyɛɛ bóí po. Kɛ dɛ́ mánáin nyɛɛ, ɔ hwòdǒ kpá ma dɛ́ dɛi mǎò, sepóɛdɛ́ nyo tòò bɛ́ se ma dɛ́ dɛ́ nìà kɛ jè gbo kɔ́. Nyo bɛ́ nì ma dɛ́ gma-po-gbòò múɛɛ pàdǎ wɔ́ ma bɛ́ wa kɛ gmaò žiin, kɛ nyo bɛ́ sɛɛ ma náa móo kùin ma wa mǔè bɛ́ò hwòdǔn bɛ́ wa ní kɔ́ dǎ dyí pòin bó gmaò žiin jè, kɛ ɔ nyuɛ kɛ wa se ma gmaò žiin fɔ́. Zǔ mǎà 1807 kɛ xwíníin nyɛɛ, wa nyu ma gma dò kɛ gmaò po gɛ́ dɔ́ jè bóí, nyo bɛ́ nì ma gɛ́ dɔ́uún kɛ kánáá pū. Tia baqaa, Wébèfóò nì ma nyoŋn bɛ́ gbo wùdùè kpauń dà séin kánáá pū, bɛ́ gɛ́ dɔ́ jè kɛ bóí kpá gáná cá. Zǔ mǎà 1833 kɛ xwíníin dɛ́ gɛ́ dɔ́ jè kpá ma bóí gáná cá dɛ́ Bédétè-bòdòò dà pàdǎ. Ti Wébèfóò wɔ́ ma kà bɛ́ wa nǎ ma ɔ gmaò žièn dyiɛ́ nyɛɛ, púɛɛ, ɔ žièn wé tǎ kɛ ɔ mé ma.

Cɛ́ɛ-dɛ́ Da-zà-zà

Gbo-kpɔ́in-kpɔ́in nì bó Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ kè waà go ʼmànà bɛ́ò pǔa kɛ bédé kòɛ́ n. Ti dǎ bɛ́ baqaa, dɛ́ bóqó dǎ bɛ́ kɔ́ɛɛ, cócìò kè go ʼmànàò xwèin ma bū́ in mǎò. Kɛ dɛ́ bóqó tòò bɛ́ kɔ́ɛɛ, go ʼmànàò nyé ma cócìò mú, kɛ wa dyèin cócì-nyò bɛ́ò gǎ. Ɖé bóqó dǎ bɛ́ kɔ́ɛɛ, go ʼmànàò wɔ́ bɛ́ nyo bɛ́ò kɛ biè-dɛ́ kǎin séin dè wa hwòdǒ dyiɛɛ biè, kɛ go ʼmànàò se dò mú dèbè bɛ́ ɔ kɛ dò mòun dyí zi.

Gbo-kpɔ́in-kpɔ́in nì bó Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ kè go ʼmànà pǔa kɛ nyuɛ kɛ nyoŋn diè dɛ́ kàmàun-kàmàun bɛ́ dyi. Ti dǎ bɛ́ ní cócì dò nì bóqó dò kɔ́, kɛ wa nyuɛ kɛ gbo-kpɔ́in-kpɔ́in nì bó wa kè go ʼmànàò pǔa, kà ɔ se nìè bɛ́in dɛ́ bóqó-kpàà dà dǎ bɛ́ kɛ, sepóɛdɛ́ go ʼmànà bédé kòɛ́ n.

Cěé-dè nà ke se dyi-diè-dè séin gǎ jǔe mu mǎo ké ɔ se de Kédèi-déin-nà-nyò bédé bé ɔ ké nyu dé de séin múe jè kǎin zǎin mu, ke à mu jǎà-dè díe bě sò dé Bábòò mú bá kà gbo-kpǎin-kpǎin ké bó Kédèi-déin-nà-nyò bě kè waà go ǎmànà pǎa nìe nyue dya gmòùn.

► Kédèi-déin-nà-nyò dò me zà Wódómà 13:1-7 bé nyo tòò běò ké ɔ gbo dùu tò. Wuquò nyé bá go ǎmànà dyí bé nì dyé dé vósi běe mú ké?

Bábòò cěe à gbo kà bé Gèdèpòò mò nyo dè ma go ǎmànà bé nyuun-dyù nà zě ǎ nàin nyee dyi ke. Gèdèpòò mó bé go ǎmànà ké nì, ké nyo mò nyo vǎ go ǎmànà bé nyuun-dyù nà nàin nyee gboee vǎ Gèdèpòò gbo (Wódómà 13:2).

► Dé mò go ǎmànà kǎa kà vósi běe nyua cěe ké?

Go ǎmànà kǎa běò dò mò bé wa ké nyo bě nyu de gbà kee kpede zà, kà gmaò nyue cěe ke (Wódómà 13:3).

Nàin nyò dò dyi nyo bé ɔ wáqá gma kee gǎ kǎ tòin, nìí, ɔ mò ɔ Gèdèpòò biè-bièò kè ɔ Gèdèpòò wuqu-nyu-nyuò wáká dò. (Wódómà 13:4).

► De-cě-nyò dò me zà 1 Tímètè 2:1-2 wuquún bé nyo tòò běò ké ɔ gbo dùu tò.

À bédé bé à ké nyo bě nì go ǎmànà mú kǎa nyue nyee bì baà, bé à ké cǐ dé gǐdǐ mú. ɔ xwíníin mò ɔ jǔ ké go ǎmànà dyi kǎa nyu dé hwìe sédèin dyíe múin, nìí, ɔ nyue ké ɔ nyo běò cǐ dé gǐdǐ mú.

Kédèi-déin-nà-nyò běò me bédé de séin kpé kǎin

► Jízè cěe à gbo bé à ké nì kà tǎ kè ce nà ke (Máfíò 5:13-16). Dé ɔ kpàin ma hwòdǎ kǎ jè ɔ cěa náa ké?

Nyo díe bě poe jǎa kà bé Kédèi-déin-nà-nyò bě se bédé bé wa ké tǎa jidi mǎo bé wa ké go ǎmànà-kǎa nyu, sepóedé go ǎmànà bě nà bóqó-kpàa kǎe ní nàin bóqó dé Gèdèpòò dyi-fèin-fèin mú ke. Kédèi-déin-nà-nyò díe bě poen hwǐdǐ kà bé cócìò me cǎ kpáún, ké wa se bédé bé wa ké bóqòò de bě hwìe kpá, sepóedé bóqó-kpàa nyo běò se mú hwè jèe.

Kpáá-dè-cě-nyò Jèdèmádyà cèe ma Júù-nyò bě bé wa zà ma waà bíqí-bòdòò kǎ, ké wa kpa ma wa bóqó kǎ nyo bě se Gèdèpòò dyí dyuòe kǎe gbo. ɔ se ma wa hwòdǎ dè bé wa ké ma dé bóqòò kǎ cǐe. ɔ jǔ ké jǎa-po-nyo dò dyi xwíníin dò kǎ jè ɔ hwòdǎ se mó bé ɔ ké bóqó ɔ cǐ kǎe de bě hwìe kpáa bédéin, nìí, jǎa jéé, Júù-nyò bě nà ke mòùn bédé ma xwíníin nì náa ní mǐo. Wa hwòdǎ se wǎ bé wa ké ma dé nì. Bóqòò nyo bě se ma Gèdèpòò dyí dyuò, ké go ǎmànà nì ma wa dyi pǎaün, mǐo, ké ɔ qǎ ma bóqòò dyiin nyiniin, ké Júù-nyò běò nì ma ti bé wa mu ma wa bíqí de kǎin nyee jè hwǐ gmòùn.

Ke tò cuò-wùdù bé Gèdèpòò dèin ma kpáá-dè-cě-nyòò wíin bó nyo bě nà ke bìe gbo dùu:

Ke bě me baà mǎ Bounboò bó hwòdǎ kǎ mú bě cǐe déin-dè dyé jè, sepóedé dé ɔ déin-dè dyé-dyé mú, dée bě nìin déin-dè mu wódóùn. (Jèdèmádyà 29:7).

Wuqu màà Siàqún wěe mò Hîbúqúù-wùqù, ké ɔ xwíniín mò gîqî. ɔ se gîqî qòn pū, kɛ wuquò tò kpáná bě nì dé gîqî múe jî dekè. Gèdèpòò po ma ɔ nyo bě nìà kɛ mana kɔ bó ɔ biè jè, ké wa dyà ma manaò dé bóqó kɔ nyo bě se ma Gèdèpòò dyí dyuò, ké wa nì ma ɔ nyo běò gǎ dyé ʼn nyee kɔ!

Nyo bě bé wa biè Gèdèpòò kɛ me kùin nyo bě nì dé waà boqóò kɛ hwòqǒ bɛ wa ké de mò Gèdèpòò mǎò-qè kɛ kpéin dyé, nîi bɛ Bounboò ké waà bóqóò mana kɔ po. Wa me bó múà-bǒò dyi beèn qòn pū, kɛ wa me nyu Gèdèpòò mǎò-qè dé de séin wa mu nyuùn wě kè de séin wa mu gbo pouñ wěe mú.

Go ʼmànàò kè nyo bě nì dé bóqóò múe me cǐ kà Gèdèpòò wuquò nyuà cɛe kɛ. Dyiin dé jǎà-qè bě bé Gèdèpòò mu wa dyí tèmèin nye múe, wa me cǐ dé hwòqǒ-fònò-fònò mú. (ɔ mò hwìè bě kɔ mú waà nyuu-qè bě ké dyí séqèin nye). Ké dyiin dé waà fònò-hwòqǒ mú déè wa me po waà go ʼmànàò páún, bɛ (go ʼmànà ké dyí-séqèin-qè wǒ po, bɛ nyo séin ké pídyi kpá), bɛ go ʼmànàò ké wíqí jè páún po nòmò dyiin mɔɔ ɔ ké (wíqí jè mú màin). Nîi, hwìè jéé bɛ bóqóò nyo bě me kpaa mò, wa me nyu de mò jǎà kɛ, wa me fònò hwòqǒ, ké waà go ʼmànàò me ku dúi, ké wa me màin wíqí jè mú.

1. Gèdèpòò-wùqù
2. Fònò-hwòqǒ
3. Go ʼmànà jè
4. Wíqí jè

Bóqó bɛ à cǐà kɛe, de me kpǒ à hwòqǒ mîo kɛ mò de bě nìà bóe, ɔ kè kà wa nyuà kà bó dǝin mú niè kɛ. Nyo díé bɛ de waà wíqí hwòqǒ kɔ ké wa taba nàin-nyò bɛ kè gma bɛ bá bo qéin bɛ wa ké de wa móe dyé, ké wa seé kɔ kebì gǒ ʼ me sò wa xwa mɔɔ ké wa fèè me nì nàdǐ múe. ɔ qǎ ná niin, nîi, wa nyue ké waà fònò-hwòqǒ kè de wa nìà nyueh nyee wèin dyí, ké wa nyue ké biè-qè bɛ wa po jǎà kɛ taba waà fònò-hwòqǒ bá bo qéin. Kà à nyu ɔ nyo nìà bóe dǝin mú poe kɛ mò, wíqí jè kè go ʼmànà jè kè fònò-hwòqǒ ɔ kè jǎà-po-qè.

1. Wíqí jè
2. Go ʼmànà jè
3. Fònò-hwòqǒ
4. Jǎà-po-qè

Jǎà-po-qè nì kà bóe dyiin fònò-hwòqǒ kíqîin múin kúqúú múin, ké ɔ nyue ké jǎà qò se dée mú nì fɔ.

Cócìò me nyànà dyi bó Báqòò jǎà-qè běò jè. Wa me bó nàmàün bɛ bóqóò nyo bě nyuee mú nyé qòn pū, kɛ wa me zain kà bóqóò bédé bɛ ɔ ké niè nyuee jè nyo běò gbo kǝin, bɛ wa mîòùn ké dyí-tèmèin-qè jǔ dée mú. ɔ jǔ ké Kéqèi-qéin-nà-nyò běò se de bɛ bóqóò nyo bɛ bédé bɛ wa ké nyuee jè wa gbo cɛ, bɛ wa mîòùn ké qò nyu ní, nîi, à me dèè hwòqǒ kɔ kà bɛ nyo bɛ seà jǎàò dyí dyuòe se de mò jǎà kɛ nyue bɛin mue.

Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ mɛ̀ b́́o cɛ̀ kà waà b́́o d́́o se hwìè sɛ̀dèin dyìò xwíníin nìè d̀̀on pū, kɛ̀ wa mɛ̀ nyuɛ̀ b́́e b́́o d́́o kɛ̀ dyì sɛ̀dèin. Gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in mɛ̀ nì b́́o Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ kɛ̀ waà b́́o d́́o-nyò t̀̀ò bɛ̀ pūa. Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ mɛ̀ m̀ waà nyo bɛ̀ bì wùd̀-nyò kɛ̀ dyì-sɛ̀dèin-zàà wɔ̀-po-nyò b́́e d́́e waà gbɛ̀ ẽ̀ bɛ̀ m̀. Ðɛ̀ sɛ́in b́́e Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ mu nyuùn wɛ̀, wa mɛ̀ nyùèn d́́e jàà m̀, b́́e wa kɛ̀ nyu b́́e nyo t̀̀ò b́́e m̀n kɛ̀ dyì sɛ̀dèin dekè. Wa mɛ̀ nyu go ́ m̀nà-kũà, kɛ̀ wa mɛ̀ nyu kpoo t̀̀ò b́́e bì kũà, ɔ̀ jũ kɛ̀ wa dyìe nyuɛ̀ b́́e d́́e hwìè kɔ̀ m̀ wa se Kédèi-déin-nà-kũà zùun zàin b́́e nyɛ̀ ní. Wa b́́e tǎá jidíe, b́́e wa kɛ̀ nyo wa móɛ̀ gǎ, ɔ̀ jũ kɛ̀ nyo kpeɛ dyi nì kà Kédèi-déin-nà-nyò kpeɛ nì kɛ̀ ní.

► B́́o d́́e b́́e nɛ̀ c̀̀c̀ kɔ̀ b́́e wa kɛ̀ dɛ̀ b́́e kɛ̀ nyu b́́e b́́o d́́o wíqí jè kɛ̀ dúi kuɛ̀ jè wɔ̀ po, kɛ̀ wa ní nɛ̀ wa kɔ̀ b́́e wa kɛ̀ jàà-dɛ̀ b́́e s̀̀ d́́e Bábò m̀ɛ̀ jè cɛ̀. Ðɛ̀ m̀ dyì-t̀̀m̀-ɛ̀ d̀̀ m̀ b́́e t̀̀ò bá kpeɛ nì kɛ̀ jè dyì kɛ̀?

Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ kɛ̀ Go ́ m̀nà-gmà b́́e

Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ nì dà sɛ́in nyɛ̀ kpɔ̀ fũà-fũá b́́e wa kɛ̀ dɛ̀ bá Kédèi-déin-nà-nyò dyìɛ̀ dyì dyuò, ɔ̀ jũ kɛ̀ waà go ́ m̀nà m̀n dyi hwìè kà kò d̀̀ xwíníin nì ní. Ti d́́e b́́e ní Kédèi-déin-nà-nyò bɛ̀ dyè dɛ̀ nì kɛ̀ gǎ dyì m̀, sepóɛ̀dɛ̀ wa se dɛ̀ b́́e go ́ m̀nà mó b́́e wa kɛ̀ nyuɛ̀ nyuɛ̀ b́́e.

Bábò cɛ̀ à gbo b́́e à kɛ̀ go ́ m̀nà táci dyédèin pèin (Wódómà 13:7, Máfiò 22:21).

Bábò cɛ̀ à gbo b́́e à kɛ̀ à b́́o d́́o gma b́́e dyi kpɔ̀ (Tátò 3:1). Kà dyúád̀̀, kǎa Bábò cɛ̀ à gbo b́́e à kɛ̀ Gèdèp̀̀ wuɛ̀ nyu, ɔ̀ jũ kɛ̀ nyuun-dyù nìin gma dyi Gèdèp̀̀ m̀-ɛ̀ gbo wɔ̀ ní.

Go ́ m̀nà b́́e cɛ̀ b́́e nyo b́́e se sójà kɛ̀ to gbo mu bó dɛ̀ se jàà d̀̀ m̀ nìè jè. Go ́ m̀nà b́́e cɛ̀ b́́e wa kɛ̀ dyù-pèdɛ̀ b́́e d́́a, b́́e nyuun-dyù ní kɔ̀ d̀̀ dyì vò m̀ d́́e b́́o d́́o kɔ̀. Kɛ̀ go ́ m̀nà b́́e cɛ̀ b́́e b́́o d́́o nyo b́́e kɛ̀ dyì z̄in, b́́e wa kɛ̀ xwédè-dù d̀̀ m̀n ḡi m̀ nyu d́́e b́́o d́́o kɔ̀.

Ti d́́e b́́e ní ɔ̀ b́́e Gèdèp̀̀ biè jè dyì báa. Wa dyèin Kédèi-déin-nà-nyò b́́e gǎ ɔ̀ jũ kɛ̀ wa dyi ǹ̀ b́́e wa kɛ̀ gbɔ̀-xwíníin m̀ xwédè-dù wa s̀̀ m̀ nìin gèdèp̀̀ bɛ̀ biè ní. Kɛ̀ wa b́́e Kédèi-déin-nà-nyò b́́e gǎ dyèin ɔ̀ jũ kɛ̀ waà b́́o d́́o go ́ m̀nà dyi biè-dɛ̀ kà kò d̀̀ hwòd̄̀n gbo z̄in ní.

B́́o d́́e b́́e bédè gma kà b́́e nyo d̀̀ se bédè b́́e ɔ̀ kɛ̀ Gèdèp̀̀- wùd̀ wáqáa kpa m̀ kɛ̀ nyo d̀̀ se bédè b́́e ɔ̀ kɛ̀ Bábò t̀̀m̀ nyɛ̀. Wa dyèin Kédèi-déin-nà-nyò b́́e gǎ bó b̄́ ǹ̀m̀ dyìinò cɛ̀ jè. Ðɛ̀ b́́o d́́e b́́e kɔ̀, wa dyèin wód̀-nyò b́́e gǎ, sepóɛ̀dɛ̀ wa t̀̀m̀ waà dyù bɛ̀ Gèdèp̀̀- wùd̀ jè.

Bábò cɛ̀ nyo b́́e bédè ma hwìd̄̀- taba- taba, kɛ̀ wa jaɛ ma ǹ-nyò b́́e se dyì sɛ̀dèin nyɛ̀ wuɛ̀ m̀ɛ̀ jè. ɔ̀ hwìn kà, Dànyá baà ma tee, hwè ɾ po níin, ti wa cɛ̀ ma kà b́́e nyo d̀̀ mɛ̀ bó Gèdèp̀̀ baà d́́e b́́o d́́o kɛ̀. Dànyáà b̄̀to tǎ bɛ̀ ǹ̀ ma b́́e wa kɛ̀ kǎá kũn-kpò biè. Kɛ̀ Gbɔ̀-déin-zò b́́e s̀̀ d́́e Éézùd̀- b̀̀d̀ kɔ̀ jaɛ ma Féwòd̀ wuɛ̀ m̀, ti b́́e Féwòd̀ cɛ̀ ma wa gbo b́́e wa kɛ̀ gǎa-dyù pèdɛ̀ sɛ́in d́́a kɛ̀.

Kpáá-dè sùà bɛ tɛmɛ̀n à nìin dyí kà bɛ Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ cɛ múà-bɔ̀ jè kánáá pū, kebì wa me po wa bóí bóe cɛ jè ke. Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ dɔ́ Bábòò bódó bɛ̀ kɔ́ kɔ́ wa dèè gma dyíee kpa. Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ pòin dyí ké wa biè Gèdèpòò viè-kà. Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ dɔ́ pídèin-gbò bɛ̀ bɛ̀ wa zà màa bɛ̀ xwídí wɔ́ee bóí po pèè-pèè-kà. Ké Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ dɔ́a nyu kè gĩ bɛ̀ dɔ́ xwááún kpá.

Kédèi-dèin-nà-nyò pàdɔ́ muɔ́o mú dèbèin bɛ̀ wa kéó ċí dé gídĩ mú, bɛ̀ wa ké seó de bɛ̀ nì náa jè sɔ́ún po. Kee wɛ́e kee, ɔ́ jũ ké de se dyí sɛ́dèin nyee dyi bó Kédèi-dèin-nà-nyò dò dyúa dyi ní, nĩ, ɔ́ bédé bɛ̀ ɔ́ kée dyí sɛ́dèin, m seé kɔ́ kebì ɔ́ nyu-nyu me po ɔ́ fɛ̀è nàdĩ múe. ɔ́ jũ ké ɔ́ dyi xwa fɛ̀in bɛ̀ ɔ́ ké de se dyí sɛ́dèin nyee dyi sɛ́dèin mɔ́o bɛ̀ ɔ́ ké múà-bɔ̀ cɛ̀ ní, nĩ, ɔ́ mò de gbo po-po vèné dò bó ɔ́ biì, kebì ɔ́ me nyue náa mɔ́o ɔ́ me bóo náa nyue ní.

► M bèin de bɛ̀ wa dè gma ku wɔ́ dò dyí, bɛ̀ Kédèi-dèin-nà-nyò dò bèin wɔ́ muɛ dé nì bódóò múee me dèèè?

Gbo-pa-wìdì dyi-kpɔ́-kpɔ́

Pásòdò dò nì ma bódó dò kɔ́ muɛ́. ɔ́ žìin-cèè-dè bɛ̀ sèin hwè ma de, kee ti sèin ní, pòdèsi bɛ̀ kpɔ́ ma ɔ́, ké wa zò ɔ́ wídí wè. ɔ́ jũ ké ɔ́ se wa wídíò nyí ní, nĩ, wa žìin ɔ́ ti, ké wa nyùin ɔ́ fùà-fùá.

► É pásòdòò me nyu dé de nìà ke múé?

Gbo-pa-wìdì mò wídí bɛ̀ nyɔ́ pèèin nyɔ́ bɛ̀ ɔ́ nì kpé múee dyédéin, nĩ, bɛ̀ ɔ́ ké de dò wuɔ́ kɔ́ zà ke. ɔ́ mò de gbà bɛ̀ nyɔ́ ké nyɔ́ dò gbo-pa-wìdì nyí, bɛ̀ ɔ́ ké de ɔ́ se kɔ́ ɔ́ kéó nyuee nyu ke. ɔ́ hwòin-dè mò, ɔ́ jũ ké gbò dò mɔ́o káà dò se dífèdè mɔ́o de bɛ̀ kɔ́ wa kéó ɔ́ bṹ nìee bédéin, nĩ, ɔ́ se dyiin nòmò bɛ̀ m ké nyɔ́ nìàà bṹ in gmoín nyee wídí nyí, bɛ̀ ɔ́ ké céè-dè sɔ́-bɛ̀ kɔ́ po kà bɛ̀ gbòò mɔ́o káàò de sèin hwè de ke. ɔ́ se dyiin nòmò bɛ̀ m ké tòò-biò dò mɔ́o pòdèsi dò gbo-pa-wìdì nyí, bɛ̀ ɔ́ ké dyí-sɛ́dèin-zàà wɔ́-po-hwìè dyí zàin bó m biì.

Ti díé bɛ̀ ní nyɔ́ bɛ̀ ɔ́ nì kpé múee diè nyɔ́ dò dyi bó gbo-pa-wìdì jè, bɛ̀ ɔ́ ké de ɔ́ bédé bɛ̀ ɔ́ ké ɔ́ biì nyuee nyu. É hwìè nìà ke múee, nyòò se ɔ́ wídíò dyédéin pèèin nì bɛ̀ ɔ́ ké de gbà dò nyu. ɔ́ mò de gbà bɛ̀ m ké nyòò wídíò nyíe (Đúù 3:4), kee ti díé bɛ̀ ní, m se dyè hwòdò-po-naín kà kò dò bédé jèee, m bédé bɛ̀ m kée pèè pū. ɔ́ hwòin kà, ɔ́ nyue náa bɛ̀ nyɔ́ dò ké wɔ́, bɛ̀ ɔ́ ké de dò nyu mɔ́o bɛ̀ wa ké nyɔ́ se de gbà dò nyuee kpòdò déin zà. Ti díé bɛ̀ ní gbo-pa-wìdì jè nì kà wa dyídíà nyɔ́ gboe. Dyídí-dyídí mò de gbà, kee m se nyɔ́ wa dyídíà gboe kàin bèin.

À dyi Bábòò dya gmò nòmò dyiin ní, nĩ, à dyée kà bɛ̀ Gèdèpòò kpɔ́in nyɔ́ bɛ̀ bɛ̀ wa kpɔ́ gbo-pa-wìdì dyíee zaa, kee ɔ́ bédé nyɔ́ bɛ̀ bɛ̀ wa kpɔ́in kà ganaún bɛ̀ wa kéà pèè kee wìl kɔ́ ke (Ésédò 18:21; 23:8; Dìtòwáqánámè 10:17; 16:19; 27:25). Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ̀ se bédé bɛ̀ wa ké gbo-pa-wìdì nyɔ́ dò dyédéin pèèin, bɛ̀ de ké wa biì dyiin nòmò jè, kee ɔ́ jũ ké nyɔ́-kòin-nì-nyò bɛ̀ dyi wa ganaún kpɔ́in bɛ̀ wa kée pèè ní, nĩ, zaa se wa kpɔ́ bóe nyu jè.

► É mò gbo-pa-wìdì bɛ̀ ɔ́ se dyí sɛ́dèin nyee dyí-tɛmɛ̀n-dè dò ké?

Sójà-kǔà nyu-nyu

Kédèi-déin-nà-nyò pàqǎ poe jǎà kà bé ɔ se dyiin nòmò bé wa ké sójà mú kpá, bé wa ké waà bóqòò bìi kǔà nyu ke. Wa dè waà jǎà-po-dèò vòsì díe bě nì dé Bábòò múe dyí. Jízè dǎ nyo qò dyi à kpá ga taba ní, nǐi, à me tò à ga tòò bé ɔ kée kpá taba dekè (Máfìò 5:39). Jízè dǎ ɔ gbo-nì-nyò běò me bó vǔo sepóedé ɔ kǎá-bòqòò se bóqò-kpàà dyí bá (Jǔó 18:36). Hwè ké Àpósò Póò dǎ à nìin toún-vǔin-dè běò se bóqò-kpàà nìin toún-vǔin-dè běò (2 Kòdéinfìò 10:4). Kédèi-déin-nà-nyò bě nǎa ke poe jǎà kà bé dè gbà séin wa nyu nyo tòò bě bǔ́ ɛ mò dè gbà ke. Kédèi-déin-nà-nyò bě nǎa ke pàqǎ ɕì bóqò bě kǔ kǔ bé go ʼmànàò se wǔo bèin bé Kédèi-déin-nà-nyò bě ké mú zàin, ké wa nì wa gǎ dyé ʼn nyee kǔ.

Kee Kédèi-déin-nà-nyò díe bě mǔn poèn hwìdǐi kà bé à me dyé ti bé à ké sójà mú kpá, bé à ké à bíqí-bòqòò dyí gmò ke. Bábòò cǔe kà bé Gèdèpòò mò nyo po go ʼmànà páún, ké go ʼmànàò bèin vǔin-dè bě kǔà mú nyùen bé wa ké nyo bě nyu dè gbà kee kpede zà ke. (Wódómà 13:4). ɔ mò jǎà kà bé Gèdèpòò nyu gǎa bé ɔ ké ɔ mǔn nìin gbǔ-xwíníin-nyò běò dyí gmò ke, ɔ jèee, ɔ nòmò dyiin bé gǎa bě ké sójà mú kpá, bé wa ké waà gbǔ-xwíníin-nyò bě dyí gmò, ɔ jǔ ké nyo qò dyi wa táí kpǔ sójà-kà ní. Ti bé sójà qò diè ma Jǔó Nyo-níò-po-nyòò dyi bá dè ɔ ké nyu, bé Gèdèpòò ké ɔ nàmǎun kǔin Zìin nye jè dyíee, Jǔó cǔe ma ɔ gbo bé ɔ ké se nyo qò gbo-pa-wìqì xwa zà mǔo bé ɔ ké se nyo qò gana dè xwa zàin, kee Jǔó see ma ɔ gbo cǔe bé ɔ ké sójà-kǔàò dyi táà (ǎúú 3:14). Ti Jízè cǔà, bé ɔ dyi níin, m me tò nì ga tòò kee, ɔ see xwíníin mò kà bé à me wǎqǎ sǔ pǐin pū, ɔ jǔ ké nyo qò dyi à táí kpǔ níe. Dè ɔ nì ma kà cǔin nyee mò, à me bó kpa zàà ɔ jǔ ké nyo qò dyi à dyoqún-po-dè qò bǔ́ nyu ní. ɔ hwǔin kà nyo qò dyi m hwòqò-nè-dè qò bǔ́ nyu, sepóedé ɔ se m kpéin dyé jè níe. ɔ dǎ ɔ déin-nà-nyò běò se vǔun nì bé wa ké ɔ bìi kǎá-bòqò qò dyi dè dà bóqò-kpàà kǔ, sepóedé ɔ se kǎá-bòqò qò dyi dè ʼmu dé hwìe nì náa mú. ɔ jǔ ké go ʼmànàò jè dyi Gèdèpòò gbo sòin, ké go ʼmànàò dyi kpé bédé bé wa ké waà nyo běò dyí gmò ní, nǐi, ɔ séqèin dyí bé Kédèi-déin-nà-nyò bě ké waà go ʼmànàò bá bo déin taba, bé go ʼmànàò ké dè bě ɔ bédé bé ɔ ké nyee nyu.

À dyi kpáá-dè sùà bě dya gmò ní, nǐi, à dyé kà bé zǔ pàqǎ bě dǎ zíee, Kédèi-déin-nà-nyò bě nì bóqò pàqǎ bě kǔee dǎ sójà-kǔà nyu, ké wa dǎ to bě vǔ ke. Wa nyue náa, sepóedé wa poe jǎà kà bé wa kǔ wa ké waà bóqòò dyí gmò, bé dè-gbà-nyu-nyò bě ké se wa to kǔ dya ke.

Kédèi-déin-nà-nyò díe bě nì bóqò-kpàà dà séin nyee see jǎà po kà Kédèi-déin-nà-nyò me nyu sójà-kǔà ke. Kee ɔ mu dyiin nòmòun bé nyo qò ké Bábòò wuquún zà, bé ɔ ké zaaò wǔ po bó ɔ mǔn bìi, ké ɔ dǎ ná nǐin, bé ɔ ké dè ɔ mǔn po jǎà kee kídíí sí.

► Xwe ʼcócì bě nì dé nì bíqí-bòqòò kǔee nyu dyi-diè-dè bá sójà kǔà nyu jè dyíee gǔ́ jǔe ké?

Nyo bě nì kpoo múe dǔó-dè-dè

Kédèi-déin-nà-nyò pàqǎ bédé jǎà-po-dè kui-kui bě bá dè bě nǎa ke jè dyí. ɔ kpa dè bé à kée mǔin wǔ kà bé ti séin xwíníin nyee, Kédèi-déin-nà-nyò bě nì dà séin nyee, wa séin sèe wuquín dyi wǔin ke bá dyi-diè-dè bě sòin dé dè nǎa ke múe jè dyí. À se bédé bé à ké nyo tòò bě nìin fǔnò-hwòqò dǔin zà bó dè bě bé wa po jǎà kee jè.

► Xwe ʼ à me nyu gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in nìà bó cócì-nyò bèò kè go ʼ mànnà pũa kánáá pũ dé à bóqòò múe jè c̣e kè? Ðe qò me ẓiàn qé gboò?

Baà-wùdù

À Bã, mò nìà qé dycún wẽ,

Í po m̄ zùo kà bé m̄ d̄a go ʼ mànnà páún po bé ɔ kè m̄ dyí gmò kè bé ɔ kè m̄ buè ke. Kpá m̄ gbo bé m̄ kè m̄ hwìq̣ĩ taba, bé móún ḳõ qà bóqò-kpàà nìin go ʼ mànnà bẽ bé wa seà dyí séḍèin nyee kpeqe bèò ḳíq̣í sí.

Kpá m̄ gbo bé m̄ kè nyo tòò bẽ dyí ẓièn ḅèin kè bé m̄ kè ní bóqòò bìi kũà nyue ḅèin kà m̄ mó bé m̄ ḳee nyu ke.

À nì nì k̄ãá-bòqòò jè hwìi gmòũn bé ɔ kè dyi gáná cá.

K̄ãá ɔ me nì

C̣éé-q̣è 12 Taún-kũà bẽ

(1) Báqòò dà pàq̄a c̣e kà bé Gèḍèpòò nyùin go ʼ mànnà bèò kũà mú bé ɔ móó-q̣è kè gbo hwè qé ɔ nyo bèò f̣èè mú ke. Nóó 21:1 q̄a, "K̄ãáè hwòq̄ò-dyùà nì qé Bounboò xwaún kà ní-dyèq̣è nìà ke." Gã c̣èè-q̣è bẽ c̣èèà dà bíq̣íee dyúáq̄ò bé m̄ ḳee c̣è:

- Jénésì 41:14-49, 42:1-3, 45:4-7
- Esóq̄ó 4, 7-8
- Nìòmádyà 1-2

C̣èè q̣e bẽ bé m̄ dè dyéq̄é gbo ke:

- Ðé bẽ ḳõ wa kè ma kpá qé Gèḍèpòò nyo bèò f̣èè mú kè?
- Xwe ʼ Gèḍèpòò nyu ma nàin-nyò bé ɔ se Gèḍèpòò dyí dyuòee kũà mú nyùen bé ɔ móó-q̣è kè nì kè?
- Xwe ʼ Gèḍèpòò nyu ma nyo mò Gèḍèpòò-nyòee kũà mú nyùen bé ɔ móó-q̣è kè nì kè?

(2) Gã ḳõin-wùq̣ùin-q̣è bẽ nìà dà bíq̣íee dyúáq̄ò bé m̄ kè q̣e q̄ò c̣èè báa jè dyí:

- Ðe bé Kéq̄èi-q̄èin-nà-nyò bẽ ḅéq̄é kpé ḳõin nyee
- Kéq̄èi-q̄èin-nà-nyò bèò kè nyòũn-dyù nìin gma bẽ
- Gbo-pa-wìq̄i
- Sójà-kũà nyu-nyu

Gmò c̣èè-q̣è bẽ nìà c̣éé-q̣èè mú bá nì ḳõin-wùq̣ùin-q̣èò jè dyíee dya. C̣èè q̣e gbèi-gbèi wè bé m̄ ḳee ḳõin zain q̣e Báqòò c̣è bé à kè nyu bá ḳõin-wùq̣ùin-q̣è nìà ke jè dyíe.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 13

Kéḍèi-dɛ́in-nà-nyòò Kpódó-dyùàò

Cɛ́ɛ-dɛ́ò Hwòdò-kpàin-dɛ́ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ́ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, dɛ-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ kɛ́e múin wɔ́ kà bɛ́ ku-kɔ́in-dɛ́ bɛ́ vɔ́ à zùun-kpòdò-dyùàò gbo kɛ.

(2) Bɛ́ ɔ kɛ́ ɔ kpódó-dyùàò Gèḍèpòò xwáḍáún zàin, bɛ́ ɔ kɛ́ kpeḍe ḍiè bɛ́ bɛ́in Bounboò dya-dè-dè nyíe kɛɛ cɛ́.

Máfiin ɖútò m̀à Gèḍèpòò biè-nyòò kɛ

Máfiin ɖútò po ma ɔ fèè gánáò Gèḍèpòò biè-biè mú gáná cá, sepóɛḍé ɔ poèn ma hwìḍii kà ɔ mò hwìè ḍòùn kɔ́ mú nyo bɛ́in Gèḍèpòò bṹ in xwɛ́in nyɛ. Tia baḍaa, nyo bɛ́ ɔ xwɛ́in ma Gèḍèpòò bṹ in m̀ò kɛɛ se bédé bɛ́ ɔ kɛ́ ma ḍii-dɛ́ sɛ́in ḍi, kɛ́ ɔ bédé bɛ́ ɔ kɛ́ ma wɔ́ kɔ́ hwèḍè kè bɛ́ ɔ kɛ́ ḍo se wíqí pàḍa kpaa mú po, kɛ́ ɔ se bédé bɛ́ ɔ kɛ́ ma kɔ́-dɛ́ pàḍa bédé, kɛ́ ɔ se bédé bɛ́ ɔ kɛ́ ma nyónó m̀ò dyú-bá dyi kpɔ́. Máfiinè dycò nyu ma cà-cà m̀ò bɛ́ ɔ kɛ́ ɔ kpódó-dyùàò Gèḍèpòò xwáḍáún zàin jèɛɛ, ɔ nyu ma ɔ m̀òùn ǹin kpódó-dyùàò g̀i mú bó dɛ́ sɛ́in gbo. Ti bɛ́ Máfiin ḍaa ma múin wɔ́ kà bɛ́ Gèḍèpòò j́íájèò mò nyo bɛ́in nyo póèn dyi in dé hwìḍii-tata-taba múɛɛ, púɛɛ, ɔ dyuòè ma dyí cá kà bɛ́ ɔ m̀òùn ǹin kpódó-dyùàò gá-dyéin-dyéin seɛ ma nyue bɛ́in bɛ́ ɔ kɛ́ pó kɛ. ɔ jèɛɛ, ɔ jaḍa ma wuḍu bɛ́ ɔ ḍi ma dé Gèḍèpòò gboɛ́ mú, kɛ́ ɔ ḍá ɔ jè se dé Báḅòò mú céè. Kɛ́ ɔ kpɔ́ ma màa ḍò mò Kàtàwíḍínà, bɛ́ ɔ ǹi ma màa bɛ́ jàà-po-kpòò ḍò mú kíin nyɛɛ dyi, kɛ́ wa wóḍòin ma dyú-kpò m̀ɛnɛ́ in-ḍò.

Cɛ́ɛ-dɛ́ò Da-zà-zà: Zàun-zàun kpá ma dé Kódèin-hwòḍòò mú kɛ

Nyo ḍíe bɛ́ ǹi ma dé Kódèin-hwòḍòò mú kɛ́ wa seɛ ma jàà po kà bɛ́ Kéḍèi-dɛ́in-nà-nyòò bɛ́ mu g̀i wóḍòùn wɛ́. Wa poɛ́ jàà kà bɛ́ Kéḍèi-dɛ́in-nà-nyòò ḍò dyi méin, ǹii, ɔ kpódó-dyùàò ḍá mú gbòò gáná cá, kɛ́ ɔ zùùò ḍòùn mu dycún muùn wɛ́.

Wa ḍíe bɛ́ ḍá, “Kà bɛ́ kpódó-dyùàò muà méin bɛ́ ɔ kɛ́a mú gbòò kɛɛ, ǹii, à bɛ́in dɛ́ sɛ́in à m̀ò mú nyùèn dyi kà bɛ́ à ǹià c̀iɛ́n nyɛɛ mú nyùèn. Wa ḍá kpódó-dyùàò nàmàun mú-nyùin-nyùin se dɛ́ ḍò, sepóɛḍé ɔ se dɛ́ kpáa mu dɛ́ dyúá.”

Nyo bɛ́ poà jàà kà bɛ́ nyo bɛ́ ḍá m̀ɛɛ se g̀i wóḍóe bɛ́in dɛɛɛ ḍá, “Kpódó-dyùàò jè mu dyi z̀iin, sepóɛḍé ɔ m̀ò-dɛ́ bɛ́ò mò dɛ́ gbà saá-saá. Ɖé dycún wɛ́ɛ, à se dɛ́ hwìḍii poɛ́ ǹ mu dɛ́ nyoün-dyù-kà. Wa ḍá kpódó-dyùàò m̀ò-dɛ́ bɛ́ò mò dɛ́ gbà saá-saá jèɛɛ, à mɛ́ bó wa kíqíí síe bó kàun. À mɛ́ bó ḍii-dɛ́ ǹò mò dyi in ḍiɛ, à mɛ́ bó ḍo ǹò mò kɔ́in bɛ́ mú poɛ́, m̀ò kɛ́ nyónó-bá kè ɔ gmàà mɛ́ bó bó da ǹiè. À mɛ́ nyu kpódó-dyùàò g̀i mú dé hwìè sɛ́in mú tee, bɛ́ ti à kɛ́ dyi táa kɛɛ kɛ́ bó nyini.”

Jàà-po-dè sɔ̃ bɛ̃ nìà bóεε dò se jǎà. Wa sɔ̃ò mò ma dε-xwa-bĩ-bĩ. Ðé 1 Kòdéríntìò 15 múεε, Pòò zàin kōin xwíníin kǔ jè tēmèin-dè bá gĩo-wódó-wódó dyíεε kpaà dε ke.

Ɔ kpa dε bɛ̃ à ké zùun-fɛ̃ò jè cɛ̃ mìò ké Ɔ zi bóqó-kpàà nìin dε bɛ̃ò jè dyí, sepóεdé dε bɛ̃ bɛ̃ à kpóqó-dyùàò móεε mò zùun-dè bɛ̃. Gèdèpòò se à mε bɛ̃ à ké zùun-nyò bɛ̃ jũ dòn pū, keε Ɔ mε à nìin, ké Ɔ nyí à nyoŭn-dyù-kpòqò-dyùà dεkè. À se nì kà nimii bɛ̃ nìà ke. Kà dyúáqòò, kǎà à se zùun-nyò bɛ̃, bɛ̃ à ké kpóqó-dyùà nìà ke mú ċíēh nì bó ti wè xwíníin pūε.

À mε zàin à mìòùn Gèdèpòò xwáqáún

► Ðε-ċē-nyò dò mε zà 1 Kòdéríntìò 6:19-20 wuquún, bɛ̃ nyo tòò bɛ̃ò ké Ɔ gbo dùũ tò.

Vósì bɛ̃ nìà ke cɛ̃ε à gbo kà bɛ̃ à kpóqó-dyùàò mò Gèdèpòò kǔò-dè, sepóεdé Ɔ qǎ à dǔ ke. À kpóqó-dyùàò mò Zùù Hwèin-hwèinò gbǒ, ké Ɔ se nàmàŭn mú nyùin-dè.

Bábòò cɛ̃ε à gbo bɛ̃ à ké à nyoŭn-dyù-kpòqò-dyùàò Gèdèpòò xwáqáún zàin gàná cá.

► Ðε-ċē-nyò dò mε zà Wódómà 12:1 wuquún, bɛ̃ nyo tòò bɛ̃ò ké Ɔ gbo dùũ tò.

Vósì nìà ke cɛ̃ε à gbo kà bɛ̃ à kpóqó-dyùàò mε hwè mú, sepóεdé Ɔ mò Gèdèpòò kǔò-dè ke. Biè-biè bɛ̃ Gèdèpòò mó dé à gboεε mò bɛ̃ à ké Ɔ wuqu nyu gàná cá.

À se Gèdèpòò bièè béin hwòdǒè-dé-hwè-kà Ɔ jũ ké à kpóqó-dyùò mósó-dè bɛ̃ dyi à wuquí kǔ ní. Nàmàŭn séin bɛ̃ nyo nyuεε nì kà Ɔ mòò ʼ kà à kpóqó-dyùàò wáká dò ke.

Poèn hwìqĩ Ɔ jũ ké nimii dyúáqò dyi kǔò-nyò sɔ̃ bédé níε. Ɔ kǔò-nyò bɛ̃ò dyúáqò mu Ɔ qáun, keε Ɔ se dyie béin mu, sepóεdé nyo tòò wǎin Ɔ dyi jè. Nyo bɛ̃ Ɔ wǎin kà nimiiò dyieε béin Ɔ dè kǎin séin Ɔ mó Ɔ kpàin dyieε kpàin. Nimiiò béin dyè Ɔ kǔò-nyò tòò mú dèbèè bɛ̃ Ɔ ké nyo wǎin Ɔ dyie dyí zio, keε Ɔ se Ɔ wuqu nyuε béin. Kà dyúáqòò, kǎà dε dò nyo hwòdǒŭn dyi-dyùòin-dyùòin nyu nìè. Nyoò mó bɛ̃ Ɔ ké Gèdèpòò biè, keε kpeqε qǎà Ɔ hwòdǒŭn dyi dyùòin nyεε mò dyòò ʼ bɛ̃ Ɔ se Ɔ mìòùn qǒ zàà béin nyε.

Ɔ jũ ké dε dò dyi nyo dò hwòdǒŭn dyi dyùòin mìò ní, nìí, Ɔ kpàin nyoò nàmàŭn kúqúú bɛ̃ mú, ké Ɔ gbòò Ɔ kpóqó-dyùàò mú, ké Ɔ cá Ɔ fǎnò-hwòdǒò kōin. Sepóεdé à kpóqó-dyùàò mò Gèdèpòò kǔò-dè, ké Ɔ nyíà à bɛ̃ à ké Ɔ bìi kǔà nyu jèεε, Ɔ se dyiin nòmò bɛ̃ à kée dyiin nyìnìin. Vósì bɛ̃ à zàà wuquún dé Wódómà múεε cɛ̃ε à gbo bɛ̃ à ké à kpóqó-dyùàò Gèdèpòò xwáqáún zàin, bɛ̃ Ɔ ké nyíí-dè jũ bó Ɔ bìi, keε à see nyuε béin Ɔ jũ ké à se à mìòùn nìin kpóqó-dyùàò wuquí kǔò béin ní.

► Ðε-ċē-nyò dò mε zà 1 Kòdéríntìò 9:24-27 wuquún, bɛ̃ nyo tòò bɛ̃ò ké Ɔ gbo dùũ tò.

Nì kpóqó-dyùàò mò nì gbo-nì-nyò, ké m̃ mε nyuε bɛ̃ Ɔ ké nì wuqu nyu. Ɔ mò dε zi dyiin nòmòŭn bɛ̃ gbo-nì-nyò dò ké nyu ke. Ɔ jũ ké m̃ se nì kpóqó-dyùàò wuquí kǔò béin ní, nìí, Ɔ mu nì gbo-nì-bǎ jùun, ké kpóqó-dyùàò mò gbo-nì-bǎ bɛ̃ Ɔ nyìnìin hwòdǒ kōin mìò ke. Pòò qá Ɔ se wǔò béin bɛ̃ Ɔ ké dε séin dòè gĩ jũ (1 Kòdéríntìò 6:12).

► Ðε-ċē-nyò dò mε zà Wódómà 6:13 wuquún, bɛ̃ nyo tòò bɛ̃ò ké Ɔ gbo dùũ tò.

Kpódó-dyùàò nì kà kũà-nyùìn-nèè-kpà bě bě m̃ kǝ kɛ nìà kɛ. Ðe m̃ mó nì nèè-kpà běò mú nyùèn dyiɛ dɛ̀ m̃ nyu. M̃ se bédé bě m̃ ké wa nàmàũn-dɛ̀ dò mú nyùìn dɛ, kɛ m̃ mɛ nyùǎin wa Gèdèpòò mósó-dɛ̀ mú.

À hwòdòè mósó-dɛ̀ bě bě à wóqòìn múɛ

Nyo díé bě poèn hwìq̃i kà bě à se nàmàũn wáká poɛ bɛ̀ìn, sepóɛdɛ̀ bó dɛ̀ dòè tóè nyo nyu-nyu bě à wóqòìn kà múɛ jè kɛ. ɔ̀ m̃ jǎà kà bě dɛ̀ dòè tó nyuɛ bě à dyià nàmàũn mú bùdùìn nyuɛ m̃ dɛ̀ bě à wóqòìn múɛ. Tó nìà kɛ se kpódó-dyùàò mósó-dɛ̀ bě tó dòn pū, kɛ ɔ̀ m̃ dɛ̀ dòè tó bě ɔ̀ cèè dɛ̀ nyo hwòdò-dyùà dyédéí gànà cá, bě ɔ̀ nyuɛ bě nyo dyi nàmàũn nyu kɛ. Nyo bě Gèdèpòò Zùùò sèè nyu dɛ̀ dɛ̀ɛ bɛ̀ìn nàmàũn díé bě dyi bàqàìn dyɛo, kɛ ɔ̀ se nàmàũn gbo sòò bɛ̀ìn gànà cá. Nàmàũn-nyò bě ɔ̀ sèè Gèdèpòò jǎjèò wǎ dǎ kɛɛ se hwìq̃i pòìn kà bě ɔ̀ bɛ̀ìn to-qu-fèè ċi kɛ.

Nàmàũn mú wóqòìn-wóqòìn mɛ bó kǎfiá jũ bě m̃ ké nàmàũn nyu kɛ. Gèdèpòò nyuɛ ké à wóqòìn ma dɛ̀ nàmàũn mú. Áqòùn wóqòìn ma dɛ̀ nàmàũn mú, kɛ ɔ̀ se ma nàmàũn-nyò tee, ɔ̀ sèìn ké ɔ̀ jaqá ma Gèdèpòò wuqu mú hwè. Gèdèpòò mɛ ma nyoũn-dyù bě hwìq̃i-pòìn-dɛ̀ bě nìà kɛ ké ma waà kpódó-dyùàò wáká dò jũ. À se nàmàũn-nyò bě dɛ̀ à miòùn mú, kɛ à wǎìn mú-dǎ́-dǎ́ gbo.

► Ðé m̃ à hwòdòè mósó-dɛ̀ bě bě à wóqòìn kà múɛ hwòìn-dɛ̀ díé bě ké?

Gbòdò-gbà nìà dà bíq̃i se dɛ̀ běò séin bédé, kɛ ɔ̀ tò à hwòdòè mósó-dɛ̀ bě bě à wóqòìn kà múɛ hwòìn-dɛ̀ díé bě jì, ké ɔ̀ tò ɔ̀ nyo bě bě nyoũn nyu kpé-kpé kɛ kèè nyo bě bě nyo ní nyu ti séin nyɛ jì, ɔ̀ kè hwìè bě kǎ mú wa nyuɛ ké mú-dǎ́-dǎ́ dyi nyo kǎ dyiɛ.

ɔ̀ mɛ nì m̃ hwìq̃i kà nàmàũnè tó bě nyo wóqòìn kà múɛ se kpódó-dyùàò dɛ̀ kɛ. À wóqòìn wa mú, sepóɛdɛ̀ wa m̃ dɛ̀ bě bě wa nì dɛ̀ nyoũn-dyù hwòdò bǎ́ kɛ, kɛ wa séin se kpódó-dyùàò mósó-dɛ̀ bě.

Hwìè kò-kò bě kǎ mú à nyu à hwòdòè mósó-dɛ̀ bě bě à wóqòìn kà múɛ	À hwòdòè mósó-dɛ̀ bě bě à wóqòìn kà múɛ hwòìn-dɛ̀ bě	Nàmàũn bě bě wa dyà kɛ
À miòùn dyí-gmò-gmò	Bédé-kǎ-nì-nì, bě dɛ̀ gbà dò ní kǎ qà à gbo kpá	Fǎà
Ðe bě nyoũn-dyù dɛ̀bè múɛ	Bɛ̀ìn-bɛ̀ìn nòmò dyiin kè nyo kpéin-dyé-dyé	Nyo miòùn dyí-búáin-búáin kè hwèɛ́

Hwòdǒ-dyi-dè-dè	Ɖe-dì-dì kè mǒ-mǒ ɔ kè nyónó-bǎ kè ɔ gmàà da-nì-nì	Nàmàǔn gbo kǒún po-po
Ɔóǒ-kpàà ɔe bǐò múàǔn-dyi-kpáin-kpáin	M kè nyo tòò bǐ múin-kpáin-kpáin	Wùdù-sǒ kè nyo se wíin tǒmǒin-tǒmǒin
Hwòdǒ-dyi-dè-dè ɔé m̀ m̀òùn mú	Hwìdǐ-poin-dè ɔò se m̀ hwòdǒ bṹ nì ní	Fó-fó kè Ɔóǒ-kpàà ɔe bǐò mú-dǐbè-dǐbè
Wíqí bédé jè nyo-dyí-gmò-gmò	Fèin-fèin bó wíqí bé m̀ po dà ɔòee jè	Ɖe séin mǒ-mǒ, hwòdǒ kǒin nyìnìin-nyìnìin

► Ɖé kǒ tó nì ɔé m̀ hwòdǒ bṹ, bé ɔ kǒ nì ċī-ċī gànáo wuquí kè?

Ɖe kǒ tó nyo m̀ xwéé, bé ɔ kǒ m̀ wuquíee bédé xwíníin kǒ jè ɔ nìà ná ke. Ɖe ɔòè tó dyi nì hwòdǒ-dyùàò wuquí kǒ gàná cá ní, nìí, ɔ se wǒo mu bé m̀ ké ɔéin-dè ɔò hwìdǐ poin bá m̀ m̀òùn jè dyí. ɔ hwòin kà, mǒ dyi m̀ nyueh nì ké m̀ dyi ɔii-dè ɔò dyéin, kebì ɔ me mò m̀ m̀òùn nìin ɔii-dè mǒo nyo kà kò ɔòè ɔii-dè mǒo ɔii-dè kǒ wíqí m̀ se bédéee, ɔ ɔi-tò mu m̀ nyuùn wě-wě pũ.

Kee ti ɔíe bǐ ní, m̀ bèin m̀ m̀òùn dyí kpǒo bé m̀ ké ɔ tó nyuà m̀ xwééee dyi bàdǎin. Mǒ nì m̀ nyueh m̀ò jèee, m̀ se nyo kà kò ɔò nìin ɔii-dè dyí ɔúe bèin bé m̀ kéee ɔi. Nyo ɔò dyi kũà nyu ní, ɔ hwòdǒ mu m̀òùn bé ɔ ké fò, kee ti ɔíe bǐ ní ɔ sa ní dyeo, kee ɔ mu kũàò nyueh nìin kánáá pũ. M̀ dyi nàdĩ-dè ɔò kpáa dyéin, gbũ-tò mu m̀ nyuùn, kee ɔ jũ ké m̀ dyi bédé bé m̀ ké nyo ɔò m̀òùn dyí gmò ní, nìí, m̀ se gbũe bèin.

À hwòdǒè mǒó-dè bǐ bé à wóǒòin kà múee nàin à hwòdǒ-dyùàò gàná cá, ké wa nyue ké à sòin hwìí, ké wa nyue ké à ní poin hwìdǐ kà nyoǔn-dyù bǐ nìà ke. Ɖea jè nyo ɔíe bǐ nyuà wa mũe bǐ hwòdǒ-kǒin-nyìnìin-dè bǐ zi dyíin nyìnìé n m̀ò ke kee bũ kè. Ɖe nyue bé ɔe bǐò tó nyuà nyo xwéé, bé wa dyià nyo hwìí zàin nyee ɔíe bǐ mò 1) tèmèin-dè se jǎà ke, 2) ɔe-gbà-nyu-hwiè kúqúú hwìdǐ-poin-poin, 3) gbẽ́ kǒ mú bé nàmàǔn vò dyí m̀ò kee ċī-ċī, mǒo 4) nyo-nàmàǔn-gbo-pàin-dè bǐ bé nyo m̀òùn kpa sǒún wě.

Jǎa-po-nyò séin me dèè hwòdǒ kǒ kà bé mú-dǒ́ -dǒ́ mu wa kǒ dyiin nye, sepóedé bó hwòdǒ-xwíníin-hwòdǒ-dyùà bé à wóǒòin kà múee jè. Gèdèpǒò jǐájèò ní zà à hwòdǒè mǒó-dè bǐ bé à wóǒòin kà múee à hwòdǒ bṹ, kee ɔ nyí à kpé bé à ké ɔe bǐ à ké nyuee dyí dyuò, ké ɔ zàin à hwìè da bé à ké ɔe mò ɔe nòmò dyíin nyee nyu.

À hwòdǒ-nyíníin-hwòdǒ-dyùàò nyue ké à bèin à m̀òùn kpeɔe zàà ɔé zùun, nìí, bé à ké kpé bèin bé à ké zùun-tò bǐ qu. Gèdèpǒò jǐájèò bédé-bédé se à pídyi po bé à ké se ɔe Gèdèpǒò-wùdùò cǐee nyu kè bé à ké se cócì mu kè bé à ké se à kpóǒó-dyùàò ɔe mò ɔe nòmò dyíin nyee

mú nyùin ɔ kè bé à ké se baà ti séin kè bé à ké se Báábò cẽ. Jǎà-po-nyò bé ɔ mó to due dyi dé zùun wẽe béin ɔ miòun páún poe deké bé ɔ ké se de bẽ mò ɔ kpéè-dyí-hwè-dè bẽ kee dò sǔun kpa.

Mú-dǔ̃ -dǔ̃ mu dyiin bé ɔ ké dyiin nòmò dé nyo dyédeín, kee ɔ jũ ké nì hwòdǔ̃-dyùàò dyi de mò Gèdèpòò mǔó-dè kee gbo gmòin ní, nìí, m̀ béin mú-dǔ̃ -dǔ̃ ò dyi bàdàin sòin dé nì hwòdǔ̃-dyùàò mú (1 Jǔó 5:3). ɔ dyi ná nìin, nìí, m̀ see hwìdǔ̃ poẽ n mu kà bé m̀ nì de mò m̀ múàun-po-dè kee sǔ dyi dèẽ n nye. Dyiin dé hwìdǔ̃-taba-taba múe, m̀ mué dyí dyuòun kà bé Gèdèpòò ní bàdàin de mò de nòmò dyiin nyee dyí ke. Ké ɔ me nì m̀ hwìdǔ̃ kà bé m̀ se de mò de gbà nì dé de bé Gèdèpòò nyé múe múe dyí dyuò ke (Dìtòwádánámè 6:24). Ké m̀ mué dyí dyuòun kà bé de se Gèdèpòò mǔó-dè kee se nì hwòdǔ̃ dyi dèẽ béin, sepóedé Gèdèpòò dònun gbo déẽ m̀ béin hwòdǔ̃-dyi-dè-dè dyéé ke (Wédé 16:2, Wédé 84:11).

ɔii-dè bẽ kè kà à ké wa dǔi nyue

► Dé Báábò cẽ bá de à ké dǔi jè dyí ké?

Báábò see cẽ gáná cá kà bé dǔi-dè dò nì bó ké ɔ se dyiin nòmò bó dǔ jè ke. ɔii-dè bẽ bé Báábò dèa gma dyí dé Dèè-wùdù Sùàò múe se ma bó Dèè-wùdù òlèò nìin Kédèi-déin-nà-nyò bẽò bìi. (1 Tímètè 4:4, Maa 7:19). Pòò cẽ ma de dò bá dǔi-dè bé wa dǎ kũun-kpò gbo sáa zàin nyee jè dyí. ɔ se de bé dǔi-dè miòun ké se ma dyiin nòmò bó dǔ jèe, kee nyo díe bẽ dǔ ma dǔi-dèò bé ɔ ké wa kũun-kpò biè-bièò wáká dò jũ. (1 Kòdéinfìò 8).

ɔii-dè nòmò dyiin miò, sepóedé ɔ nyue ké nyo dycò wódó mú, hwè ké ɔ kùin nyo dyi. Kà à mòà Gèdèpòò dyú bẽe, ɔ mu dyiin nòmòun bé à dycò ké mú wódó tee. À me vǔ bé à ké se à kpódó-dyùàò dyiin nyinìin mǔo bé à ké se à fèèò boún xwǎin dyiin dé dǔi-dè gbà bẽ dǔ-dǔ mú. Nyo báún-báún ní mó dǔi-dè múin, sepóedé de séin wa dyéee dǔ-tò nyu wa, hwè m̀ po níí, ɔ nyo kǔ wídí wa béin dyéee ke. Kee wa bédé bé wa ké de bẽ nòmò dyiin bó waà kpódó-dyùàò bìiee gǎ, ké wa me tèmèin waà dyú bẽò bé wa m̀un ké dǔi-dè bẽ nòmò dyiin bó waà kpódó-dyùàò bìiee gǎa béin deké.

Nyo bẽ bédé wídí bé wa ké dǔi-dè dǔee, ti díe bẽ ní, wa dǔ dǔi-dè pàdǎ sepóedé dǔi-dèò dée wa wíin jè, kee wa ní gǎ dǔi-dèò nyo béin nyue bé wa ké búá ke. Ké nyo díe bẽ m̀un wẽe, nyo tòò bẽ po wa, ké wa peqe dǔi-dè se wa kpáná dò dyí nyue béin nyee wídí kǔún. Nyo díe bẽ se cèè-dè-kpò dyúáqò fódóún wídí kǔún poe béin bó Gèdèpòò nyo bẽò de tèmèin jè, kee wa peqe wídí pàdǎ wíkì séin xwíníin ké wa dǔ tǔò-fìi kè kókòkódà.

Kpódó-dyùàò kpéi-po-po nyue ké nyo dycò wódó mú tee. Nyo bé ɔ se ɔ kpódó-dyùàò kpéi poee, kpé mu ɔ dyí hwèin, ké ɔ mu búàun miò. ɔ dyi ná nìin, nìí, ɔ se Gèdèpòò bìi kũà nyue mu hwòdǔ̃-dé-hwè-kà. ɔ jũ ké nyo dò dyi gana-kũà nyu-nyò jũ ní, nìí, ɔ se bédé bé ɔ ké dyé ɔ kpódó-dyùàò kpéi-po-dè dò nyu de, sepóedé ɔ béin nyue bé ɔ kpódó-dyùàò ké kǔ sò, ké ɔ béin ɔ wèin deké.

Kédèi-déin-nà-nyò me dǔ de, bé ɔ ké ɔ kpódó-dyùàò kpéi po, sepóedé ɔ mò Gèdèpòò kǔò-dè. Kee wẽe kee, de-dǔ-dǔ kè nyo kpódó-dyùàò kpéi-po-po jè se dé Báábò mú cèe jéé cá. De nycun

me nyuεε mò, bé wa ké jǎà-dè bě bé Gèdèpòò mó bé wa ké nyuεε kídíí sí dé waà nyuu-dè séín mú. À ní dá bé à ké nyo tòò bě zaa wǒ po mǎo bé à ké wa nyéné gbà dá. Əe bě nià ke me bó gma bě jǔe bá cī-cī bé à nyuà dé zùùn wěe jè dyí, ɔ sèìn ké nyo-dù jée dò me dèìn dyε wa gmaún, bé wa mǎùn kée dyi kpǒ hwè.

► Əe-cē-nyò dò me zà Wódómà 14:4 wuquún, bé nyo tòò běò ké ɔ gbo dùù tò.

À séín me kpǒ de bě mò Zùùò mǎó-dè kεε dyi dé hwìè jée bě mú, kεε à se bédé bé à ké nyo bě nyu wa dé hwìè kà kò dò bě múεε zaa dúún wáqá, ɔ jǔ ké waà nyu-kà jée běò jè se dé Bábòò mú cée ní.

À kpódó-dyùàò dyi-káná-káná

► Əe-cē-nyò dò me zà Wódómà 8:18-23 wuquún, bé nyo tòò běò ké ɔ gbo dùù tò.

Əe nyuε bé à wéà kεε mò gboò-wùdù bé Gèdèpòò po zǎ ò kà de séín nì cīéh nyεε kǒ, ti bé nyo kīín-kīín běò nyuà nàmaún wě. Gèdèpòò gbo-po-dè mǎà pó-pó kεε mu à hwòdǒ-po-naín séín nyíìn de, bé ɔ ké gǎ bě bé à nià dyééh kǎùn wěe bóí po. ɔ ná nì jéeε, vósi běè niè à gbo cēín kà bé Gèdèpòò à ɔ mǎùn gbo-de-dyà-dyà nià ke se de bé ɔ ké kpá ce-ce-kà ke. À dǎ pó dyεo, kεε à kpódó-dyùàò mu gǎ dyéìn ke dé súá kpá-kpá kè wé xwaún tee, bé Gèdèpòò gbo-po-dè mǎà pó-pó kεε ké gbo hwè dé à mú.

Gèdèpòò dǎ dǎbàìn-dè bě nyu dò kīín dà bóqó-kpàà kǒ. Bábòò cē dǎbàìn-dè pàdǎ bá wé-nyò bě dyi-káná jè dyíε jè. Gèdèpòò dá ɔ mu nyo bé ɔ wéε dyi kánáìn ɔ jǔ ké cóci-nyò běò dyi nyoò bìi baà, ké ɔ dyi hwìdǐi-taba-taba bédé ní (Jīìn 5:14-15). Nyo wéà kεε mǎùn se bédé bé ɔ ké hwìdǐi-taba-taba bédé wěe hwè bé ɔ ké dyi káná, kεε cóci-nyò běò bēìn hwìdǐi-taba-taba bédéε bó ɔ bìi, ké ɔ mu dyi kánáùn. ɔ jéeε, nyo dò se bédé bé ɔ kée wé-nyò dò kǎùn cē kà ɔ se hwìdǐi-taba-taba bédé ke.⁵⁰

À me bóo hwòdǒ kǒ dèè kà bé nyo dò dyi hwìdǐi-taba-taba bédéín, ɔ se wéε bēìn nyε. Jóbò taba ma Gèdèpòò hwìdǐi dyεo, kεε Gèdèpòò táà ma ɔ dyi, ké ɔ wé bó ti goun xwíín (Jóbò 2:8).

Póò dá Gèdèpòò nyuε ké de dò nyùìn ma ɔ fǔà-fǔà kà “wí nyùìn kà nyo fǔà-fǔà” ke, bé ɔ kée nyu bé ɔ ké ɔ mǎùn bíqíí dyà kè bé ɔ ké Gèdèpòò hwòdǒ kǒ dè. Póò nyu ma Gèdèpòò bǎìn-kpà tǎ bé ɔ ké ɔ de nià ke bǔ ò zà, kεε dé mánáín nyεε, ɔ dyéε ma kà bé Gèdèpòò mó bé ɔ ké ma ɔ kpé nyí, bé ɔ ké ma Gèdèpòò mǎó-dè nyu, kεε ɔ se ma dyi-káná-káná sòìn dé ɔ wíò xwaún wě (2 Kòdéíntìò 12:7-9). Əe nì ma kà Póò fǔà-fǔá nyuε ò kà “wí nyùìn kà nyo fǔà-fǔà” kεε bēìn ma wé dò jǔe dé ɔ kpódó-dyùàò mú dyεo, kεε à se dyuò jée cá kebì ɔ nì ma ná ní.

Póò kpódó-dyùàò dyé ma gǎ mǎo ti ɔ nì ma Gàdézìà-nyò běò bǔ ò nòmò dyíìnò gbo cēín nyε (Gàdézìà 4:13-15). Ti díé bě ní Póò dyéqéò bēìn ma dyè ɔ fǔà-fǔá nyuε ò nì, sepóεqé ɔ dá Gàdézìà-nyò běò dèbè ma ɔ mú mǎo jéeε, ɔ jǔ ké wa dyi ma wa mǎùn dyéqé dú zàà bēìn ní, níí, wa muε ma náa nyuùn, bé wa kée ma ɔ nyí ke. À se dyuò kebì Póò káná ma dyi sòìn dé

⁵⁰ Jízè kánáìn ma gǎa wáká mé-méò dyi, sepóεqé ɔ mǎe běò bédé ma hwìdǐi-taba-taba jè (Mark 2:5).

wé nì ma kà ɔ nyuɛ́ nyɛ xwaún dé dyúá níɛ, sepóɛdé à dyuòè kà bé ɔ se ma dyi káná wàqà cá ɛ. Pòò seɛ ma Gàdézìà-nyò bèò tèmèìn kà bé jàà-po-nyò se bédé bé ɔ ké wé fɔɔ ɛ, ké Gàdézìà-nyò bèò dèè ma hwòdɔ kɔ kà bé Pòò wé jèò seɛ nyu bé bɔ̃ nòmò dyiin bé ɔ cɛ ma kà wa gboɛ ké dyí zàìn nyɛ.

► Ɔɛ-cɛ-nyò dò mɛ zà Fèdópìò 2:25-30 wuquún, bé nyò tòò bèò ké ɔ gbo quũ tò.

Ìpáfòdòdátà wé ma cá ké ɔ táà ma mée. ɔ wé ma, sepóɛdé ɔ kpá ma Pòò gbo mío dé Kédèi bìi kũà-nyu-nyu mú. Pòò qá ɔ nòmò dyiin bé Fédópà-nyò bèò ké ma Ìpáfòdòdátà dya dè ɛ, sepóɛdé ɔ zà ma ɔ fèèò hwòdɔ gbo, ké ɔ kè Pòò nyu ma Kédèi bìi kũà mío.

Jóbò kè Pòò ɔ kè Ìpáfòdòdátà jè mɛ tèmèìn à dyí kà ɔ jũ ké nyò dò dyi wéin, à mɛ bóò hwìq̃i poèn kà bé ɔ se hwìq̃i-taba-taba bédé jèɛ. À mɛ bóò hwìq̃i poèn kà nyò bè bé wa wéɛ, Gèdèpòò tò wa gá kɔ bó nàmàun bè bé wa nyuɛ jè ɛ. ɔ jũ ké nyò dò dyi wé, sepóɛdé zùù gbà dò nyuɛ náa jè ní, nìi, Gèdèpòò dòùn dyuòè. Gèdèpòò-nyò vènè bè bé wa bédé hwìq̃i-taba-taba mío ɛɛ q̃á wé bó ti tò mòùn-tò mòùn bè xwíníin.

Bábòò seɛ cɛ kà ɔ jũ ké nyò dò dyi wéin, wa mɛ bó ɔ píq̃éin kpaa mɔɔ wa mɛ bó ɔ kũùn nyíɛ ɛ. À baà bé à dyòò ké mú wódó mɔɔ bé à ké dyi káná dyɛɔ, ɛɛ ɔ se q̃ɛ gbà bé à ké gbo-kpá-kpàò nyò xwèin à bũ̃ in nyɛɛ dyé ɛ.

Ɔɛ ɔ mò q̃ɛ gbà bé à ké hwìò bè bé wa zà waà kpéò dé zùù gbà bè gboɛ gbo mu bó dyi káná jè. À ní biè Nɔ́ó-nàmàun, ɔ jèɛ, à mɛ bó ɔ gbo-kpá-kpá dò zòin fɔɔ. Nyò à bièɛ mò Gèdèpòò, ké ɔ mana bèò mɛ dè à hwòdɔ dyi. ɔ jũ ké à dyi wé, ké ɔ se à dyi kánáin mó ní, nìi, à mɛ baà bó ɔ j̃iájèò jè, bé ɔ ké à kpé nyí, bé à ké hwìq̃i-taba-taba bédé.

Ɔɛ bè béin kpódó-dyùàò dyiin nyìnìèn nyɛ

Nyò q̃íɛ bè po q̃ɛ bè dè wa hwòdɔ dyíɛ dé waà kpódó-dyùàò mú, ké dé mánáin ní, q̃èò nyìnìèn waà kpódó-dyùàò dyiin.

Kàmàà-q̃ɛ gbòò nyò kpódó-dyùàò mú, ké ɔ cá nyò fònò-hwòdɔ kɔin, ké ɔ nyu nyò bè q̃úɛ dyíɛ ɔ g̃i mú, ké wa dèè gma dyí dé bóqó q̃íɛ bè kɔ.

Nɔmɔɔ pàq̃á ná-ná cá nyò fònò-hwòdɔ kɔin. M̃ dyi nɔmɔɔ pàq̃á ná ní, ɔ nyuɛ ké m̃ nyu q̃ɛ cá-cá bè m̃ se nyuɛ béin ɔ jũ ké m̃ seɛ ná níɛ xwai. Nɔmɔɔ béin m̃ ɔ g̃i mú nyuɛ q̃ekè. ɔ jũ ké m̃ dyíɛ pàq̃á ná ní, nìi, ɔ wéin m̃ ní. Dè wa ná nɔmɔɔ mío ɛɛ mò dè bé bóqó-kpàà nyò bèò poìn dyí, ké wa nyu q̃ɛ bè bé Gèdèpòò nyé múɛɛ xwaiɛ. Bábòò seɛ cɛ gáná cá kà nyòun mɛ bó náa ɛ, ɛɛ cócì q̃íɛ bè dè náá-q̃ɛ sɔ́in fɔɔ, sepóɛdé ɔ nyuɛ ké nyò ċī fùdù-fùdù-kà, ké ɔ zàìn dyí-sédèin-zàà wɔ̃-po-hwìè bè dyí, ké ɔ nyu nyò ɔ g̃i mú, ké ɔ nyuɛ ké nyò nyu q̃ɛ cá-cá bè xwai. Kédèi-q̃éin-nà-nyò pàq̃á poɛ jàà kà bé nyò dò mòùn béin nɔmɔɔ náa hwòdɔ-fònò-kà, bé ɔ ké se ɔ q̃ɛ gbà dò bũ̃ nyu dyɛɔ, ɛɛ ɔ béin nyuɛ bé nyò tòò bè ké ɔ kídíí sí bé wa kée ná, bé ɔ ké wa mòùn fũà-fũá nyùin, hwè m̃ po níin, nyò gmò bè.

► Ɔɛ-cɛ-nyò dò mɛ zà Nɔ́ó 20:1 kè 31:4-5 wuquún, bé nyò tòò bèò ké ɔ gbo quũ tò.

Tãã ná-ná mɔɔ ɔ tà-tà kpé-kpé dǎ nyo díé bɛ hwòdǔn dyi dyuòin, ké ɔ dǎ nyo pàdǎ dǎbá zǐ báún-báún xwíníin. Nyo bɛ nyue náa kɛ, wé bɛ xwí dǎin kà (kǐásò) kɛ bɛin wa kpɔɔ ti séin.

Bábòò seɛ cɛ kà bɛ nyo dò mɛ bó nɔmɔɔ mɔɔ tãã náa kɛ. Kɛ wɛɛ kɛ, nyo báún-báún dyuòè kà bɛ dɛ bɛ nìà kɛ gbòò nyo mú kɛ. ɔ jèɛ wa poèn hwìdǐi kà bɛ Kédèi-déin-nà-nyò bɛ mɛ bó wa dɛ kɛ. Nyo báún-báún seɛ ma dyí dyuò kǐin dé dà séin kà bɛ kàmàà-dè mò dɛ gbà kɛ. Kɛ bó zɛ ɛ kɛ, nyo séin dǎ dɛ gbà bɛ bɛ kàmàà-dè nyu nyo bǔ ɛ dyí dyuò.

Ɖɛ nyìniin dyiin vènè dò bɛ kàmàà-dè bɛ nìà kɛ nyue mò, wa fǔà bɛ wa ké nyo mò wa dyí-dú-nyò kɛ hwòdǔn dyi dyuòin, ké wa nyu nyoò wa gǐi mú wàdǎ cá. Ɖɛ dò dyi nyo dò hwòdǔn dyi dyuòin ní, nǐi, ɔ kǒ nyoò fèè gànáo wuquí. Ké dɛɛ, wa mò wídí bɛ bɛ ɔ dyéɛ dǐ-nyò. Wa cá ɔ fònò-hwòdòò kǐin, ké ɔ seɛ dyuò kɛbì wa mò dɛ gbà ní. Wa nyue ké ɔ gbò-xwíníin-nyò bɛ dyé gǎ, sepóɛdɛ ɔ se kǔà nòmò dyiin dò nyue bɛin jè. Nyo dò dyi gǐi jǔ dé dɛ bɛ nìà kɛ nyu-nyu mú ní, nǐi, wa hwòin biè-dè dò dé ɔ gbo, ké wa nyue ké ɔ se ti bédé bó Gèdèpòò biè jè.

Ni kpódó-dyùàò bǔ ɛ in-nòmòin-nòmòin kè kà m̃ kè ñ nyu dé nyoñ dyédéin nyɛ

Kédèi-déin-nà-nyò mɛ nòmòin ɔ m̃òun niin kpódó-dyùàò bǔ ɛ in, bɛ ɔ ké fǎ, ké dɛ nìà kɛ jè mɛ kpa dɛ dé ɔ gbo kà dyúádò kà ɔ bídí-kpèdè bɛò jè kpaà dɛ dé ɔ gbo kɛ. ɔ mɛ jǔ nyóún-nòmò-dè hwè bɛ ɔ ké nyoñ hwè mu, ké ɔ mɛ nòmòin ɔ dú-m̃ò jè xwa, ké nyo dò mɛ bóò cɛ kà ɔ po dɔ kpɔ zèɛ ɛ mɔɔ dɔ gbà mú kɛ. ɔ bɛin dyè mú kàmàà bó nyo bɛ ɔ ñ gǎ dyéɛ nyɛ b̃i bɛ ɔ ké bɛin nòmò dyiin nyɛ, kɛ ɔ mɛ ṽò bɛ ɔ ké ɔ m̃òun páún po.

ɔ jǔ ké m̃ bǎto bɛò dyi m̃ wuqu bǔ ɛ zà, kà bɛ ñ nyoñ hwè dyi-dyi se dyiin nòmò, sepóɛdɛ dɔ m̃ poà mú bɛ m̃ dyià dé dyiɛ se dyiin nòmò kɛ ní, nǐi, m̃ mɛ tò wa gbo d̃u. Wódóin-nyò bɛò mɛ tèm̃èin waà dyú bɛò kà wa ké dɛ bɛ mò dɛ nòmò dyiin nyɛ nyue nyu kɛ.

Kédèi-déin-nà-nyò bɛ ní dǎ bɛ wa ké bóódó-kpàà nyo bɛò kpeɛ kídíí sí, bɛ wa ké d̃ún po kè bɛ wa ké b̃èin-dè kúqúú bɛ bǔ ɛ po p̃u kà wa kpaó kà dɛ ké wa zìà nyo tòò bɛ dyíɛ. ɔ jèɛ, ɔ jǔ ké nyo dò dyi d̃ún po fùdù-fùdù-kà, kà ɔ hwòdò nyue mó kɛ, ké ɔ dyi nyoñ hwè dyiin, nǐi, ɔ se nyo bɛò kpéin dyé. ɔ hwòin kà, ɔ jǔ ké m̃ dyi b̃èin fùdù-fùdù-kà, ké m̃ dyi dyí-pòin-pòin dò mú mu ní, nǐi, ɔ xwíníin mò m̃ ñ dyè nyo bɛ ñ déɛ gbo c̃iín kà bɛ wa se kpéin-dyé-dyé mó kɛ. Kédèi-déin-nà-nyò bɛò mɛ nòmò dya gmòò dé nyoñ hwè, ké dyiin dé m̃úɛ, wa mu Gèdèpòò dya dèin, ké wa mu nyo tòò bɛ kpéin dyéin.

Nyo bɛ bɛ wa se zùün-dè bɛò mɔɔ sè-ná-sèè dɛ bɛò jè gbo k̃ɛɛ, wa dyi b̃èin ní, wa wáqá waà kpódó-dyùàò wáká bɛ wa bédé bɛ wa kéó má vièɛ dyódóún dyi, bɛ nyoñ bɛ ké wa dya gmò jè. ɔ dyi gàa j̃in, ɔ mó bɛ nyo bɛ ké dyè ɔ s̃-hwò bɛò dyé. ɔ dyi màa j̃in, ɔ mó bɛ gàa b̃è dyédé ké ɔ dya ñ. Kédèi-déin-nà-nyò ní dǎ bɛ ɔ ké ɔ m̃òun dyí búàin mɔɔ ɔ mɛ bóò nyue bɛ nyoñ-dyùè dyédé ké ɔ dya ñ dé hwè se dyí sédèin nyɛ mú dyiin dé ɔ d̃ún-po-kà mú.

Nyɔ bɛ̀ nì kpoo múɛ dɔ́ɔ-dè-dè

Kùin ɔɛ-cɛ̀-nyò bɛ̀ hwòdɔ́n bɛ̀ wa kɛ́ hwìdɔ́i pòin kà bɛ̀ wa mìòùn Gèdèpòò xwáɔáún-zàin-zàin muɛ nyuùn bɛ̀ waà ɕíí-kà bɛ̀ kɛ́ gbo zǎin nyɛ.

► Xwɛ́ nì kpeɔe bɛ̀ nyuɛ nyɔ́n dyí tɛ̀mèin kà bɛ̀ nì kpóɔ-dyùàò mò Gèdèpòò kɔ́-dɛ̀ kɛ́?

Bɛ́in ɔ́ bɛ̀ kɛ́ dòin zà zɛin bá ɔɛ Kéɔ̀i-ɔ̀in-nà-nyò bɛ̀ se bédé wa kɛ́ ɔɛ kɛ́ ɔɛ bɛ̀ wa bédé wa kɛ́ ɔɛ jè dyí.

► Xwíníin kɔ́ jè mòùn tìin kà ɔɛ ɔ́ bɛ̀ dyiɛ, xwɛ́ nì bɛ́in ɔ́ jè nyɔ́ dò gbo kɔ́in zàin nyuɛ kɛ́?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nǎ ɔ́ dyɔ́n wɛ́,

Í po m zùo kà m nyuà à ɕí-ɕìò jè páún poɛ kɛ́ jè. ɔ́ mò, à kɛ́ dà bóɔ-kpàà kɔ́ ɕí kíin, hwɛ́ bɛ̀ à kɛ́ ɔ́ dyɔ́n ɕí ɔɛ.

Kpá m gbo bɛ̀ kà m mu ɕíɛ́ nìin nyɛ, m kɛ́ m mìòùn m xwáɔáún zàin gáná cá, bɛ́ m kɛ́ dyuò kà mò mò nyɔ́ mɛ ma m, kɛ́ m gbǎa ma m wɛ́.

Kpá m gbo bɛ́ móún kɔ́ ɔ́ bɛ̀ bɛ́in nyuɛ bɛ́ m kɛ́ se m bì kǔà nyu mɔɔ bɛ́ m kɛ́ se m biè kɛ́ dò sɔ́n po.

Í po m zùo bɛ́ m kɛ́ nyu bɛ́ m kɛ́ nì Zùù Hwɛ́in-hwɛ́inò gbò jɛɛ jè. Í mó bɛ̀ kà m mu ɕíɛ́ nyuùn wɛ́ kɛ́ nyu bɛ́ m kɛ́ dya-dè-dè bédé.

Kǎa ɔ́ mɛ nì

Cɛ́-dɛ̀ 13 Taún-kǔà bɛ̀

(1) Céè nì ɔ́ -jǔ-wùdù bá dyi-diè-dɛ̀ bɛ̀ dò-dò dyiɛ bó m dòn nìin céè-dɛ̀-ɔ́ dò kɔ́. (Mòùn ɔ́ bɛ́ m kɛ́ ɔɛ m muà céèin nyɛ ɔɛ-cɛ̀-ɕèò nàin-nyòò nyí.)

- Xwɛ́ nì nyu m mìòùn Gèdèpòò xwáɔáún zàin gáná cá kɛ́? ɔ́ ɔɛ nǎ bóɛ kpa ɔ́ m gbo kɛ́?
- Nì hwòdɔ́ mɔ́-dɛ̀ bɛ̀ nyɛ kpàin m mú-dɔ́ -dɔ́ mú kpé-kpé ɔ́ nì fèè mú kɛ́?
- Vòsì sɔ́ mɔɔ tǎ bɛ̀ nyɛ m bɛ́in poɛ sòin ɔ́ m hwòdɔ́ bǔ́ bɛ̀ wa kɛ́ m gbo kpá bɛ́ m kɛ́ mú-dɔ́ -dɔ́ bɛ̀ nǎ kɛ́ toún ɔ́ kɛ́?
- Gbo-zǎin-zǎin bɛ̀ nyɛ Gèdèpòò ɔ́ m mɛ nyu, kà bɛ́ m ɔ́ tɛ̀mèin-dɛ̀ nǎ kɛ́ ɕɛ́ kɛ́?

(2) M mɛ ɕɛ́ 1 Kòɔ́inɕì 15. Kíin-Kíin nyɛ, m mɛ ge céè-dɛ̀ wuɔ-kpà gánáò mú méné-méné, bɛ́ wáká dò-dò séin kɛ́ ɔ́ nìin kɔ́in-wùdùin-dɛ̀ bédé. Céè wuɔ-dɔ́in gbɛ́i-gbɛ́i bá wáká bɛ̀ dò-dò jè dyí, bɛ́ m kɛ́ Gèdèpòò-wùdù bɛ́ wáká dò ɕɛ́ céè. ɔ́ bɛ́ bɛ́ céè-dɛ̀ wuɔ-kpà nǎ kɛ́ tò jìi bɛ́ à kɛ́ nyu kɛ́?

Cée-dè tòò bě bė̀n m̀ gbo kpáa kẹ

M̄ d̄yí d̄e pàd̄a c̄eé m̀ó d̄e bó c̄eé-d̄e b̄ě n̄à n̄ò t̄em̄èìn-d̄e n̄à kẹ m̄úeé wáún ní, n̄í, gm̀ò c̄eé-d̄e tòò b̄ě k̄ǝ nyéné n̄à dà bíd̄íeé d̄ya.

C̄eé-d̄e 1 - K̄éđ̄è-d̄eín-n̄à-nyò Dyí-s̄éđ̄èìn-s̄éđ̄èìn

McDowell, Josh, and Bob Hostetler. *Right from Wrong*. Nashville: W Publishing Group, 1994.

Sider, Ron. *The Scandal of the Evangelical Conscience*. Grand Rapids: Baker Books, 2005.

C̄eé-d̄e 2 - K̄à nyò k̄é Ḡèd̄èp̄òò Wuđ̄u nyuε nyu kẹ

Keep, Tim and Becky. *It's All about Obedience*. Shoals: Whispering Pines Publishing, 2016.

Spiritual Formation (course from Shepherds Global Classroom). Available online or in print at: <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

C̄eé-d̄e 3 - K̄ũà

McQuilkin, Robertson. *An Introduction to Biblical Ethics*. (Second Edition). Wheaton: Tyndale House Publishers, Inc., 1995.

C̄eé-d̄e 4 - Gbo-kp̄õìn-kp̄õìn

Chapman, Gary. *The Five Love Languages*. Chicago: Northfield Publishing, 2015.

Carnegie, Dale. *How to Win Friends and Influence People*. New York: Pocket Books, 1936.

C̄eé-d̄e 5 - Ḡèd̄èp̄òò Nyò-d̄yí-gm̀ò-gm̀ò

Duewel, Wesley. *Let God Guide You Daily*. Greenwood, IN: One Mission Society, 1988.

C̄eé-d̄e 6-7 - Nyónó-d̄yí-kp̄õ-kp̄õ

Drescher, John. *For Better, For Worse*. Morgantown, PA: Masthof Press, 2012.

Eggerichs, Emerson. *Love and Respect*. Nashville: Thomas Nelson, 2004.

Thomas, Gary. *Sacred Marriage*. Grand Rapids: Zondervan, 2000.

C̄eé-d̄e 8 - K̄éđ̄è-d̄eín-n̄à-nyò k̄é m̄eε-d̄e n̄í c̄íeń b̄ě n̄à bóđ̄ó-kp̄àà k̄ǝ

Schaeffer, Francis, Udo W. Middelmann, Lynn White Jr., and Richard Means. *Pollution and the Death of Man*. Wheaton: Tyndale House, 1970.

C̄eé-d̄e 9 - Wíd̄í J̄è

Ramsey Dave. *The Financial Peace Planner*. New York: Penguin Books, 1998.

Wesley, John. "The Use of Money" (a sermon). Available online at <https://holyjoys.org/john-wesley-on-the-use-of-money/> (as of October 12, 2022).

Cɛ́ɛ-dɛ́ 10 - Jǎà nyu-nyu

Covey, Stephen M. R. *The Speed of Trust: The One Thing that Changes Everything*. New York: Free Press, 2006.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 11 - Nyɔ̃n-dyùè ɖɛ-kpa-kpa

Lewis, C. S. *The Abolition of Man*.

Colson, Charles and Nancy Pearcey. *How Shall We Now Live?* Wheaton: Tyndale House Publishers, 1999.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 12 - Gɔ̃ mǎnà

Schaeffer, Francis. *A Christian Manifesto*. Wheaton: Crossway Books, 1981.

Cɛ́ɛ-dɛ́ 13 - Kéqèì-qeín-nà-nyòò Kpódó-dyùàò

Foster, Richard. *Celebration of Discipline*. New York: HarperCollins Publishers, 1978.

Ḑífèdè bá Taún-kũà bě jè dyíε

Ḑε-cě-nyòò Nyéné _____

Ḑi me céè nì nyéné bíqí ɔ jũ ké m̀ dyi cěé-dè qò gbo hwè ní. Ḑi bédé bé m̀ ké nì taún-kũà séin bẽò nyu hwè bé m̀ ké žiìn-cèè-dè dyé sòin qé Shepherds Global Classroom.

Cěé-dè	Taún-kũà 1	Taún-kũà 2	Taún-kũà 3
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			

Nyɔ bě bé wa hwè Shepherds Global Classroom tèmèin-dè bẽò gboεε, à bèin wa hwè-cèè-dè nyíε sòin dà nìà kε www.shepherdsglobal.org. À mu hwè-cèè-dè bẽò SGC qε-tèmèin-nyò bẽò kè nyɔ bě nyí wa gbo-kpá-sõ kεε gbo tòun bó waà qε-cě-nyò bẽò bìi.

Christ-centered. Training. Everywhere.

SHEPHERDSGLOBAL.ORG